

UCHWAŁA NR .....
RADY MIEJSKIEJ W SULĘCINIE

z dnia ..... 2024 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Sulęcina na lata 2024-2030

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 609) oraz art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 278), Rada Miejska w Sulęcynie uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Sulęcina na lata 2024-2030, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Sulęcina.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Załącznik Nr 1 do uchwały Nr .....
Rady Miejskiej w Sulęcinie
z dnia ..... 2024 r.

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY SULECIN NA LATA 2024-2030

OPRACOWANIE:

Urząd Miejski w Sulęcinie

we współpracy z Wielkopolską Akademią Nauki i Rozwoju Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, Spółka komandytowa oraz Krajowym Instytutem Jakości.

Autorzy opracowania:

Skład zespołu:

inż. Waldemar Gaczyński – koordynator projektu,

mgr inż. Iwona Nowacka,

mgr inż. Maciej Łodyga,

mgr inż. Karol Pacholak,

mgr Michał Hudak,

mgr Irma Kuznetsova – kierownik zespołu.

Szczególne podziękowania kierujemy dla wszystkich osób – mieszkańców, przedsiębiorców, przedstawicieli organizacji pozarządowych, instytucji publicznych, którzy przyczynili się do powstania niniejszego dokumentu.

 Wielkopolska Akademia
Nauki i Rozwoju

 KRAJOWY
INSTYTUT
JAKOŚCI

SPIS TREŚCI

1.	WPROWADZENIE.....	5
2.	DELIMITACJA OBSZARU REWITALIZACJI.....	7
3.	SZCZEGÓŁOWA DIAGNOZA OBSZARU REWITALIZACJI.....	14
3.1.	Wprowadzenie.....	14
3.2.	Struktura przestrzenno-funkcjonalna.....	14
3.3.	Przyczyny degradacji obszaru.....	18
3.3.1.	<i>Sfera społeczna.....</i>	<i>18</i>
3.3.2.	<i>Sfera gospodarcza.....</i>	<i>29</i>
3.3.3.	<i>Sfera środowiskowa.....</i>	<i>32</i>
3.3.4.	<i>Sfera przestrzenno-funkcjonalna.....</i>	<i>35</i>
3.3.5.	<i>Sfera techniczna.....</i>	<i>40</i>
3.4.	Lokalne potencjały obszaru.....	45
3.5.	Skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych.....	49
4.	OPIS WIZJI STANU OBSZARU PO PRZEPROWADZENIU REWITALIZACJI.....	51
5.	CELE REWITALIZACJI I ODPOWIADAJĄCE IM KIERUNKI DZIAŁAŃ.....	53
6.	OPIS PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH.....	55
6.1.	Lista planowanych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....	56
7.	OPIS SPOSOBU REALIZACJI PRZEZ GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH NA POZIOMIE REGIONALNYM I LOKALNYM.....	103
8.	MECHANIZMY INTEGROWANIA DZIAŁAŃ ORAZ PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH.....	113
8.1.	Kompleksowość programu.....	113
8.2.	Koncentracja programu.....	113
8.3.	Komplementarność przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....	113
8.3.1.	<i>Komplementarność przestrzenna.....</i>	<i>114</i>
8.3.2.	<i>Komplementarność problemowa.....</i>	<i>115</i>
8.3.3.	<i>Komplementarność proceduralno-instytucjonalna.....</i>	<i>117</i>
8.3.4.	<i>Komplementarność międzyokresowa.....</i>	<i>117</i>
8.3.5.	<i>Komplementarność źródeł finansowania.....</i>	<i>120</i>
9.	RAMY FINANSOWE GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI.....	122
10.	WDRAŻANIE GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI.....	125
10.1.	Struktura zarządzania realizacją Gminnego Programu Rewitalizacji.....	125
10.2.	Koszty zarządzania.....	127
10.3.	Ramowy harmonogram realizacji programu.....	127

11. OPIS SPOSOBU ZAPEWNIENIA UDZIAŁU INTERESARIUSZY W PROCESIE REWITALIZACJI	128
12. SYSTEM MONITOROWANIA I OCENY GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI	133
12.1. Monitoring programu	133
12.2. Ocena skuteczności działań rewitalizacyjnych	133
12.3. System wprowadzania modyfikacji do programu	134
13. OKREŚLENIE ZMIAN W UCHWAŁACH, O KTÓRYCH MOWA W ART. 21 UST. 1 USTAWY Z DNIA 21 CZERWCA 2001 R. O OCHRONIE PRAW LOKATORÓW, MIESZKANIOWYM ZASOBIE GMINY I O ZMIANIE KODEKSU CYWILNEGO	135
14. OKREŚLENIE NIEZBĘDNYCH ZMIAN W UCHWALE DOT. KOMITETU REWITALIZACJI	136
15. SPECJALNA STREFA REWITALIZACJI	136
16. REALIZACJA GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI W ZAKRESIE PLANOWANIA I ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO	137
16.1. Wskazanie zakresu zmian w planie ogólnym gminy	137
16.2. Wskazanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego koniecznych do uchwalenia albo zmiany	137
17. ZAŁĄCZNIKI	138
Załącznik nr 1: Podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji	138
Załącznik nr 2: Tabela ewaluacyjna	138
Załącznik nr 3: Karta oceny przedsięwzięcia rewitalizacyjnego	139
Spis tabel	140
Spis rycin	142

1. WPROWADZENIE

Zgodnie z ustawą z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, **rewitalizacja** stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji.

Definicja ta odwołuje się do najważniejszych zasad skutecznej rewitalizacji. Przede wszystkim jest to proces wieloletni, kompleksowy, zakładający włączenie społeczne, partnerstwo i wielopoziomowe zarządzanie oraz adresowany jest tylko do obszarów znajdujących się w głębokim kryzysie. Kluczową płaszczyzną wyboru działań rewitalizacyjnych jest sfera społeczna, która następnie musi być przedmiotem koordynacji działań w tym i w innych obszarach: gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcjonalnym oraz technicznym. Z tego względu nadawanie nowych funkcji, remonty lub modernizacja techniczna infrastruktury muszą stanowić jedynie narzędzie, a nie cel rewitalizacji.

Osią działań rewitalizacyjnych jest społeczność lokalna i jej potrzeby. Należy zapewnić włączenie wszystkich zainteresowanych (mieszkańców, przedsiębiorców, organizacje pozarządowe, instytucje publiczne) na każdym etapie programowania i realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych, ponieważ to ich ostatecznie będą dotyczyć rezultaty rewitalizacji. Dlatego też bez ich udziału nie uda się zapewnić trwałej poprawy obszaru. Podobnie konieczne jest, by działania rewitalizacyjne w gminie nie były działaniami punktowymi, ale by ujęte były w ramy kompleksowego i zintegrowanego podmiotowo i przedmiotowo programu rewitalizacji.

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Sulęcín na lata 2024-2030 został opracowany na podstawie ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz.U. z 2021 r. poz. 485, z 2023 r. poz. 28, 1688). Stanowi on narzędzie umożliwiające prowadzenie kompleksowych działań rewitalizacyjnych na obszarze rewitalizacji wyznaczonym uchwałą nr LXXXIV/507/23 Rady Miejskiej w Sulęcínie z dnia 25 września 2023 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Sulęcín. Jednocześnie pełni funkcję strategii IIT (innego instrumentu terytorialnego), wdrażanej po raz pierwszy w perspektywie finansowej Unii Europejskiej na lata 2021-2027, w odniesieniu do przewidzianych w niej działań finansowych ze środków polityki spójności.

Dwoma dotychczas sformalizowanymi okresami, w którym Gmina Sulęcín prowadziła rewitalizację były lata 2007-2013 i 2016-2023, kiedy to obowiązywały Lokalne Programy Rewitalizacji tj. „Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Sulęcín na lata 2007-2013” i „Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Sulęcín do roku 2023, z perspektywą do 2030 roku”. Zmieniający się sposób rozumienia procesów rewitalizacji oraz doświadczenia polskich samorządów w tym zakresie, przyczyniły się do widocznej zmiany podejścia w metodyce wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych. Coraz częściej działania rewitalizacyjne odznaczają wieloaspektowy i zintegrowany charakter. Wzmocnienie roli interesariuszy rewitalizacji z jednoczesnym zwiększeniem partycypacji społecznej sprawiło, że Gminny Program Rewitalizacji stał się kluczową pozycją w systemie dokumentów strategicznych jednostek samorządu terytorialnego.

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Sulęcín na lata 2024-2030, opracowany w oparciu o Ustawę o rewitalizacji, stanowi dla Gminy zaawansowane narzędzie, które w sposób ciągły, uporządkowany i spójny, nie tylko wyprowadzi ze stanu kryzysowego obszar zdegradowany, ale będzie także przeciwdziałać pogłębianiu się negatywnych zjawisk zdiagnozowanych na tym obszarze oraz zapobieganie realizacji zagrożeń.

By móc niniejszy Program traktować jako narzędzie praktyczne i zrozumiałe, konieczne jest wyjaśnienie kluczowych pojęć z zakresu rewitalizacji, które będą pojawiać się w poszczególnych częściach dokumentu:

INTERESARIUSZE REWITALIZACJI – mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściciele, użytkownicy wierzycieli nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze, w tym spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe, społeczne inicjatywy mieszkaniowe, towarzystwa budownictwa społecznego oraz członkowie kooperatywy mieszkaniowej współdziałający w celu realizacji na obszarze rewitalizacji inwestycji mieszkaniowej w rozumieniu art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 4 listopada 2022 r. o kooperatywach mieszkaniowych oraz zasadach zbywania nieruchomości należących do gminnego zasobu nieruchomości w celu wsparcia realizacji inwestycji mieszkaniowych (Dz.U. z 2023 r. poz. 28); inni mieszkańcy gminy; podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą; podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne; jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne oraz organy doradcze i konsultacyjne gminy; organy władzy publicznej; inne niż wymienione wyżej podmioty, realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa.

KOMITET REWITALIZACJI – stanowi forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami gminy w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji oraz pełni funkcję opiniotawczo-doradczą burmistrza, wójta albo prezydenta miasta.

OBSZAR REWITALIZACJI – to obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby jej mieszkańców. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic.

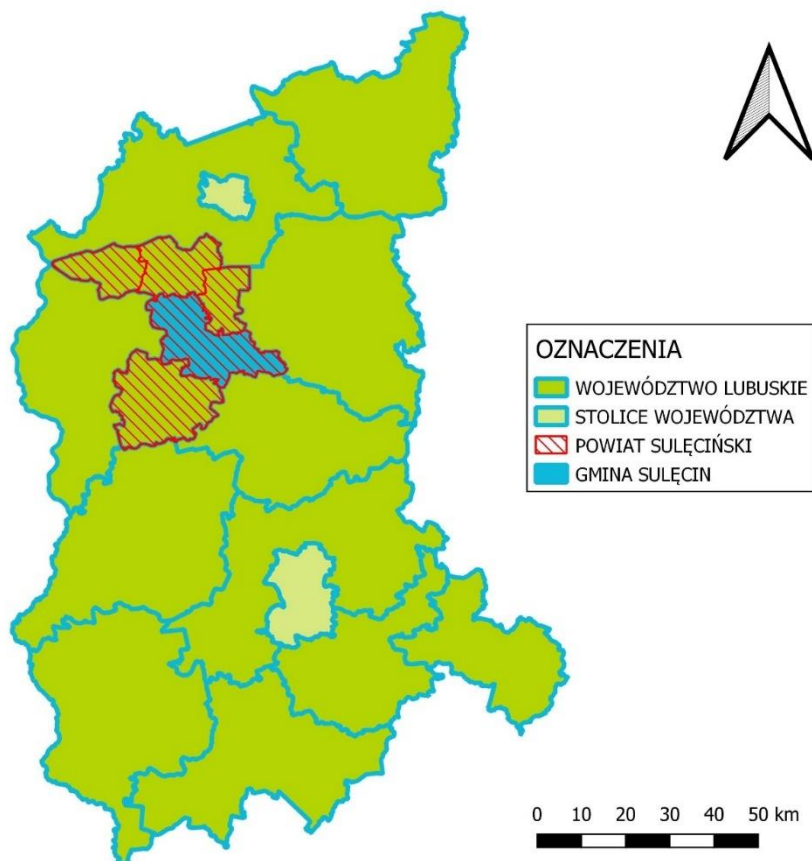
2. DELIMITACJA OBSZARU REWITALIZACJI

Podstawowe informacje

Gmina Sulęcín, jest gminą miejsko-wiejską położoną w północno-zachodniej części województwa lubuskiego, na terenie powiatu sulęcińskiego (Ryc. 1). Znajduje się w odległości ok. 45 km na południe od Gorzowa Wielkopolskiego, jednej ze stolic województwa lubuskiego. Gmina Sulęcín sąsiaduje z:

- 1) gminą Krzeszyce – powiat sulęciński;
- 2) gminą Lubniewice – powiat sulęciński;
- 3) gminą Bledzew – powiat międzyrzecki;
- 4) gminą Międzyrzecz – powiat międzyrzecki;
- 5) gminą Lubrza – powiat świebodziński;
- 6) gminą Łagów – powiat świebodziński;
- 7) gminą Torzym – powiat sulęciński;
- 8) gminą Ośno Lubuskie – powiat słubicki.

Ryc. 1. Położenie Gminy Sulęcín na tle powiatu sulęcińskiego oraz województwa lubuskiego

Źródło: Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Sulęcín.

Powierzchnia całkowita Gminy Sulęcín wynosi 320 km², z czego 9 km² zajmuje miasto Sulęcín, co stanowi 2,8% powierzchni całkowitej Gminy. Według danych GUS w 2020 roku Gminę zamieszkiwało 15 633 mieszkańców, z czego 10 005 osób zamieszkiwało obszar miejski, a 5628 osób obszar wiejski.

W skład administracyjny Gminy wchodzi miasto Sulęcín, które jest jednocześnie siedzibą władz samorządowych oraz 14 sołectw tj. Brzeźno, Długoszyn, Drogomin, Grochowo, Małuszów, Miechów, Ostrów, Rychlik, Trzebów, Trzemeszno Lubuskie, Tursk, Wielowieś, Zarzyń, Żubrów oraz miejscowość Wędrzyn.

Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Zgodnie z metodyką prac przyjętą na etapie delimitacji obszaru zdegradowanego, etap pierwszy dotyczył podziału Gminy Sulęcín na niepodzielne jednostki analityczne, stanowiące całość pod względem funkcjonalnym i społecznym. Wyznaczone w procesie delimitacji jednostki analityczne odzwierciedlają specyfikę danego terenu, ze szczególnym uwzględnieniem funkcji dominującej, a także sposobu zagospodarowania przestrzennego. Ważnym było również, aby w trakcie dokonywania podziału, uwzględnić intensywność użytkowania danego obszaru. Tak wypracowany podział sprawił, że dokonana w kolejnych etapach porównawcza analiza wskaźnikowa, przeprowadzona została w sposób uwzględniający zróżnicowanie przestrzenne Gminy.

W procesie prac nad podziałem Gminy na jednostki analityczne skorzystano z następujących źródeł danych:

- granice administracyjne, w tym granice Gminy, miejscowości oraz granice sołectw;
- dane z ewidencji gruntów i budynków, w tym granice obrębów ewidencyjnych oraz działek ewidencyjnych;
- obszary zabudowy;
- użytki gruntowe i kontury klasyfikacyjne;
- struktura użytkowania gruntów;
- funkcje terenu.

W wyniku dokonanego podziału gminy Sulęcín na jednostki analityczne, wyznaczono na jej obszarze 10 jednostek analitycznych. Zaszeregowanie poszczególnych miejscowości do jednostek analitycznych przedstawiono w tabeli poniżej.

Tab. 1. Jednostki analityczne wyznaczone na terenie Gminy Sulęcín

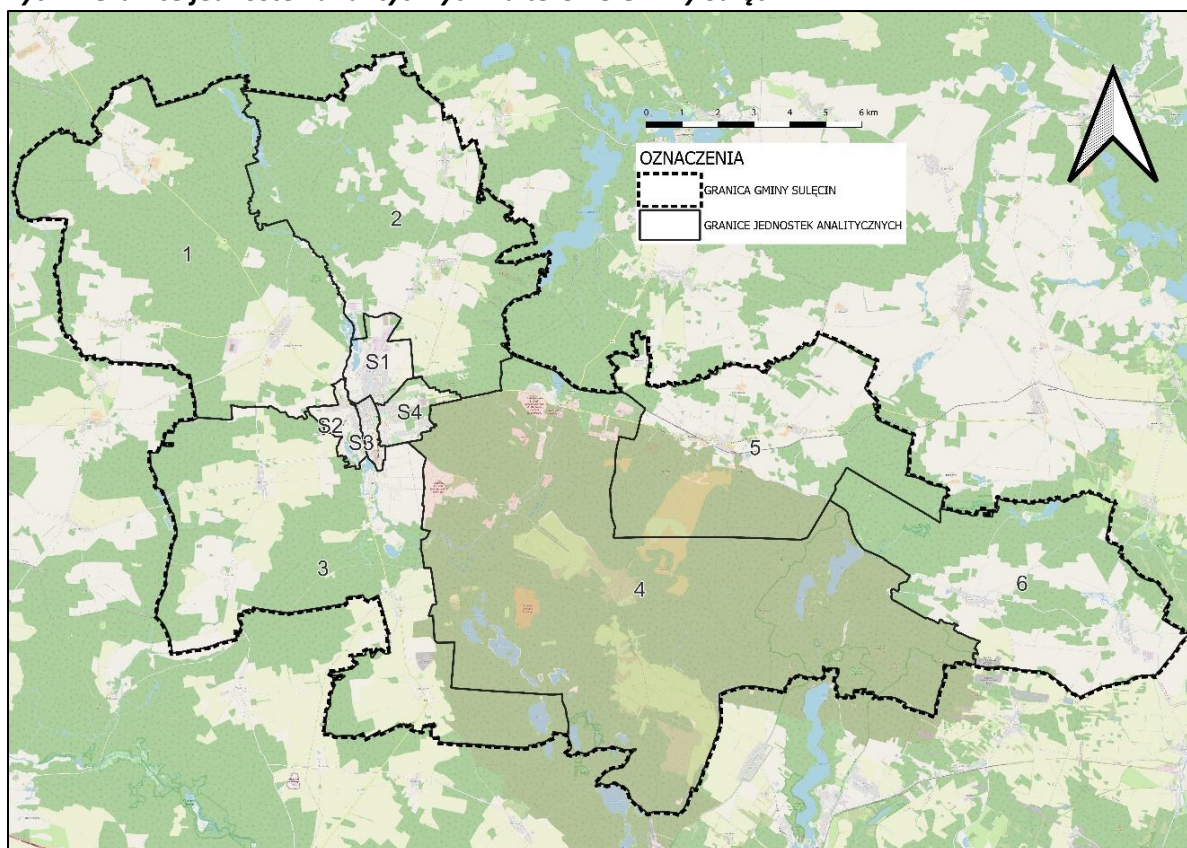
Oznaczenie jednostki analitycznej	Miejscowości i ulice wchodzące w skład jednostki analitycznej
1 (obszar wiejski)	Długoszyn, Drogomin, Trzebów
2 (obszar wiejski)	Miechów, Żubrów
3 (obszar wiejski)	Brzeźno, Małuszów, Ostrów, Rychlik, Tursk
4 (obszar wiejski)	Wędrzyn
5 (obszar wiejski)	Grochowo, Trzemeszno Lubuskie
6 (obszar wiejski)	Długoszynek, Wielowieś, Zarzyń
S1 (obszar miejski)	3 Maja (część); Cicha; Rondo Cyklistów; Dikusa Ekkela; Dworcowa; Emilii Plater (część); Ignacego Daszyńskiego; Inwestycyjna; Jana Paska; Juliusza Słowackiego; Lipowa; Magazynowa; Miodowa; Nowokolejowa; Ogrodowa; Okopowa; Osiedle Kopernika; Pałacowa; PCK; Rubinowa; Spokojna; Widokowa; Wiejska (część); Władysława Malinowskiego; Władysława Reymonta

S2 (obszar miejski)	3 Maja (część); Akacyjowa; Aleja Ostrowska (część); Bolesława Chrobrego; Brzozowa; Bukowa; Dębowa; Fryderyka Chopina; Henryka Wieniawskiego; Jerzego Lukosza; Kasztanowa; Młynarska (część); Podgórna; Stanisława Moniuszki; Ślusarska; Willowa; Winna Góra (część); Wrzosowa; Zachodnia
S3 (obszar miejski)	3 Maja (część); Aleja Ostrowska (część); Dolina Postomii; Emilii Plater (część); Fabryczna; Jana Kilińskiego (część); Krótka; Mariańska; Marii Skłodowskiej-Curie; Rondo Marka Włodarczaka; Młynarska (część); Park Bankowy; Piastowska; Pineckiego; Plac Kościelny; Plac Stefana Czarnieckiego; Romualda Traugutta; Rybna; Stefana Batorego; Stefana Żeromskiego; Szkolna; Szpitalna; Tadeusza Kościuszki; Rondo Unii Europejskiej; Wąska; Wiejska (część); Wincentego Witosa; Winna Góra (część); Żwirki i Wigury
S4 (obszar miejski)	Bolesława Prusa; Elizy Orzeszkowej; Emilii Plater (część); Henryka Sienkiewicza; Ignacego Paderewskiego; Jana Kochanowskiego, Jana Pawła II; Kupiecka; Kwiatowa; Jana Kilińskiego (część); Jana Paska (część); Leśna; Malinowa; Marii Konopnickiej; Miła; Mirosława Dudka; Morelowa; Osiedle Ostrówek, Osiedle Słoneczne; Plac Adama Mickiewicza, Poznańska, Przemysłowa, Różana, Wiśniowa, Wojska Polskiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie Diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Sulęcín.

Zakres przestrzenny poszczególnych jednostek przedstawiono na rycinie poniżej.

Ryc. 2. Granice jednostek analitycznych na terenie Gminy Sulęcín

Źródło: Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Sulęcín.

W kolejnym kroku zebrano i obliczono dla tych jednostek wskaźniki opisujące sferę: społeczną, gospodarczą, środowiskową, przestrzenno-funkcjonalną oraz techniczną. Na ich podstawie wyznaczono wskaźniki syntetyczne, które posłużyły do określenia natężenia zjawisk kryzysowych dla każdej ze sfer. Zgodnie z przyjętą metodyką, do **obszaru zdegradowanego** włączone mogły zostać

jednostki analityczne, których wskaźnik syntetyczny w sferze społecznej był niższy niż 0 oraz dla których zidentyfikowano nagromadzenie negatywnych zjawisk w przynajmniej jednej z pozostałych sfer.

Poniższa tabela przedstawia jednostki analityczne, które spełniały powyższe kryteria wraz z wartością wskaźnika syntetycznego dla sfery społecznej oraz oznaczeniem występowania negatywnych zjawisk w sferze gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej (gdzie „-” oznacza występowanie negatywnych zjawisk, a „+” ich brak).

Były to jednostki analityczne: **S3, 3, 2 i 1.**

Tab. 2. Obszary zdegradowane na terenie Gminy Sulęcín, tj. jednostki, dla których wskaźnik syntetyczny przyjął w sferze społecznej wartości poniżej 0 oraz dla których stwierdzono występowanie zjawisk kryzysowych w co najmniej jednej z pozostałych sfer

Jednostka analityczna	Sfera społeczna	Sfera gospodarcza	Sfera środowiskowa	Sfera przestrzenno-funkcjonalna	Sfera techniczna
S3	-0,999	+	+	-	-
3	-0,591	+	-	+	+
2	-0,153	-	-	+	+
1	-0,038	-	-	+	+

Źródło: opracowanie własne na podstawie Diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Sulęcín.

Poniżej przedstawiono wyniki analizy wskaźnikowej przeprowadzonej dla Gminy Sulęcín w podziale na jednostki analityczne. Kolorem pomarańczowym zaznaczone zostały jednostki należące do obszaru zdegradowanego. W tak przyjętej analizie, obszar zdegradowany stanowią 4 jednostki analityczne, których łączna powierzchnia wynosi blisko 152km², co stanowi 47,5% powierzchni Gminy, a zamieszkuje je łącznie 5795 osób, które stanowią 38% wszystkich mieszkańców Gminy Sulęcín.

Obszar rewitalizacji to zgodnie z art. 10 Ustawy o rewitalizacji: obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, o których mowa w art. 9 ust. 1, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację. Ponadto obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy. Z tego względu do obszaru rewitalizacji nie mogły zostać włączone wszystkie jednostki tworzące obszar zdegradowany, a za **obszar rewitalizacji** została przyjęta jednostka **S3**.

Tab. 3. Przedstawienie wyników analizy wskaźnikowej przeprowadzonej dla Gminy Sulęcín w podziale na jednostki analityczne

Jednostka analityczna	Sfera społeczna	Liczba pozostałych sfer, w których stwierdzono występowanie zjawisk kryzysowych	Liczba ludności w jednostce analitycznej	Udział wśród całkowitej ludności Gminy (%)	Powierzchnia jednostki analitycznej (km ²)	Udział w całkowitej powierzchni Gminy (%)
1	-0,038	2	855	5,6%	55,36	17,3%
2	-0,153	2	867	5,7%	44,02	13,8%
3	-0,591	1	1 331	8,7%	51,67	16,1%
4	0,771	2	817	5,4%	92,61	28,9%
5	0,269	2	1 010	6,6%	34,93	10,9%

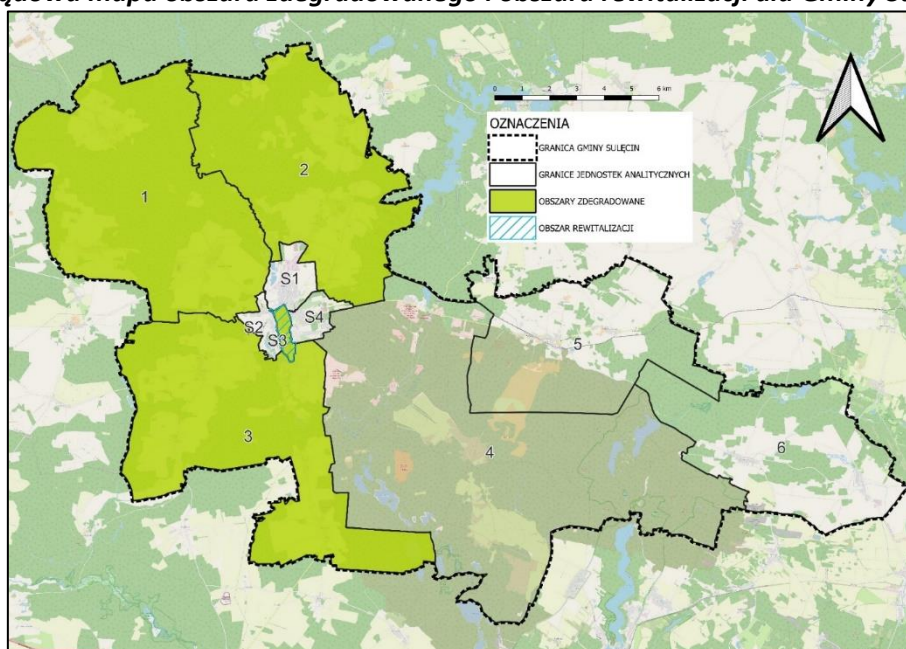
6	0,118	1	558	3,7%	32,93	10,3%
S1	0,215	3	2 842	18,7%	3,44	1,1%
S2	0,378	2	922	6,1%	1,77	0,6%
S3	-0,999	2	2 742	18,0%	0,92	0,3%
S4	0,030	3	3 291	21,6%	2,43	0,8%

Źródło: opracowanie własne na podstawie Diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Sulęcín.

Jednostka analityczna S3 obejmuje swoim zasięgiem centrum miasta Sulęcín. Jednostka wybrana została ze względu na znaczne natężenie negatywnych zjawisk społecznych, przy jednoczesnej dużej koncentracji mieszkańców na niewielkiej powierzchni. Ponadto w granicach jednostki analitycznej stwierdzono negatywne zjawiska w dwóch z czterech pozostałych analizowanych sfer: przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej.

Poglądową mapę obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji przedstawia rycina poniżej.

Ryc. 3. Poglądowa mapa obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji dla Gminy Sulęcín

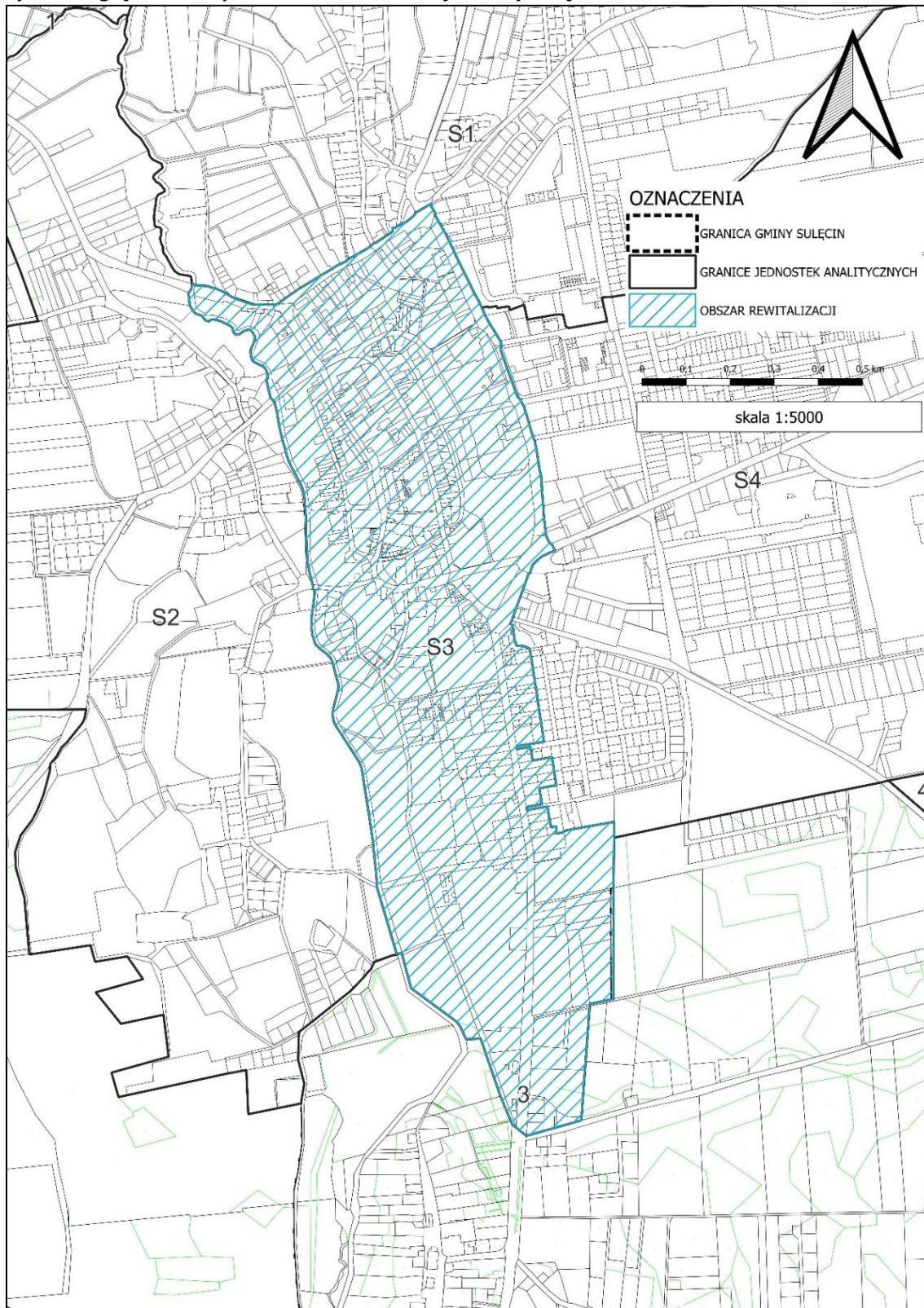
Źródło: Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Sulęcín.

Granice jednostki analitycznej nr S3 stanowią od północy ulica 3 Maja i Wiejska, od południa granica miasta z miejscowością Ostrów, od wschodu ulica Emilii Plater, rondo Włodarczaka i ulica Wincentego Witosa, a zachodnią granicę obszaru wyznacza rzeka Postomia na odcinku od południowej granicy miasta do ulicy 3 Maja. Ww. jednostka analityczna obejmuje 0,9 km², co stanowi 0,3% powierzchni Gminy, obszar zamieszkuje 2742 osoby, które stanowią 18% ogólnej liczby mieszkańców Gminy. Należy podkreślić, również istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego przedmiotowej jednostki ze względu na lokalizację na jej terenie ważnych przestrzeni publicznych (Plac Stefana Czarnieckiego, Park Miejski), lokalizację części instytucji administracyjnych (Sąd Rejonowy, Komenda Powiatowa Policji, Szpital Powiatowy im. dr. Henryka Jordana), oświatowych i kulturalnych Gminy (Szkoła Podstawowa nr 1 im. Jana Pawła II z Salą Gimnastyczną, I Liceum Ogólnokształcące im. Adama Mickiewicza z halą sportową) oraz placówki opiekuńczo-wychowawczej (Dom Dziecka).

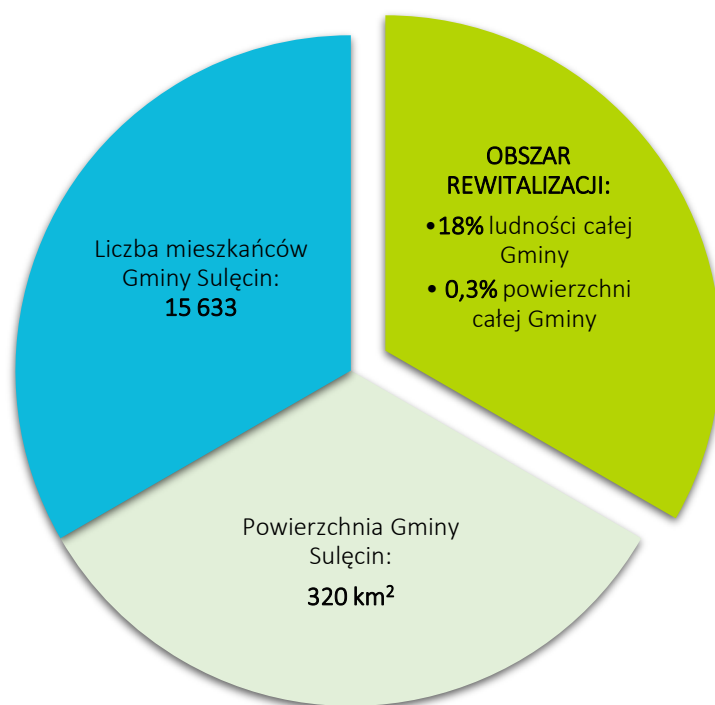
Szczegółowy przebieg granicy obszaru rewitalizacji przedstawia poniższa rycina.

Ryc. 4. Poglądowa mapa obszaru rewitalizacji Gminy Sulęcín

Źródło: Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Sulęcín.

Wyznaczony obszar rewitalizacji spełnia wymogi formalne określone w ustawie o rewitalizacji: jego powierzchnia stanowi 0,3% (0,9 km²) powierzchni całej Gminy i jest zamieszkiwany przez 18% (2742 osób) ludności Gminy.

3. SZCZEGÓŁOWA DIAGNOZA OBSZARU REWITALIZACJI

3.1. WPROWADZENIE

Diagnoza szczegółowa opracowana w niniejszym rozdziale dotyczy wyznaczonego **obszaru rewitalizacji** przyjętego w Uchwale nr LXXXIV/507/23 Rady Miejskiej w Sulęcinie z dnia 25 września 2023 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Sulęcín i wyznaczonego na podstawie Diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Sulęcín oraz konsultacji społecznych.

Celem diagnozy szczegółowej jest zbadanie występujących zjawisk kryzysowych na obszarze rewitalizacji wraz ze wskazaniem ich przyczyny, a także lokalnych potencjałów, które ułatwią rozwiązanie istniejących problemów.

Problemy, trendy i tendencje opisane za pomocą danych ilościowych, uszczegółowione zostały analizą jakościową, w której wykorzystano różnorodne metody diagnostyczne (w tym ankiety, wywiady, dyskusje, rozmowy, warsztaty, spacer studyjne) zapewniając tym samym **włączenie interesariuszy rewitalizacji** już na etapie diagnozowania.

3.2. STRUKTURA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA

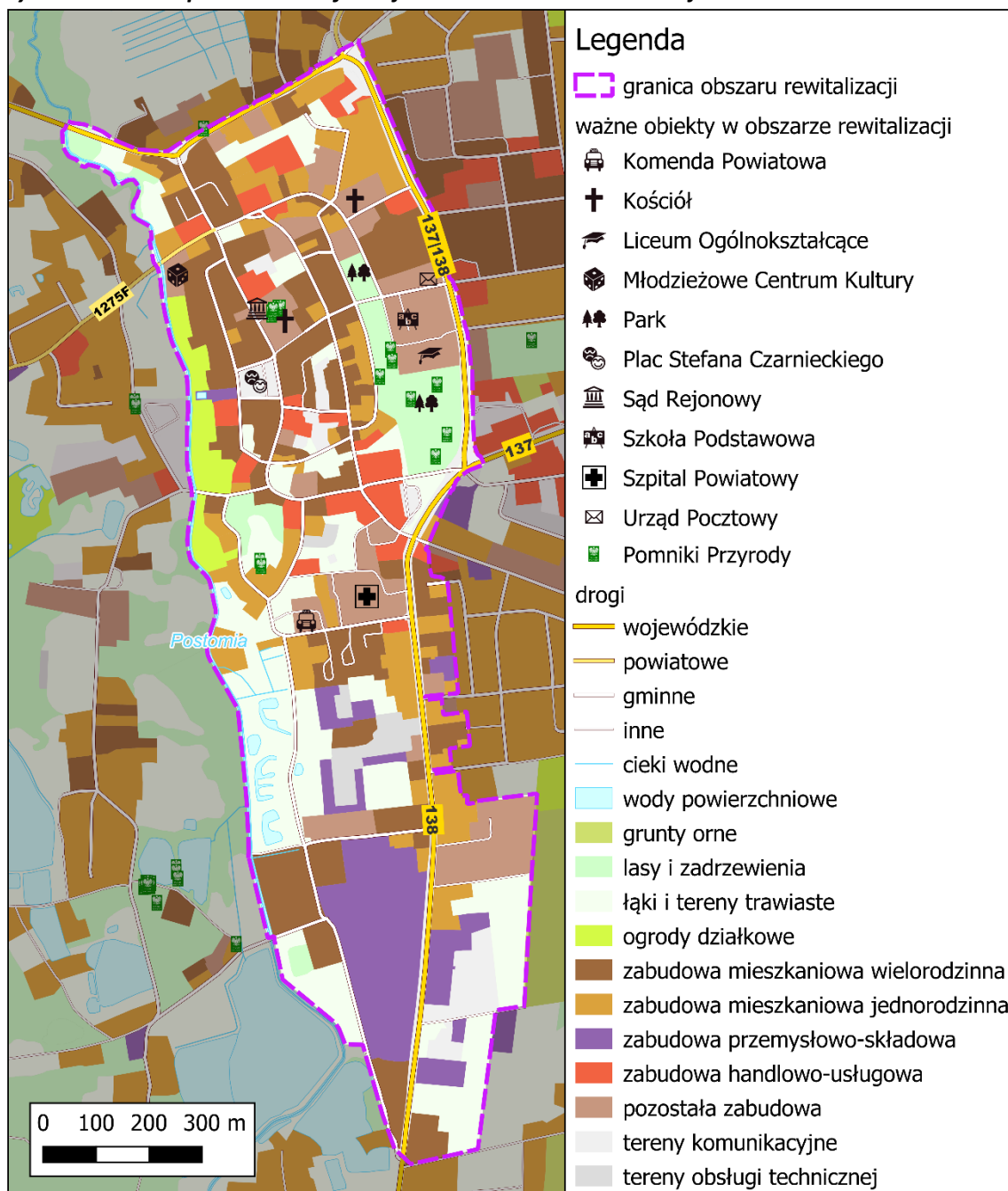
Nadrzędnym dokumentem planistycznym Gminy jest Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Sulęcín, przyjęte Uchwałą Nr LXXVIII/482/23 Rady Miejskiej w Sulęcinie z dnia 29 maja 2023 r.

Wyznaczony w Gminie Sulęcín obszar rewitalizacji, stanowiący centralną część Miasta Sulęcín, określić należy jako spójny teren wielofunkcyjny. Centrum miejscowości, stanowiącej główny ośrodek lokalny Gminy, charakteryzuje się wysoką intensywnością zabudowy mieszkaniowej w postaci budynków wielorodzinnych, w zabudowie zwartej oraz wolnostojącej. Występuje także zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna oraz handlowo-usługowa. Ponadto fragment Gminy objęty rewitalizacją obejmuje swym zasięgiem szereg obiektów spełniających różnorodne funkcje i świadczących różne usługi przeznaczone dla wszystkich mieszkańców Gminy m.in.: Sąd Rejonowy, Komendę Powiatową, Szpital Powiatowy, Szkołę Podstawową nr 1 im. Jana Pawła II, I Liceum Ogólnokształcące im. Adama Mickiewicza czy Dom Dziecka oraz Plac Czarnieckiego (sulęciński rynek), Park Miejski oraz Kościoły św. Henryka i św. Mikołaja, a także wiele podmiotów prywatnych działających w sektorze handlu i usług.

W południowej części obszaru rewitalizacji znajdują się obiekty należące do strefy peryferyjnej, zaliczone w Studium do grupy terenów wymagających zmian jakościowych oraz dopuszczanej lokalizacji obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m². Strefa peryferyjna stanowi obszar o charakterze mieszanym, typowy dla terenów o funkcji nieustalonej, często wymagających przekształceń. Cechuje się zróżnicowaną intensywnością zabudowy oraz znacznym potencjałem inwestycyjnym. Ze względu na możliwość rozwoju w różnych kierunkach zapisy w Studium dla tej strefy mają wyłącznie charakter dopuszczeń tj.: dopuszczeń lokalizacji zabudowy mieszkaniowej, usługowej, produkcyjnej oraz lokalizacji wolnostojących urządzeń produkujących energię z OZE o mocy powyżej 500 kW. Na jej obszarze występuje nagromadzenie zabudowy przemysłowo-składowej.

Głównymi ciągami komunikacyjnymi biegnącymi przez centrum miejscowości są drogi wojewódzkie (nr 137 i 138 tj. ul. Witosa, ul. Emilii Plater, rondo Włodarczaka, rondo Unii Europejskiej, ul. Wiejska, rondo Cyklistów oraz ul. 3 Maja), powiatowe (nr 1275F tj. ul. Młynarska) oraz szereg dróg gminnych oraz innych.

Ryc. 5. Struktura przestrzenno-funkcjonalna obszaru rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDOT10k.

Na obszarze rewitalizacji nie występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią ani inne formy ochrony przyrody poza Pomnikami Przyrody przedstawionymi na powyższej rycinie.

Gminna Ewidencja Zabytków wg. stanu na dzień 12 września 2023 r. posiada 527 wpisów. Z uwagi na historyczny charakter miasta, w gminnej ewidencji znalazło się 218 zabytków z terenu Sulęcina. Kilka zabytków położonych na obszarze rewitalizacji ujęte zostało także w rejestrze zabytków znajdujących się na terenie województwa lubuskiego, który prowadzony jest przez Lubuskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Przede wszystkim do grupy zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków należy teren miasta tj. zespół urbanistyczno-krajobrazowy miasta Sulęcina, wpisany został do rejestru zabytków pod numerem 76 orzeczeniem Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Zielonej Górze z 7.11.1957 r., pod numerem 2174/75 decyzją Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Zielonej Górze z 31.01.1975 r. oraz pod numerem KOK-I-8/76 decyzją Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Gorzowie Wielkopolskim z 21.10.1976 r. Działania na ww. terenie określone w art. 36 ust. 1 pkt 1-12 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami wymagają, przed ich podjęciem, pozwolenia Lubuskiego Konserwatora Zabytków. Przepis ten ma również zastosowanie wobec zabytków indywidualnie wpisanych do rejestru zabytków znajdujących się na obszarze objętym rewitalizacją.

W rejestrze zabytków znajdujących się na terenie województwa lubuskiego, który prowadzi Wojewódzki Konserwator Zabytków znajduje się łącznie 7 wpisów zabytków zlokalizowanych na terenie miasta Sulęcina. Wszystkie wchodzi w wyznaczony obszar rewitalizacji na terenie Gminy Sulęcina. Są to:

- Dom, ul. Czarnieckiego 12, nr rej. 1960 L-321-/A z 4.05.1971 r. i z 8.06.2009 r.
- Dom, ul. Czarnieckiego 13, nr rej. 1958 L-326-/A z 26.04.1971 r. i z 29.06.2009 r.
- Dom, Czarnieckiego 15, nr rej. 1961 L-327/A z 26.05.1971 r. i z 29.06.2009 r.
- Dom – siedziba Joannitów, ul. Młynarska 1, nr rej. 1962 z 4.05.1971 r.
- Kościół paraf. Pw. św. Mikołaja, nr rej. 221 KOK-I-35/76 L-328/A z 27.03.1961 r., z 25.10.1976 r. i z 29.06.2009 r.
- Mury miejskie, nr rej. 222 KOK-I-36/76 z 27.03.1961 r. i z 25.10.1976 r.
- Zespół urbanistyczno-krajobrazowy miasta Sulęcina, nr rej. 76 2174/75 KOK-I-8/76 z 7.11.1957 r., z 31.01.1975 r. i z 22.10.1976 r.

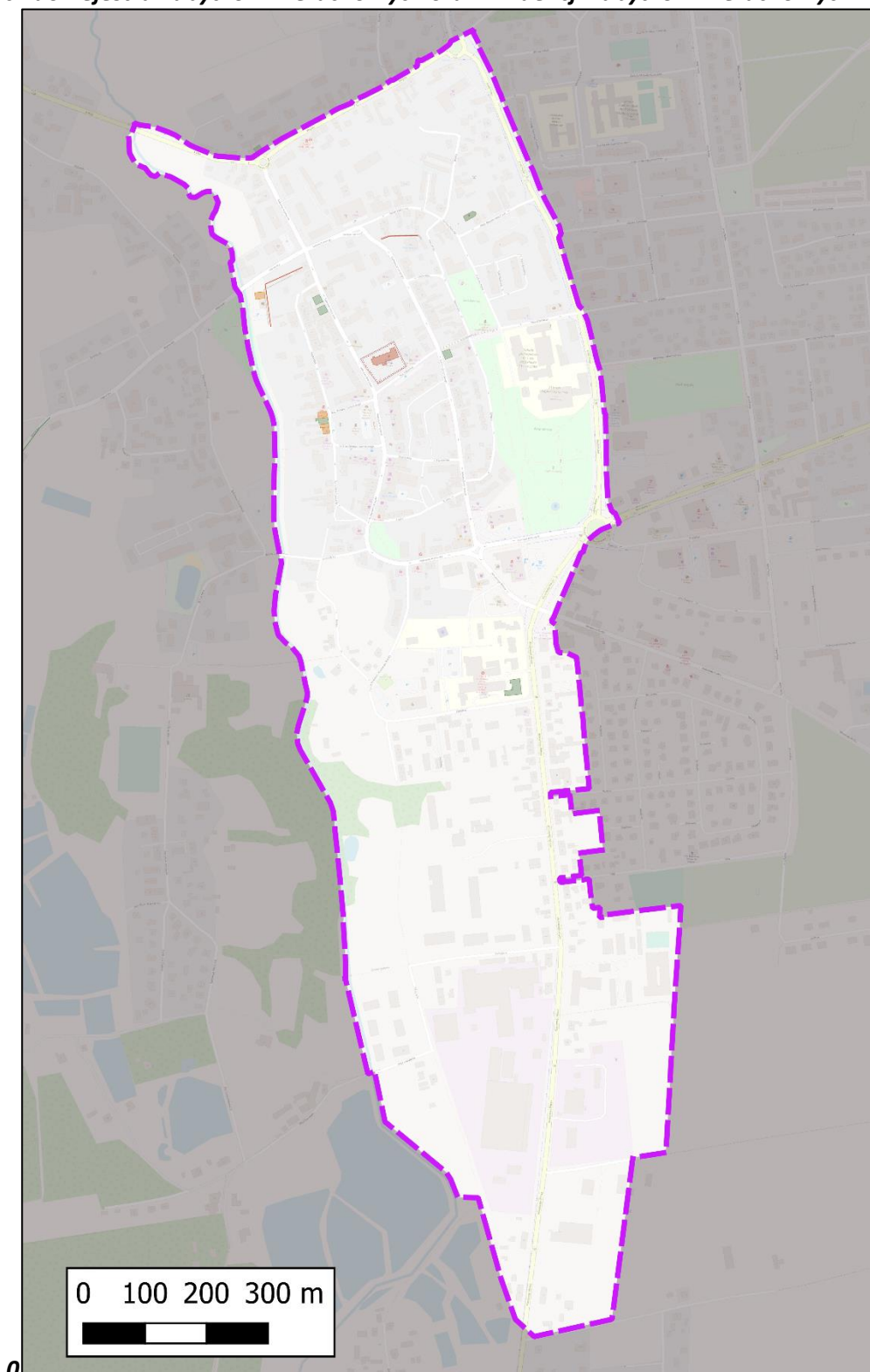
Ponadto część zabytków nie ujętych w rejestrze zabytków znalazła się w ewidencji zabytków nieruchomych Narodowego Instytutu Dziedzictwa, są to:

- kościół par. pw. św. Henryka, 1862 r. (Inspire id: PL.1.9.ZIPOZ.NID_E_08_BK.132666);
- dom (kamienica), ul. Kościuszki 43, poł. XIX w. (Inspire id: PL.1.9.ZIPOZ.NID_E_08_BK.132768);
- dom (kamienica), ul. Kościuszki 39, 1. poł. XIX w. (Inspire id: PL.1.9.ZIPOZ.NID_E_08_BK.132765);
- dom, ul. Żeromskiego, poł. XIX w. (Inspire id: PL.1.9.ZIPOZ.NID_E_08_BK.132753);
- szpital im. Henryka Jordana, ul. Witosza 7, 1889 r. (Inspire id: PL.1.9.ZIPOZ.NID_E_08_BK.133644).

Rozmieszczenie przestrzenne zabytków indywidualnych ujętych w rejestrze zabytków nieruchomych oraz ewidencji zabytków nieruchomych Narodowego Instytutu Dziedzictwa zostało przedstawione na poniższej rycinie.

Ryc. 6. Mapa istniejących zabytków nieruchomych znajdujących się na obszarze rewitalizacji wpisanych do Rejestru Zabytków Nieruchomych oraz Ewidencji Zabytków Nieruchomych

Źródło: opracowanie własne na podstawie serwisu Narodowego Instytutu Dziedzictwa, <https://mapy.zabytek.gov.pl/nid/> (dostęp na 22.11.2023 r.).

3.3. PRZYCZYNY DEGRADACJI OBSZARU

3.3.1. Sfera społeczna

Wyznaczony w Gminie Sulęcín obszar rewitalizacji charakteryzuje się nagromadzeniem negatywnych zjawisk w sferze społecznej. Analiza wskaźnikowa wykonana na potrzeby delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji wykazała szczególnie problemy w zakresie: bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, wysokiej liczby osób ze szczególnymi potrzebami, niskiego poziomu kapitału ludzkiego oraz niskiego poziomu edukacji.

W poniższej tabeli przedstawiono porównanie wybranych wskaźników dotyczących sfery społecznej pomiędzy obszarem rewitalizacji a średnią gminną.

Tab. 4. Porównanie wskaźników dla sfery społecznej obszaru rewitalizacji oraz Gminy Sulęcín

Zakres	Wskaźnik	Obszar rewitalizacji	Średnia dla Gminy
Bezrobocie	Liczba osób bezrobotnych na 100 mieszkańców	3,58	2,12
	Liczba osób bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	5,93	3,50
	Udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych	38,6%	38,1%
	Udział osób długotrwale bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym	2,3%	1,3%
	Udział osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym w ogólnej liczbie bezrobotnych	24,8%	27,8%
	Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia w ogólnej liczbie mieszkańców	10,8%	4,5%
	Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia w ogólnej liczbie korzystających z pomocy społecznej	53,0%	50,0%
Ubóstwo	Udział osób korzystających z pomocy społecznej w ogólnej liczbie mieszkańców	20,3%	9,1%
	Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa w ogólnej liczbie mieszkańców	15,1%	6,1%
	Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa w ogólnej liczbie korzystających z pomocy społecznej	74,4%	65,8%
	Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej dotkniętych problemem alkoholizmu w ogólnej liczbie mieszkańców	0,7%	0,2%
	Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej dotkniętych problemem alkoholizmu w ogólnej liczbie korzystających z pomocy społecznej	3,2%	1,8%
	Kwota wypłaconych zasiłków w przeliczeniu na liczbę rodzin korzystających z pomocy społecznej	5028,87	4942,81
	Kwota wypłaconych zasiłków w przeliczeniu na 100 mieszkańców	55511,59	25922,26
	Kwota wypłaconych zasiłków w przeliczeniu na liczbę osób korzystających z pomocy społecznej	2730,47	2776,84
	Liczba uczniów korzystających z posiłków finansowanych przez OPS w przeliczeniu na 100 uczniów	26,94	12,39
Przestępczość	Liczba stwierdzonych przestępstw na 1000 mieszkańców	17,21	10,92

	Liczba stwierdzonych przestępstw i wykroczeń (poza zdarzeniami drogowymi i przestępstwami gospodarczymi) w tym czyny karalne nieletnich na 1000 mieszkańców	52,00	18,29
	Liczba czynów karalnych popełnionych przez nieletnich (13-17 lat) w ogólnej liczbie stwierdzonych przestępstw i wykroczeń (poza zdarzeniami drogowymi i przestępstwami gospodarczymi)	0,3%	1,2%
Osoby ze szczególnymi potrzebami	Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w ogólnej liczbie mieszkańców	6,3%	2,5%
	Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w ogólnej liczbie korzystających z pomocy społecznej	30,8%	27,1%
	Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby w ogólnej liczbie mieszkańców	11,7%	5,7%
	Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby w ogólnej liczbie korzystających z pomocy społecznej	57,5%	61,9%
Kapitał ludzki	Udział osób w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności	19,3%	19,3%
	Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	33,80	33,05
	Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności	20,4%	19,9%
	Udział dzieci w wieku 0-3 lat w ogólnej liczbie mieszkańców	2,4%	3,1%
	Udział dzieci w wieku 3-6 lat w ogólnej liczbie mieszkańców	3,2%	3,4%
	Dynamika zmiany liczby mieszkańców 2020/2015	91,6%	94,8%
Poziom edukacji	Średnie wyniki egzaminu ósmoklasisty (średnia z 3 przedmiotów)	45,79	46,34
	Średnie wyniki egzaminu ósmoklasisty (średnia z j. polskiego i matematyki)	43,53	45,38
Aktywność społeczna	Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 100 mieszkańców	0,43	0,35

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Sulęcín.*

Bezrobocie

Analizując wskaźniki bezrobocia na obszarze rewitalizacji dostrzec można, że problem ten pojawia się w kwestii zarówno wysokiego udziału osób bezrobotnych przypadającego na 100 mieszkańców czy na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym, ale także udziału osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych i w liczbie osób w wieku produkcyjnym oraz odsetka osób korzystających z tego tytułu z pomocy społecznej w ogólnej liczbie mieszkańców czy ogólnej liczbie korzystających z pomocy społecznej. Spośród 7 wskaźników mierzących sytuację bezrobotnych w poszczególnych jednostkach analitycznych aż 6 z nich odnoszących się do obszaru rewitalizacji przekraczała średnią gminną.

Średnio co 28 osoba mieszkająca w centrum Sulęcína była osobą bezrobotną, a co 17 osoba w wieku produkcyjnym nie posiadała pracy. Dla porównania dla całego obszaru Gminy był to co 47 mieszkaniec oraz co 29 osoba w wieku produkcyjnym. Spośród osób bezrobotnych mieszkających na obszarze rewitalizacji aż 38,6% z nich stanowiły osoby długotrwale bezrobotne, a więc nie posiadające pracy przez okres dłuższy niż 12 miesięcy. Ponadto udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie osób w wieku produkcyjnym na obszarze rewitalizacji osiągnął wartość prawie dwukrotnie wyższą niż średnia dla całej Gminy Sulęcín. Podobną sytuację obserwowano w przypadku odsetka osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia w ogólnej liczbie mieszkańców, który dla

obszaru rewitalizacji osiągnął wartość ponad dwukrotnie wyższą niż wynosiła średnia dla Gminy. Natomiast z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia w 2020 roku na badanym obszarze korzystało aż 53% wszystkich korzystających z tej formy wsparcia.

Z przeprowadzonych warsztatów rewitalizacyjnych wynika, że problem bezrobocia dotyczy głównie mieszkańców lokali komunalnych, dlatego to na tej grupie należałoby skupić działania. W celu poprawy aktualnego stanu bezrobocia należałoby zapewnić działania mające na celu reintegrację tej grupy osób z rynkiem pracy poprzez zorganizowanie szkoleń czy warsztatów doszkalających, czy wprowadzenie narzędzi umożliwiających wykształcenie nawyków systematycznej pracy np. poprzez utworzenie spółdzielni socjalnej.

Z analizy ofert pracy wynika, że w samym Sulęcinie dostępnych jest kilkanaście ofert pracy, a poszukiwani są głównie operatorzy maszyn, magazynierzy, doradcy klienta, informatycy, elektrycy, sprzedawcy sklepów, recepcjoniści czy barmani (źródło: olx.pl; dostęp na 23.11.2023 r.).

Ubóstwo

Kolejnym z badanych zjawisk w sferze społecznej było ubóstwo. Zjawisko ubóstwa odnosi się do poziomu zaspokojenia potrzeb osób, rodzin, gospodarstw domowych do poziomu ich zaspokojenia przez innych członków społeczeństwa. Odnosi się ono do zjawisk takich jak niedostatek i bieda, czego skutkiem jest m.in. bezradność, brak motywacji, wykluczenie społeczne i obniżenie poziomu życia. Oznacza to, że ubóstwo charakteryzują nadmierne rozpiętości w poziomie zaspokojenia potrzeb w społeczeństwie.

Problem ubóstwa w Gminie Sulęcín został zbadany za pomocą 9 wskaźników, spośród których dla obszaru rewitalizacji aż 8 przekraczało wartości średniej gminnej.

Zaobserwowano ponad dwukrotnie wyższy niż w Gminie udział osób korzystających z pomocy społecznej w ogólnej liczbie mieszkańców (20,3% na obszarze rewitalizacji do 9,1% średniej gminnej). Podobna sytuacja dotyczyła wartości odsetka osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa w ogólnej liczbie mieszkańców (15,1% na obszarze rewitalizacji do 6,1% średniej gminnej). Ponadto w ogólnej liczbie korzystających z pomocy społecznej aż 74,4% korzystało z niej z tytułu ubóstwa.

Dodatkowo na obszarze rewitalizacji obserwuje się występowanie problemu alkoholizmu. Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej dotkniętych problemem alkoholizmu w ogólnej liczbie mieszkańców na obszarze rewitalizacji był ponad trzykrotnie wyższy niż średnia dla Gminy (0,7% na obszarze rewitalizacji do 0,2% średniej gminnej) natomiast odsetek osób korzystających z pomocy społecznej dotkniętych problemem alkoholizmu w ogólnej liczbie korzystających z pomocy społecznej wynosił 3,2%. W celu ograniczenia uzależnienia od alkoholu na terenie Gminy Sulęcín funkcjonuje „Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022-2025”, którego działania finansowane są z Europejskiego Funduszu Społecznego. W efekcie realizacji działań udało się zmniejszyć rozmiar zjawiska uzależnienia od środków psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych w Gminie Sulęcín.

Również kwota wypłaconych zasiłków w przeliczeniu na liczbę rodzin korzystających z pomocy społecznej oraz w przeliczeniu na 100 mieszkańców na obszarze rewitalizacji przewyższała średnie wartości dla całej Gminy. Dodatkowo zbadano liczbę uczniów korzystających z posiłków finansowanych przez OPS w przeliczeniu na 100 uczniów. Z tej formy pomocy na obszarze rewitalizacji korzystała ponad ¼ dzieci w wieku szkolnym. Dla porównania w całej Gminie było to średnio co 8 dziecko.

Mieszkańcy Gminy Sulęcín, którzy osiągają niskie dochody mogą korzystać ze wsparcia w postaci dostępu do mieszkań komunalnych lub socjalnych, które zlokalizowane są głównie na obszarze

rewitalizacji (łącznie 92%). Niestety wiele mieszkań komunalnych i socjalnych wymaga remontu. Dużo rodzin czeka w kolejce na ww. mieszkania. Według danych na koniec 2022 roku, średni czas oczekiwania na lokal socjalny w Gminie Sulęcín wynosił 36 miesięcy, a czekało na niego 20 osób z obszaru całej gminy. Z kolei na lokal komunalny oczekiwały 103 osoby, jednak czas oczekiwania był taki sam. Ogólną charakterystykę dostępu do mieszkań przedstawia poniższa tabela.

Tab. 5. Wybrane informacje o dostępie do mieszkań komunalnych i socjalnych w Gminie Sulęcín

Wskaźnik	Wartość (2022 rok)	
	Ogółem w gminie	Ogółem na obszarze rewitalizacji
Liczba lokali socjalnych (szt.)	108	96
Liczba lokali komunalnych (szt.)	349	326
Średni czas oczekiwania na lokal socjalny (l. mies.)	36	36
Średni czas oczekiwania na lokal komunalny (l. mies.)	36	36
Liczba osób oczekująca na lokal socjalny (l. os.)	8 rodzin (20 osób)	brak danych
Liczba osób oczekująca na lokal komunalny (l. os.)	43 rodziny (103 osoby)	brak danych

Źródło: opracowanie na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Sulęcínie.

Pogłębiające się zjawisko ubóstwa niesie za sobą wiele negatywnych skutków, które są odczuwane nie tylko przez osoby bezpośrednio nim dotknięte, ale także przez ogół społeczności lokalnej. Rosnąca frustracja w związku z trudną sytuacją życiową prowadzi do występowania patologii społecznych, konfliktów rodzinnych, a w skrajnych przypadkach także przemocy. Skutki takich zachowań są również negatywnie odczuwane przez społeczeństwo. Sytuacja ta jest szczególnie niekorzystna w przypadku, gdy ubóstwem dotknięta jest większa grupa mieszkańców, która często koncentruje się w niektórych obszarach na terenie Gminy. Skupiska osób ubogich sprzyjają występowaniu m.in. kradzieży, napadów lub innych przestępstw, które przyczyniają się do obniżenia bezpieczeństwa w danych przestrzeniach publicznych. W konsekwencji obszary te są dotknięte wykluczeniem, a także swego rodzaju stygmatyzacją, która dodatkowo pogłębia negatywne zjawiska.

Przestępczość

Na obszarze rewitalizacji zidentyfikowano umiarkowany problem przestępczości. Problem przestępczości zbadano na podstawie trzech wskaźników: liczby stwierdzonych przestępstw na 1000 mieszkańców, liczby stwierdzonych przestępstw i wykroczeń (poza zdarzeniami drogowymi i przestępstwami gospodarczymi) w tym czynów karalnych nieletnich na 1000 mieszkańców oraz liczby czynów karalnych popełnionych przez nieletnich (13-17 lat) w ogólnej liczbie stwierdzonych przestępstw i wykroczeń (poza zdarzeniami drogowymi i przestępstwami gospodarczymi). Dwa pierwsze osiągnęły wartości mniej korzystne na obszarze rewitalizacji.

Z wartości ww. wskaźników wynika, że liczba stwierdzonych przestępstw na 1000 mieszkańców przekroczyła analogiczną wartość dla Gminy o wartość równą 6,29. W 2020 roku na terenie całej Gminy Sulęcín stwierdzono 178 przestępstw, z czego 47 z nich popełniono na obszarze rewitalizacji. Z kolei przestępstw i wykroczeń (poza zdarzeniami drogowymi i przestępstwami gospodarczymi) w Gminie dopuszczono się 343 razy, z czego aż 142 razy na obszarze rewitalizacji. Z tego względu wskaźnik liczby stwierdzonych przestępstw i wykroczeń (poza zdarzeniami drogowymi i przestępstwami gospodarczymi) w tym czynów karalnych nieletnich na 1000 mieszkańców na obszarze rewitalizacji znacząco przewyższał średnią gminną.

Jednym z przykładów przestępstw i wykroczeń są pojawiające się akty przemocy domowej w rodzinach patologicznych, które często łączone są z nadmiernym spożyciem substancji alkoholowych. Problem

ten jest problemem międzypokoleniowym, gdzie następuje spirala postępującego zjawiska, kiedy to kolejne pokolenia tej samej rodziny wpadają w uzależnienia i zachowania, do których są przyzwyczajeni z dzieciństwa. W Gminie Sulęcín funkcjonuje „Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2025”, którego działania finansowane są z Europejskiego Funduszu Społecznego. W efekcie realizacji działań udało się zmniejszyć zjawisko przemocy domowej oraz zwiększyć skuteczność pomocy osobom doznającym przemocy.

Uczestnicy warsztatów również zwrócili uwagę na akty wandalizmu występujące na obszarze rewitalizacji. Jako grupę docelową wskazano na młodzież oraz młodych-dorosłych, co nie znaczy, że wymienionych czynów nie popełniają również dorośli. Przyczyną wspomnianych negatywnych zachowań jest najczęściej brak zajęć oraz niskie zaangażowanie w życie społeczne i niski poziom integracji ze środowiskiem lokalnym. Ponadto brak miejsc spotkań oraz liderów w reprezentowanych grupach powoduje niską aktywność obywatelską i brak inicjatyw własnych.

Ryc. 7. Przykłady aktów wandalizmu w postaci graffiti na obszarze rewitalizacji

Źródło: materiały z wizji lokalnej przeprowadzonej dnia 04.01.2024 r.

W celu ograniczenia występowania działań poza granicami prawa w Sulęcín funkcjonuje monitoring gminny. W miejscach, w których zlokalizowane są punkty monitoringu odnotowuje się zmniejszony lub całkowity brak działań takich jak wandalizm czy spożywanie alkoholu w miejscach do tego nieprzeznaczonych. Monitoring gminny jest swoistym straszakiem przed prowadzeniem nieodpowiednich działań. Lokalizacji punktów monitoringu gminnego na obszarze rewitalizacji przedstawiona została w poniższej tabeli.

Tab. 6. Lokalizacja punktów monitoringu gminnego na obszarze rewitalizacji

Monitoring gminny	
Obszar rewitalizacji	liczba sztuk
Park Miejski	6
Targowisko (Żeromskiego)	4
Ul. Pineckiego (wiata)	1
Ul. Chrobrego (promenada)	2

Ul. Emilii Plater (światła)	1
Plac Czarnieckiego	1
Ul. Batorego 1	1
Ul. Kilińskiego 2c	1

Źródło: opracowanie na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Sulęcinie.

Wsparcie osób ze szczególnymi potrzebami

Zgodnie z ustawą z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, za osobę ze szczególnymi potrzebami uznaje się osobę, która ze względu na swoje cechy zewnętrzne lub wewnętrzne, albo ze względu na okoliczności, w których się znajduje, musi podjąć dodatkowe działania lub zastosować dodatkowe środki w celu przezwyciężenia bariery, aby uczestniczyć w różnych sferach życia na zasadzie równości z innymi osobami.

Problem zaspokojenia potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami zbadano w oparciu o cztery wskaźniki:

- Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w ogólnej liczbie mieszkańców;
- Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w ogólnej liczbie korzystających z pomocy społecznej;
- Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby w ogólnej liczbie mieszkańców;
- Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby w ogólnej liczbie korzystających z pomocy społecznej.

Wskaźnik odsetka osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w ogólnej liczbie mieszkańców, jak i w przeliczeniu na wszystkie osoby korzystające z pomocy społecznej był na obszarze rewitalizacji wyższy od średniej gminnej. Pierwszy z nich posiadał wartość 6,3%, natomiast drugi 30,8%. Dla porównania średnia gminna dla obu wskaźników wynosiła kolejno 2,5% i 27,1%. O ile więc drugi z nich osiągnął wartości zbliżone do średniej gminnej, tak pierwszy posiadał wartość znacząco odbiegającą od wartości dla Gminy – był ponad dwukrotnie wyższy.

Trzeci ze wskaźników, tj. odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby w ogólnej liczbie mieszkańców, również przewyższał wartości średnie dla Gminy ponad dwukrotnie (11,7% na obszarze rewitalizacji przy średniej gminnej na poziomie 5,7%). Z kolei analogiczny wskaźnik jednak zbadany na tle liczby korzystających z pomocy społecznej, nie przekroczył co prawda wartości gminnej, jednak nadal zanotował on wartość aż 57,5%.

Taki udział osób borykających się z różnego rodzaju problemami zdrowotnymi wymaga przedsięwzięcia odpowiednich działań mających na celu poprawę jakości życia także tej grupy mieszkańców obszaru rewitalizacji – np. poprzez niwelowanie barier architektonicznych, w taki sposób, aby przeciwdziałać poczuciu wykluczenia społecznego u tychże osób.

Kapitał społeczny

Kapitał społeczny to obszerne pojęcie na pograniczu socjologii i ekonomii, które dotyczy całości stosunków społecznych w obrębie danej zbiorowości, umożliwiających w przyszłości nawiązywanie innych konstruktywnych relacji społecznych. W kontekście samorządu nie sposób mówić o kapitale społecznym w oderwaniu od kwestii tendencji demograficznych, zmian w poszczególnych grupach ekonomicznych oraz zastępowalności pokoleń na rynku pracy.

Analizę sytuacji kapitału społecznego w Gminie, podobnie jak innych aspektów, poparto badaniem wskaźnikowym. W tym celu użyto 6 wskaźników. Były to:

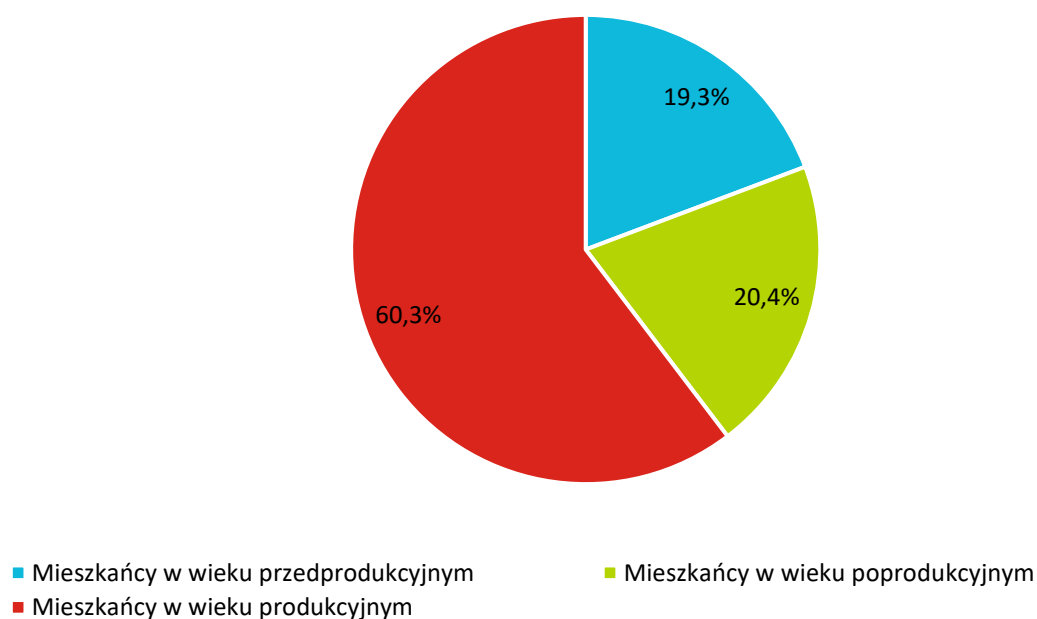
- Udział osób w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności,
- Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym,
- Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności,
- Udział dzieci w wieku 0-3 lat w ogólnej liczbie mieszkańców,
- Udział dzieci w wieku 3-6 lat w ogólnej liczbie mieszkańców,
- Dynamika zmiany liczby mieszkańców 2020/2015.

Wszystkie z powyższych wskaźników osiągnęły wartości mniej korzystne na obszarze rewitalizacji niż w całej Gminie Sulęcín. Obszar rewitalizacji w 2020 roku zamieszkiwany był przez 2742 osoby. Udział osób w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym został przedstawiony na poniższej rycinie obrazującej sytuację demograficzną w granicach obszaru rewitalizacji. Osoby w wieku przedprodukcyjnym stanowią 19,3% wszystkich mieszkańców, natomiast w wieku poprodukcyjnym 20,4%. Obszar rewitalizacji zamieszkuje więc więcej seniorów niż dzieci i młodzieży. W konsekwencji kilku lat może to skutkować coraz to większą liczbą osób w wieku poprodukcyjnym, co może mieć odzwierciedlenie w braku zastępowalności na rynku pracy. Mniej młodych ludzi będzie gotowych podjąć pracę, a coraz więcej osób będzie opuszczało rynek pracy ze względu na osiągnięcie wieku emerytalnego.

Ponadto obserwuje się niższy niż średnia gminna udział dzieci w wieku 0-3 oraz 3-6 lat w ogólnej liczbie mieszkańców. Na obszarze rewitalizacji wynosił on kolejno 2,4% i 3,2%. Średnia gminna wynosiła 3,1% oraz 3,4%. Ponadto obserwuje się wyższy niż w całej Gminie wskaźnik ludności w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym (33,8 na obszarze rewitalizacji do średniej gminnej wynoszącej 33,05).

Dodatkowo widoczny jest negatywny wskaźnik dynamiki zmiany liczby mieszkańców w latach 2015-2020 zarówno dla centrum jak i całej Gminy (wartości poniżej 100%), co oznacza, że obszary te stopniowo się wyludniają. Alarmujący jest natomiast fakt, że centrum wyludnia się w bardziej intensywny sposób – dynamika tego procesu wynosiła 91,6% (w Gminie 94,8%).

Ryc. 8. Sytuacja demograficzna w granicach obszaru rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne.

Zmieniająca się struktura wiekowa mieszkańców obszaru rewitalizacji implikuje konieczność podejmowania odpowiednich kroków zarówno w zakresie usług społecznych, jak i dostosowania infrastruktury i przestrzeni do zwiększających się potrzeb zarówno starszych, ale też i młodszych mieszkańców. Aby zapewnić atrakcyjność obszaru rewitalizacji dla wszystkich mieszkańców, nie należy zapominać o młodszych grupach wiekowych.

Na obszarze rewitalizacji występuje ograniczona liczba miejsc do opieki nad dziećmi do lat 3. W Sulęcinie funkcjonuje tylko jeden żłobek publiczny oferujący 18 miejsc. Dodatkowo opiekę nad tą grupą wiekową oferuje prywatny klub dziecięcy, w którym miejsce opieki dla dziecka jest dla dużej grupy mieszkańców zbyt dużym wydatkiem finansowym.

Ponadto, aby zwiększyć udział osób w wieku przedprodukcyjnym względem osób w wieku poprodukcyjnym kluczowe będzie zapewnienie nie tylko miejsc opieki nad dziećmi, ale także, infrastruktury do spędzania czasu wolnego. Może to spowodować napływ i zwiększenie udziału osób w wieku produkcyjnym posiadających małe dzieci. Dodatkowo osiedlenie się w atrakcyjnym otoczeniu może również wpłynąć na podejmowanie decyzji o założeniu rodziny, a w konsekwencji zwiększeniu udziału najmłodszej części społeczeństwa. Szczególnie atrakcyjne do zamieszkania dla młodych ludzi są obecnie miejsca, gdzie w niewielkiej odległości można zaspokoić potrzeby związane m.in. z opieką nad dziećmi, pracą o odpowiednim wynagrodzeniu, ale również miejsca, gdzie można realizować swoje pasje, rozwijać się oraz spędzać aktywnie czas.

Na terenie Gminy Sulęcina funkcjonuje Dzienny Dom Senior+. W 2022 roku wsparciem objęto łącznie 36 osób. Siedziba Domu Seniora zlokalizowana jest w Domu Joannitów. Seniorzy chętnie uczestniczą w zajęciach prowadzonych w ramach działalności Domu. Jest wielu chętnych do uczestnictwa w zajęciach, w wyniku czego utworzyła się kolejka oczekujących na przyjęcie do Domu Seniora. Działania rewitalizacyjne wymagają utworzenia miejsc do spędzania czasu dla osób starszych oraz organizacji działań kulturalnych dostosowanych dla tej grupy wiekowej. Ponadto oprócz Dziennego Domu Senior+ na terenie Gminy Sulęcina funkcjonuje Klub „Senior+” w Żubrowie, której działalność polega na motywowaniu seniorów do działań na rzecz samopomocy i działań wolontarystycznych na rzecz innych osób.

Jednym z negatywnych aspektów położenia Gminy Sulęcina jest jej bliskość to granicy kraju, a tym samym do możliwości wyjazdów zarobkowych poza granice ojczyzny. Wyjazdy mieszkańców „za chlebem” wpływają negatywnie na relacje wewnątrz rodzinne. Rodzice wyjeżdżają do pracy za granicę często pozostawiają dzieci pod opieką babć i dziadków. W dłuższej perspektywie czasu następuje zmiana struktury, a także zanik relacji na poziomie rodzic – dziecko. Takie dzieci mogą czuć się niechciane, a tym samym szukać prób zwrócenia na siebie uwagi.

Inną przyczyną wyludniania się obszaru i starzenia się społeczeństwa są wyjazdy młodych ludzi na studia do dużych ośrodków miejskich tj.: Poznań, Szczecin, Wrocław, Zielona Góra. Większość tych osób po zakończeniu edukacji kontynuuje życie, zakłada rodziny, osiedla się na stałe w tych miastach i nie wraca do miejsc, z których pochodzą.

Poziom edukacji

Kolejnym z aspektów poddanych badaniu wskaźnikowemu był poziom edukacji. Z uwagi na podział Gminy na 4 obwody publicznych szkół podstawowych mających siedzibę na obszarze Gminy Sulęcina, cały obszar rewitalizacji znajdował się w granicach dwóch obwodów: Szkoły Podstawowej nr 1 im. Jana Pawła II zlokalizowanej pod adresem Park Bankowy 7 (w obszarze rewitalizacji) oraz Szkoły Podstawowej nr 2 im. Polskich Olimpijczyków zlokalizowanej przy ul. Kopernika 7 (poza obszarem rewitalizacji). Z tego względu poziom edukacji na obszarze rewitalizacji zbadany został za pomocą

wskaźników średnich wyników egzaminu ósmoklasisty w postaci średnich z 3 przedmiotów oraz średniej z j. polskiego i matematyki. Wynik ten stanowi średnią z wyników z obu szkół przydzieloną wagom na podstawie poszczególnych ulic i ich przydziału pomiędzy obwody szkolne. Na tej podstawie wykazano, że obie z badanych średnich osiągnęły wartości niższe niż wartość średnich wyników w całej Gminie.

Poziom uczestnictwa w życiu publicznym

Aktywność społeczna mieszkańców i ich poziom uczestnictwa w życiu publicznym przejawia się m.in. liczbą i częstotliwością inicjatyw oddolnych oraz liczbą uczestników tychże wydarzeń, dodatkowo na pewno swój wpływ na nią ma także funkcjonowanie stowarzyszeń i organizacji pozarządowych oraz jednostek organizacyjnych Gminy – atrakcyjność i jakość ich oferty społecznej, kulturalnej lub sportowej dla szerokiej grupy mieszkańców. Zróżnicowanie to wynika m.in. z wieku uczestników życia publicznego, ich zamożności, statusu społecznego czy ich najbliższego otoczenia oraz zainteresowań.

Aspekt poziomu uczestnictwa w życiu publicznym na etapie delimitacji zbadano dla poszczególnych jednostek analitycznych za pomocą wskaźnika liczby fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 100 mieszkańców. Wskaźnik ten osiągnął dla obszaru rewitalizacji wartości bardziej korzystniejsze niż średnia dla Gminy – 0,43. Analogiczny wskaźnik dla całej Gminy wynosił 0,35.

Na terenie Gminy występują liczne podmioty świadczące usługi społeczne i kulturalne. Część podmiotów zlokalizowana jest na obszarze rewitalizacji lub w jego bliskim sąsiedztwie. W celu aktywnej działalności podmioty korzystają również z przestrzeni publicznych zlokalizowanych na terenie Gminy.

Tab. 7. Podmioty świadczące usługi społeczne i kulturalne na terenie Gminy Sulęcín

Nazwa podmiotu:	Lokalizacja (miejscowość, ulica):
Sulęciński Ośrodek Kultury	Sulęcín, Moniuszki 1
Biblioteka Publiczna	Sulęcín, Moniuszki 1 oraz filie w miejscowościach: Ostrów, Żubrów, Trzemeszno Lubuskie
Ośrodek Pomocy Społecznej	Sulęcín, E. Plater 14
Środowiskowy Dom Samopomocy	Sulęcín, Żeromskiego 71
Dzienny Dom Senior+ przy OPS w Sulęcínie	Sulęcín, Młynarska 1
Punkt Konsultacyjny do Spraw Uzależnień i Przemocy Domowej	Sulęcín, ul. Kościuszki 6
Klub SENIOR+ w Żubrowie przy OPS w Sulęcínie	Żubrów 16 A, 69-200 Sulęcín
Świetlica Środowiskowa w Sulęcínie działająca przy OPS w Sulęcínie	ul. Żeromskiego 71, 69- 200 Sulęcín
Świetlica Środowiskowa w Brzeźnie działająca przy OPS w Sulęcínie	Brzeźno 37, 69-200 Sulęcín
Świetlica Środowiskowa w Długoszynie działająca przy OPS w Sulęcínie	Długoszyń 11 B, 69-200 Sulęcín
Świetlica Środowiskowa w Grochowie działająca przy OPS w Sulęcínie	Grochowo, ul. Główna 7, 69-200 Sulęcín
Świetlica Środowiskowa w Trzebowie działająca przy OPS w Sulęcínie	Trzebów 61 A, 69- 200 Sulęcín

Świetlica Środowiskowa w Zarzyniu działająca przy OPS w Sulęcinie	Zarzyń 43 A/1, 69- 200 Sulęcin
Świetlica Środowiskowa w Trzemesznie Lubuskim działająca przy OPS w Sulęcinie	Trzemeszno Lubuskie ul. Poznańska 63, 69-200 Sulęcin

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Sulęcinie.

Innym problem jest niski poziom uczestnictwa w życiu publicznym młodzieży. W celu rozwoju dzieci rodzice zapisują je na szereg zajęć pozalekcyjnych organizowanych w różnych częściach Gminy. Jednakże zapał dzieci do uczestnictwa w zajęciach kończy się w momencie, gdy rodzice przestają dowozić swoje dzieci na miejsce odbywania się zajęć. Uczestnicy warsztatów zwrócili uwagę na ogólny brak zainteresowań wśród dzieci i młodzieży, co wynika m.in. z wzorców wynoszonych z domu rodzinnego i środowiska lokalnego. Tym samym wśród młodych osób brakuje motywacji do zmiany swojej sytuacji życiowej. Ponadto pandemia Covid-19 spowodowała uzależnienie od Internetu i telefonu zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży, co jest następstwem zamknięcia w domach i wprowadzenia nauki zdalnej. Należy podkreślić, że uzależnienie od Internetu i telefonu w coraz większym stopniu dotyka także osób dorosłych. W celu poprawy sytuacji należałoby wprowadzić działania profilaktyczne wśród dzieci i młodzieży m.in. w szkołach i świetlicach oraz zachęcić do udziału w zajęciach pozaszkolnych np. organizowanych przez Sulęciński Ośrodek Kultury i inne instytucje.

Badania społeczne

W celu dokładniejszego poparcia otrzymanych wyników badania wskaźnikowego przeprowadzone zostały badania ankietowe, warsztaty rewitalizacyjne, a także odbył się spacer studyjny po obszarze rewitalizacji.

Podczas badania ankietowego wypełnione zostały 24 formularze dotyczące obszaru rewitalizacji. Ankietowani zostali poproszeni o ocenę (w skali od 1 – najmniej istotne do 5 – najbardziej istotne) istotności problemów występujących w sferze społecznej, ale również gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej.

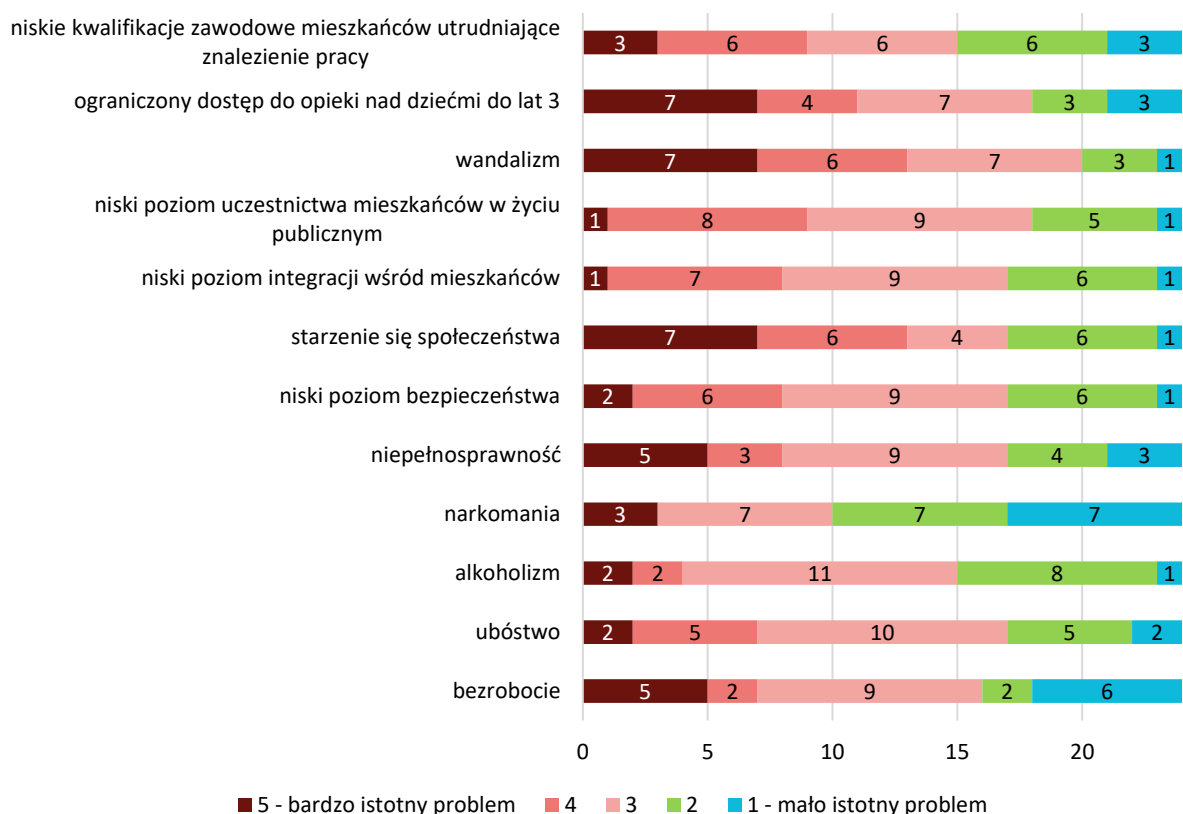
W sferze społecznej za najważniejsze problemy ankietowani uznali wandalizm i starzenie się społeczeństwa (13 z 24 ankietowanych wskazało, że są to bardzo istotne bądź istotne problemy). Ponadto wskazano na ograniczony dostęp do opieki nad dziećmi do lat 3 (11 z 24 ankietowanych wskazało, że jest to bardzo istotny bądź istotny problem). Warto wyszczególnić także problemy niskich kwalifikacji zawodowych mieszkańców utrudniające znalezienie pracy oraz niski poziom uczestnictwa mieszkańców w życiu publicznym (9 z 24 ankietowanych wskazało, że są to bardzo istotne bądź istotne problemy).

Szczegóły przedstawia rycina poniżej.

Ryc. 9. Ocena problemów występujących na obszarze rewitalizacji w sferze społecznej według ankietowanych

Źródło: opracowanie własne.

Główne problemy w sferze społecznej występujące na obszarze rewitalizacji:

- Wysokie bezrobocie, szczególnie widoczne wśród mieszkańców lokali komunalnych,
- Wysoki poziom ubóstwa oraz alkoholizmu,
- Umiarkowany poziom przestępczości oraz popełnianych wykroczeń i aktów wandalizmu,
- Wysoki odsetek osób ze szczególnymi potrzebami, w tym osób z niepełnosprawnościami – potrzeba lepszej dostępności oferty oraz przestrzeni dla takich osób,
- Starzenie się społeczeństwa – potrzeba dostosowania oferty społecznej i kulturalnej dla osób w wieku poprodukcyjnym,
- Wyludnianie się obszaru, potrzeba dostosowania ofert społeczno-kulturalnych w celu przyciągnięcia nowych mieszkańców,
- Niewystarczający dostęp do opieki nad dziećmi do lat 3,
- Niski poziom uczestnictwa mieszkańców w życiu publicznym.

3.3.2. Sfera gospodarcza

Analiza wskaźnikowa służąca delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji wykazała jedynie częściowe występowanie problemów w sferze gospodarczej w granicach obszaru rewitalizacji. Wskaźnik syntetyczny dla powyższej sfery posiadał wartość dodatnią, jednak mimo to spośród 6 badanych wskaźników dwa z nich posiadały wartości mniej korzystne niż średnia dla Gminy.

Sferę gospodarczą poddano analizie w zakresie aktywności gospodarczej. Wykazano, iż w obszarze rewitalizacji występują wartości powyżej średniej odnoszące się do liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych ogółem w podziale na 100 mieszkańców i 100 osób w wieku produkcyjnym oraz analogicznych wskaźników dla liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w 2020 roku. Jedynym aspektem, który na etapie analizy wskaźnikowej osiągnął wartości mniej korzystne niż średnia gminna była liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w 2020 roku, zarówno w podziale na 100 mieszkańców, jak i 100 osób w wieku produkcyjnym. Szczegóły przedstawia tabela poniżej.

Tab. 8. Porównanie wskaźników dla sfery gospodarczej obszaru rewitalizacji oraz Gminy Sulęcín

Zakres	Wskaźnik	Obszar rewitalizacji	Średnia dla Gminy
Aktywność gospodarcza	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych ogółem na 100 mieszkańców	6,42	4,66
	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych ogółem na 100 osób w wieku produkcyjnym	10,64	7,69
	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w 2020 roku na 100 mieszkańców	0,66	0,35
	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w 2020 roku na 100 osób w wieku produkcyjnym	1,10	0,57
	Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w 2020 roku na 100 mieszkańców	0,38	0,14
	Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w 2020 roku na 100 osób w wieku produkcyjnym	0,63	0,24

Źródło: opracowanie własne na podstawie Diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Sulęcín.

Pod koniec 2020 roku w granicach obszaru rewitalizacji zarejestrowanych było ogółem 176 podmiotów gospodarczych. W trakcie całego roku działalność gospodarczą założyło 18 podmiotów, z kolei wyrejestrowanych zostało 10. Dostrzec można, że pomimo iż był to rok, w którym wielu przedsiębiorców na całym świecie borykało się z różnymi problemami spowodowanymi pandemią koronawirusa Covid-19, w granicach obszaru rewitalizacji wciąż więcej firm założyło działalności niż jej zaprzestało. Należy podkreślić, że w ciągu ostatnich kilku lat żadna duża firma nie ogłosiła upadłości ani nie przeniosła swojej siedziby poza teren Gminy Sulęcín.

Analizując sytuację gospodarczą na obszarze rewitalizacji nie sposób pominąć aspektu stref inwestycyjnych oraz podmiotów zatrudniających największą liczbę pracowników w Gminie, a więc pośrednio także największą liczbę mieszkańców obszaru rewitalizacji. Na samym obszarze rewitalizacji nie została wyznaczona strefa inwestycyjna. Jednakże Gmina Sulęcín położona jest w Kostrzyńsko-Słubickiej Specjalnej Strefie Ekonomicznej.

Ponadto Gmina stosuje zachęty dla przyciągnięcia innowacyjnych inwestycji jedynie poprzez zwolnienie z podatków przy nowych inwestycjach oraz umorzenia lub odroczenia płatności bądź rozłożenia na raty (uznaniowo).

Do największych pracodawców zlokalizowanych na terenie całej Gminy zalicza się m.in.:

- Molex sp. z o.o. (Sulęcín) – produkcja elementów elektronicznych,
- Christianapol Meble Polska sp. z o.o. sp. k (Sulęcín) – produkcja mebli tapicerowanych,
- Maszoński Logistic Sp. z o.o. Sp.k. (Sulęcín) – transport międzynarodowy,
- Szpital Powiatowy (Sulęcín) – działalność lecznicza,
- 17 Wielkopolska Brygada Zmechanizowana (Wędrzyn) – wojsko,
- 45 WOG (Wędrzyn) – wojsko.

Na obszarze rewitalizacji funkcjonują przede wszystkim mniejsze przedsiębiorstwa działające w sektorze handlu i usług m.in.: sklepy spożywcze, gabinety fryzjerskie czy kosmetyczne oraz sklepy branżowe.

Ryc. 10. Przykłady przedsiębiorstw świadczących usługi występujących na obszarze rewitalizacji

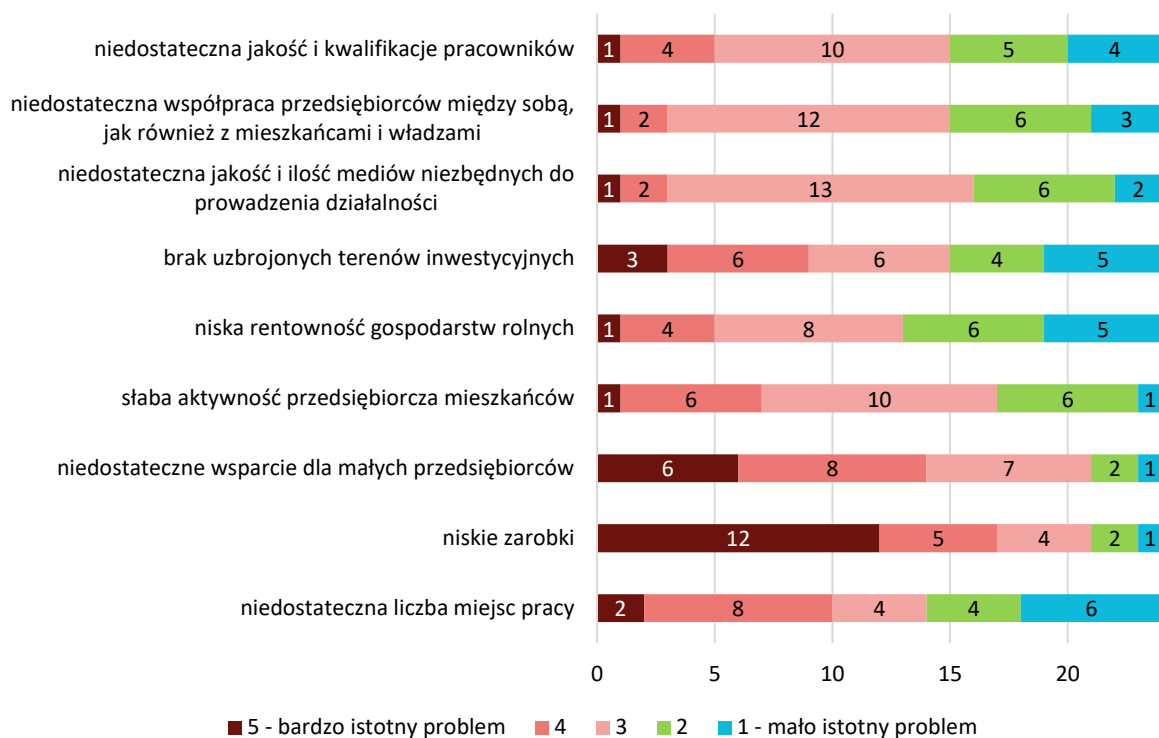
Źródło: materiały z wizji lokalnej przeprowadzonej w dniu 04.01.2024 r.

Na obszarze rewitalizacji (Dom Joannitów, ul. Młynarska 1) swoją siedzibę posiada również Cech Rzemiosł Różnych. Cech należy do organizacji zrzeszonych w Lubuskiej Izbie Rzemieślniczej w Gorzowie Wielkopolskim. Cech oferuje programy i projekty mające na celu nabywanie nowych umiejętności, szkolenia zawodowe, a także przeprowadza egzaminy sprawdzające, czeladnicze i mistrzowskie w różnych zawodach.

Jednym z aspektów poruszonym na warsztatach rewitalizacyjnych był brak wiedzy mieszkańców obszaru rewitalizacji o możliwościach otrzymania wsparcia w postaci dofinansowań i dotacji na rozpoczęcie prowadzenia działalności. Uczestnicy warsztatów zwracali również uwagę na niskie zarobki, co zostało wskazane także w badaniu ankietowym. Ponadto do niskich zarobków przyczyniać się może występowanie szarej strefy, kiedy to pracownicy wykonują zadania bez zawierania umów cywilno-prawnych, tym samym nie obowiązują ich wymogi prawa np. dotyczące minimalnego wynagrodzenia za pracę.

Z kolei według ankietowanych najbardziej istotnym problemem w sferze gospodarczej są niskie zarobki (17 z 24 ankietowanych wskazało, iż jest to bardzo istotny bądź istotny problem) oraz niedostateczne wsparcie dla małych przedsiębiorstw (14 z 24 ankietowanych wskazało, iż jest to bardzo istotny bądź istotny problem).

Ryc. 11. Ocena problemów występujących na obszarze rewitalizacji w sferze gospodarczej według ankietowanych

Źródło: opracowanie własne.

Główne problemy w sferze gospodarczej występujące na obszarze rewitalizacji:

- słaba kondycja lokalnych przedsiębiorstw skutkująca wyrejestrowywaniem podmiotów gospodarczych,
- niskie zarobki,
- niedostateczne wsparcie małych przedsiębiorstw.

3.3.3. Sfera środowiskowa

W sferze środowiskowej analiza wskaźnikowa służąca delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji nie wykazała przekroczenia wartości średniej gminnej w ani jednym z badanych wskaźników. Wzięto w niej pod uwagę jednak jedynie pokrycie budynków materiałami zawierającymi azbest. Szczegółowe wartości przedstawia poniższa tabela.

Tab. 9. Porównanie wskaźników dla sfery środowiskowej obszaru rewitalizacji oraz Gminy Sulęcín

Zakres	Wskaźnik	Obszar rewitalizacji	Średnia dla Gminy
Pokrycie azbestem	Liczba budynków mieszkalnych pokrytych płytami azbestowocementowymi na 100 mieszkańców	0,11	1,18
	Powierzchnia materiałów zawierających azbest na 100 mieszkańców	313,03	1474,71

Źródło: opracowanie własne na podstawie Diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Sulęcín.

Zarówno liczba budynków mieszkalnych pokrytych płytami azbestowocementowymi oraz powierzchnia materiałów zawierających azbest przypadająca na 100 mieszkańców była niższa na obszarze rewitalizacji niż dla całej Gminy. Świadczy to o skuteczności działań gminnych w tym aspekcie. W Gminie prowadzony jest „Program finansowania usuwania wyrobów zawierających azbest”. Mieszkańcy corocznie mają możliwość ubiegania się o uzyskanie środków na usunięcie azbestu za pomocą „wniosków o dofinansowanie usunięcia wyrobów i materiałów zawierających azbest z terenu Gminy Sulęcína” w wysokości do 40% kosztów kwalifikowanych. Dotacja świadczona jest ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Zielonej Górze. W 2022 roku w wyniku realizowanych działań z terenu Gminy unieszkodliwiono 137,36 ton wyrobów zawierających azbest. Poprzez skuteczność realizowanego już teraz programu, nie widzi się konieczności planowania dodatkowych działań rewitalizacyjnych mających na celu zniwelowanie problemu liczby budynków mieszkalnych pokrytych płytami azbestowocementowymi czy powierzchni materiałów zawierających azbest.

Ważnym aspektem w sferze środowiskowej jest także jakość powietrza. Gmina Sulęcín prowadzi szereg działań z zakresu ochrony środowiska również w celu poprawy jakości powietrza. Jednym z takich działań jest Program „Czyste Powietrze”, który stanowi program dotacyjny celem, którego jest wsparcie finansowe mieszkańców w ociepleniu ich domów oraz wymianie ogrzewania. W ramach programu prowadzone są dofinansowania na termomodernizację budynków jednorodzinnych oraz zlikwidowanie starych i nieefektywnych źródeł ciepła na paliwo stałe będących główną przyczyną zanieczyszczenia powietrza.

Tab. 10. Realizacja Programu „Czyste Powietrze” w Gminie Sulęcín na stan 31.12.2023 r.

Liczba złożonych wniosków o dofinansowanie (szt.)	Liczba zawartych umów o dofinansowanie (szt.)	Kwota wypłaconych dotacji dla przedsięwzięć z terenu Gminy	Liczba zrealizowanych przedsięwzięć (szt.)
189	175	1 643 282,69 zł	101

Źródło: Strona Internetowa Gminy Sulęcín (sulecin.pl) [dostęp z dnia 19.01.2024 r.].

Pomimo rozbudowanych działań prowadzonych przez Gminę w zakresie wsparcia działań mających na celu ochronę środowiska, diagnoza pogłębiona obszaru rewitalizacji pozwoliła wyodrębnić inne problemy w sferze środowiskowej przyczyniające się do jej degradacji. Jednakże, należy podkreślić, że na obszarze Gminy nie stwierdzono obecności dużych zakładów emitujących zanieczyszczenia do atmosfery.

Zgodnie z Ustawą z dnia 7 lipca 2022 r. o zmianie ustawy – Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw, Gmina Sulęcín znajduje się w strefie lubuskiej (kod strefy: PL0803) – dla celów oceny jakości powietrza pod kątem zawartości: ozonu, dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, tlenków azotu, tlenku węgla i benzenu, pyłu zawieszonego PM10 i PM2,5 oraz zawartego w tym pyłu ołowiu, arsenu, kadmu, niklu i benzo(a)pirenu.

W poniższej tabeli przedstawiono stan powietrza atmosferycznego w strefie lubuskiej wraz z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia ludzi zgodnie z Roczną oceną jakości powietrza w województwie lubuskim za rok 2021, opracowaną przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska.

Tab. 11. Stan powietrza atmosferycznego w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzi w strefie lubuskiej w 2021 roku

OCHRONA ZDROWIA LUDZI											
Symbol klasy strefy dla poszczególnych substancji											
SO ₂	NO ₂	C ₆ H ₆	CO	O ₃	pył PM10	Pb	As	Cd	Ni	B(a)P	pył PM2.5
A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	C	A1

klasa A – stężenia zanieczyszczenia nie przekraczają odpowiednio poziomów dopuszczalnych, poziomów docelowych

klasa B – stężenia zanieczyszczenia przekraczają poziomy dopuszczalne, lecz nie przekraczają poziomów dopuszczalnych powiększonych o margines tolerancji

klasa C – stężenia zanieczyszczeń przekraczają poziomy dopuszczalne powiększone o margines tolerancji, a w przypadku, gdy margines tolerancji nie jest określony – poziomy dopuszczalne, poziomy docelowe

Źródło: opracowanie własne na podstawie Tabeli 7.28. Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzi - klasyfikacja podstawowa (klasy: A, C oraz A1, C1 dla pyłu zawieszonego PM2,5) z „Rocznej oceny jakości powietrza w województwie lubuskim. Raport wojewódzki za rok 2021”, opracowanej przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska – Departament Monitoringu Środowiska, Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Zielonej Górze.

Jak wynika z tabeli, według kryterium ochrony zdrowia, w tej strefie nie stwierdzono przekroczeń dla dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, benzenu, tlenku węgla, ozonu, pyłu zawieszonego PM2,5 i PM10 oraz zawartego w pyłu zawieszonym ołowiu, arsenu, kadmu i niklu. Występowały natomiast przekroczenia poziomów dopuszczalnych w zakresie benzo(a)pirenu (klasa C).

Ponadto w Gminie zlokalizowany jest jeden czujnik powietrza Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Zielonej Górze. Znajduje się on przy budynku Przedszkola nr 1 w Sulęcínie, przy ulicy Mirosława Dudka 15A. Czujnik ten mieści się poza obszarem rewitalizacji, jednakże zlokalizowany jest w niedalekiej odległości od jego wschodniej granicy.

Jednym z zagrożeń dla jakości powietrza na obszarze rewitalizacji jest tzw. niska emisja. Definiowana jest ona jako emisja pyłów i gazów do atmosfery ze źródeł nieprzekraczających 40 m wysokości. Wiąże się ona z niską efektywnością energetyczną budynków, wynikającą z przestarzałych technologii budowlanych i brakiem ich modernizacji m.in. brakiem ocieplenia i izolacji cieplnej, nieszczelności

pokrycia dachowego czy stolarki okiennej. Przez nieszczelność zabudowy, część ciepła wydostaje się na zewnątrz, co powoduje straty ciepła i konieczność dalszego dogrzewania mieszkań, aby utrzymać odpowiednią temperaturę. Dużym problemem są również kwestie finansowe. Narastający kryzys energetyczny spowodował wysokie podwyżki cen paliw i prądu, co w połączeniu z niskimi zarobkami ogranicza możliwości wymiany pieców i termomodernizacji budynków. Przeszkodę stanowią także skomplikowane i długotrwałe procedury prawne w zakresie wymiany źródeł ciepła (m.in. uzyskiwanie zezwoleń czy dofinansowań), co dodatkowo zniechęca mieszkańców do przejścia na ekologiczne formy ogrzewania budynków czy skorzystania z OZE w postaci np. paneli fotowoltaicznych. Dodatkowym problemem jest również niska świadomość ekologiczna mieszkańców, która w połączeniu z problemami finansowymi, skutkuje paleniem w piecu „czym popadnie”, co dodatkowo pogarsza jakość powietrza w obszarze rewitalizacji.

Spacer studyjny, a także warsztaty rewitalizacyjne w Gminie, potwierdziły występowanie problemu. Mieszkańcy podczas spotkania wskazali na problem zanieczyszczenia powietrza, zwłaszcza w miejscach koncentracji kamienic komunalnych. Potwierdzili oni, że wpływ na jakość powietrza ma niska świadomość ekologiczna mieszkańców, brak funduszy czy piece starej generacji. W przeszłości rozważany był pomysł zbudowania centralnej kotłowni w obrębie zabudowań ze starymi kamienicami, jednakże nie udało się zrealizować tego zamierzenia. Wynika to przede wszystkim ze względu na brak funduszy.

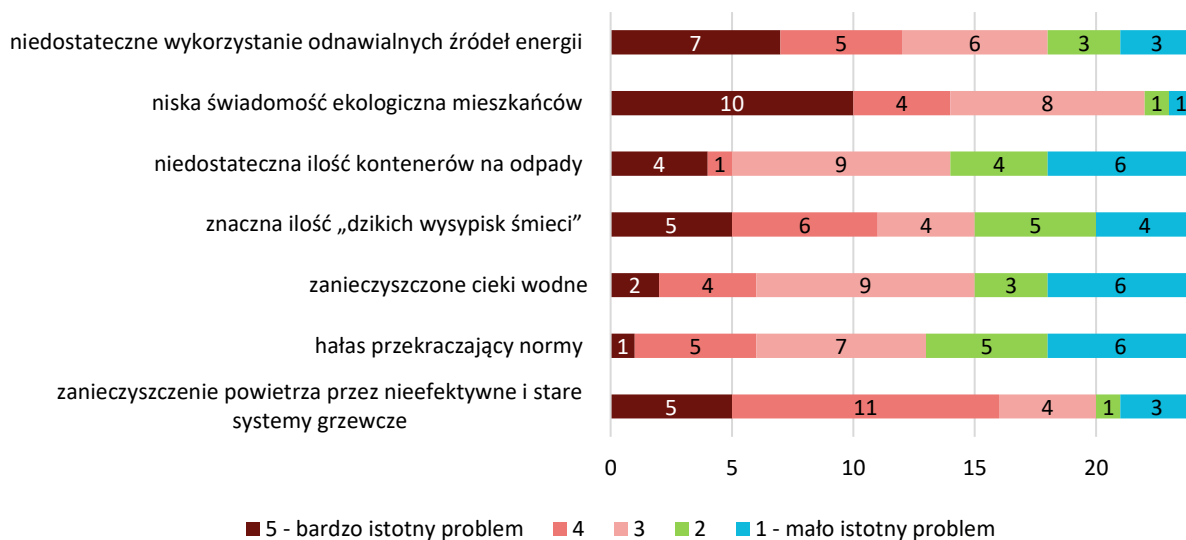
Uczestnicy warsztatów zwrócili uwagę także na niskie wykorzystanie odnawialnych źródeł energii przez mieszkańców. Jako przyczynę tego zjawiska wskazano na małą świadomość ekologiczną czy występowanie wielu budynków wielorodzinnych i związane z tym ograniczenia i utrudnienia w możliwości pozyskania dotacji. Refundacja środków na inwestycje w OZE, a nie dotacja (prefinansowanie) powoduje, że nie każdego stać na rozpoczęcie takiej inwestycji. Ponadto wskazano na mniejsze możliwości pozyskania dotacji dla nowobudowanych domów.

Kolejnym problemem w sferze środowiskowej jest niska efektywność energetyczna budynków. Odpowiednie przeprowadzenie prac termomodernizacyjnych wymaga szerokiego zakresu prac jakie należy wykonać, co wiąże się z wysokimi kosztami, na które mieszkańców nie zawsze stać. Nie wszyscy są także świadomi tego jak odpowiednio zabezpieczony budynek ponosi dużo mniejsze straty energii, a tym samym zmniejsza koszty jego eksploatacji. Gmina pomaga mieszkańcom w częściowym rozwiązaniu tego problemu m.in. poprzez realizację opisanego wyżej programu „Czyste Powietrze”.

Również wyniki ankietyzacji wśród mieszkańców potwierdzają występowanie powyższych problemów w sferze środowiskowej. Za najbardziej istotne problemy w badanej sferze na obszarze rewitalizacji mieszkańcy uważają zanieczyszczenie powietrza przez nieefektywne i stare systemy grzewcze (16 z 24 ankietowanych wskazało, że jest to bardzo istotny bądź istotny problem) oraz niską świadomość ekologiczną mieszkańców (14 z 24 ankietowanych wskazało, że jest to bardzo istotny bądź istotny problem). Ponadto warto też zwrócić uwagę na niedostateczne wykorzystanie odnawialnych źródeł energii czy znaczną ilość „dzikich wysypisk śmieci” (kolejno 12 i 11 z 24 ankietowanych wskazało, że są to bardzo istotne bądź istotne problemy).

Ryc. 12. Ocena problemów występujących na obszarze rewitalizacji w sferze środowiskowej według ankietowanych

Źródło: opracowanie własne.

Główne problemy w sferze środowiskowej występujące na obszarze rewitalizacji:

- niska świadomość ekologiczna mieszkańców,
- niska emisja pogarszająca jakość powietrza atmosferycznego,
- niedostateczne wykorzystanie odnawialnych źródeł energii,
- niska efektywność energetyczna budynków.

3.3.4. Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Sfera przestrzenno-funkcjonalna na obszarze rewitalizacji poddana była analizie wskaźnikowej w ujęciu dostępności infrastruktury publicznej (liczby ogólnodostępnych placów zabaw przypadających na 100 mieszkańców) oraz ładu przestrzennego (liczby obiektów zabytkowych wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków przypadających na 100 mieszkańców). Szczegóły przedstawia tabela poniżej.

Tab. 12. Porównanie wskaźników dla sfery przestrzenno-funkcjonalnej obszaru rewitalizacji oraz Gminy Sulęcín

Zakres	Wskaźnik	Obszar rewitalizacji	Średnia dla Gminy
Dostępność infrastruktury publicznej	Liczba ogólnodostępnych placów zabaw (bez szkolnych) na 100 mieszkańców	0,14	0,20
Ład przestrzenny	Liczba obiektów zabytkowych wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków na 100 mieszkańców	4,45	4,18

Źródło: opracowanie własne na podstawie Diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Sulęcín.

Aspekt dostępności infrastruktury publicznej zmierzony został za pomocą wskaźnika liczby ogólnodostępnych placów zabaw (bez szkolnych) przypadających na 100 mieszkańców. Dla obszaru rewitalizacji osiągnął on wartość 0,14 przy średniej gminnej oscylującej w granicach 0,20. Według danych gminnych w 2020 roku w granicach obszaru rewitalizacji mieściły się 4 takie obiekty, natomiast w całej Gminie było ich 24. Warto jednak mieć na uwadze nie tylko liczbę takich obiektów, ale także ich stan techniczny.

Podstawą planowania przestrzennego w Gminie jest wspomniane już w rozdziale modelu funkcjonalno-przestrzennego Studium. Ponadto znaczący wpływ na ład przestrzenny w granicach obszaru rewitalizacji ma liczba obiektów zabytkowych, w tym wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków czy Rejestru Zabytków i Ewidencji Narodowego Instytutu Dziedzictwa. Według wskaźnika liczba obiektów zabytkowych wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków przypadająca na 100 mieszkańców przewyższała średnią gminną. Na ład przestrzenny centrum miejscowości największy wpływ ma wspomniany już teren miasta tj. układ przestrzenny miasta (nr rej.: III-7/57 z 7.11.1957 oraz 8/76 z 22.10.1976; Inspire id: PL.1.9.ZIPOZ.NID_N_08_UU.25669). Realnie wpływa on na formę zabudowy znacząco ograniczając możliwości samowoli budowlanej. Według danych gminnych w Gminnej Ewidencji Zabytków na obszarze rewitalizacji znajdują się w sumie 122 z 512 obiektów wpisanych do tejże ewidencji.

W obszarze rewitalizacji zlokalizowana jest część najważniejszych instytucji publicznych pełniących funkcje administracyjne, kulturalno-oświatowe, społeczne czy odpowiadające za bezpieczeństwo i porządek publiczny w Gminie. Ponadto znajdują się tu obiekty pełniące funkcje sakralne czy posiadające realny wpływ na kształtowanie lokalnej tożsamości mieszkańców. Do ww. obiektów należą m.in.: Sąd Rejonowy, Komenda Powiatowa, Szpital Powiatowy, Szkoła Podstawowa nr 1 im. Jana Pawła II, I Liceum Ogólnokształcące im. Adama Mickiewicza, Dom Dziecka, Plac Czarnieckiego (sulęciński rynek), Park Miejski oraz Kościoły św. Henryka i św. Mikołaja.

Ważnym jest, aby przestrzenie zachować w dobrym stanie technicznym, tak aby mogły w sposób funkcjonalny, bezpieczny i dostępny pełnić swoje funkcje. W poniższej tabeli przedstawiono ważne przestrzenie zlokalizowane na obszarze rewitalizacji.

Tab. 13. Charakterystyka wybranych przestrzeni zlokalizowanych na obszarze rewitalizacji

Nazwa	Lokalizacja	Aktualne przeznaczenie, zagospodarowanie, odbywające się wydarzenia
Sulęciński Rynek	Plac Czarnieckiego	przestrzeń rekreacyjna, imprezy kulturalne
Targowisko miejskie	ul. Żeromskiego 9	działalność handlowa, sporadycznie imprezy kulturalne
Park Miejski	ul. E. Plater	cykliczne imprezy kulturalne
Park 777-lecia	ul. Park Bankowy	cykliczne imprezy kulturalne
tereny przemysłowe	ul. Witosa 34	aktualnie w trakcie zmiany na charakter mieszkaniowo-usługowy
teren po byłym Ogródku Jordanowskim	ul. Kościuszki	teren niezagospodarowany, brak funkcji

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Sulęcinie.

Ankietyzacja mieszkańców oraz spacer studyjny po obszarze rewitalizacji potwierdzają występowanie problemów w sferze przestrzenno-funkcjonalnej.

Jednym z problemów występujących na obszarze rewitalizacji jest zbyt duża powierzchnia zabetonowana w porównaniu do powierzchni terenów zieleni. Przykładem takich miejsc jest m.in. Plac Czarnieckiego a także tereny parkingu przy Prokuraturze Rejonowej. Zbyt duża powierzchnia terenów uszczelnionych przyczynia się do problemów z odprowadzaniem wód opadowych. Jako przyczynę występowania dużej ilości terenów pokrytych materiałami nieprzepuszczalnymi wskazano złe projektowanie przestrzeni publicznych. Przy okazji przebudowy terenów należy wziąć pod uwagę aspekt środowiskowy i zwiększyć powierzchnię terenów biologicznie czynnych oraz wprowadzić nowe nasadzenia roślinności wysokiej.

Ryc. 13. Teren Placu Czarnieckiego – sulęciński rynek

Źródło: materiały z wizji lokalnej przeprowadzonej dnia 04.01.2024 r.

Kolejnym negatywnym zjawiskiem trapiącym mieszkańców obszaru rewitalizacji jest niedostateczna ilość terenów rekreacyjno-wypoczynkowych, a także niewykorzystanie potencjału niezagospodarowanych terenów. Jednym z przykładów takich miejsc jest teren po byłym Ogródku Jordanowskim. Jest to spory teren przy ul. Kościuszki, który od dawna nie jest wykorzystywany w celach rekreacyjnych. Na ww. obszarze brakuje oświetlenia, monitoringu, małej architektury oraz przystosowania wybranych części terenu do różnych aktywności, a także infrastruktury energetycznej i wodno-kanalizacyjnej – niezbędnych do organizacji wydarzeń. Potencjał terenu jako miejsca spotkań poruszany był również na spotkaniach Miejskiej Rady Seniorów.

Innym częściowo zagospodarowanym terenem jest obszar przy ul. Pineckiego, położony tuż przy zabytkowych murach obronnych. Teraz ten położony w centrum miasta posiada spory potencjał.

Obecnie część terenu zagospodarowana jest na plac zabaw. Urządzenia te wymagają jednak odnowienia lub wymiany na nowe. Jest to duży obszar, który można zagospodarować np. na miejsce spotkań i integracji mieszkańców (w tym dzieci) sąsiednich budynków.

Ryc. 14. Teren po byłym Ogródku Jordanowskim (po lewej) oraz przy zabytkowych murach obronnych (po prawej)

Źródło: materiały z wizji lokalnej przeprowadzonej dnia 04.01.2024 r.

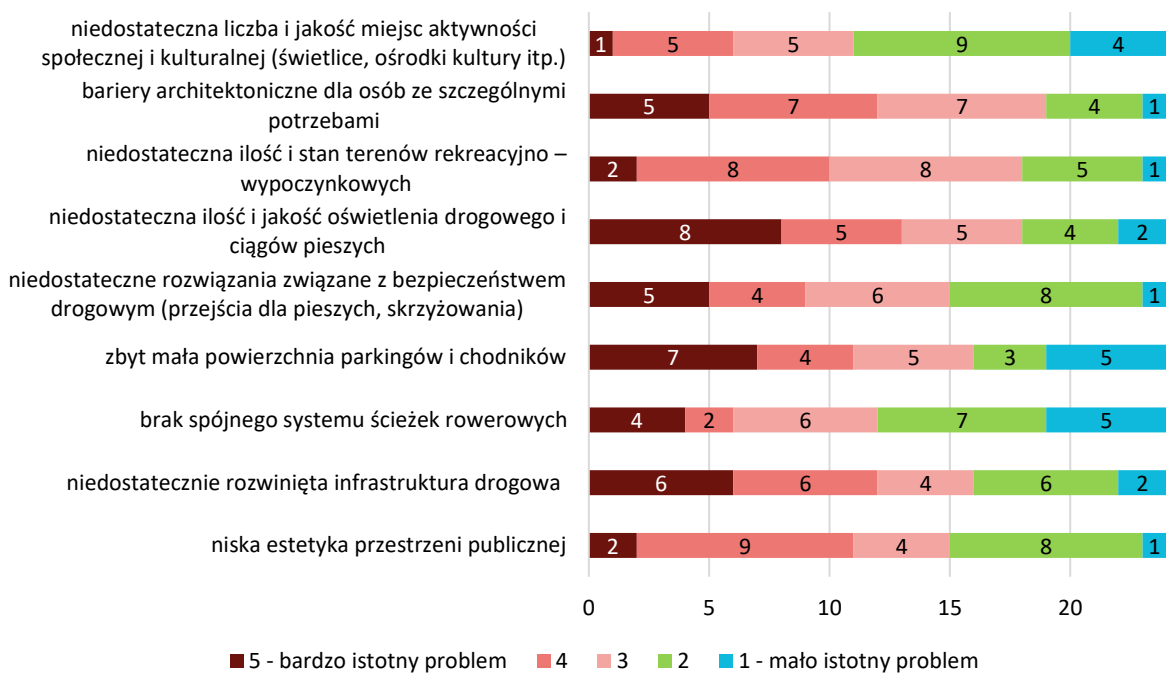
Ważnym elementem przestrzeni jest także przepływająca przy zachodniej granicy obszaru rewitalizacji rzeka Postomia. Częściowo wzdłuż rzeki poprowadzono promenadę, która prowadzi od Domu Joannitów w kierunku południowym, gdzie dociera do mostku w ciągu ulicy Winna Góra. Pozostałe tereny wzdłuż rzeki są niezagospodarowane, jednakże stanowią potencjał do wykorzystania. Jedną z możliwości jest przedłużenie promenady w celu połączenia jej z chodnikiem prowadzącym do Sulęcińskiego Ośrodka Kultury.

Inną kwestią poruszoną podczas warsztatów rewitalizacyjnych jest niska estetyka przestrzeni publicznej terenu objętego rewitalizacją. Oprócz omówionych w niniejszym rozdziale niezagospodarowanych przestrzeni oraz opisanych w rozdziale 3.3.5 obiektów w złym stanie technicznym na kwestie estetyki nakładają się m.in.: niedostateczna liczba koszy na śmieci, wysokie koszty utrzymania porządku (koszty usuwania śmieci), brak egzekwowania przepisów porządkowych, ale także niski poziom edukacji mieszkańców odnośnie ekologii i dbania o środowisko. Inną przyczyną jest także nie wszędzie funkcjonujący monitoring miejski, którego istnienie wpływa na stosowanie się do obowiązujących przepisów prawa i przyjętych zasad życia społecznego.

Mieszkańcy podczas badania ankietowego wskazali, że najbardziej istotnymi problemami występującymi na obszarze rewitalizacji w sferze przestrzenno-funkcjonalnej są: niedostateczna ilość

i jakość oświetlenia drogowego i ciągów pieszych (13 z 24 ankietowanych zakwalifikowało go do grupy bardzo istotnych lub istotnych problemów); bariery architektoniczne dla osób ze szczególnymi potrzebami i niedostatecznie rozwinięta infrastruktura drogowa (12 z 24 ankietowanych zakwalifikowało je do grupy bardzo istotnych lub istotnych problemów); a także zbyt mała powierzchnia parkingów i chodników czy niska estetyka przestrzeni publicznej (11 z 24 ankietowanych zakwalifikowało je do grupy bardzo istotnych lub istotnych problemów). Szczegóły przedstawia poniższa rycina.

Ryc. 15. Ocena problemów występujących na obszarze rewitalizacji w sferze przestrzenno-funkcjonalnej według ankietowanych

Źródło: opracowanie własne.

Główne problemy w sferze przestrzenno-funkcjonalnej występujące na obszarze rewitalizacji:

- niedostateczna liczba miejsc o funkcjach integracyjnych, rekreacyjnych i wypoczynkowych,
- niska estetyka obszaru spowodowana występowaniem zdewastowanych, opuszczonych terenów i pustostanów,
- liczne bariery architektoniczne,
- niedostateczne rozwiązania związane z bezpieczeństwem.

3.3.5. Sfera techniczna

Problemy w sferze technicznej występujące w obszarze rewitalizacji są ściśle powiązane z problemami w sferze przestrzenno-funkcjonalnej.

Analizę sfery technicznej na obszarze rewitalizacji dokonano w zakresie stanu technicznego przestrzeni publicznej w oparciu o wskaźnik odsetka obiektów komunalnych wymagających remontów w ogólnej liczbie budynków komunalnych. Znacząco przewyższał on średnią gminną – wyniósł 90,2% przy średniej oscylującej w granicach 53%.

Tab. 14. Porównanie wskaźników dla sfery technicznej obszaru rewitalizacji oraz Gminy Sulęcín

Zakres	Wskaźnik	Obszar rewitalizacji	Średnia dla Gminy
Stan techniczny przestrzeni publicznej	Odsetek obiektów komunalnych wymagających remontów w ogólnej liczbie budynków komunalnych	90,2%	53%

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Sulęcín*.

Część obiektów i przestrzeni ważnych dla lokalnej społeczności zostało opisane w podrozdziale traktującym o sferze przestrzenno-funkcjonalnej. W poniższym rozdziale zostaną natomiast omówione obiekty znajdujące się w złym stanie technicznym bądź wymagające dalszych prac infrastrukturalnych oraz problemy z tym związane.

Na obszarze rewitalizacji oprócz budynków użyteczności publicznej znajduje się wiele budynków komunalnych, w których zlokalizowane są mieszkania komunalne i socjalne. Większość z nich posiada dostateczny stan techniczny. Mimo to obiekty te wymagają termomodernizacji, zarówno w postaci ocieplenia ścian budynków, naprawy dachów jak i wymiany źródeł ciepła.

Tab. 15. Charakterystyka wybranych obiektów publicznych w granicach obszaru rewitalizacji

Nazwa	Lokalizacja (miejscowość, ulica)	Funkcje, jakie obecnie pełni budynek (kulturalne, oświatowe, sportowe, mieszkaniowe, pustostan)	Stan techniczny (wewnętrzny, zewnętrzny) budynku i potrzeby remontowe
SP 1 z Salą Gimnastyczną	Sulęcín, Park Bankowy 1	oświatowa, sportowa	wymaga modernizacji
Liceum Ogólnokształcące z halą sportową	Sulęcín, E. Plater 1	oświatowa, sportowa	brak danych
OPS	Sulęcín, E. Plater 14	pomoc społeczna	wymaga modernizacji
Środowiskowy Dom Samopomocy	Sulęcín, Żeromskiego 71	pomoc społeczna	wymaga remontu
Dom Joannitów	Sulęcín, Młynarska 1	kulturalne, pomoc społeczna	wymaga modernizacji
Zakład Gospodarki Mieszkaniowej	Sulęcín, Witosa 30a	mieszkaniowo-biurowa	wymaga remontu
Szpital	Sulęcín, Witosa 4	lecnicza	brak danych
Policja	Sulęcín, Szpitalna 4	bezpieczeństwo	brak danych

Zespół Szkół Licealnych i Zawodowych	Sulęcín, Witosa 49	oświatowa	brak danych
Kościół św. Mikołaja	Sulęcín,	sakralna	brak danych
Kościół św. Henryka	Sulęcín,	sakralna	brak danych
NZOZ Hipokrates	Sulęcín, Wiejska 6	lecnicza	brak danych
Poczta Polska	Sulęcín, Kilińskiego	usługowa	brak danych
Budynek komunalny	Sulęcín, Batorego 4	Budynek mieszkalny	zły
Budynek komunalny	Sulęcín, Batorego 6	Budynek mieszkalny	zły
Budynek komunalny	Sulęcín, Kilińskiego 3	Budynek mieszkalny	dostateczny
Budynek komunalny	Sulęcín, Kilińskiego 5	Budynek mieszkalny	dostateczny
Budynek komunalny	Sulęcín, Kilińskiego 7	Budynek mieszkalny	dostateczny
Budynek komunalny	Sulęcín, Kościuszki 21	Budynek mieszkalny	dostateczny
Budynek komunalny	Sulęcín, Kościuszki 23	Budynek mieszkalny	dostateczny
Budynek komunalny	Sulęcín, Kościuszki 33	Budynek mieszkalny	dostateczny
Budynek komunalny	Sulęcín, Kościuszki 44	Budynek mieszkalny	dostateczny
Budynek komunalny	Sulęcín, Kościuszki 45	Budynek mieszkalny	dostateczny
Budynek komunalny	Sulęcín, Kościuszki 57a	Budynek mieszkalny	zły
Budynek komunalny	Sulęcín, Młynarska 2	Budynek mieszkalny	dostateczny
Budynek komunalny	Sulęcín, Pineckiego 3	Budynek mieszkalny	dostateczny
Budynek komunalny	Sulęcín, Pineckiego 7	Budynek mieszkalny	dostateczny
Budynek komunalny	Sulęcín, Pineckiego 9	Budynek mieszkalny	dostateczny
Budynek komunalny	Sulęcín, Pineckiego 11	Budynek mieszkalny	dostateczny
Budynek komunalny	Sulęcín, Pineckiego 15	Budynek mieszkalny	dostateczny
Budynek komunalny	Sulęcín, Pineckiego 16	Budynek mieszkalny	dostateczny
Budynek komunalny	Sulęcín, Pineckiego 22	Budynek mieszkalny	dostateczny
Budynek komunalny	Sulęcín, Pineckiego 26	Budynek mieszkalny	dostateczny
Budynek komunalny	Sulęcín, Pineckiego 27	Budynek mieszkalny	dostateczny

Budynek komunalny	Sulęcín, Pineckiego 28	Budynek mieszkalny	dostateczny
Budynek komunalny	Sulęcín, Pineckiego 29	Budynek mieszkalny	dostateczny
Budynek komunalny	Sulęcín, Pineckiego 30	Budynek mieszkalny	dostateczny
Budynek komunalny	Sulęcín, Pineckiego 32	Budynek mieszkalny	dostateczny
Budynek komunalny	Sulęcín, Pineckiego 37	Budynek mieszkalny	dostateczny
Budynek komunalny	Sulęcín, Traugutta 3	Budynek mieszkalny	dostateczny
Budynek komunalny	Sulęcín, Traugutta 5	Budynek mieszkalny	dostateczny
Budynek komunalny	Sulęcín, Winna Góra 4	Budynek mieszkalny	zły
Budynek komunalny	Sulęcín, Winna Góra 10	Budynek mieszkalny	dostateczny
Budynek komunalny	Sulęcín, Witosa 30	Budynek mieszkalny	dostateczny
Budynek mieszkalno-biurowy	Sulęcín, Witosa 30A	Budynek mieszkalno-biurowy	dostateczny
Budynek komunalny	Sulęcín, Witosa 39	Budynek mieszkalny	dostateczny
Budynek komunalny	Sulęcín, Żeromskiego 3	Budynek mieszkalny	dostateczny
PUSTOSTAN	Sulęcín, Żeromskiego 4	PUSTOSTAN	zły
Budynek komunalny	Sulęcín, Żeromskiego 5	Budynek mieszkalny	dostateczny
Budynek komunalny	Sulęcín, Żeromskiego 11	Budynek mieszkalny	dobry
Budynek komunalny	Sulęcín, Żeromskiego 20	Budynek mieszkalny	dostateczny
Budynek komunalny	Sulęcín, Żeromskiego 22	Budynek mieszkalny	dostateczny
Budynek komunalny	Sulęcín, Żeromskiego 34	Budynek mieszkalny	dostateczny
Budynek komunalny	Sulęcín, Żeromskiego 36	Budynek mieszkalny	dostateczny
Budynek komunalny	Sulęcín, Żeromskiego 47	Budynek mieszkalny	dobry
Budynek komunalny	Sulęcín, Żeromskiego 48	Budynek mieszkalny	dostateczny
Budynek komunalny	Sulęcín, Żeromskiego 50	Budynek mieszkalny	dostateczny
Budynek komunalny	Sulęcín, Żeromskiego 52	Budynek mieszkalny	dostateczny
Budynek komunalny	Sulęcín, Żeromskiego 62	Budynek mieszkalny	dostateczny

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Sulęcínie.

Ponadto przeprowadzone warsztaty oraz spacer studyjny wskazały także na zły stan techniczny budynków mieszkalnych na obszarze rewitalizacji. Przyczyna tego zjawiska wynika z dużego zakresu prac remontowanych, które należy przeprowadzić i związanych z tym wysokich nakładów jakie są potrzebne do ich realizacji. Należy zauważyć, że nie wszyscy mieszkańcy orientują się w możliwościach jakie są oferowane w formie dotacji czy ulg podatkowych osobom fizycznym np. tzw. ulga termomodernizacyjna.

Również infrastruktura komunikacyjna (drogi, chodniki) wymagają prac modernizacyjnych. Nie wszystkie, ale jednak część dróg jest w złym stanie technicznym przez co utrudnia się poruszanie nie tylko pojazdami samochodowymi, ale także rowerem czy pieszo. Zły stan techniczny oraz występujące z nim bariery architektoniczne utrudniają poruszanie się osobom z niepełnosprawnościami. W najgorszym stanie znajdują się m.in.: ul. Pineckiego, ul. Mariańska, ul. Żeromskiego. Należy zauważyć, że są to ulice, przy którym znajdują się w głównej mierze budynki komunalne.

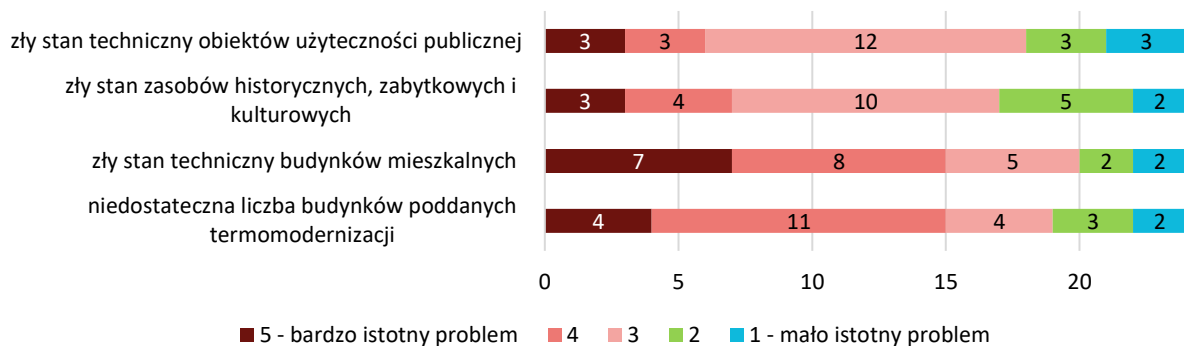
Ryc. 16. Przykłady przestrzeni i obiektów wymagających poprawy stanu technicznego na obszarze rewitalizacji

Źródło: materiały z wizji lokalnej przeprowadzonej w dniu 04.01.2024 r.

Analogicznie do poprzednich sfer, także sfera techniczna została poddana ankietyzacji przez mieszkańców. 15 spośród 24 mieszkańców wskazało, że bardzo istotnym lub istotnym problemem jest zły stan techniczny budynków mieszkalnych oraz niedostateczna liczba budynków poddanych termomodernizacji.

Ryc. 17. Ocena problemów występujących na obszarze rewitalizacji w sferze technicznej według ankietowanych

Źródło: opracowanie własne.

Główne problemy w sferze technicznej występujące na obszarze rewitalizacji:

- występowanie obiektów przestrzeni publicznej wymagających remontów, w tym termomodernizacji,
- zły stan techniczny niektórych budynków mieszkalnych,
- występowanie gminnych niezagospodarowanych przestrzeni, stanowiących duży potencjał dla działań społecznych i kulturalnych.

3.4. LOKALNE POTENCJAŁY OBSZARU

Zgodnie z ustawą z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji lokalne potencjały, czyli silne strony i możliwości danego obszaru, powinny zostać zawarte w szczegółowej diagnozie obszaru rewitalizacji. Potencjały te widoczne są w różnych analizowanych sferach: społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej czy środowiskowej. Zidentyfikowane potencjały przyczyniają się do pobudzenia lokalnego rozwoju obszaru rewitalizacji, nie zawsze występując wyłącznie na jego obszarze.

W Gminie Sulęcín istnieją różne instytucje publiczne i organizacje pozarządowe, które pracują wspólnie, aby wspierać rozwój społeczności lokalnej. Ich działania obejmują rozszerzanie dostępu do kultury, możliwości rozrywki, aktywnych form spędzania czasu, w tym uprawiania sportu oraz pomoc dla osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej czy odpowiadanie za bezpieczeństwo obszaru. Jednostki, które działają w obszarze rewitalizacji, mają duży potencjał do rozwiązywania problemów zidentyfikowanych na tym obszarze i przyczyniają się do poprawy jakości życia mieszkańców.

Urząd Miejski w Sulęcínie zlokalizowany przy ul. Lipowej 18 (poza obszarem rewitalizacji) odpowiedzialny jest za bieżące i nieprzerwane zaspokajanie zbiorowych potrzeb mieszkańców w drodze świadczenia powszechnie dostępnych usług. Do jego zadań należy zapewnienie sprawnego funkcjonowania Gminy Sulęcín. Do obowiązków tej instytucji należy prowadzenie spraw związanych z gospodarką, kulturą i społeczeństwem, a także planowanie i realizacja inwestycji oraz zarządzanie infrastrukturą na terenie Gminy. Urząd odpowiada za infrastrukturę gminną, zarządza siecią drogową, utrzymuje infrastrukturę komunalną min.: sieć wodociągową, kanalizacyjną, oświetlenie uliczne, a także dba o zielen gminną. W zakresie edukacji prowadzi placówki oświatowe (szkoły, przedszkola, żłobek). W ramach jednostek organizacyjnych Urzędu świadczona jest pomoc społeczna dla osób potrzebujących oraz prowadzone są programy wspierające mieszkańców w różnych sytuacjach życiowych. Pracownicy Urzędu w ramach swoich możliwości i specjalizacji w różnych dziedzinach, służą pomocą i poradą mieszkańcom potrzebującym wsparcia np. w sprawach administracyjnych. Dodatkowo są również odpowiedzialni za efektywne wdrażanie oraz koordynowanie innych projektów i programów dla mieszkańców m.in. w zakresie programu „Czyste powietrze” czy usuwania azbestu oraz zakładania i funkcjonowania organizacji pozarządowych oraz podmiotów gospodarczych. Ponadto, poszczególne wydziały Urzędu uczestniczą w organizacji i przygotowaniu wydarzeń integracyjnych, kulturalnych czy promocyjnych, które odbywają się zarówno w obszarze rewitalizacji, jak i w całej Gminie Sulęcín. Wszystkie działania Urzędu mają na celu zapewnienie sprawnego funkcjonowania Gminy oraz poprawę jakości życia jej mieszkańców.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Sulęcínie (OPS) z siedzibą przy ul. Emilii Plater 14 (poza obszarem rewitalizacji), jest jednostką organizacyjną Gminy Sulęcín powołaną do realizacji zadań własnych oraz zadań zleconych z administracji rządowej, przejętych porozumieniami do innych jednostek samorządu terytorialnego z zakresu pomocy społecznej. Celem działania OPS jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości, przede wszystkim poprzez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem. W zakresie realizacji zadań OPS współpracuje z jednostkami samorządowymi, rządowymi i pozarządowymi, sołtysami, radami sołectkimi, organizacjami społecznymi, katolickimi i innymi kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prywatnymi.

Środowiskowy Dom Samopomocy w Sulęcínie (ŚDS) z siedzibą przy ul. S. Żeromskiego 71 (na obszarze rewitalizacji), od 1 stycznia 2001 roku znajdował się w strukturze organizacyjnej OPS, jednak z dniem 1 stycznia 2020 roku został ponownie wyodrębniony ze struktur OPS. Jest to ośrodek wsparcia dla osób

z zaburzeniami psychicznymi tj.: osób przewlekle chorych psychicznie (zakwalifikowanych do typu A); osób z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu głębokim, znacznym i umiarkowanym, a także osób z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim, jeśli jednocześnie występują inne zaburzenia, zwłaszcza neurologiczne (zakwalifikowanych do typu B); osób wykazujących inne przewlekłe zaburzenia czynności psychicznych (zakwalifikowanych do typu C) oraz osób ze spektrum autyzmu lub niepełnosprawnościami sprzężonymi (zakwalifikowanych do typu D) dla których prowadzone są zajęcia. Środowiskowy Dom Samopomocy w Sulęcinie świadczy usługi w ramach indywidualnych lub zespołowych treningów samoobsługi i treningów umiejętności społecznych, polegających na nauce, rozwijaniu lub podtrzymywaniu umiejętności w zakresie czynności dnia codziennego i funkcjonowania w życiu społecznym.

Sulęciński Ośrodek Kultury (SOK) z siedzibą przy ul. Stanisława Moniuszki 1 (poza obszarem rewitalizacji) jest jedyną samodzielną, wyodrębnioną organizacyjno-prawnie samorządową instytucją kultury w Gminie. Sulęciński Ośrodek Kultury wraz z **Biblioteką Publiczną** poprzez swoją ofertę, wydarzenia, pomysły i działania promują szeroko rozumianą kulturę. Sulęciński Ośrodek Kultury regularnie organizuje wydarzenia o charakterze kulturalno-społecznym. Wydarzenia te są organizowane zarówno w obiektach Sulęcińskiego Ośrodka Kultury, jak i w przestrzeni miejskiej, a także w zrewitalizowanym Parku Miejskim.

Sulęciński Ośrodek Sportu i Rekreacji (SOSiR) z siedzibą przy ul. Stanisława Moniuszki 2 (poza obszarem rewitalizacji) z dniem 1.09.2021 przejął realizację imprez sportowych oraz zadania z zakresu turystyki i rekreacji na obszarze całej Gminy. Praca Ośrodka opiera się na realizacji imprez sportowych wynikających z Roczego Kalendarza Imprez Sportowych redagowanego przez SOSiR, jak również prowadzenie Punktu Informacji Turystycznej. Misją Ośrodka jest stwarzanie możliwości aktywnego wypoczynku dla mieszkańców Gminy Sulęcín. Propagowanie stylu życia opartego na radości z uprawiania sportu oraz integracji środowiska lokalnego w celu upowszechniania aktywności fizycznej wśród mieszkańców i tworzenie warunków dla rozwoju sportu lokalnego. Swoją misję SOSiR realizuje poprzez udostępnianie, utrzymywanie i rozbudowę infrastruktury rekreacyjno-sportowej oraz wdrażanie atrakcyjnej i kompleksowej oferty mającej na celu organizowanie wypoczynku po szkole, pracy i w weekendy.

Szkoła Podstawowa nr 1 im. Jana Pawła II w Sulęcínie, mieszcząca się pod adresem Park Bankowy 7 (w obszarze rewitalizacji) jest jedyną Szkołą Podstawową znajdującą się na obszarze rewitalizacji. Częściowo obszar rewitalizacji znajduje się także w obrębie **Szkoły Podstawowej nr 2 im. Polskich Olimpijczyków**. Jednostki odpowiedzialne są za nauczanie szkolne na poziomie podstawowym, ale także organizację szeregu wydarzeń szkolnych, sportowych, innowacji szkolnych, projektów czy działań dydaktycznych, artystycznych i sportowych.

I Liceum Ogólnokształcące im. Adama Mickiewicza w Sulęcínie, zlokalizowane przy ul. Emilii Plater 1 (w obszarze rewitalizacji), stanowi jednostkę, której organem prowadzącym jest Powiat. Szkoła realizuje cele i zadania wynikające z przepisów prawa, a w szczególności: Ustawy Prawo oświatowe, Karty Nauczyciela, Konwencji Praw Dziecka, uwzględniając treści zawarte w programie wychowawczo-profilaktycznym Szkoły dostosowanym do potrzeb rozwojowych ucznia oraz potrzeb danego środowiska. Zadaniem szkoły jest pełna realizacja podstaw programowych kształcenia ogólnego dla 4-letniego liceum ogólnokształcącego.

Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Sulęcínie zlokalizowana przy ul. Emilii Plater 8 (poza obszarem rewitalizacji) realizuje swoje ustawowe zadania w obszarze rewitalizacji tj. zapobieganie powstawania pożarów i miejscowych zagrożeń, organizowanie i kierowanie działaniami ratowniczo-gaśniczymi oraz prowadzenie szkolenia dla jednostek ochrony

przeciwpożarowej. Komenda Powiatowa PSP w Sulęcinie od lat służy wszelką pomocą funkcjonującym na jej terenie działaniom jednostkom ochotniczych straży pożarnych oraz ogniowom Związku OSP RP.

Komenda Powiatowa Policji w Sulęcinie z siedzibą przy ul. Szpitalnej 4 (w obszarze rewitalizacji) odpowiedzialna jest za szereg działań z zakresu ochrony bezpieczeństwa ludzi m.in. tworzenie i realizację, we współdziałaniu z organami samorządu terytorialnego oraz organizacjami pozarządowymi, programów prewencyjnych czy wykonywanie czynności operacyjno-rozpoznawczych i dochodzeniowo-śledczych w celu ujawniania przestępstw.

Szpital Powiatowy im. dr Henryka Jordana w Sulęcinie przy ul. Witosa 4 (w obszarze rewitalizacji) świadczy opiekę zdrowotną dla mieszkańców obszaru rewitalizacji, ale również całego powiatu, w podziale na 8 oddziałów: Chorób Wewnętrznych, Pediatriczny, Chirurgiczny z Pododdziałem Onkologicznym, Położniczo-Ginekologiczny, Anestezjologii i Intensywnej Terapii, Rehabilitacyjny, Szpitalny Oddział Ratunkowy oraz Oddział Medycyny Paliatywnej.

Parafia Rzymskokatolicka św. Henryka i św. Mikołaja w Sulęcinie, z siedzibą przy ul. M. Skłodowskiej Curie 1 (w obszarze rewitalizacji), odpowiedzialna jest za opiekę duchową parafian, ale także współpracuje z różnymi organizacjami czy podmiotami pozarządowymi w zakresie prowadzenia działań kulturalnych, społecznych czy sportowych. Proboszcz Parafii pełni w pewnym sensie rolę jednego z lokalnych liderów społecznych.

Dużym potencjałem obszaru rewitalizacji, ale także całej Gminy Sulęcina jest **aktywność licznych stowarzyszeń i organizacji pozarządowych** funkcjonujących na terenie całej gminy. Ich przedmiotowa działalność najczęściej koncentruje się na zagadnieniach z zakresu pomocy społecznej, aktywizacji seniorów, sportu, kultury i rekreacji. Głównymi zadaniami organizacji pozarządowych jest kształtowanie wśród mieszkańców świadomych postaw prospołecznych, promocja działań związanych z upowszechnianiem aktywności fizycznej i kulturalnej, działanie na rzecz lokalnej społeczności oraz dbanie i zachęcanie do poznawania zasobów dziedzictwa kulturowego.

W tabeli przedstawiono zakres działalności wybranych stowarzyszeń i organizacji pozarządowych działających na terenie gminy (w szczególności na obszarze rewitalizacji) ukierunkowanych na lokalną społeczność i rozwiązywanie jej problemów, które aktywnie działają na rzecz mieszkańców.

Tab.16. Charakterystyka wybranych organizacji pozarządowych funkcjonujących na obszarze rewitalizacji

Nazwa podmiotu	Zakres działalności
Stowarzyszenie Uniwersytet Trzeciego Wieku	Stowarzyszenie prowadzi działalność wspomagającą rozwój seniorów oraz społeczności lokalnej
Stowarzyszenie Sportowe Miejski Klub Sportowy "STAL"	Stowarzyszenie zajmuje się podejmowaniem wszelkich działań na rzecz poprawy warunków życia i zdrowia członków, a także społeczności lokalnej
Sulęcińskie Towarzystwo Siatkarskie Olimpia	Organizacja zajmuje się rozwojem i popularyzacją piłki siatkowej
Parafialna Akademia Piłkarska BOSKO Sulęcina	Akademia zajmuje się propagowaniem i popularyzacją piłki nożnej
Sulęciński Klub Badmintona "Badminton4all"	W ramach swojej działalności klub rozwija różne formy kultury fizycznej w środowisku dzieci i młodzieży

Sulęcińskie Stowarzyszenie Badmintona	Stowarzyszenie zajmuje się popularyzacją i rozwojem gry badmintona oraz aktywnej formy spędzania czasu
Oddział Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego	Działalność Towarzystwa skupia się na popularyzacji turystyki pieszej i rowerowej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Sulęcinie.

Sulęcińska Rada Seniorów – Na terenie Gminy Sulęcina Rada Seniorów działa od 2017 roku. We wrześniu 2021 r. powołano Sulęcińską Radę Seniorów II kadencji (SRS). Członkowie Sulęcińskiej Rady Seniorów zajmowali się m.in.: udziałem w wydarzeniach integracyjnych, kulturalnych oraz patriotycznych. Przygotowano informator seniora, seniorzy uczestniczyli w wyjazdach do miasta partnerskiego Friedland, przystąpili do programu Koperta życia, czy zorganizowali Turniej Brydża Seniorów 50+. Ponadto rywalizowali w Polsko-Niemieckiej XVI Spartakiadzie Sportowo-Rekreacyjnej Organizacji Pozarządowych Seniorów w Kostrzynie nad Odrą oraz uczestniczyli w debacie społecznej „Świadomy senior-bezpieczny senior”.

Ponadto w granicach obszaru rewitalizacji istnieją przestrzenie i obiekty, które potencjalnie mogą sprzyjać integracji mieszkańców, wzmocnieniu lokalnych więzi społecznych, a także aktywności mieszkańców w różnych grupach wiekowych, jednak obecnie nie są w pełni wykorzystywane. Wśród takich miejsc można wyróżnić:

Plac Czarnieckiego (sulęciński rynek) stanowi przestrzeń reprezentatywną Gminy. Płyta rynku jest miejscem organizacji różnego rodzaju wydarzeń kulturalnych, a pobliskie ławki wykorzystywane są przez mieszkańców do spotkań sąsiedzkich. Na rynku odbywają cykliczne imprezy takie jak Dni Sulęcina, Jarmarki Świąteczne czy Wigilia Miejska.

Niezagospodarowane tereny, m.in. teren po byłym **Ogródku Jordanowskim** przy ul. Tadeusza Kościuszki. Miejsce posiada ogromny potencjał do wykorzystania. Odpowiednio zagospodarowana przestrzeń uzupełni lokalne przestrzenie wykorzystywane do prowadzenia działań rekreacyjnych, kulturalnych, wypoczynkowych i edukacyjnych.

Innym miejscem z potencjałem jest **teren przy zabytkowych murach obronnych** położony przy ulicy Pineckiego. Miejsce w centrum Sulęcina wymaga zagospodarowania i wprowadzenia dodatkowych funkcji. Bliskość innych ważnych miejsc na obszarze rewitalizacji dają potencjał do zagospodarowania na wiele sposobów.

Tereny Parkowe (Park Miejski i Park 777-lecia) zlokalizowane na terenie Sulęcina pełnią ważne funkcje w jego przestrzeni. Są miejscem rekreacji, wypoczynku i spędzania wolnego czasu dla mieszkańców. Ponadto w Parku Miejskim zlokalizowany jest **Kontener Kultury** – miejsce, w którym organizowane są małe wydarzenia kulturalne dla mieszkańców. Miejsce posiada potencjał do wykorzystania w celu organizacji kolejnych wydarzeń, warsztatów czy spotkań z mieszkańcami.

Rzeka Postomia przepływa wzdłuż zachodniej granicy obszaru rewitalizacji. Tereny przy rzece są częściowo zagospodarowane. Na krótkim odcinku istnieje **Promenada**, która pełni funkcje rekreacyjne dla mieszkańców Sulęcina. Pozostałe tereny wzdłuż rzeki są niezagospodarowane i stanowią potencjał do wykorzystania.

Dom Joannitów położony przy ul. Młynarskiej 1 w Sulęcinie. Obiekt stanowi unikalny przykład klasycystycznej rezydencji dworskiej na terenie powiatu sulęcińskiego. Obecnie w budynku funkcjonują organizacje społeczne i swoją siedzibę ma **Dzienny Dom Senior+**. Miejsce pełni funkcje pomocy dla seniorów, którzy mogą uczestniczyć w zajęciach i rozwijać się, a także integrować.

3.5. SKALA I CHARAKTER POTRZEB REWITALIZACYJNYCH

Prace nad Gminnym Programem Rewitalizacji przeprowadzone na poszczególnych etapach (m.in. analiza wskaźnikowa, diagnoza pogłębiona, warsztat oraz spacer studyjny) potwierdziły nagromadzenie problemów społecznych występujących na obszarze rewitalizacji. Występujące problemy nie ograniczają się tylko do sfery społecznej. Negatywne zjawiska odnotowano także w pozostałych sferach tj.: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej. Potwierdziła się więc zasadność wyznaczenia obszaru rewitalizacji w jednostce na obszarze centrum Sulęcina – S3. Koncentracja negatywnych zjawisk w analizowanych sferach hamuje rozwój obszaru objętego rewitalizacją oraz całej Gminy Sulęcina.

Potrzeba rewitalizacji wynika z koncentracji zjawisk problemowych występujących na obszarze rewitalizacji, a także z powiązań i oddziaływań między nimi. Problemy występujące w sferze społecznej takie jak ubóstwo, alkoholizm, przestępczość czy odpływ mieszkańców mają swoje źródło częściowo w innych problemach np. wysokiego bezrobocia, degradacji tkanki mieszkaniowej, niewystarczającej oferty społeczno-kulturalnej, niedostatecznej liczby miejsc spotkań oraz niskiej integracji wśród mieszkańców. Wpływ tych zjawisk na obszar rewitalizacji nie ogranicza się jedynie do ich pojedynczych aspektów, ale wzajemnie się wzmacniają, co prowadzi do efektu synergii. Problem starzejącego się społeczeństwa i odpływu ludności powiązany jest z obniżającym się poziomem aktywności i integracji społecznej, niewystarczającą ofertą edukacyjną, a także wpływa negatywnie na potencjał na rynku pracy. Negatywne zjawiska na obszarze rewitalizacji zmuszają mieszkańców, zwłaszcza wśród młodej grupy wiekowej, do osiedlania się nie tylko poza jej granicami, ale również poza granicami całej Gminy Sulęcina, gdzie znajdują lepsze perspektywy życiowe. Przystępując do działań rewitalizacyjnych należy zwrócić uwagę na zwiększenie atrakcyjności obszaru rewitalizacji dla młodych ludzi oraz dzieci i młodzieży.

Problem niskiego poziomu aktywności wynika częściowo z braku miejsc do integracji. Dodatkowo niedostateczna liczba miejsc spędzania wolnego czasu wraz ze zbyt małą ofertą zajęć i wydarzeń dla młodszych grup społecznych powoduje występowanie niewłaściwych zachowań, m.in. aktów wandalizmu. Brak więzi między społeczeństwem przekłada się na brak odpowiedzialności za dobra wspólne, co powoduje brak poszanowania przestrzeni wspólnych, publicznych oraz pogorszenie estetyki przestrzeni. W związku z tym istnieje potrzeba zintegrowania społeczności lokalnej oraz zaangażowanie jej w organizację miejsc wspólnych i wydarzeń, dostosowanych do różnych grup społecznych.

W walce z występującym zjawiskiem bezrobocia należy stworzyć przestrzeń do rozwoju i kształtowania kompetencji mieszkańców. Należy wspierać mieszkańców chcących podjąć zatrudnienie, m.in. poprzez doradztwo zawodowe. Zatrudnienie nie tylko stanowi źródło utrzymania, ale również pozwala nawiązywać relacje międzyludzkie, a także buduje poczucie własnej wartości i godności. Warto także dodać, że ze zjawiskiem bezrobocia powiązane jest zjawisko ubóstwa. W związku z tym zmniejszenie bezrobocia pozwoli na zmniejszenie ubóstwa wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji.

Dostrzega się potrzebę przebudowy obiektów i przestrzeni publicznych na obszarze rewitalizacji oraz ich wyposażenia, dzięki czemu odzyskają bądź poszerzą swoje funkcje i będą komfortowe dla wszystkich użytkujących je osób. Ważne jest zadbanie o dostępność tych miejsc dla osób z niepełnosprawnościami i ze szczególnymi potrzebami. Przywrócenie i dostosowanie tych obiektów do współczesnych norm i potrzeb odpowiadających lokalnej społeczności stanowić będzie impuls do integracji środowiska lokalnego, rozwoju i interesującego spędzania czasu wolnego.

W kontekście zanieczyszczenia powietrza na obszarze rewitalizacji, poprzez niską emisję, należy brać również pod uwagę potrzeby termomodernizacyjne budynków oraz zwiększenie stopnia wykorzystywania alternatywnych źródeł energii przez mieszkańców oraz instytucje publiczne. Dodatkowo, należy mieć na uwadze prowadzenie działań w zakresie rozwoju zielonej i błękitnej infrastruktury, w tym przeciwdziałanie dalszemu uszczelnianiu terenu, co pozytywnie wpłynie na naturalną retencję wód opadowych. Równocześnie należy podnosić świadomość ekologiczną mieszkańców.

Wprowadzenie zmian i stworzenie odpowiednich warunków pozwolą mieszkańcom na rozwój inicjatyw społecznych, wpływając pozytywnie zarówno na obszar rewitalizacji, jak i całą Gminę Sulęcín. Zintegrowane działania wymagają zaangażowania władz lokalnych, społeczności oraz organizacji pozarządowych, aby osiągnąć zamierzone cele.

4. OPIS WIZJI STANU OBSZARU PO PRZEPROWADZENIU REWITALIZACJI

Na podstawie diagnozy szczegółowej obszaru rewitalizacji, a także biorąc pod uwagę lokalne potencjały obszaru oraz skalę i charakter potrzeb rewitalizacyjnych zdefiniowano wizję stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji. Stanowi ona wyraz aspiracji władz samorządowych, mieszkańców oraz pozostałych interesariuszy procesu rewitalizacji. Określa ona opis docelowego stanu obszaru po przeprowadzeniu zaplanowanych w niniejszym dokumencie działań rewitalizacyjnych.

Wizja stanowi wizualizację celu głównego, nadrzędnego względem celów rewitalizacji wskazanych w dokumencie, jednocześnie zawiera w sobie odniesienie do wszystkich sfer funkcjonowania obszaru, na których planowana jest rewitalizacja. Jest również pewnego rodzaju odpowiedzią na pytanie o powód i zasadność prowadzenia procesu rewitalizacji w danej jednostce.

Istotną rolą wizji jest także zjednoczenie interesariuszy rewitalizacji wokół pewnej idei. Zarówno mieszkańcy obszaru rewitalizacji, jak i funkcjonujące tam stowarzyszenia, przedsiębiorstwa, jednostki administracyjne powinny utożsamiać się z określoną wizją. Wypracowana wizja powinna łączyć różne środowiska, które wspólnie będą pracowały nad jej urzeczywistnieniem.

Przyjmując powyższe założenie, wizja obszaru rewitalizacji w perspektywie do 2030 roku brzmi:

Poddany procesowi rewitalizacji obszar centrum Sulęcina zamieszkuje zintegrowane i aktywne społeczeństwo. Zaangażowanie mieszkańców w przeprowadzony proces rewitalizacji zwiększyło odpowiedzialność za wspólne przestrzenie. Przeprowadzone działania ograniczają występowanie problemów społecznych takich jak ubóstwo, bezrobocie, alkoholizm czy przestępczość. Finalizacja działań w sferze środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej stworzyła warunki do dobrego życia oraz do podejmowania działań oddolnych spajających społeczność lokalną.

Dzięki przeprowadzonym działaniom rewitalizacyjnym, mieszkańcy obszaru rewitalizacji stanowią teraz świadome i zaangażowane społeczeństwo. Pozytywny wpływ rewitalizacji można zaobserwować nie tylko w przypadku mieszkańców obszaru rewitalizacji, ale także na całej gminnej społeczności. Ludzie korzystają z nowo utworzonej przestrzeni na terenie byłego Ogródka Jordanowskiego, a także rozbudowanej promenady nad rzeką Postomią.

Przestrzeń rekreacyjna znajdująca się na terenie Ogródka Jordanowskiego stała się centrum aktywności, a liczne cykliczne wydarzenia kulturalne, ekologiczne, sportowe i edukacyjne sprzyjają integracji i aktywnemu spędzaniu czasu wolnego wśród mieszkańców wszystkich grup wiekowych.

Proces rewitalizacji przyczynił się także do odnowienia jednego z najważniejszych potencjałów obszaru rewitalizacji – Placu Czarnieckiego (sulęcińskiego rynku). Przebudowa tej przestrzeni, sprawiła, że wygospodarowano na niej miejsce do pełnienia nowych funkcji, wprowadzono małą architekturę, a także zwiększono udział terenów zielonych oraz wprowadzono nasadzenia zieleni wysokiej.

Rewitalizacja budynków komunalnych przyczyniła się poprawy estetyki przestrzeni publicznej, poprawy warunków życia mieszkańców poszczególnych budynków, a także pozytywnie wpływa na jakość powietrza na obszarze rewitalizacji.

Obszary, które wcześniej były zaniedbane, teraz pełnią nowe funkcje społeczne – zostały zagospodarowane w sposób atrakcyjny i zrównoważony z zachowaniem zasad dostępności dla osób o szczególnych potrzebach, dzięki czemu powstałe tereny są przyjazne dla wszystkich.

5. CELE REWITALIZACJI I ODPOWIADAJĄCE IM KIERUNKI DZIAŁAŃ

Zdefiniowana wizja obszaru rewitalizacji w 2030 roku będzie możliwa do osiągnięcia poprzez realizację celów rewitalizacji i odpowiadających im kierunków działań. Część programowa dokumentu została opracowana na bazie przeprowadzonej diagnozy, a także podczas warsztatów rewitalizacyjnych i wizji lokalnej umożliwiających zaangażowanie zróżnicowanych grup interesariuszy na etapie planowania procesu rewitalizacji.

Wskazane cele i kierunki działań stanowią odpowiedź na zidentyfikowane potrzeby, służące ograniczeniu bądź wyeliminowaniu negatywnych zjawisk w sferze społecznej, ale również w pozostałych sferach (gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej). Tym samym zapewnione zostało komplementarne podejście do rewitalizacji.

Cele i kierunki rewitalizacji będą osiągnięte poprzez realizację konkretnych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych, wskazanych w rozdziale 6. Poniżej przedstawiono strukturę programowej części procesu rewitalizacji.

Ryc. 18. Struktura części programowej Gminnego Programu Rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne.

Dla obszaru rewitalizacji wyznaczono 16 kierunków działań, których realizacja pozwoli na osiągnięcie 3 założonych celów rewitalizacji.

Tab. 17. Cele i kierunki rewitalizacji

CEL 1: W mieszkańcach siła! – aktywizacja i integracja mieszkańców	
Kierunek 1.1.	Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu
Kierunek 1.2.	Kreowanie poczucia współodpowiedzialności mieszkańców za wspólne przestrzenie
Kierunek 1.3.	Zwiększenie stopnia integracji międzysąsiedzkiej i międzypokoleniowej
Kierunek 1.4.	Wsparcie inicjatyw oddolnych w celu rozwoju oferty społeczno-kulturalnej
Kierunek 1.5.	Wzmocnienie tożsamości lokalnej
CEL 2: Sulęcín dla każdego – poprawa jakości przestrzeni i środowiska	
Kierunek 2.1.	Zwiększenie standardów zamieszkania na obszarze rewitalizacji
Kierunek 2.2.	Zwiększenie dostępności przestrzeni publicznych poprzez eliminację barier architektonicznych (w tym poprawa warunków użyteczności infrastruktury drogowej)
Kierunek 2.3.	Poprawa stanu powietrza poprzez ograniczenie niskiej emisji
Kierunek 2.4.	Poprawa wizerunku obszaru rewitalizacji poprzez podniesienie estetyki i atrakcyjności przestrzeni
Kierunek 2.5.	Poprawa efektywności energetycznej budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej
Kierunek 2.6.	Zwiększenie zasobu mieszkaniowego obszaru rewitalizacji
Kierunek 2.7.	Rozwój błękitno-zielonej infrastruktury w celu ograniczenia skutków zmian klimatu
CEL 3: Od zabawy po naukę – Sulęcín otwarty na potrzeby mieszkańców	
Kierunek 3.1.	Poszerzenie oferty edukacyjnej, kulturalnej i sportowej dla mieszkańców z różnych grup wiekowych
Kierunek 3.2.	Rozwój aktywności fizycznej wśród mieszkańców
Kierunek 3.3.	Promocja dobrych postaw i nabywania nowych umiejętności wśród mieszkańców
Kierunek 3.4.	Zwiększenie różnorodności form spędzania czasu wolnego dla wszystkich grup wiekowych

Źródło: opracowanie własne.

6. OPIS PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne są zaplanowanymi, długofalowymi działaniami, zmierzającymi do poprawy jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji. Istotnym ich aspektem jest przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, wzrost poczucia przynależności lokalnej oraz rozwiązywanie innych problemów sfery społecznej.

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne w Gminie Sulęcín zostały zaplanowane w taki sposób, aby ich realizacja zmierzała do poprawy sytuacji na obszarze rewitalizacji, w szczególności w sferze społecznej, a nie wyłącznie do poprawy estetyki przestrzeni czy modernizacji zdegradowanych obiektów. Zaplanowano katalog działań, na który składa się 5 podstawowych projektów zintegrowanych oraz 2 przedsięwzięcia uzupełniające. Projekty podstawowe to te, które w zasadniczy sposób przyczynią się do odwrócenia negatywnych trendów na obszarze, natomiast projekt uzupełniający ma charakter głównie infrastrukturalny, jednak jego realizacja przyczyni się do bezpośredniej poprawy jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji i nie tylko.

Projekty zintegrowane to grupy powiązanych ze sobą tematycznie działań, zarówno infrastrukturalnych, jak i nieinfrastrukturalnych, które służą realizacji wspólnego celu. Tworzą one mikroprogramy, w ramach których modernizacja kubatury i przestrzeni stworzy warunki do zapobiegania zanikowi niektórych funkcji (np. funkcji rekreacyjno-wypoczynkowej), umożliwi wprowadzenie nowych funkcji społecznych, sprzyjać będzie budowaniu więzi społecznych i przywróceniu równowagi życia społecznego. Projekty zintegrowane realizowane będą przez Gminę Sulęcín we współpracy z interesariuszami rewitalizacji. Na tym etapie zakres projektów, a także katalog potencjalnych partnerów zostały zdefiniowane w sposób generalny. Po zakończeniu procesu konsultacji społecznych projektu Gminnego Programu Rewitalizacji i uwzględnieniu ewentualnych uwag, planuje się niezwłoczne przystąpienie do realizacji fazy przygotowawczej projektów zintegrowanych. W szczególności planowane są spotkania z potencjalnymi partnerami projektów, w celu zapewnienia ich udziału w planowaniu, a docelowo w realizacji projektów zintegrowanych. Wówczas zostaną doprecyzowane założenia projektów w taki sposób, żeby były one realizowane dla mieszkańców i z mieszkańcami (przedsiębiorcami, organizacjami społecznymi, lokalnymi liderami, beneficjentami końcowymi procesu rewitalizacji).

6.1. LISTA PLANOWANYCH PODSTAWOWYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH

Tab. 18. Opis projektu zintegrowanego nr 1

Tab. 19. Opis projektu zintegrowanego nr 1

PROJEKT ZINTEGROWANY NR 1
„Sulęcín razem” - poprawa warunków życia na obszarze rewitalizacji
Nazwa wnioskodawcy
Gmina Sulęcín
Potencjalni partnerzy
Ośrodek Pomocy Społecznej Zakład Gospodarki Mieszkaniowej Wspólnoty Mieszkaniowe Organizacje pozarządowe
Lokalizacja przedsięwzięcia
Obszar rewitalizacji, w tym kamienice i budynki komunalne położone przy ulicach: Pineckiego, Traugutta, Żeromskiego, Batorego, Mariańskiej, Kościuszki, Kilińskiego, Młynarskiej oraz Winna Góra
Opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia
<p>Na obszarze rewitalizacji Sulęcína występuje szereg problemów i wyzwań wpływających negatywnie na życie codzienne mieszkańców oraz stan przestrzeni, obiektów i infrastruktury. Problemy te można podzielić na kilka kluczowych obszarów:</p> <ol style="list-style-type: none"> <p>1. Zły stan techniczny budynków i kamienic komunalnych</p> <p>Bezpieczeństwo mieszkańców i użytkowników: Budynki i kamienice komunalne są w złym stanie technicznym, co stwarza realne zagrożenie dla osób tam mieszkających oraz użytkowników przestrzeni zlokalizowanej w pobliżu tych budynków. Spadające elementy pokrycia dachu mogą stanowić bezpośrednie niebezpieczeństwo.</p> <p>Niska efektywność energetyczna: Zaniedbany stan techniczny budynków przekłada się na ich niską efektywność energetyczną, co generuje wysokie koszty ogrzewania i przyczynia się do obniżenia jakości życia mieszkańców.</p> <p>Estetyka i odbiór wizualny: Zły stan budynków wpływa negatywnie na estetykę i odbiór wizualny przestrzeni miejskiej, co z kolei obniża atrakcyjność obszaru rewitalizacji.</p>   <p>2. Zaniedbana przestrzeń wspólna</p> <p>Klatki schodowe, dziedzińce, ogródki: Wspólne przestrzenie, takie jak klatki schodowe, dziedzińce czy ogródki, są zaniedbane, co wpływa na poczucie bezpieczeństwa mieszkańców i ogólną estetykę otoczenia.</p> <p>Brak poczucia odpowiedzialności: Mieszkańcy nie czują się odpowiedzialni za wspólne przestrzenie, co pogłębia stan zaniedbania.</p>   <p>3. Bariery komunikacyjne i architektoniczne</p> <p>Infrastruktura drogowa: Niewystarczająca infrastruktura drogowa, bariery komunikacyjne i architektoniczne utrudniają poruszanie się pieszym, rowerzystom i kierowcom. Istnieje potrzeba modernizacji infrastruktury, aby poprawić warunki dla wszystkich użytkowników dróg.</p>   <p>4. Obniżona jakość powietrza</p>

Zanieczyszczenie powietrza: W sezonie zimowym jakość powietrza w Sulęcinie znacznie się pogarsza z powodu używania licznych kotłów na paliwo stałe, takich jak węgiel, a także spalanie odpadów komunalnych. Przyczynia się to do zanieczyszczenia powietrza i zagrożenia dla środowiska.

5. Problemy społeczne

Niski poziom dochodów mieszkańców: Społeczność zamieszkująca kamienice i budynki komunalne to głównie osoby o niskich dochodach, często korzystające z zasiłków i programów pomocowych.

Brak integracji społecznej: Brak integracji między mieszkańcami oraz poczucia odpowiedzialności za wspólne przestrzenie prowadzi do zaniedbania otoczenia i pogłębia problemy społeczne.

Realizacja tych działań przyczyni się do wyprowadzenia obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego, poprawy jakości życia mieszkańców oraz stworzenia bardziej zrównoważonego i przyjaznego środowiska miejskiego.

Cel przedsięwzięcia

Celem przedsięwzięcia „Sulęcín razem” jest kompleksowa poprawa warunków życia na obszarze rewitalizacji, realizowana poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni oraz środowiska. Projekt ma na celu podniesienie jakości przestrzeni, dostosowanie jej do potrzeb osób o szczególnych wymaganiach, a także zwiększenie atrakcyjności obiektów komunalnych i infrastruktury na obszarze rewitalizacji. Działania obejmują:

Poprawę stanu technicznego obiektów komunalnych i infrastruktury drogowej:

Przebudowa budynków komunalnych: Poddanie obiektów komunalnych kompleksowej przebudowie, mającej na celu poprawę ich stanu technicznego, efektywności energetycznej oraz estetyki. Prace te obejmują termomodernizację, remonty elewacji, wymianę okien i drzwi, a także modernizację systemów grzewczych.

Modernizacja infrastruktury drogowej: Przebudowa dróg, chodników oraz przestrzeni publicznych w sposób eliminujący bariery architektoniczne i komunikacyjne, co przyczyni się do poprawy warunków dla pieszych, rowerzystów i kierowców.

Poprawę jakości środowiska naturalnego:

Wymiana wysokoemisyjnych źródeł ciepła: Zastąpienie starych kotłów na paliwo stałe nowoczesnymi, ekologicznymi systemami grzewczymi, co przyczyni się do poprawy jakości powietrza oraz zmniejszenia emisji zanieczyszczeń.

Zwiększenie powierzchni biologicznie czynnych: Rozwój zielonej infrastruktury, ochrona istniejących drzew oraz tworzenie nowych terenów zielonych, zgodnie z zasadami Nowego Europejskiego Bauhausu.

Zaangażowanie i integracja społeczności lokalnej:

Drobne prace remontowo-porządkowe: Aktywizacja mieszkańców do uczestnictwa w pracach remontowych i porządkowych w celu budowania poczucia odpowiedzialności za użytkowaną przestrzeń oraz kształtowania zdrowych nawyków.

Wsparcie lokalnych liderów: Identyfikacja i wsparcie lokalnych liderów społecznych, którzy będą inicjować i realizować działania oddolne na rzecz społeczności. Celem jest wzmocnienie więzi społecznych oraz promowanie aktywnego udziału mieszkańców w procesach rewitalizacyjnych.

Zwiększenie dostępności przestrzeni publicznej:

Dostosowanie przestrzeni do potrzeb osób ze szczególnymi wymaganiami: Zapewnienie dostępności infrastruktury dla osób starszych, osób z niepełnosprawnościami oraz opiekunów z dziećmi, eliminując bariery architektoniczne oraz wprowadzając rozwiązania uniwersalnego projektowania.

Projekt „Sulęcín razem” ma na celu wyprowadzenie obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego poprzez zintegrowane działania na rzecz poprawy warunków mieszkaniowych, modernizacji infrastruktury oraz integracji społecznej. Realizacja tych działań przyczyni się do stworzenia bardziej zrównoważonego, bezpiecznego i atrakcyjnego środowiska życia dla wszystkich mieszkańców Sulęcína.

Zakres realizowanych zadań

Zakres rzeczowy projektu „Sulęcín razem” obejmuje dwa moduły, które mają na celu kompleksową poprawę warunków życia na obszarze rewitalizacji. Projekt zakłada zarówno działania infrastrukturalne, jak i społeczne, co przyczyni się do zintegrowanej poprawy jakości przestrzeni i życia mieszkańców.

Moduł I: Kompleksowa renowacja budynków i przestrzeni

Prace infrastrukturalne:

Przebudowa kamienic i budynków komunalnych:

Przebudowa dachów i elewacji w celu poprawy bezpieczeństwa, estetyki oraz efektywności energetycznej.

Renowacja części wspólnych budynków, takich jak klatki schodowe i kominy, aby zwiększyć komfort użytkowania i estetykę przestrzeni wspólnych oraz bezpieczeństwo.

Wymiana systemów ogrzewania na niskoemisyjne:

Zastąpienie starych, wysokoemisyjnych kotłów na paliwo stałe nowoczesnymi, niskoemisyjnymi systemami grzewczymi, co przyczyni się do poprawy jakości powietrza i efektywności energetycznej.

Przebudowa zabudowy gospodarczej:

Przebudowa obiektów gospodarczych bądź rozbiórka obiektów w złym stanie technicznym, które będą służyły jako zaplecze na rowery, hulajnogi i drobny sprzęt ogrodniczy.

Poprawa wydajności energetycznej budynków:

Wdrażanie działań termomodernizacyjnych, w tym docieplenie ścian, dachów, wymiana okien i drzwi, instalacja systemów zarządzania energią.

Przebudowa infrastruktury drogowej:

Modernizacja dróg, chodników i przestrzeni publicznych z dostosowaniem do potrzeb osób ze szczególnymi wymaganiami, co poprawi dostępność i bezpieczeństwo przestrzeni miejskiej.

Przebudowa sieci wodno-kanalizacyjnej:

Modernizacja sieci wodno-kanalizacyjnej na ul. Pineckiego oraz Romualda Traugutta w celu poprawy jakości infrastruktury komunalnej i warunków sanitarnych.

Moduł II: Aktywizacja mieszkańców obszaru rewitalizacji

Działania społeczne:

Powołanie Spółdzielni Socjalnej:

Utworzenie Spółdzielni Socjalnej w celu aktywizacji osób bezrobotnych. Spółdzielnia będzie realizować drobne prace remontowo-porządkowe w częściach wspólnych budynków komunalnych oraz na terenach publicznych na obszarze rewitalizacji.

Prace remontowo-porządkowe:

Wykonywanie drobnych prac remontowych i porządkowych przez członków spółdzielni w budynkach komunalnych i na terenach publicznych, co zwiększy estetykę i funkcjonalność przestrzeni wspólnych.

Powołanie gospodarzy budynków:

Wprowadzenie gospodarzy budynków, którzy będą odpowiedzialni za dbanie o przypisane im budynki, co zwiększy poczucie odpowiedzialności mieszkańców za swoje otoczenie.

Wsparcie ze strony Ośrodka Pomocy Społecznej:

Działania Ośrodka Pomocy Społecznej, takie jak poradnictwo zawodowe, wsparcie dla osób uzależnionych i współuzależnionych, oraz organizacja szkoleń członków spółdzielni.

Wyposażenie mieszkańców w narzędzia do oddolnych działań:

Dostarczenie mieszkańcom zrewitalizowanych budynków narzędzi i możliwości do samodzielnego porządkowania i utrzymania podwórek, co wzmocni ich zaangażowanie w utrzymanie czystości i estetyki otoczenia.

Podsumowanie:

Projekt „Sulęcín razem” mający na celu kompleksową poprawę warunków życia na obszarze rewitalizacji poprzez zintegrowane działania infrastrukturalne i społeczne. Przebudowa budynków komunalnych, modernizacja infrastruktury drogowej oraz aktywizacja społeczności lokalnej przyczynią się do poprawy jakości życia mieszkańców, zwiększenia efektywności energetycznej oraz poprawy estetyki i funkcjonalności przestrzeni miejskiej.

Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami

Realizacja projektu zintegrowanego „Sulęcín razem” łączy działania infrastrukturalne i nieinfrastrukturalne, kładąc szczególny nacisk na dostępność dla osób ze szczególnymi potrzebami. W ramach działań projektowych zastosowane zostaną zasady projektowania uniwersalnego, co umożliwi swobodne korzystanie i uczestnictwo wszystkich mieszkańców, niezależnie od ich możliwości fizycznych czy wieku. Poniżej przedstawiono szczegółowy opis działań zapewniających dostępność.

Działania infrastrukturalne

Dostępność architektoniczna budynków:

Przebudowa wejść do budynków: Zapewnienie bezprogowych, szerokich wejść umożliwiających łatwy dostęp osobom poruszającym się na wózkach inwalidzkich, osobom starszym oraz rodzicom z wózkami dziecięcymi.

Instalacja podjazdów: Przebudowa podjazdów przy wejściach do budynków, co pozwoli na swobodne przemieszczanie się osób z niepełnosprawnościami ruchowymi.

Dostępność przestrzeni publicznej:

Bezpieczne i dostępne chodniki: Przebudowa chodników w celu zapewnienia równej, antypoślizgowej nawierzchni, szerokich przejść oraz odpowiedniego nachylenia umożliwiającego swobodne poruszanie się osobom z wózkami inwalidzkimi oraz wózkami dziecięcymi.

Dostępność infrastruktury rekreacyjnej:

Place zabaw i parki: Budowa i modernizacja placów zabaw i parków z uwzględnieniem urządzeń i ścieżek dostępnych dla dzieci i dorosłych z niepełnosprawnościami.

Miejsca odpoczynku: Montaż ławek i altan w miejscach publicznych, które będą dostosowane do potrzeb osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami.

Działania nieinfrastrukturalne

Edukacja i świadomość społeczna:

Kampanie informacyjne: Organizacja kampanii informacyjnych i edukacyjnych dotyczących dostępności oraz potrzeb osób z niepełnosprawnościami, skierowanych do mieszkańców, przedsiębiorców i instytucji publicznych.

Wsparcie społeczne:

Poradnictwo i wsparcie psychologiczne: Oferowanie poradnictwa i wsparcia psychologicznego dla osób z niepełnosprawnościami oraz ich rodzin, w celu ułatwienia integracji społecznej i zawodowej.

Podsumowanie:

Działania realizowane w ramach projektu „Sulęcín razem” zapewniają dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami poprzez zastosowanie rozwiązań z zakresu dostępności architektonicznej i projektowania uniwersalnego. Przebudowa budynków komunalnych, modernizacja przestrzeni publicznych oraz wdrożenie

odpowiednich środków wsparcia społecznego przyczynią się do stworzenia przyjaznego i dostępnego środowiska dla wszystkich mieszkańców Sulęcina.

Powiązanie przedsięwzięcia z celami rewitalizacji

CEL 1: W mieszkańcach siła! – aktywizacja i integracja mieszkańców

Kierunek 1.2: Kreowanie poczucia współodpowiedzialności mieszkańców za wspólne przestrzenie

Realizacja projektu wpłynie na zwiększenie poczucia współodpowiedzialności mieszkańców poprzez ich aktywne zaangażowanie w prace remontowo-porządkowe w ramach Spółdzielni Socjalnej. Organizacja działań porządkowych oraz wyznaczenie gospodarzy budynków wzmocni ich poczucie odpowiedzialności za wspólne przestrzenie, co przełoży się na lepsze utrzymanie i estetykę otoczenia.

Kierunek 1.3: Zwiększenie stopnia integracji międzysąsiedzkiej i międzypokoleniowej

Projekt przewiduje organizację działań integracyjnych, takich jak spotkania mieszkańców oraz wspólne inicjatywy, które będą sprzyjać budowaniu więzi międzysąsiedzkich i międzypokoleniowych. Dzięki temu mieszkańcy będą mieli okazję lepiej się poznać, co z kolei wzmocni solidarność i wspólnotę lokalną.

Kierunek 1.5: Wzmocnienie tożsamości lokalnej

W ramach projektu wspierane będą inicjatywy lokalnych liderów, które przyczynią się do budowania i wzmocniania tożsamości lokalnej. Poprzez organizację wydarzeń kulturalnych i społecznych, mieszkańcy będą mogli bardziej identyfikować się ze swoim miejscem zamieszkania, co pozytywnie wpłynie na ich zaangażowanie w życie społeczności.

CEL 2: Sulęcín dla każdego - poprawa jakości przestrzeni i środowiska

Kierunek 2.1: Zwiększenie standardów zamieszkania na obszarze rewitalizacji

Przebudowa i modernizacja budynków komunalnych oraz przestrzeni wspólnych znacząco podniesie standardy zamieszkania. Poprawa stanu technicznego budynków, termomodernizacja oraz renowacja części wspólnych przyczynią się do zwiększenia komfortu życia mieszkańców.

Kierunek 2.2: Zwiększenie dostępności przestrzeni publicznych poprzez eliminację barier architektonicznych

Realizacja projektu obejmuje działania mające na celu eliminację barier architektonicznych, co zwiększy dostępność przestrzeni publicznych dla osób z niepełnosprawnościami, osób starszych oraz rodziców z wózkami dziecięcymi. Modernizacja infrastruktury drogowej i podjazdów zapewnią swobodne korzystanie z przestrzeni publicznych.

Kierunek 2.3: Poprawa stanu powietrza poprzez ograniczenie niskiej emisji

Wymiana starych, wysokoemisyjnych systemów ogrzewania na nowoczesne, niskoemisyjne źródła ciepła przyczyni się do znacznego ograniczenia niskiej emisji. Dzięki temu jakość powietrza w Sulęcínie ulegnie poprawie, co wpłynie korzystnie na zdrowie mieszkańców.

Kierunek 2.4: Poprawa wizerunku obszaru rewitalizacji poprzez podniesienie estetyki i atrakcyjności przestrzeni

Kompleksowa renowacja budynków, modernizacja przestrzeni publicznych oraz działania porządkowe realizowane przez mieszkańców sprawią, że obszar rewitalizacji stanie się bardziej estetyczny i atrakcyjny. Zwiększy to również jego wartość wizualną i funkcjonalną.

Kierunek 2.5: Poprawa efektywności energetycznej budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej

Prace związane z termomodernizacją budynków oraz modernizacją systemów grzewczych przyczynią się do znacznej poprawy efektywności energetycznej. Dzięki temu zmniejszą się koszty ogrzewania, a budynki będą bardziej przyjazne środowisku.

CEL 3: Od zabawy po naukę – Sulęcín otwarty na potrzeby mieszkańców

Kierunek 3.3: Promocja dobrych postaw i nabywania nowych umiejętności wśród mieszkańców

Realizacja projektu obejmuje działania edukacyjne i szkoleniowe organizowane przez Ośrodek Pomocy Społecznej oraz Spółdzielnię Socjalną. Szkolenia zawodowe, poradnictwo i programy wsparcia przyczynią się do nabywania nowych umiejętności przez mieszkańców, co wzmocni ich pozycję na rynku pracy i w społeczeństwie. Dodatkowo, promowanie dobrych postaw, takich jak odpowiedzialność za przestrzeń wspólną, przyczyni się do budowania zdrowszej i bardziej zintegrowanej społeczności.

Podsumowanie

Realizacja projektu „Sulęcín razem” bezpośrednio przyczyni się do osiągnięcia celów i kierunków działań w ramach rewitalizacji obszaru Sulęcína. Poprzez zintegrowane działania infrastrukturalne i społeczne, projekt poprawi standardy życia, zwiększy dostępność przestrzeni publicznych, poprawi jakość powietrza oraz wzmocni więzi społeczne i tożsamość lokalną. Działania te wzmocnią aktywizację mieszkańców, integrację międzysąsiedzką i międzypokoleniową oraz poprawią estetykę i funkcjonalność przestrzeni miejskiej.

Ramy realizacji przedsięwzięcia

Szacowana wartość przedsięwzięcia	Możliwe źródła finansowania	Ramy czasowe realizacji przedsięwzięcia
Moduł I: 25 000.000,00 zł Moduł II: 500 000,00 zł łącznie: 25 500 000,00 zł (szczegółowe kwoty podane zostaną na etapie opracowania dokumentacji projektowej)	<u>Moduł I: Kompleksowa renowacja budynków i przestrzeni</u> <u>Kwota: 25 000 000,00 zł</u> <u>Możliwe źródła finansowania:</u> <u>Budżet Gminy Sulęcín:</u> Środki własne gminy przeznaczone na realizację zadań inwestycyjnych związanych z rewitalizacją obszaru. <u>Środki zewnętrzne:</u> Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027 (FEWL 21-27): Działanie 8.1: Rewitalizacja obszarów miejskich i wiejskich: Wsparcie finansowe na kompleksową rewitalizację obszarów zdegradowanych, obejmujące zarówno działania infrastrukturalne, jak i społeczne.	Moduł I: 2024-2030 Moduł II: 2027-2030

	<p><u>Dotacje krajowe:</u></p> <p>Środki z programów krajowych przeznaczonych na wsparcie projektów rewitalizacyjnych.</p> <p><u>Pożyczki i kredyty:</u></p> <p>Możliwość zaciągnięcia preferencyjnych pożyczek i kredytów na realizację inwestycji infrastrukturalnych.</p> <p><u>Partnerstwo Publiczno-Prywatne (PPP):</u></p> <p>Współpraca z sektorem prywatnym w ramach realizacji zadań rewitalizacyjnych, co pozwoli na pozyskanie dodatkowych środków finansowych i zwiększenie efektywności inwestycji.</p> <p><u>Moduł II: Aktywizacja mieszkańców obszaru rewitalizacji</u></p> <p><u>Kwota: 500 000,00 zł</u></p> <p><i>Możliwe źródła finansowania:</i></p> <p><u>Budżet Gminy Sulęcín:</u></p> <p>Środki własne gminy przeznaczone na działania aktywizacyjne i integracyjne dla mieszkańców.</p> <p><u>Środki zewnętrzne:</u></p> <p>Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027 (FEWL 21-27):</p> <p>Wsparcie finansowe na działania społeczne i aktywizacyjne w ramach rewitalizacji obszarów miejskich i wiejskich.</p> <p><u>Dotacje krajowe:</u></p> <p>Środki z programów krajowych przeznaczonych na wsparcie działań społecznych i aktywizacyjnych.</p> <p><u>Pożyczki i kredyty:</u></p> <p>Możliwość zaciągnięcia preferencyjnych pożyczek i kredytów na realizację działań społecznych i aktywizacyjnych.</p>	
--	---	--

	<p><u>Inne fundusze europejskie:</u></p> <p>Środki z programów europejskich wspierających rozwój społeczny, integrację i aktywizację zawodową.</p> <p><u>Podsumowanie</u></p> <p>Realizacja przedsięwzięcia „Sulęcín razem” o łącznej wartości 25 500 000,00 zł będzie finansowana z różnych źródeł, w tym z budżetu Gminy Sulęcín oraz środków zewnętrznych. Szczegółowe kwoty zostaną określone na etapie opracowywania dokumentacji projektowej. Główne źródła finansowania to Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021_2027, dotacje krajowe, pożyczki, kredyty oraz partnerstwo publiczno-prywatne.</p>	
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji		
Wskaźniki produktu	Wartość	Sposób oceny i źródło danych
Liczba utworzonych spółdzielni socjalnych	1 szt.	Sprawozdanie z realizacji projektu
Liczba budynków poddanych rewitalizacji	47 szt.	Protokół odbioru
Liczba wymienionych źródeł ciepła na niskoemisyjne	47 szt.	Protokół odbioru
Długość zrewitalizowanej infrastruktury drogowej	500 m	Protokół odbioru
Długość przebudowanej infrastruktury wodno-kanalizacyjnej	1000 m	Protokół odbioru
Wskaźniki rezultatu	Wartość	Sposób oceny i źródło danych
Liczba osób zatrudnionych w spółdzielni socjalnej	10 os.	Sprawozdanie z realizacji projektu
Poprawa efektywności energetycznej obiektów objętych wsparciem	Min. 20%	Dokumentacja projektowa, audyt energetyczny

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji z prowadzonego naboru przedsięwzięć, warsztatów rewitalizacyjnych i spaceru studyjnego.

Tab. 20. Opis projektu zintegrowanego nr 2

PROJEKT ZINTEGROWANY NR 2
Zagospodarowanie i udostępnienie terenów zielonych dla mieszkańców
Nazwa wnioskodawcy
Gmina Sulęcín
Potencjalni partnerzy
Sulęciński Ośrodek Kultury Ośrodek Pomocy Społecznej Organizacje pozarządowe Uniwersytet III Wieku
Lokalizacja przedsięwzięcia
Teren byłego Ogródka Jordanowskiego (na obszarze rewitalizacji) Tereny przy rzece Postomii (poza obszarem rewitalizacji)
Opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia
<p>Realizacja przedsięwzięcia „Zagospodarowanie i udostępnienie terenów zielonych dla mieszkańców” ma na celu rozwiązanie szeregu problemów zdiagnozowanych na obszarze rewitalizacji Sulęcína. Poniżej przedstawiono kluczowe kwestie, które projekt ma na celu rozwiązać;</p> <p><i>Problemy przestrzeni publicznych i rekreacyjnych:</i></p> <p>1. Niedostateczna liczba miejsc integracji, rekreacji i wypoczynku</p> <p><u>Opis problemu:</u> Na obszarze rewitalizacji brakuje odpowiednio zagospodarowanych terenów zielonych, które mogłyby służyć jako miejsca integracji, rekreacji i wypoczynku dla mieszkańców. Istniejące przestrzenie nie spełniają obecnych potrzeb społecznych.</p> <p><u>Wpływ na mieszkańców:</u> Brak takich miejsc prowadzi do ograniczonych możliwości spędzania wolnego czasu, niskiego poziomu integracji społecznej oraz mniejszej aktywności fizycznej wśród mieszkańców.</p> <p>2. Niska estetyka i zaniedbane przestrzenie publiczne</p> <p><u>Opis problemu:</u> Niektóre przestrzenie publiczne na obszarze rewitalizacji charakteryzują się niską estetyką, są zaniedbane i nieprzyjazne dla mieszkańców.</p> <p><u>Wpływ na mieszkańców:</u> Zaniedbane przestrzenie obniżają jakość życia mieszkańców, zmniejszają atrakcyjność okolicy i mogą przyczyniać się do problemów społecznych, takich jak wandalizm.</p> <p>3. Opuszczone tereny</p> <p><u>Opis problemu:</u> Teren po Ogródku Jordanowskim jest obecnie opuszczony i zaniedbany. Stracił swój atrakcyjny wizerunek i stał się miejscem nieformalnych spotkań, często związanych z problematycznym zachowaniem, takim jak spożywanie alkoholu.</p> <p><u>Wpływ na mieszkańców:</u> Zaniedbane i niebezpieczne tereny obniżają bezpieczeństwo oraz komfort życia mieszkańców, zmniejszają atrakcyjność obszaru i negatywnie wpływają na postrzeganie przestrzeni publicznych.</p> <p>4. Brak funkcjonalnych połączeń i zagospodarowania terenów przy rzece Postomii</p> <p><u>Opis problemu:</u> Brak połączeń funkcjonalnych między terenami rekreacyjnymi, szczególnie w pobliżu Domu Joannitów, oraz zaniedbany teren przy rzece Postomii wymagają przekształcenia i lepszego zagospodarowania.</p>

Wpływ na mieszkańców: Niefunkcjonalne i zaniedbane przestrzenie ograniczają możliwości rekreacyjne i turystyczne, co wpływa na jakość życia mieszkańców oraz potencjał rozwojowy obszaru.

Problemy środowiskowe:

5. Zła jakość powietrza i niska świadomość ekologiczna

Opis problemu: Na obszarze rewitalizacji występuje problem złą jakością powietrza, szczególnie w sezonie zimowym, oraz niska świadomość ekologiczna wśród mieszkańców.

Wpływ na mieszkańców: Zła jakość powietrza negatywnie wpływa na zdrowie mieszkańców, a niska świadomość ekologiczna utrudnia wprowadzenie działań proekologicznych.

Problemy społeczne:

6. Brak miejsc do spędzania czasu i różnorodnej oferty kulturalnej

Opis problemu: Niedostatek miejsc do spędzania czasu oraz niewystarczająca oferta kulturalna przyczyniają się do niskiego poziomu uczestnictwa mieszkańców w życiu kulturalnym i publicznym oraz pojawiających się aktów wandalizmu.

Wpływ na mieszkańców: Niski poziom uczestnictwa w życiu kulturalnym i społecznym ogranicza rozwój społeczny i kulturalny mieszkańców oraz negatywnie wpływa na integrację społeczną.

7. Starzenie się społeczeństwa i potrzeba dostosowania przestrzeni

Opis problemu: Starzenie się społeczeństwa wymaga dostosowania przestrzeni oraz oferty społecznej i kulturalnej do potrzeb osób w wieku poprodukcyjnym.

Wpływ na mieszkańców: Brak odpowiednio dostosowanych przestrzeni i oferty dla osób starszych ogranicza ich uczestnictwo w życiu społecznym oraz zmniejsza jakość ich życia.

Podsumowanie

Realizacja przedsięwzięcia „Zagospodarowanie i udostępnienie terenów zielonych dla mieszkańców” ma na celu kompleksowe rozwiązanie wyżej wymienionych problemów poprzez stworzenie atrakcyjnych, funkcjonalnych i dostępnych przestrzeni zielonych. Projekt przyczyni się do poprawy jakości życia mieszkańców, zwiększenia integracji społecznej, poprawy jakości powietrza oraz podniesienia świadomości ekologicznej. Ponadto, zagospodarowanie terenów zielonych oraz stworzenie oferty kulturalnej i rekreacyjnej odpowiadającej na potrzeby różnych grup wiekowych i społecznych przyczyni się do zwiększenia uczestnictwa mieszkańców w życiu publicznym i kulturalnym, wzmacniając tym samym więzi społeczne i tożsamość lokalną.

Cel przedsięwzięcia

Celem przedsięwzięcia „Zagospodarowanie i udostępnienie terenów zielonych dla mieszkańców” jest kompleksowe zagospodarowanie terenu po byłym Ogródku Jordanowskim w Sulęcinie, wraz z kontynuacją inwestycji zrealizowanej w 2012 roku pn. „Budowa Promenady przy rzece Postomii”. Projekt ma na celu zarówno społeczną, jak i przestrzenną poprawę jakości życia mieszkańców poprzez stworzenie atrakcyjnych i funkcjonalnych przestrzeni rekreacyjnych.

Cele społeczne:

Zapewnienie miejsc do spędzania czasu wolnego w otoczeniu natury:

Stworzenie przestrzeni sprzyjającej integracji społecznej i rekreacji.

Zagospodarowanie terenu po byłym Ogródku Jordanowskim w taki sposób, aby stał się atrakcyjnym miejscem spotkań i rozrywki dla mieszkańców.

Organizacja wydarzeń społecznych i kulturalnych:

Utworzenie zaplecza infrastrukturalnego umożliwiającego organizację różnorodnych wydarzeń, takich jak festyny, koncerty, warsztaty czy spotkania społecznościowe.

Stworzenie przestrzeni, która będzie wspierać rozwój kulturalny i aktywność społeczną mieszkańców.

Wydłużenie i integracja istniejącej Promenady przy rzece Postonii:

Rozbudowa trasy promenady w celu stworzenia ciągłości przestrzennej i funkcjonalnej między terenami Ogródka Jordanowskiego, Sulęcińskiego Ośrodka Kultury oraz zagospodarowanymi terenami gminnymi w ramach projektu zintegrowanego nr 3.

Poprawa dostępności i atrakcyjności terenów rekreacyjnych, co zwiększy ich użyteczność dla mieszkańców.

Cele długoterminowe:

Stworzenie przestrzeni sprzyjającej dobrej jakości życia i zdrowiu społeczności lokalnej:

Zagospodarowanie terenów zielonych w sposób promujący zdrowy tryb życia poprzez zapewnienie miejsc do aktywności fizycznej i wypoczynku na świeżym powietrzu.

Podniesienie estetyki i funkcjonalności przestrzeni miejskich, co przyczyni się do ogólnej poprawy jakości życia mieszkańców.

Tworzenie atrakcyjnych miejsc spotkań i rozrywki dla mieszkańców oraz osób odwiedzających gminę:

Zapewnienie infrastruktury rekreacyjnej i kulturalnej, która przyciągnie zarówno mieszkańców, jak i turystów, zwiększając tym samym atrakcyjność gminy Sulęcín jako miejsca do życia i odwiedzania.

Wzmacnianie więzi społecznych poprzez stworzenie przestrzeni, gdzie mieszkańcy mogą się spotykać, integrować i uczestniczyć w życiu społecznym i kulturalnym.

Realizacja projektu przyczyni się do stworzenia spójnych i funkcjonalnych przestrzeni rekreacyjnych, które będą służyć mieszkańcom oraz odwiedzającym, promując aktywność fizyczną, integrację społeczną i zdrowy tryb życia. Projekt ma na celu długoterminowe podniesienie jakości życia społeczności lokalnej poprzez wykorzystanie i zagospodarowanie terenów zielonych w sposób sprzyjający rekreacji i wypoczynkowi.

Zakres realizowanych zadań

Moduł I: Adaptacja terenu po byłym Ogródku Jordanowskim do pełnienia funkcji rekreacyjno-wypoczynkowych Zakres prac infrastrukturalnych w ramach modułu I obejmuje:

Postawienie wiaty:

Konstrukcja zadaszzonego miejsca do odpoczynku i organizacji wydarzeń plenerowych.

Powstanie placu zabaw:

Instalacja nowoczesnych urządzeń zabawowych, zapewniających bezpieczne i atrakcyjne miejsce do zabawy dla dzieci.

Powstanie siłowni napowietrznej:

Montaż sprzętu do ćwiczeń na świeżym powietrzu, dostępnego dla mieszkańców w różnym wieku.

Wyznaczenie miejsc na pikniki:

Utworzenie stref z ławkami i stołami piknikowymi, umożliwiającymi rodzinom i grupom przyjaciół spędzanie czasu na świeżym powietrzu.

Postawienie tężni:

Budowa tężni solankowej, która będzie miała korzystny wpływ na zdrowie mieszkańców.

Instalacja mebli miejskich:

Montaż leżaków całorocznych i ławek, które zapewnią komfortowy odpoczynek.

Instalacja stojaków dla rowerów oraz stacji naprawczej:

Ułatwienie dostępu dla rowerzystów poprzez instalację stojaków i stacji do drobnych napraw rowerowych.

Pole do gry w mini golfa:

Budowa pola do mini golfa, które będzie atrakcją rekreacyjną dla mieszkańców i turystów.

Budowa kaskady wodnej:

Konstrukcja kaskady wodnej, która wzbogaci estetykę terenu i stworzy relaksacyjną atmosferę.

Uzupełnienie nasadzeń zieleni niskiej oraz wysokiej:

Nasadzenie drzew, krzewów i innych roślin w celu poprawy estetyki i ekologii terenu.

Montaż elementów małej architektury:

Instalacja koszy na śmieci, pergoli, tablic informacyjnych itp.

Instalacja monitoringu:

Montaż kamer monitoringu dla zwiększenia bezpieczeństwa na terenie.

Instalacja oświetlenia:

Montaż energooszczędnego oświetlenia ulicznego i punktowego, poprawiającego widoczność i bezpieczeństwo.

Doprowadzenie prądu oraz wody:

Zapewnienie infrastruktury niezbędnej do organizacji wydarzeń i utrzymania terenów zielonych.

Moduł II: Promenada wzdłuż rzeki Postomii – etap II

Zakres prac infrastrukturalnych w ramach modułu II obejmuje kontynuację istniejącej promenady przy rzece Postomii, od ulicy Winna Góra do mostku i chodnika w kierunku Sulęcińskiego Ośrodka Kultury.

Montaż elementów małej architektury:

Instalacja ławek, koszy na śmieci i pergoli wzdłuż promenady.

Instalacja monitoringu:

Montaż kamer monitoringu dla poprawy bezpieczeństwa na terenie promenady.

Instalacja oświetlenia:

Montaż oświetlenia energooszczędnego, poprawiającego widoczność i bezpieczeństwo.

Montaż tablic edukacyjno-przyrodniczych:

Umieszczenie tablic informacyjnych dotyczących lokalnej flory i fauny oraz aspektów przyrodniczych regionu.

Powstanie zejść do rzeki dla wędkarzy:

Budowa zejść do rzeki, umożliwiających bezpieczny dostęp dla wędkarzy.

Powstanie placu zabaw:

Instalacja urządzeń zabawowych na placu zabaw wzdłuż promenady.

Powstanie placu wodnego dla dzieci:

Budowa placu wodnego, który będzie atrakcją dla dzieci w okresie letnim.

Instalacja stojaków dla rowerów:

Montaż stojaków rowerowych wzdłuż promenady, ułatwiających parkowanie rowerów.

Powstanie Alei „Sulęcińskie Osobowości”:

Utworzenie alei z tablicami informacyjnymi, upamiętniającymi osoby zasłużone dla miasta i prezentującymi ich sylwetki turystom.

Moduł III: Kultura i aktywność kluczem do samorozwoju i integracji

Celem modułu III jest wykorzystanie powstałej infrastruktury do podniesienia jakości życia mieszkańców poprzez poszerzenie oferty kulturalno-sportowej na obszarze rewitalizacji. W ramach tego modułu planuje się organizację różnorodnych wydarzeń i aktywności:

Kino letnie:

Organizacja plenerowych seansów filmowych, które będą przyciągać mieszkańców i turystów, promując kulturę filmową.

Joga dla seniorów i nie tylko:

Prowadzenie zajęć jogi na świeżym powietrzu, promujących zdrowy tryb życia i aktywność fizyczną wśród mieszkańców w różnym wieku.

Pikniki edukacyjne (np. związane z bezpieczeństwem):

Organizacja pikników tematycznych, podczas których będą poruszane ważne zagadnienia związane z bezpieczeństwem, zdrowiem i ekologią.

Pikniki zdrowotne:

Wydarzenia promujące zdrowy styl życia, z poradami dietetycznymi, badaniami profilaktycznymi i aktywnościami fizycznymi.

Zajęcia nordic walking:

Regularne zajęcia nordic walking, które będą promować aktywność fizyczną i zdrowy tryb życia wśród mieszkańców.

Zajęcia Uniwersytetu III wieku:

Organizacja zajęć edukacyjnych i kulturalnych dla seniorów, promujących aktywny tryb życia oraz rozwój intelektualny w starszym wieku.

Podsumowanie

Zakres realizowanych zadań w ramach projektu „Zagospodarowanie i udostępnienie terenów zielonych dla mieszkańców” obejmuje trzy moduły, które razem tworzą spójny i kompleksowy plan rewitalizacji przestrzeni publicznych oraz integracji społecznej. Projekt zapewnia zarówno infrastrukturę rekreacyjną i wypoczynkową, jak i bogatą ofertę kulturalno-sportową, przyczyniając się do podniesienia jakości życia mieszkańców oraz zwiększenia atrakcyjności gminy Sulęcín.

Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami

Realizacja projektu zintegrowanego „Zagospodarowanie i udostępnienie terenów zielonych dla mieszkańców” łączy działania infrastrukturalne i nieinfrastrukturalne, mające na celu zapewnienie pełnej dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami. Projektowane przestrzenie publiczne uwzględniają zasady projektowania uniwersalnego, umożliwiając swobodne korzystanie i uczestnictwo osobom z różnymi formami niepełnosprawności, osobom starszym, opiekunom z wózkami dziecięcymi oraz osobom z ciężkim bagażem. Poniżej przedstawiono opis działań zapewniających dostępność.

Działania infrastrukturalne

Dostępność architektoniczna budynków i przestrzeni:

Bezprogowe wejścia i szerokie przejścia: Wejścia do budynków i przestrzeni publicznych będą bezprogowe i szerokie, umożliwiając łatwy dostęp osobom na wózkach inwalidzkich, opiekunom z wózkami dziecięcymi oraz osobom z ciężkim bagażem.

Podjazdy i rampy: Budowa podjazdów i ramp w kluczowych miejscach, takich jak wejścia do budynków, promenada, place zabaw, i miejsca piknikowe, zapewniając pełną dostępność dla osób z niepełnosprawnościami ruchowymi.

Dostosowanie infrastruktury rekreacyjnej:

Plac zabaw dostępny dla wszystkich: Instalacja urządzeń zabawowych zaprojektowanych specjalnie dla dzieci z różnymi formami niepełnosprawności, w tym huśtawek i zjeżdżalni przystosowanych dla wózków inwalidzkich.

Siłownia napowietrzna: Montaż sprzętu do ćwiczeń, który jest dostępny dla osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami, zapewniając możliwość aktywności fizycznej dla wszystkich.

Strefy relaksu: Instalacja leżaków całorocznych i ławek z podłokietnikami oraz oparciami, które zapewnią wygodny odpoczynek osobom starszym i osobom z problemami ruchowymi.

Przestrzenie publiczne i promenada:

Łatwo dostępne chodniki i ścieżki: Budowa szerokich, równych i antypoślizgowych chodników i ścieżek, zapewniających bezpieczeństwo i łatwość poruszania się dla wszystkich użytkowników.

Miejsca do odpoczynku: Regularne rozmieszczenie ławek i stref odpoczynku wzdłuż promenady oraz w parkach, umożliwiających częste przerwy dla osób starszych i osób z niepełnosprawnościami.

Tablice informacyjne i edukacyjne: Montaż tablic edukacyjno-przyrodniczych na odpowiedniej wysokości i w odpowiednich miejscach, tak aby były dostępne dla osób na wózkach inwalidzkich oraz osób niewidomych (tablice z informacjami w brajlu).

Bezpieczeństwo i monitoring:

Oświetlenie: Instalacja energooszczędnego oświetlenia w kluczowych miejscach, takich jak ścieżki, place zabaw, strefy piknikowe, zapewniając bezpieczeństwo i komfort poruszania się po zmroku.

Monitoring: Montaż kamer monitoringu w całym obszarze zrewitalizowanym, aby zapewnić bezpieczeństwo wszystkich użytkowników, zwłaszcza osób ze szczególnymi potrzebami.

Dostępność komunikacyjna:

Stojaki na rowery i stacje naprawcze: Instalacja stojaków na rowery oraz stacji naprawczych w kluczowych punktach, ułatwiających korzystanie z rowerów przez osoby z różnymi potrzebami.

Działania nieinfrastrukturalne

Organizacja wydarzeń kulturalno-społecznych:

Kino letnie: Seanse filmowe w plenerze, które będą dostępne dla osób ze szczególnymi potrzebami, zapewniając specjalne miejsca dla osób na wózkach inwalidzkich i osób z innymi niepełnosprawnościami.

Joga i zajęcia sportowe: Organizacja zajęć jogi i nordic walking, dostosowanych do potrzeb osób starszych i osób z niepełnosprawnościami, promujących zdrowy tryb życia i integrację społeczną.

Pikniki edukacyjne i zdrowotne: Wydarzenia tematyczne, promujące bezpieczeństwo, zdrowie i ekologię, dostępne dla wszystkich mieszkańców, w tym dla osób ze szczególnymi potrzebami.

Szkolenia i edukacja:

Szkolenia dla personelu: Organizacja szkoleń dla pracowników administracji publicznej oraz obsługi przestrzeni publicznych na temat obsługi osób z niepełnosprawnościami i zasad projektowania uniwersalnego.

Kampanie informacyjne: Prowadzenie kampanii informacyjnych na temat dostępności oraz potrzeb osób z niepełnosprawnościami, skierowanych do mieszkańców i instytucji.

Wsparcie społeczne:

Poradnictwo i wsparcie psychologiczne: Oferowanie poradnictwa i wsparcia psychologicznego dla osób z niepełnosprawnościami oraz ich rodzin, w celu ułatwienia integracji społecznej i zawodowej.

Podsumowanie

Projekt „Zagospodarowanie i udostępnienie terenów zielonych dla mieszkańców” uwzględnia potrzeby osób ze szczególnymi wymaganiami poprzez zastosowanie zasad projektowania uniwersalnego oraz dostępności architektonicznej. Dzięki temu, przestrzenie publiczne będą dostosowane do korzystania przez osoby z niepełnosprawnościami, osoby starsze, opiekunów z wózkami dziecięcymi oraz osoby z ciężkim bagażem. Realizacja działań kulturalno-społecznych i infrastrukturalnych pozwoli na pełne włączenie wszystkich mieszkańców w życie społeczne wspólnoty, promując integrację, aktywność i zdrowy tryb życia.

Powiązanie przedsięwzięcia z celami rewitalizacji

Realizacja przedsięwzięcia „Zagospodarowanie i udostępnienie terenów zielonych dla mieszkańców” bezpośrednio przyczyni się do osiągnięcia celów rewitalizacji Sulęcina. Poniżej przedstawiono, jak projekt wpłynie na realizację poszczególnych celów i kierunków działań:

CEL 1: W mieszkańcach siła! – aktywizacja i integracja mieszkańców

Kierunek 1.1: Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu

Działanie: Organizacja dostępnych i integracyjnych przestrzeni publicznych oraz wydarzeń kulturalnych i sportowych.

Wpływ: Umożliwienie uczestnictwa w życiu społecznym i kulturalnym wszystkim mieszkańcom, w tym osobom z niepełnosprawnościami i seniorom, co przyczyni się do przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.

Kierunek 1.2: Kreowanie poczucia współodpowiedzialności mieszkańców za wspólne przestrzenie

Działanie: Zaangażowanie mieszkańców w utrzymanie i organizację wydarzeń na zrewitalizowanych terenach.

Wpływ: Wzrost poczucia współodpowiedzialności za wspólne przestrzenie, co przyczyni się do ich lepszego utrzymania i wykorzystania.

Kierunek 1.3: Zwiększenie stopnia integracji międzysąsiedzkiej i międzypokoleniowej

Działanie: Stworzenie miejsc do spotkań i rekreacji, takich jak place zabaw, siłownie napowietrzne, oraz organizacja wydarzeń społecznych.

Wpływ: Zwiększenie kontaktów międzysąsiedzkich i międzypokoleniowych, co wzmocni więzi społeczne i poprawi integrację mieszkańców.

Kierunek 1.4: Wsparcie inicjatyw oddolnych w celu rozwoju oferty społeczno-kulturalnej

Działanie: Udostępnienie infrastruktury do organizacji oddolnych inicjatyw i wydarzeń kulturalnych, sportowych i edukacyjnych.

Wpływ: Rozwój różnorodnej oferty społeczno-kulturalnej, co zwiększy aktywność mieszkańców i zaangażowanie w życie społeczności.

Kierunek 1.5: Wzmocnienie tożsamości lokalnej

Działanie: Organizacja wydarzeń promujących lokalną kulturę i historię, takie jak Aleja „Sulęcińskie Osobowości”.

Wpływ: Wzmocnienie identyfikacji mieszkańców z miejscem zamieszkania oraz poczucia dumy z lokalnej społeczności.

CEL 2: Sulęcín dla każdego - poprawa jakości przestrzeni i środowiska

Kierunek 2.2: Zwiększenie dostępności przestrzeni publicznych poprzez eliminację barier architektonicznych

Działanie: Budowa bezprogowych wejść, ramp, szerokich ścieżek i instalacja elementów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

Wpływ: Poprawa dostępności przestrzeni publicznych dla wszystkich mieszkańców, co zwiększy ich użyteczność i komfort korzystania.

Kierunek 2.4: Poprawa wizerunku obszaru rewitalizacji poprzez podniesienie estetyki i atrakcyjności przestrzeni

Działanie: Rewitalizacja terenów zielonych, budowa atrakcyjnych elementów małej architektury, nasadzenia zieleni oraz poprawa infrastruktury rekreacyjnej.

Wpływ: Zwiększenie estetyki i atrakcyjności obszaru rewitalizacji, co przyczyni się do podniesienia jakości życia mieszkańców i poprawy wizerunku miasta.

Kierunek 2.7: Rozwój błękitno-zielonej infrastruktury w celu ograniczenia skutków zmian klimatu

Działanie: Nasadzenia drzew i krzewów, budowa kaskad wodnych i zrównoważone zarządzanie wodami opadowymi.

Wpływ: Poprawa mikroklimatu, zwiększenie retencji wód opadowych i zmniejszenie efektu wysp ciepła, co przyczyni się do adaptacji obszaru do zmian klimatu.

CEL 3: Od zabawy po naukę – Sulęcín otwarty na potrzeby mieszkańców

Kierunek 3.1: Poszerzenie oferty edukacyjnej, kulturalnej i sportowej dla mieszkańców z różnych grup wiekowych

Działanie: Organizacja różnorodnych wydarzeń edukacyjnych, kulturalnych i sportowych na zrewitalizowanych terenach.

Wpływ: Zapewnienie atrakcyjnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci, młodzieży, dorosłych i seniorów, co przyczyni się do wszechstronnego rozwoju mieszkańców.

Kierunek 3.2: Rozwój aktywności fizycznej wśród mieszkańców

Działanie: Instalacja siłowni napowietrznych, placów zabaw, tras do nordic walking oraz organizacja zajęć sportowych.

Wpływ: Promowanie zdrowego trybu życia i zwiększenie aktywności fizycznej mieszkańców, co poprawi ich kondycję i samopoczucie.

Kierunek 3.4: Zwiększenie różnorodności form spędzania czasu wolnego dla wszystkich grup wiekowych

Działanie: Budowa infrastruktury rekreacyjnej, takiej jak place zabaw, pole do mini golfa, tężnie, oraz organizacja wydarzeń tematycznych.

Wpływ: Zwiększenie różnorodności i atrakcyjności form spędzania czasu wolnego, co przyciągnie mieszkańców do aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym.

Podsumowanie

Projekt „Zagospodarowanie i udostępnienie terenów zielonych dla mieszkańców” jest ściśle powiązany z celami rewitalizacji Sulęcina. Poprzez działania infrastrukturalne i nieinfrastrukturalne, projekt wspiera aktywizację i integrację mieszkańców, poprawę jakości przestrzeni i środowiska oraz rozwój oferty edukacyjnej, kulturalnej i sportowej. Realizacja projektu przyczyni się do przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, wzmocnienia tożsamości lokalnej, eliminacji barier architektonicznych oraz adaptacji do zmian klimatu, tworząc przyjazne, atrakcyjne i funkcjonalne przestrzenie dla wszystkich mieszkańców Sulęcina.

Ramy realizacji przedsięwzięcia		
Szacowana wartość przedsięwzięcia	Możliwe źródła finansowania	Ramy czasowe realizacji przedsięwzięcia
<p>Moduł I: 2 500 000,00 zł Moduł II: 1 500 000,00 zł Moduł III: 250 000,00 zł Łącznie: 4 250 000,00 zł (szczegółowe kwoty podane zostaną na etapie opracowania dokumentacji projektowej)</p>	<p><u>Moduł I: Adaptacja terenu po byłym Ogródku Jordanowskim do pełnienia funkcji rekreacyjno-wypoczynkowych</u> Kwota: 2 500 000,00 zł Możliwe źródła finansowania: <u>Budżet Gminy Sulęcina:</u> Środki własne gminy przeznaczone na realizację zadań inwestycyjnych związanych z rewitalizacją terenów zielonych. <u>Środki zewnętrzne:</u> Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027 (FEWL 21-27): Działanie 8.1: Rewitalizacja obszarów miejskich i wiejskich: Wsparcie finansowe na kompleksową rewitalizację obszarów zdegradowanych, obejmujące działania infrastrukturalne i rekreacyjne. <u>Dotacje krajowe:</u></p>	<p>Moduł I: 2024-2026 Moduł II: 2027-2029 Moduł III: 2026-2030</p>

	<p>Środki z programów krajowych przeznaczonych na wsparcie projektów rewitalizacyjnych.</p> <p><u>Pożyczki i kredyty:</u></p> <p>Możliwość zaciągnięcia preferencyjnych pożyczek i kredytów na realizację inwestycji infrastrukturalnych.</p> <p><u>Partnerstwo Publiczno-Prywatne (PPP):</u></p> <p>Współpraca z sektorem prywatnym w ramach realizacji zadań rewitalizacyjnych, co pozwoli na pozyskanie dodatkowych środków finansowych i zwiększenie efektywności inwestycji.</p> <p><u>Moduł II: Promenada wzdłuż rzeki Postomii – etap II</u></p> <p><u>Kwota: 1 500 000,00 zł</u></p> <p>Możliwe źródła finansowania:</p> <p><u>Budżet Gminy Sulęcina:</u></p> <p>Środki własne gminy przeznaczone na realizację zadań inwestycyjnych związanych z budową i modernizacją infrastruktury promenady.</p> <p><u>Środki zewnętrzne:</u></p> <p>Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027 (FEWL 21-27):</p> <p>Działanie 8.1: Rewitalizacja obszarów miejskich i wiejskich:</p> <p>Wsparcie finansowe na rozwój infrastruktury rekreacyjnej, w tym budowę i modernizację promenad.</p> <p><u>Dotacje krajowe:</u></p> <p>Środki z programów krajowych przeznaczonych na wsparcie projektów infrastrukturalnych.</p> <p><u>Pożyczki i kredyty:</u></p> <p>Możliwość zaciągnięcia preferencyjnych pożyczek i</p>	
--	--	--

	<p>kredytów na realizację inwestycji infrastrukturalnych.</p> <p><u>Partnerstwo Publiczno-Prywatne (PPP):</u></p> <p>Współpraca z sektorem prywatnym w ramach realizacji zadań infrastrukturalnych, co pozwoli na pozyskanie dodatkowych środków finansowych.</p> <p><u>Moduł III: Kultura i aktywność kluczem do samorozwoju i integracji</u></p> <p><u>Kwota: 250 000,00 zł</u></p> <p><u>Możliwe źródła finansowania:</u></p> <p><u>Budżet Gminy Sulęcina:</u></p> <p>Środki własne gminy przeznaczone na organizację wydarzeń kulturalnych i sportowych oraz rozwój oferty społeczno-kulturalnej.</p> <p><u>Środki zewnętrzne:</u></p> <p>Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027 (FEWL 21-27):</p> <p>Wsparcie finansowe na organizację wydarzeń kulturalnych i sportowych oraz rozwój oferty społeczno-kulturalnej.</p> <p><u>Dotacje krajowe:</u></p> <p>Środki z programów krajowych przeznaczonych na wsparcie działań kulturalnych, sportowych i edukacyjnych.</p> <p><u>Pożyczki i kredyty:</u></p> <p>Możliwość zaciągnięcia preferencyjnych pożyczek i kredytów na organizację wydarzeń kulturalnych i sportowych.</p> <p><u>Inne fundusze europejskie:</u></p> <p>Środki z programów europejskich wspierających rozwój społeczny, kulturalny i sportowy.</p>	
--	--	--

	<p style="text-align: center;">Podsumowanie</p> <p>Realizacja przedsięwzięcia „Zagospodarowanie i udostępnienie terenów zielonych dla mieszkańców” o łącznej wartości 4 250 000,00 zł będzie finansowana z różnych źródeł, w tym z budżetu Gminy Sulęcín oraz środków zewnętrznych. Szczegółowe kwoty zostaną określone na etapie opracowywania dokumentacji projektowej. Główne źródła finansowania to Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027, dotacje krajowe, pożyczki, kredyty oraz partnerstwo publiczno-prywatne.</p>	
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji		
<p>Realizacja projektu „Zagospodarowanie i udostępnienie terenów zielonych dla mieszkańców” przyniesie szereg pozytywnych rezultatów, które przyczynią się do osiągnięcia celów rewitalizacji Sulęcína. Poniżej przedstawiono prognozowane rezultaty wraz ze sposobami ich oceny.</p> <p>1. Poprawa estetyki przestrzeni publicznych</p> <p>Prognozowane rezultaty: Rewitalizacja zaniedbanych terenów, takich jak były Ogródek Jordanowski i okolice promenady przy rzece Postomii. Nasadenia zieleni niskiej i wysokiej, budowa kaskady wodnej, instalacja elementów małej architektury i mebli miejskich. Sposób oceny: Ocena wizualna: Regularne inspekcje terenów zielonych i przestrzeni publicznych. Ankiety mieszkańców: Badanie satysfakcji mieszkańców z estetyki przestrzeni publicznych przed i po realizacji projektu. Dokumentacja fotograficzna: Porównanie zdjęć przed i po realizacji inwestycji.</p> <p>2. Zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców</p> <p>Prognozowane rezultaty: Organizacja pikników edukacyjnych, tablic edukacyjno-przyrodniczych na promenadzie. Kampanie informacyjne na temat ekologii i ochrony środowiska. Sposób oceny: Ankiety i wywiady: Badanie świadomości ekologicznej mieszkańców przed i po realizacji projektu. Frekwencja na wydarzeniach: Liczba uczestników pikników edukacyjnych i innych wydarzeń proekologicznych. Analiza mediów społecznościowych: Monitorowanie zaangażowania mieszkańców w kampanie ekologiczne online.</p> <p>3. Zapewnienie miejsc do rekreacji i wypoczynku</p> <p>Prognozowane rezultaty: Utworzenie wiaty, placu zabaw, siłowni napowietrznej, miejsc piknikowych, pola do mini golfa. Rozbudowa promenady z miejscami do odpoczynku, placem wodnym i zejściami do rzeki. Sposób oceny: Frekwencja: Liczba osób korzystających z nowo powstałych obiektów rekreacyjnych i wypoczynkowych. Ankiety: Badanie satysfakcji mieszkańców z dostępnych miejsc rekreacji i wypoczynku. Monitoring: Analiza danych z monitoringu dotyczących użytkowania przestrzeni publicznych.</p>		

4. Aktywizacja mieszkańców, w tym dzieci, młodzieży i seniorów

Prognozowane rezultaty:

Organizacja zajęć jogi, nordic walking, Uniwersytetu III wieku, kina letniego, pikników edukacyjnych i zdrowotnych.

Sposób oceny:

Frekwencja: Liczba uczestników w organizowanych wydarzeniach i zajęciach.

Ankiety i wywiady: Opinie uczestników na temat organizowanych wydarzeń i ich wpływu na aktywizację społeczną.

Rejestracja: Liczba zapisów i uczestników w programach i zajęciach, takich jak Uniwersytet III wieku.

5. Wzrost integracji społeczności lokalnej

Prognozowane rezultaty:

Tworzenie miejsc spotkań międzysąsiedzkich, takich jak miejsca piknikowe, place zabaw i promenada.

Organizacja wydarzeń kulturalnych i sportowych, które sprzyjają integracji międzypokoleniowej.

Sposób oceny:

Ankiety: Badanie poziomu integracji społecznej przed i po realizacji projektu.

Frekwencja: Liczba uczestników wydarzeń integracyjnych.

Analiza mediów społecznościowych: Monitorowanie aktywności i zaangażowania mieszkańców w wydarzenia społecznościowe.

6. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu

Prognozowane rezultaty:

Umożliwienie udziału w wydarzeniach i korzystanie z przestrzeni publicznych osobom z niepełnosprawnościami, seniorom i innym grupom wykluczonym.

Programy wsparcia społecznego i poradnictwo oferowane przez lokalne instytucje.

Sposób oceny:

Ankiety: Badanie poczucia włączenia społecznego wśród mieszkańców przed i po realizacji projektu.

Frekwencja: Liczba uczestników z grup wykluczonych w organizowanych wydarzeniach.

Analiza danych: Monitorowanie korzystania z infrastruktury przez osoby z niepełnosprawnościami i inne grupy wykluczone.

7. Zwiększenie dostępności terenów rekreacyjnych

Prognozowane rezultaty:

Eliminacja barier architektonicznych, instalacja ramp, podjazdów i szerokich ścieżek.

Dostosowanie infrastruktury do potrzeb osób z niepełnosprawnościami i rodziców z wózkami dziecięcymi.

Sposób oceny:

Ocena techniczna: Inspekcje terenów pod kątem dostępności architektonicznej.

Ankiety: Badanie satysfakcji mieszkańców z dostępności terenów rekreacyjnych.

Monitoring: Analiza danych z monitoringu dotyczących użytkowania przestrzeni przez osoby ze szczególnymi potrzebami.

Podsumowanie

Realizacja projektu „Zagospodarowanie i udostępnienie terenów zielonych dla mieszkańców” przyczyni się do osiągnięcia celów rewitalizacji Sulęcina poprzez poprawę estetyki przestrzeni publicznych, zwiększenie świadomości ekologicznej, zapewnienie miejsc do rekreacji i wypoczynku, aktywizację społeczności lokalnej, wzrost integracji społecznej, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz zwiększenie dostępności terenów rekreacyjnych. Sposoby oceny efektów projektu obejmują regularne inspekcje, ankiety, monitoring oraz analizę frekwencji na wydarzeniach i w miejscach publicznych, co pozwoli na bieżące monitorowanie i ewaluację rezultatów przedsięwzięcia.

Wskaźniki produktu	Wartość	Sposób oceny i źródło danych
Liczba powstałych miejsc aktywności	6 szt.	Protokół odbioru
Liczba zamontowanych opraw oświetleniowych	2 szt.	Protokół odbioru

Liczba zamontowanych punktów monitoringu	1 szt.	Protokół odbioru
Liczba zrealizowanych wydarzeń na zrewitalizowanym obszarze	12/rok	Dane Urzędu Miejskiego
Wskaźniki rezultatu	Wartość	Sposób oceny i źródło danych
Liczba osób odwiedzających zrewitalizowane przestrzenie	1000 os.	Ankietyzacja mieszkańców
Liczba uczestników zajęć sportowych	100 os./rok	Sprawozdanie z realizacji projektu

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji z prowadzonego naboru przedsięwzięć, warsztatów rewitalizacyjnych i spaceru studyjnego.

Tab. 21. Opis projektu zintegrowanego nr 3

PROJEKT ZINTEGROWANY NR 3
Zagospodarowanie terenów gminnych przy zabytkowych murach obronnych
Nazwa wnioskodawcy
Gmina Sulęcín
Potencjalni partnerzy
Sulęciński Ośrodek Kultury Ośrodek Pomocy Społecznej Lokalne stowarzyszenia kulturalne i artystyczne Organizacje pozarządowe
Lokalizacja przedsięwzięcia
Teren przy zabytkowych murach, ul. Pineckiego (na obszarze rewitalizacji)
Opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia
<p>Realizacja przedsięwzięcia ma na celu rozwiązanie kilku kluczowych problemów zidentyfikowanych na obszarze rewitalizacji, w tym:</p> <p><u>Ograniczony dostęp do opieki nad dziećmi:</u></p> <p>Na obszarze rewitalizacji istnieje tylko jeden publiczny żłobek i jeden prywatny klub malucha. Ograniczona liczba miejsc oraz wysokie koszty uczestnictwa w prywatnym klubie malucha powodują, że dzieci z rodzin najbardziej potrzebujących mają utrudniony dostęp do opieki i integracji z rówieśnikami. W efekcie, dzieci te są wykluczone z ważnej formy wsparcia społecznego i edukacyjnego, co negatywnie wpływa na ich rozwój.</p> <p><u>Zaniedbane tereny gminne przy zabytkowych murach obronnych:</u></p> <p>Tereny gminne przy ul. Pineckiego, znajdujące się w bezpośrednim sąsiedztwie zabytkowych murów obronnych, są obecnie zaniedbane i niewykorzystane. Brak kompleksowego zagospodarowania tego terenu skutkuje brakiem atrakcyjnej i funkcjonalnej przestrzeni publicznej, która mogłaby służyć mieszkańcom oraz turystom.</p> <p><u>Niewystarczająca promocja dziedzictwa kulturowego i informacji turystycznej:</u></p> <p>Punkt Informacji Turystycznej, który obecnie funkcjonuje na terenie Sulęcińskiego Ośrodka Kultury, jest położony poza ścisłym centrum miasta. To ogranicza dostęp do informacji o atrakcjach Sulęcína i całej gminy</p>

dla osób przyjezdnych. Zabytkowe mury obronne, będące ważnym elementem historycznym miasta, nie są odpowiednio wyeksponowane i promowane.

Cel przedsięwzięcia

Szczegółowe cele projektu obejmują:

Stworzenie atrakcyjnej i funkcjonalnej przestrzeni publicznej:

Zagospodarowanie terenów przy zabytkowych murach obronnych poprzez utworzenie nowoczesnych i estetycznych przestrzeni rekreacyjnych i wypoczynkowych.

Ułatwienie dostępu do opieki nad dziećmi:

Postawienie budynku kontenerowego wyposażonego w niezbędne zaplecze, który będzie pełnił funkcję centrum opieki dla mam z dziećmi, zapewniając bezpieczne i komfortowe miejsce do spędzania czasu oraz integracji.

Wsparcie integracji społecznej:

Stworzenie wspólnej przestrzeni dla mieszkańców pobliskich kamienic komunalnych, co przyczyni się do budowania poczucia wspólnoty i współodpowiedzialności za lokalne otoczenie.

Promocja dziedzictwa kulturowego:

Adaptacja jednego z pomieszczeń w budynku kontenerowym na potrzeby Punktu Informacji Turystycznej, co pozwoli na lepsze eksponowanie i promowanie zabytkowych murów obronnych oraz innych atrakcji turystycznych Sulęcina.

Zwiększenie atrakcyjności miasta:

Poprawa estetyki i funkcjonalności terenów miejskich przyczyni się do wzrostu liczby odwiedzających Sulęcina turystów, co wpłynie pozytywnie na rozwój lokalnej gospodarki.

Korzyści z realizacji projektu:

Poprawa jakości życia mieszkańców: Nowoczesne centrum opieki oraz zrewitalizowane tereny zielone staną się miejscem rekreacji i integracji, co pozytywnie wpłynie na zdrowie i samopoczucie mieszkańców.

Wzrost atrakcyjności turystycznej: Punkt Informacji Turystycznej i lepsze wyeksponowanie zabytków przyciągną więcej turystów, co przyczyni się do rozwoju sektora usług turystycznych w mieście.

Promocja lokalnego dziedzictwa kulturowego: Działania promujące historię i zabytki Sulęcina zwiększą świadomość kulturalną zarówno mieszkańców, jak i turystów.

Integracja społeczności lokalnej: Stworzenie wspólnej przestrzeni dla mieszkańców pobliskich kamienic komunalnych przyczyni się do budowania więzi międzysąsiedzkich i wzmocnienia tożsamości lokalnej.

Realizacja projektu jest zgodna z założeniami działań rewitalizacyjnych i celami Priorytetów programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027, szczególnie w zakresie wsparcia zintegrowanego rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego na poziomie lokalnym, promowania kultury i dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki oraz poprawy bezpieczeństwa na obszarach innych niż miejskie.

Zakres realizowanych zadań

W ramach przedsięwzięcia planowane są działania w dwóch modułach – obejmujące działania infrastrukturalne oraz społeczno-turystyczne.

Moduł I: Zagospodarowanie terenów przy zabytkowych murach obronnych

Celem modułu I jest kompleksowe zagospodarowanie terenów gminnych przy zabytkowych murach obronnych, tworząc przestrzeń do opieki dla rodziców z dziećmi z okolicznych kamienic, jednocześnie dbając o poszanowanie historycznego charakteru miejsca. Zakres prac obejmuje:

Postawienie obiektu segmentowego (kontenerowego):

Budowa obiektu segmentowego, który będzie wyposażony w ogólnodostępny aneks kuchenny, zapewniając przestrzeń do opieki i spotkań dla rodziców z dziećmi.

Odnowienie i uzupełnienie infrastruktury placu zabaw:

Modernizacja istniejącego placu zabaw oraz dodanie nowych, nowoczesnych urządzeń zabawowych, które będą bezpieczne i atrakcyjne dla dzieci.

Montaż urządzeń sensorycznych:

Instalacja urządzeń rozwijających zmysły dzieci (słuchu, zapachu, dotyku), co wspomogę rozwój sensoryczny najmłodszych.

Wydzielenie i urządzenie stref odpoczynku:

Tworzenie stref odpoczynku z ławkami i zadaszeniami, które zapewnią komfortowe miejsce do relaksu dla rodziców i dzieci.

Wprowadzenie zieleni niskiej:

Nasadzenia roślinności niskiej, która poprawi estetykę terenu i stworzy przyjazne środowisko do zabawy i wypoczynku.

Instalacja stojaków dla rowerów:

Montaż stojaków rowerowych, co ułatwi mieszkańcom i turystom korzystanie z infrastruktury rowerowej.

Wyeksponowanie zabytkowych murów:

Zastosowanie punktowego oświetlenia, które podkreśli historyczny charakter murów i poprawi ich widoczność w nocy.

Montaż oświetlenia zewnętrznego terenu:

Instalacja nowoczesnego oświetlenia zewnętrznego, które zwiększy bezpieczeństwo i komfort użytkownika przestrzeni po zmroku.

Instalacja monitoringu:

Montaż systemu monitoringu w celu zapewnienia bezpieczeństwa na terenie obiektu.

Powstanie ścieżki edukacyjno-historycznej dla dzieci:

Utworzenie ścieżki edukacyjnej, która będzie przybliżać dzieciom historię Sulęcina i znaczenie zabytkowych murów obronnych.

W ramach modułu I zostanie również przystosowane jedno z pomieszczeń kontenerowych na Punkt Informacji Turystycznej, który będzie posiadał osobne wejście. Punkt ten będzie pełnił funkcję informacyjną i promocyjną, dostarczając turystom i mieszkańcom informacje o atrakcjach Sulęcina i okolic.

Moduł II: Aktywność i integracja sąsiedzka

Celem modułu II jest aktywizacja i integracja społeczności lokalnej poprzez różnorodne działania społeczne i edukacyjne. Zakres działań obejmuje:

Przygotowanie i wdrożenie planu funkcjonowania miejsca spotkań i opieki dla mam z dziećmi:

Opracowanie planu działania dla nowo powstałej przestrzeni, który uwzględni potrzeby rodziców i dzieci, oraz koordynacja jego realizacji.

Organizacja rodzinnej gry terenowej:

Organizacja gier terenowych dla rodzin, które będą promować aktywność fizyczną, współpracę i zabawę na świeżym powietrzu.

Spotkania edukacyjne dla rodziców:

Organizacja spotkań i warsztatów edukacyjnych dla rodziców, które będą dostosowane do zgłaszanych przez nich potrzeb (np. dotyczących zdrowia, wychowania dzieci, bezpieczeństwa).

Wyłonienie lokalnych liderów:

Identyfikacja i wsparcie lokalnych liderów, którzy będą angażować się w działania na rzecz pielęgnacji udostępnionych pomieszczeń i przestrzeni, oraz inicjowanie działań społecznych.

Prowadzenie gier i zabaw integracyjnych dla dzieci:

Organizacja gier i zabaw integracyjnych dla dzieci, które będą prowadzone przy wsparciu gminnych jednostek organizacyjnych i organizacji pozarządowych.

Wsparcie w zakresie aktywności zawodowej:

W powstałych pomieszczeniach będą prowadzone spotkania i rozmowy dotyczące aktywności zawodowej i powrotu na rynek pracy rodziców, oferując im wsparcie i doradztwo.

Podsumowanie

Projekt „Zagospodarowanie terenów gminnych przy zabytkowych murach obronnych” obejmuje kompleksowe działania infrastrukturalne i społeczne, które przyczynią się do poprawy jakości życia mieszkańców Sulęcina, zwiększenia atrakcyjności miasta oraz promowania dziedzictwa kulturowego. Realizacja projektu wpłynie pozytywnie na rozwój lokalnej społeczności, umożliwi lepsze wykorzystanie terenów zielonych oraz stworzy nowe możliwości rekreacyjne i edukacyjne dla mieszkańców i turystów.

Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami

Realizacja niniejszego projektu zintegrowanego łączy działania infrastrukturalne i nieinfrastrukturalne, aby zapewnić pełną dostępność dla wszystkich użytkowników. Projektowane przestrzenie publiczne będą uwzględniały rozwiązania dedykowane osobom ze szczególnymi potrzebami poprzez zastosowanie projektowania uniwersalnego. Zrewitalizowane przestrzenie będą zawierały rozwiązania umożliwiające swobodne korzystanie i uczestnictwo zarówno osobom z różnymi formami niepełnosprawności, jak i osobom starszym, osobom z wózkami dziecięcymi, ciężkim bagażem itp.

Elementy dostępności architektonicznej:

Bezprogowe wejścia i szerokie ścieżki:

Wejścia do budynków oraz ścieżki spacerowe i rowerowe będą bezprogowe, co umożliwi łatwe poruszanie się osobom na wózkach inwalidzkich, z wózkami dziecięcymi oraz osobom starszym.

Podjazdy i rampy:

W kluczowych miejscach zostaną zainstalowane podjazdy i rampy, które zapewnią dostęp do różnych poziomów terenu oraz budynków, co umożliwi swobodne poruszanie się osobom z ograniczoną mobilnością.

Dostosowane urządzenia rekreacyjne:

Na placu zabaw i w strefach rekreacyjnych zostaną zainstalowane urządzenia przystosowane do potrzeb dzieci i dorosłych z różnymi rodzajami niepełnosprawności, w tym specjalne huśtawki, zjeżdżalnie i urządzenia sensoryczne.

Tablice informacyjne i oznaczenia:

Na terenie zrewitalizowanych przestrzeni zostaną zainstalowane tablice informacyjne i oznaczenia w formacie dostępnym dla osób niewidomych i niedowidzących, w tym tablice w brajlu oraz oznaczenia kontrastowe.

Miejsca odpoczynku:

Wzdłuż ścieżek i alejek spacerowych zostaną umieszczone ławki i miejsca odpoczynku, które będą dostępne dla wszystkich użytkowników, w tym osób starszych i osób z ograniczoną mobilnością.

Oświetlenie:

Cały teren zostanie odpowiednio oświetlony, aby zapewnić bezpieczeństwo i komfort użytkownika po zmroku. Oświetlenie będzie zaprojektowane w sposób minimalizujący oślnienie, co jest istotne dla osób z problemami wzrokowymi.

Działania nieinfrastrukturalne:

Promocja dostępności:

W ramach działań promocyjnych i informacyjnych zostanie podkreślona dostępność nowo powstałych przestrzeni, co zachęci osoby ze szczególnymi potrzebami do korzystania z udogodnień.

Materiały informacyjne:

W Punktach Informacji Turystycznej będą dostępne materiały informacyjne w formatach dostępnych dla osób z różnymi niepełnosprawnościami, w tym materiały audio, wideo z tłumaczeniem na język migowy, broszury w dużym druku oraz materiały cyfrowe zgodne ze standardami dostępności.

Organizacja wydarzeń integracyjnych:

Regularne organizowanie wydarzeń integracyjnych i edukacyjnych, które będą uwzględniały potrzeby osób ze szczególnymi potrzebami, w tym warsztatów, gier i zabaw integracyjnych.

Realizacja tych działań zapewni, że zrewitalizowane przestrzenie będą dostępne i przyjazne dla wszystkich użytkowników, co przyczyni się do włączenia społecznego oraz poprawy jakości życia mieszkańców Sulęcina.

Powiązanie przedsięwzięcia z celami rewitalizacji

Realizacja przedsięwzięcia "Zagospodarowanie terenów gminnych przy zabytkowych murach obronnych" wpłynie na realizację następujących celów i kierunków działań określonych w szczegółowym opisie priorytetów programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027.

CEL 1: W mieszkańcach siła! – aktywizacja i integracja mieszkańców

Kierunek 1.1. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu

Działania infrastrukturalne i społeczno-turystyczne: Stworzenie przestrzeni do opieki dla mam z dziećmi oraz Punktu Informacji Turystycznej zapewni równy dostęp do usług społecznych i kulturalnych, przeciwdziałając wykluczeniu społecznemu dzieci z rodzin najuboższych.

Kierunek 1.2. Kreowanie poczucia współodpowiedzialności mieszkańców za wspólne przestrzenie

Integracja i aktywizacja mieszkańców: Organizacja spotkań edukacyjnych i gier terenowych oraz zaangażowanie mieszkańców w pielęgnację przestrzeni publicznych wzmocni poczucie współodpowiedzialności za wspólne dobro i zwiększy zaangażowanie społeczne.

Kierunek 1.3. Zwiększenie stopnia integracji międzysąsiedzkiej i międzypokoleniowej

Zróżnicowane formy spędzania czasu: Tworzenie miejsc spotkań i rekreacji sprzyja integracji mieszkańców różnych grup wiekowych, wzmacnia więzi sąsiedzkie i międzypokoleniowe.

CEL 2: Sulęcín dla każdego - poprawa jakości przestrzeni i środowiska

Kierunek 2.4. Poprawa wizerunku obszaru rewitalizacji poprzez podniesienie estetyki i atrakcyjności przestrzeni

Estetyka i funkcjonalność: Rewitalizacja terenów zielonych, instalacja małej architektury, oświetlenia i monitoringu poprawi estetykę przestrzeni publicznych, czyniąc je bardziej atrakcyjnymi i bezpiecznymi.

CEL 3: Od zabawy po naukę – Sulęcín otwarty na potrzeby mieszkańców

Kierunek 3.3. Promocja dobrych postaw i nabywania nowych umiejętności wśród mieszkańców

Edukacja i aktywizacja: Organizacja spotkań edukacyjnych dla rodziców oraz warsztatów dotyczących aktywności zawodowej i powrotu na rynek pracy promuje dobre postawy i nabywanie nowych umiejętności, wspierając rozwój osobisty mieszkańców.

Kierunek 3.4. Zwiększenie różnorodności form spędzania czasu wolnego dla wszystkich grup wiekowych

Różnorodność i dostępność: Budowa placów zabaw, stref rekreacyjnych i ścieżek edukacyjnych zapewni różnorodne formy spędzania czasu wolnego dla dzieci, młodzieży, dorosłych i seniorów, dostosowane do ich potrzeb i zainteresowań.

Wpływ na cele działania 8.04 – Wsparcie terytorialne obszarów innych niż miejskie – IIT

Ochrona i rozwój dziedzictwa kulturowego: Wyeksponowanie zabytkowych murów obronnych i utworzenie Punktu Informacji Turystycznej wpisuje się w działania ochrony, rozwoju i promowania dziedzictwa kulturowego.

Rozwój turystyki: Promocja atrakcji turystycznych Sulęcina i organizacja wydarzeń kulturalnych przyczynią się do zwiększenia liczby turystów i rozwoju turystyki.

Zwiększenie jakości usług publicznych: Stworzenie nowoczesnej infrastruktury opieki nad dziećmi oraz przestrzeni rekreacyjnych poprawi jakość świadczonych usług publicznych na obszarze rewitalizacji.

Zrównoważony rozwój lokalny: Projekt przyczyni się do zintegrowanego rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, promując równowagę i włączenie społeczne.

Realizacja projektu jest zgodna z założeniami i celami rewitalizacji Sulęcina oraz priorytetami Funduszy Europejskich dla Lubuskiego 2021-2027, szczególnie w kontekście wsparcia terytorialnego obszarów innych niż miejskie. Projekt przyczyni się do tworzenia przyjaznych, funkcjonalnych i estetycznych przestrzeni publicznych, poprawiając jakość życia mieszkańców i atrakcyjność miasta.

Ramy realizacji przedsięwzięcia		
Szacowana wartość przedsięwzięcia	Możliwe źródła finansowania	Ramy czasowe realizacji przedsięwzięcia
<p>Moduł I: 300 000,00 zł</p> <p>Moduł II: 100 000,00 zł</p> <p>łącznie: 400 000,00 zł</p> <p>(szczegółowe kwoty podane zostaną na etapie opracowania dokumentacji projektowej)</p>	<p><u>Moduł I: Zagospodarowanie terenów przy zabytkowych murach obronnych</u></p> <p><u>Budżet: 300 000,00 zł</u></p> <p><u>Moduł II: Aktywność i integracja sąsiedzka</u></p> <p><u>Budżet: 100 000,00 zł</u></p> <p>Źródła finansowania:</p> <p><u>Budżet Gminy Sulęcina</u></p> <p>Część środków na realizację projektu zostanie pokryta z budżetu gminy, co umożliwi rozpoczęcie prac i zapewni podstawowe finansowanie.</p> <p><u>Środki zewnętrzne</u></p> <p>Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027: W szczególności moduł I projektu może być współfinansowany w ramach działania 8.1 – Wsparcie terytorialne obszarów innych niż miejskie – IIT. Fundusze europejskie będą głównym źródłem finansowania inwestycji</p>	<p>Moduł I: 2025-2027</p> <p>Moduł II: 2027-2030</p>

	<p>związanych z infrastrukturą i rewitalizacją terenów przy zabytkowych murach obronnych.</p> <p><u>Dotacje krajowe:</u></p> <p>Możliwość ubiegania się o dodatkowe środki z krajowych programów dotacyjnych wspierających rewitalizację, rozwój infrastruktury społecznej i kulturalnej.</p> <p><u>Pożyczki i kredyty:</u></p> <p>Ewentualne finansowanie w formie preferencyjnych pożyczek lub kredytów na realizację projektów inwestycyjnych.</p> <p><u>PPP (Partnerstwo Publiczno-Prywatne):</u></p> <p>Rozważenie współpracy z partnerami prywatnymi w celu uzyskania dodatkowego wsparcia finansowego i ekspertyzy w realizacji projektów infrastrukturalnych.</p> <p>Moduł I - FEWL 21-27 działanie 8.1: Wsparcie terytorialne obszarów innych niż miejskie, które może obejmować inwestycje związane z rozwojem infrastruktury kulturalnej, turystycznej oraz ochroną dziedzictwa kulturowego.</p> <p><u>Podsumowanie</u></p> <p>Finansowanie projektu "Zagospodarowanie terenów gminnych przy zabytkowych murach obronnych" będzie pochodzić zarówno z budżetu gminy, jak i z różnych źródeł zewnętrznych, w tym funduszy europejskich, dotacji krajowych oraz innych form wsparcia finansowego. Szczegółowe kwoty i konkretne źródła finansowania zostaną doprecyzowane na etapie opracowania dokumentacji projektowej.</p>	
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji		

1. Poprawa estetyki przestrzeni publicznych

Rezultaty: Zagospodarowanie terenów przy zabytkowych murach obronnych poprawi estetykę i funkcjonalność przestrzeni publicznych w Sulęcinie. Nowoczesna i estetyczna infrastruktura, w tym place zabaw, urządzenia sensoryczne, oświetlenie oraz zieleń, podniesie walory wizualne okolicy.

Sposób oceny: Ocena wizualna terenów po zakończeniu projektu, opinie mieszkańców i turystów, liczba publikacji w mediach lokalnych podkreślających zmiany w estetyce przestrzeni publicznej.

2. Wzrost integracji społeczności lokalnej

Rezultaty: Organizacja wydarzeń społecznych i kulturalnych oraz stworzenie przestrzeni do spotkań sprzyja integracji mieszkańców. Zwiększy się liczba spotkań sąsiedzkich, rodzinnych pikników oraz wspólnych aktywności.

Sposób oceny: Liczba zorganizowanych wydarzeń i uczestników, ankiety satysfakcji mieszkańców, liczba zgłoszonych inicjatyw społecznych.

3. Wzrost poczucia współodpowiedzialności za wspólne przestrzenie

Rezultaty: Mieszkańcy, angażując się w pielęgnację i utrzymanie nowo powstałych przestrzeni, zwiększą swoje poczucie współodpowiedzialności za wspólne dobro.

Sposób oceny: Liczba osób zaangażowanych w działania pielęgnacyjne, liczba inicjatyw mieszkańców dotyczących dbałości o wspólne przestrzenie, stopień utrzymania porządku i czystości w zrewitalizowanych miejscach.

4. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu

Rezultaty: Tworzenie dostępnych przestrzeni publicznych oraz zapewnienie usług opieki nad dziećmi pomoże przeciwdziałać wykluczeniu społecznemu, szczególnie wśród rodzin o niskich dochodach.

Sposób oceny: Liczba dzieci z rodzin najuboższych korzystających z nowej infrastruktury, liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej przed i po realizacji projektu, ankiety dotyczące poczucia włączenia społecznego wśród mieszkańców.

5. Wzmocnienie funkcji rodziny

Rezultaty: Stworzenie miejsca opieki dla mam z dziećmi oraz organizacja spotkań edukacyjnych i warsztatów wzmocni funkcje rodziny, umożliwiając rodzicom spędzanie czasu z dziećmi i korzystanie z różnorodnych form wsparcia.

Sposób oceny: Liczba rodzin uczestniczących w organizowanych zajęciach, ankiety satysfakcji rodziców, liczba godzin spędzonych na wspólnych aktywnościach rodziców i dzieci.

6. Rozwój sensoryczny dzieci

Rezultaty: Instalacja urządzeń sensorycznych na placu zabaw wspomogą rozwój zmysłów dzieci, co przyczyni się do ich lepszego rozwoju poznawczego i emocjonalnego.

Sposób oceny: Obserwacje i oceny pedagogiczne dotyczące rozwoju dzieci korzystających z urządzeń sensorycznych, liczba dzieci regularnie korzystających z placu zabaw, ankiety satysfakcji rodziców.

7. Zwiększenie dostępności terenów rekreacyjnych

Rezultaty: Rewitalizacja terenów przy zabytkowych murach obronnych oraz stworzenie nowych przestrzeni rekreacyjnych zwiększy dostępność terenów rekreacyjnych dla mieszkańców i turystów.

Sposób oceny: Liczba osób korzystających z nowych terenów rekreacyjnych, liczba turystów odwiedzających Sulęcina, opinie i ankiety mieszkańców dotyczące dostępności i jakości terenów rekreacyjnych.

Podsumowanie

Realizacja przedsięwzięcia "Zagospodarowanie terenów gminnych przy zabytkowych murach obronnych" przyczyni się do osiągnięcia kluczowych celów rewitalizacji Sulęcina, w tym poprawy estetyki przestrzeni publicznych, wzrostu integracji społeczności lokalnej, przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, wzmocnienia funkcji rodziny, rozwoju sensorycznego dzieci oraz zwiększenia dostępności terenów rekreacyjnych. Każdy z tych rezultatów będzie monitorowany i oceniany za pomocą określonych wskaźników, zapewniając skuteczne osiągnięcie założonych celów rewitalizacji.

Wskaźniki produktu	Wartość	Sposób oceny i źródło danych
Udział powierzchni biologiczno-czynnej zagospodarowanej przestrzeni	Min. 50%	Protokół odbioru

Liczba zamontowanych urządzeń dla dzieci	10 szt.	Protokół odbioru
Liczba zamontowanych opraw oświetleniowych	2 szt.	Protokół odbioru
Liczba zamontowanych punktów monitoringu	1 szt.	Protokół odbioru
Liczba przeprowadzonych spotkań edukacyjnych	10 szt./rok	Dane Urzędu Miejskiego
Wskaźniki rezultatu	Wartość	Sposób oceny i źródło danych
Liczba osób uczestniczących w spotkaniach edukacyjnych	20 os./rok	Dane OPS, Ankietyzacja mieszkańców
Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanej przestrzeni	100 os./rok	Ankietyzacja mieszkańców

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji z prowadzonego naboru przedsięwzięć, warsztatów rewitalizacyjnych i spaceru studyjnego.

Tab. 22. Opis projektu zintegrowanego nr 4

PROJEKT ZINTEGROWANY NR 4
„Odbetonowanie” sulęcińskiego rynku – rewitalizacja Placu Czarnieckiego
Nazwa wnioskodawcy
Gmina Sulęcín
Potencjalni partnerzy
Sulęciński Ośrodek Kultury Organizacje pozarządowe Lokalne stowarzyszenia kulturalne i artystyczne
Lokalizacja przedsięwzięcia
Plac Czarnieckiego (na obszarze rewitalizacji)
Opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia
<p>Projekt zintegrowany nr 4 „Odbetonowanie” sulęcińskiego rynku – rewitalizacja Placu Czarnieckiego ma na celu rozwiązanie kilku kluczowych problemów zdiagnozowanych na obszarze rewitalizacji:</p> <p><u>Problemy sfery funkcjonalnej i estetycznej:</u></p> <p>Niewystarczająca funkcjonalność i estetyka reprezentacyjnych przestrzeni miejskich:</p> <p>Plac Czarnieckiego, będący centralnym punktem miasta i jego wizytówką, obecnie nie spełnia swojej roli jako miejsce sprzyjające integracji społecznej i rekreacji. Dominuje betonowa nawierzchnia, a brak zieleni miejskiej i przestrzeni wypoczynkowych negatywnie wpływa na estetykę oraz funkcjonalność placu, co ogranicza jego atrakcyjność zarówno dla mieszkańców, jak i odwiedzających.</p> <p><u>Problemy sfery środowiskowej:</u></p> <p>Postępujące zmiany klimatyczne:</p> <p>Sulęcín, podobnie jak inne miasta, doświadcza skutków zmian klimatycznych, takich jak wzrost średnich temperatur i zmiany w charakterystyce opadów atmosferycznych. Plac Czarnieckiego z nadmierną powierzchnią betonową przyczynia się do efektu miejskiej wyspy ciepła, co pogarsza komfort termiczny</p>

mieszkańców. Obszar wymaga działań adaptacyjnych, takich jak zwiększenie powierzchni zielonych, aby złagodzić te negatywne efekty.

Nadmierna powierzchnia terenów zabetonowanych:

Obecnie zabetonowana powierzchnia placu przeważa nad terenami zielonymi, co ogranicza naturalną retencję wody i zwiększa ryzyko powodzi miejskich. Brak zieleni ogranicza także bioróżnorodność i zdolność do absorpcji zanieczyszczeń, co ma negatywny wpływ na środowisko.

Problemy sfery społecznej:

Wysoki poziom ubóstwa i niski poziom uczestnictwa w życiu publicznym:

Na obszarze rewitalizacji odnotowano wysoki poziom ubóstwa i niski poziom uczestnictwa mieszkańców w życiu publicznym i społecznym. Plac Czarnieckiego, zamiast być miejscem spotkań i aktywności, jest przestrzenią niedostosowaną do potrzeb lokalnej społeczności. Istnieje potrzeba stworzenia dostępnych miejsc, które będą sprzyjały integracji społecznej i rekreacji.

Wyludnianie się obszaru i bezrobocie:

Obszar rewitalizacji boryka się z problemem wyludniania się i wysokiego bezrobocia, szczególnie wśród mieszkańców lokali komunalnych. Brak atrakcyjnych i funkcjonalnych przestrzeni publicznych przyczynia się do odpływu mieszkańców oraz niskiej aktywności gospodarczej i społecznej.

Niedostateczne dostosowanie przestrzeni do osób ze szczególnymi potrzebami:

Plac Czarnieckiego obecnie nie spełnia standardów dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz osób starszych i rodziców z wózkami dziecięcymi. Istniejące bariery architektoniczne i brak odpowiedniej infrastruktury uniemożliwiają swobodne korzystanie z przestrzeni publicznej przez wszystkie grupy mieszkańców.

Podsumowanie

Projekt "Odbetonowanie" sulęcińskiego rynku – rewitalizacja Placu Czarnieckiego" ma na celu rozwiązanie problemów związanych z niewystarczającą funkcjonalnością i estetyką przestrzeni publicznej, postępującymi zmianami klimatycznymi oraz nadmierną powierzchnią betonową. Dodatkowo, projekt odpowiada na potrzeby społeczne związane z wysokim poziomem ubóstwa, niskim uczestnictwem w życiu publicznym, wyludnianiem się obszaru i bezrobociem oraz niedostatecznym dostosowaniem przestrzeni do osób ze szczególnymi potrzebami. Rewitalizacja placu przyczyni się do poprawy jakości życia mieszkańców Sulęcina i uczyni miasto bardziej atrakcyjnym miejscem do życia i odwiedzania.

Cel przedsięwzięcia

Celem niniejszego przedsięwzięcia jest przekształcenie obecnej przestrzeni sulęcińskiego rynku – Placu Czarnieckiego, w nowoczesne i atrakcyjne miejsce spotkań dla mieszkańców i turystów. Projekt zakłada stworzenie otwartej i estetycznej przestrzeni poprzez wprowadzenie nowej koncepcji urbanistycznej oraz zwiększenie powierzchni biologicznie czynnej. Planowane działania mają na celu:

Stworzenie atrakcyjnej przestrzeni publicznej:

Zwiększenie liczby terenów zielonych, instalacja elementów małej architektury, takich jak ławki, altanki, fontanny, oraz nowoczesne oświetlenie, które uczynią Plac Czarnieckiego miejscem sprzyjającym odpoczynkowi i rekreacji.

Organizacja wydarzeń kulturalnych i społecznych:

Przestrzeń placu będzie dostosowana do organizacji różnych wydarzeń kulturalnych, społecznych i integracyjnych, takich jak koncerty, festyny, targi lokalnych produktów, co przyczyni się do ożywienia życia publicznego i integracji społeczności lokalnej.

Zwiększenie powierzchni biologicznie czynnej:

Wprowadzenie zielonych elementów infrastruktury, takich jak trawniki, rabaty kwiatowe, drzewa i krzewy, co wpłynie na poprawę jakości powietrza, obniżenie temperatury w mieście i zwiększenie retencji wody, stanowiąc odpowiedź na postępujące zmiany klimatyczne.

Poprawa funkcjonalności i estetyki przestrzeni:

Przekształcenie zabetonowanej przestrzeni w bardziej przyjazne i funkcjonalne miejsce, które będzie atrakcyjne zarówno dla mieszkańców, jak i turystów, przyczyniając się do wzrostu atrakcyjności miasta.

Zwiększenie dostępności przestrzeni publicznej:

Dostosowanie placu do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, w tym osób z niepełnosprawnościami, osób starszych oraz rodziców z wózkami dziecięcymi, poprzez usunięcie barier architektonicznych i zapewnienie łatwego dostępu do wszystkich części placu.

Realizacja tego przedsięwzięcia rewitalizacyjnego przyczyni się do poprawy jakości życia mieszkańców, wzrostu aktywności społecznej i kulturalnej oraz zwiększenia atrakcyjności Sulęcina jako miejsca przyjaznego do życia i odwiedzania.

Zakres realizowanych zadań

W ramach przedsięwzięcia planowane są działania w dwóch modułach – obejmujące działania infrastrukturalne oraz kulturalno-społeczne.

Moduł I: Zwiększenie atrakcyjności sulęcińskiego rynku

W ramach modułu I zaplanowano prace infrastrukturalne mające na celu podniesienie atrakcyjności sulęcińskiego rynku dla mieszkańców, turystów i przedsiębiorców. Zakres prac obejmuje:

Zwiększenie powierzchni biologicznie czynnej:

Wprowadzenie nowych nasadzeń zieleni niskiej oraz wysokiej, co przyczyni się do poprawy estetyki placu, poprawy jakości powietrza oraz zmniejszenia efektu miejskiej wyspy ciepła.

Uzupełnienie i wymiana oświetlenia:

Montaż nowoczesnego i energooszczędnego oświetlenia, które zwiększy bezpieczeństwo oraz estetykę rynku, szczególnie wieczorem.

Przebudowa fontanny:

Modernizacja istniejącej fontanny, która stanie się centralnym punktem rynku, przyciągającym mieszkańców i turystów.

Instalacja stojaków dla rowerów oraz stacji naprawczej:

Wsparcie dla rowerzystów poprzez montaż stojaków rowerowych i stacji naprawczej, co zachęci do korzystania z rowerów jako środka transportu.

Montaż małej architektury:

Instalacja elementów takich jak leżaki całoroczne, ławki, kosze na śmieci oraz tablice informacyjne, co zwiększy komfort użytkownika przestrzeni publicznej.

Przystosowanie części terenu do prowadzenia okresowych punktów małej gastronomii:

Zapewnienie dostaw prądu i wody dla punktów gastronomicznych, co umożliwi organizację różnorodnych wydarzeń kulinarnych.

Przystosowanie części terenów do prowadzenia drobnego handlu:

Stworzenie przestrzeni dla lokalnych sprzedawców, co ożywi rynek i wspomogę lokalną gospodarkę.

Uzupełnienie punktów monitoringu wokół rynku:

Montaż kamer monitoringu, które zwiększą bezpieczeństwo na rynku.

Moduł II: Działania kulturalno-społeczne dla mieszkańców

Działania kulturalno-społeczne pełnią kluczową rolę w procesie rewitalizacji obszarów zdegradowanych. Wspierają one integrację społeczności lokalnej, wzmacniając jej tożsamość lokalną i poprawiając jakość życia mieszkańców. Moduł II obejmuje katalog otwartej akcji i wydarzeń o charakterze kulturalnym i społecznym, na które składają się m.in.:

Festiwal foodtrucków:

Organizacja festiwali kulinarnych, które przyciągną mieszkańców i turystów, oferując różnorodne potrawy i promując lokalne produkty.

Sezonowe jarmarki świąteczne:

Organizacja jarmarków bożonarodzeniowych i wielkanocnych, które wprowadzą świąteczną atmosferę i staną się miejscem spotkań mieszkańców.

Akcje społeczne:

Realizacja akcji społecznych, takich jak dożywianie mieszkańców, co wesprze osoby w trudnej sytuacji materialnej.

Wigilia miejska:

Organizacja wigilii miejskiej, która będzie okazją do wspólnego świętowania i integracji społeczności lokalnej.

Imprezy kulturalne:

Organizacja wydarzeń kulturalnych, takich jak Dni Sulęcina, które promują kulturę i tradycje lokalne.

Wyprzedaż garażowa:

Organizacja wyprzedaży garażowych, które pozwolą mieszkańcom na wymianę niepotrzebnych rzeczy i wzmacnianie relacji sąsiedzkich.

Ponadto, w ramach realizacji poszczególnych wydarzeń, w razie potrzeby przewiduje się czasowe wyłączenie z ruchu części ulic przylegających do rynku, co zwiększy bezpieczeństwo i komfort uczestników wydarzeń.

Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami

Realizacja niniejszego projektu zintegrowanego łączy działania infrastrukturalne i nieinfrastrukturalne. Projektowane przestrzenie publiczne będą uwzględniały rozwiązania dedykowane osobom ze szczególnymi potrzebami przez zastosowanie projektowania uniwersalnego. Zrewitalizowana przestrzeń będzie zawierała rozwiązania umożliwiające swobodne korzystanie i uczestnictwo zarówno osobom z różnymi formami niepełnosprawności, jak i osobom starszym, osobom z wózkami dziecięcymi oraz osobom z ciężkim bagażem. W ramach projektu zostaną wdrożone następujące działania zapewniające dostępność:

Działania infrastrukturalne:

Projektowanie uniwersalne:

Wszystkie elementy przestrzeni publicznej będą projektowane z myślą o uniwersalnym dostępie, co oznacza, że będą one dostosowane do potrzeb jak największej liczby użytkowników, niezależnie od ich wieku, zdolności czy stopnia sprawności.

Usuwanie barier architektonicznych:

Przebudowa i modernizacja istniejącej infrastruktury, w tym chodników, przejść dla pieszych oraz placów, w celu usunięcia barier architektonicznych, takich jak wysokie krawężniki, schody bez ramp czy brak odpowiednich poręczy.

Dostosowanie nawierzchni:

Zastosowanie nawierzchni antypoślizgowych i odpowiednich materiałów, które zapewnią bezpieczeństwo i wygodę poruszania się wszystkim użytkownikom, w tym osobom poruszającym się na wózkach inwalidzkich, z chodzikami czy wózkami dziecięcymi.

Instalacja ramp i podjazdów:

Montaż ramp i podjazdów, umożliwiających dostęp do wszystkich części placu i infrastruktury publicznej osobom poruszającym się na wózkach inwalidzkich lub mających trudności z chodzeniem.

Oznakowanie i tablice informacyjne:

Instalacja czytelnych i dobrze oznakowanych tablic informacyjnych, które będą zawierały informacje w formatach dostępnych dla osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności, w tym w brajlu dla osób niewidomych oraz z użyciem piktogramów i dużej czcionki dla osób z niepełnosprawnością intelektualną.

Dostępne oświetlenie:

Instalacja oświetlenia, które zapewni dobrą widoczność w całej przestrzeni publicznej, co jest szczególnie ważne dla osób starszych i z ograniczoną widocznością.

Działania kulturalno-społeczne:

Włączenie społeczności lokalnej:

Organizacja wydarzeń kulturalnych i społecznych z myślą o dostępności dla wszystkich mieszkańców, w tym osób z niepełnosprawnościami. Wszystkie wydarzenia będą odbywały się w miejscach dostępnych architektonicznie i będą dostosowane do potrzeb osób z różnymi niepełnosprawnościami.

Szkolenia i warsztaty:

Przeprowadzenie szkoleń i warsztatów dla organizatorów wydarzeń oraz pracowników administracji publicznej na temat dostępności i potrzeb osób z niepełnosprawnościami, aby zapewnić, że wszystkie działania są realizowane zgodnie z zasadami dostępności.

Dostępne formy komunikacji:

Zastosowanie dostępnych form komunikacji podczas wydarzeń, takich jak tłumaczenie na język migowy, napisy na żywo, audiodeskrypcja dla osób niewidomych i słabowidzących, aby zapewnić wszystkim mieszkańcom możliwość pełnego uczestnictwa w życiu kulturalnym i społecznym.

Aktywna współpraca z organizacjami pozarządowymi:

Współpraca z lokalnymi organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób z niepełnosprawnościami w celu dostosowania działań kulturalno-społecznych do ich potrzeb oraz wspierania integracji i aktywizacji tych osób.

Realizacja działań kulturalno-społecznych w ramach projektu pozwoli na włączenie wszystkich mieszkańców w życie społeczne lokalnej wspólnoty, zapewniając równe szanse uczestnictwa i integracji, a także podniesienie jakości życia w Sulęcinie.

Powiązanie przedsięwzięcia z celami rewitalizacji

CEL 1: W mieszkańcach siła! – aktywizacja i integracja mieszkańców

Kierunek 1.1. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu:

Projekt przyczyni się do przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu poprzez tworzenie dostępnych i atrakcyjnych przestrzeni publicznych, które sprzyjają integracji społecznej. Organizacja wydarzeń kulturalno-społecznych dostępnych dla wszystkich grup mieszkańców, w tym osób o niskich dochodach i osób z niepełnosprawnościami, pozwoli na większe zaangażowanie społeczne i aktywne uczestnictwo w życiu publicznym.

Kierunek 1.3. Zwiększenie stopnia integracji międzysąsiedzkiej i międzypokoleniowej:

Przekształcenie Placu Czarnieckiego w miejsce sprzyjające spotkaniom międzysąsiedzkim i międzypokoleniowym umożliwi lepszą integrację mieszkańców. Przestrzeń zaprojektowana z myślą o wszystkich grupach wiekowych, wraz z organizacją różnych wydarzeń, takich jak festiwale, jarmarki i imprezy kulturalne, będzie sprzyjać budowaniu więzi międzyludzkich.

Kierunek 1.4. Wsparcie inicjatyw oddolnych w celu rozwoju oferty społeczno-kulturalnej:

Projekt będzie wspierał inicjatywy oddolne poprzez udostępnienie przestrzeni do realizacji pomysłów i projektów społeczno-kulturalnych zgłaszanych przez mieszkańców. Organizacja wydarzeń kulturalnych i społecznych będzie stymulować aktywność lokalnych liderów i organizacji, które mogą korzystać z nowej infrastruktury.

Kierunek 1.5. Wzmocnienie tożsamości lokalnej:

Rewitalizacja rynku, w tym eksponowanie lokalnej historii i tradycji, będzie wspierać wzmocnienie tożsamości lokalnej mieszkańców. Wydarzenia kulturalne i społeczne organizowane na rynku będą promować lokalne dziedzictwo i kulturę, zwiększając poczucie przynależności do wspólnoty.

CEL 2: Sulęcín dla każdego - poprawa jakości przestrzeni i środowiska

Kierunek 2.2. Zwiększenie dostępności przestrzeni publicznych poprzez eliminację barier architektonicznych:

Projekt obejmuje eliminację barier architektonicznych, co poprawi dostępność przestrzeni publicznych dla wszystkich mieszkańców, w tym osób z niepełnosprawnościami, osób starszych oraz rodziców z wózkami dziecięcymi. Umożliwi to swobodne korzystanie z rynku przez wszystkie grupy społeczne.

Kierunek 2.4. Poprawa wizerunku obszaru rewitalizacji poprzez podniesienie estetyki i atrakcyjności przestrzeni:

Przekształcenie Placu Czarnieckiego, poprzez wprowadzenie zieleni, nowoczesnego oświetlenia i małej architektury, znacząco podniesie estetykę i atrakcyjność tej przestrzeni, co poprawi wizerunek całego obszaru rewitalizacji.

Kierunek 2.7. Rozwój błękitno-zielonej infrastruktury w celu ograniczenia skutków zmian klimatu:

Zwiększenie powierzchni biologicznie czynnej, nasadzenia zieleni oraz modernizacja infrastruktury wodnej (np. fontanny) przyczynią się do rozwoju błękitno-zielonej infrastruktury. Te działania będą miały pozytywny wpływ na mikroklimat miasta, zmniejszą efekt miejskiej wyspy ciepła i poprawią retencję wód opadowych, przeciwdziałając skutkom zmian klimatu.

CEL 3: Od zabawy po naukę – Sulęcín otwarty na potrzeby mieszkańców

Kierunek 3.1. Poszerzenie oferty edukacyjnej, kulturalnej i sportowej dla mieszkańców z różnych grup wiekowych:

Projekt przyczyni się do poszerzenia oferty kulturalnej i edukacyjnej poprzez organizację różnorodnych wydarzeń i aktywności na placu, które będą dostępne dla mieszkańców w każdym wieku. Festiwale, jarmarki i warsztaty edukacyjne wzbogacą ofertę miejską i przyciągną różne grupy wiekowe.

Kierunek 3.4. Zwiększenie różnorodności form spędzania czasu wolnego dla wszystkich grup wiekowych:

Nowe zagospodarowanie rynku, w tym przestrzenie rekreacyjne i miejsca do spotkań, zwiększą możliwości spędzania czasu wolnego w atrakcyjny sposób. Instalacja małej architektury, zielonych stref odpoczynku oraz infrastruktury do aktywności fizycznej, takich jak stojaki rowerowe i miejsca do drobnego handlu, zapewni różnorodne formy rekreacji dla wszystkich grup wiekowych.

Realizacja projektu zintegrowanego „Odbetonowanie” sulęcińskiego rynku – rewitalizacja Placu Czarnieckiego” w znaczący sposób przyczyni się do realizacji powyższych celów i kierunków działań,

poprawiając jakość życia mieszkańców Sulęcina oraz podnosząc atrakcyjność miasta jako miejsca przyjaznego do życia i odwiedzania.

Ramy realizacji przedsięwzięcia		
Szacowana wartość przedsięwzięcia	Możliwe źródła finansowania	Ramy czasowe realizacji przedsięwzięcia
<p>Moduł I: 1 000 000,00 zł</p> <p>Moduł II: 200 000,00 zł</p> <p>łącznie: 1 200 000,00 zł</p> <p>(szczegółowe kwoty podane zostaną na etapie opracowania dokumentacji projektowej)</p>	<p><u>Moduł I: 1 000 000,00 zł</u></p> <p><u>Moduł II: 200 000,00 zł</u></p> <p><u>łącznie: 1 200 000,00 zł</u></p> <p><u>(szczegółowe kwoty podane zostaną na etapie opracowania dokumentacji projektowej)</u></p> <p>Finansowanie projektu zintegrowanego „Odbetonowanie” sulęcińskiego rynku – rewitalizacja Placu Czarnieckiego może pochodzić z różnych źródeł, zarówno wewnętrznych, jak i zewnętrznych. Poniżej przedstawiono potencjalne źródła finansowania:</p> <p><u>1. Budżet Gminy Sulęcín</u></p> <p>Gmina Sulęcín przeznaczy część swoich środków budżetowych na realizację projektu. Środki te mogą obejmować zarówno fundusze zarezerwowane na inwestycje w infrastrukturę, jak i na programy społeczno-kulturalne.</p> <p><u>2. Środki zewnętrzne</u></p> <p>a. Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027</p> <p><u>Moduł I - Wsparcie inwestycji</u> infrastrukturalnych może być uzyskane w ramach działania 8.1 Programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027. Działanie to wspiera projekty z zakresu rewitalizacji przestrzeni publicznych oraz poprawy jakości środowiska miejskiego, co wpisuje się w cele rewitalizacji Placu Czarnieckiego.</p> <p>b. <u>Dotacje krajowe</u></p>	<p>Moduł I: 2027-2028</p> <p>Moduł II: 2029-2030</p>

	<p>Projekt może ubiegać się o dofinansowanie z różnych programów krajowych wspierających rozwój infrastruktury miejskiej, rewitalizację oraz projekty społeczne.</p> <p><u>c. Pożyczki i kredyty</u></p> <p>Gmina może zaciągnąć pożyczki lub kredyty na korzystnych warunkach, które pozwolą na realizację inwestycji infrastrukturalnych związanych z projektem.</p> <p><u>d. Partnerstwo publiczno-prywatne (PPP)</u></p> <p>Gmina może nawiązać współpracę z podmiotami prywatnymi w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego, co pozwoli na wspólne finansowanie i realizację projektu. Partnerzy prywatni mogą przyczynić się zarówno finansowo, jak i poprzez dostarczenie specjalistycznych usług i technologii.</p> <p><u>3. Inne możliwe źródła</u></p> <p>Fundusze ochrony środowiska – Możliwość uzyskania wsparcia na działania związane z rozwojem błękitno-zielonej infrastruktury.</p> <p>Programy grantowe organizacji pozarządowych – Niektóre organizacje mogą oferować granty na projekty rewitalizacyjne i społeczno-kulturalne.</p> <p><u>Podsumowanie</u></p> <p><u>Realizacja projektu zintegrowanego „Odbetonowanie” sulęcińskiego rynku – rewitalizacja Placu Czarnieckiego będzie możliwa dzięki połączeniu środków własnych Gminy Sulęcina oraz różnorodnych środków zewnętrznych. Kluczowym elementem będzie opracowanie szczegółowej dokumentacji</u></p>	
--	---	--

	projektowej, która pozwoli na precyzyjne określenie kosztów oraz wybór najbardziej optymalnych źródeł finansowania.	
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji		
<p>Realizacja projektu „Odbetonowanie” sulęcińskiego rynku – rewitalizacja Placu Czarnieckiego przyniesie wymierne korzyści dla mieszkańców Sulęcina oraz poprawi funkcjonalność i estetykę przestrzeni publicznej. Poniżej przedstawiono prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w kontekście celów rewitalizacji:</p> <p><u>Poprawa estetyki przestrzeni publicznych:</u> Rezultat: Zwiększenie powierzchni biologicznie czynnej, nasadzenie zieleni oraz modernizacja oświetlenia i małej architektury przyczynią się do poprawy estetyki Placu Czarnieckiego. Ocena: Regularne badania ankietowe wśród mieszkańców dotyczące ich satysfakcji z wyglądu i funkcjonalności rynku, monitoring liczby odwiedzających oraz ocena jakości nasadzeń i stanu utrzymania infrastruktury.</p> <p><u>Zapewnienie miejsc do rekreacji i wypoczynku:</u> Rezultat: Przestrzeń rynku zostanie przekształcona w miejsce sprzyjające rekreacji i wypoczynkowi, z elementami takimi jak ławki, leżaki całoroczne, stojaki rowerowe, fontanna oraz miejsca do prowadzenia drobnego handlu i gastronomii. Ocena: Liczba zorganizowanych wydarzeń rekreacyjnych, kulturalnych i sportowych, liczba osób korzystających z rynku w celach rekreacyjnych, a także badania satysfakcji mieszkańców i użytkowników rynku.</p> <p><u>Aktywizacja mieszkańców, w tym dzieci, młodzieży i seniorów:</u> Rezultat: Organizacja różnorodnych wydarzeń kulturalno-społecznych na rynku przyczyni się do aktywizacji mieszkańców w różnym wieku. Ocena: Frekwencja na wydarzeniach, liczba zorganizowanych warsztatów, festiwali i imprez, uczestnictwo w programach skierowanych do dzieci, młodzieży i seniorów, analiza danych z ankiet uczestników.</p> <p><u>Wzrost integracji społeczności lokalnej:</u> Rezultat: Nowa przestrzeń rynku będzie sprzyjać spotkaniom międzysąsiedzkim i międzypokoleniowym, co zwiększy stopień integracji społeczności lokalnej. Ocena: Liczba wspólnych inicjatyw społecznych, badania opinii mieszkańców dotyczące poczucia wspólnoty i integracji, obserwacja interakcji społecznych podczas wydarzeń.</p> <p><u>Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu:</u> Rezultat: Tworzenie dostępnych i inkluzywnych przestrzeni oraz organizacja wydarzeń dostępnych dla wszystkich mieszkańców, bez względu na ich status materialny, przyczyni się do przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu. Ocena: Liczba osób z grup zagrożonych wykluczeniem uczestniczących w wydarzeniach, liczba programów wsparcia realizowanych na rynku, analiza dostępności przestrzeni dla osób z niepełnosprawnościami.</p> <p><u>Przeciwdziałanie skutkom zmian klimatu:</u> Rezultat: Wprowadzenie zielonej infrastruktury oraz zwiększenie powierzchni biologicznie czynnej pomoże ograniczyć skutki zmian klimatu, takie jak miejskie wyspy ciepła i zmniejszenie retencji wód opadowych. Ocena: Pomiar temperatury powierzchni rynku przed i po realizacji projektu, analiza retencji wód opadowych, liczba nasadzeń zieleni, monitorowanie efektów klimatycznych w dłuższym okresie czasu.</p> <p><u>Podsumowanie</u> Prognozowane rezultaty realizacji projektu „Odbetonowanie” sulęcińskiego rynku – rewitalizacja Placu Czarnieckiego są zgodne z celami rewitalizacji określonymi w programie Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027. Poprawa estetyki i funkcjonalności rynku, aktywizacja i integracja mieszkańców oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i skutkom zmian klimatu będą monitorowane i oceniane poprzez różnorodne metody, takie jak badania ankietowe, analiza frekwencji na wydarzeniach oraz pomiary środowiskowe. W ten sposób można będzie skutecznie ocenić efektywność realizowanych działań i ich wpływ na jakość życia mieszkańców Sulęcina.</p>		
Wskaźniki produktu	Wartość	Sposób oceny i źródło danych

Udział powierzchni biologiczno-czynnej zagospodarowanej przestrzeni	Min. 20%	Protokół odbioru
Liczba zamontowanych opraw oświetleniowych	10 szt.	Protokół odbioru
Liczba zamontowanych punktów monitoringu	2 szt.	Protokół odbioru
Wskaźniki rezultatu	Wartość	Sposób oceny i źródło danych
Liczba zrealizowanych wydarzeń kulturalnych	6 szt./rok	Dane Urzędu Miejskiego
Liczba uczestników realizowanych wydarzeń	3000 os. /rok	Dane organizatorów

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji z prowadzonego naboru przedsięwzięć, warsztatów rewitalizacyjnych i spaceru studyjnego.

Tab. 23. Opis projektu zintegrowanego nr 5

PROJEKT ZINTEGROWANY NR 5
Od szkoły się zaczyna! – poprawa warunków nauczania w Szkole Podstawowej nr 1 im. Jana Pawła II w Sulęcinie
Nazwa wnioskodawcy
Gmina Sulęcín
Potencjalni partnerzy
Szkoła Podstawowa nr 1 im. Jana Pawła II w Sulęcinie Organizacje pozarządowe
Lokalizacja przedsięwzięcia
Szkoła Podstawowa nr 1 im. Jana Pawła II, ul. Park Bankowy 7, 69-200 Sulęcín (na obszarze rewitalizacji)
Opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia
<p>Na obszarze rewitalizacji zdiagnozowano występowanie niskiej świadomości ekologicznej wśród mieszkańców oraz niedostateczne wykorzystanie odnawialnych źródeł energii. Niska świadomość ekologiczna dorosłych wpływa negatywnie na dzieci i młodzież, ponieważ nawyki wynoszone z domu kształtują się już od najmłodszych lat. Problem ten wymaga działań edukacyjnych i informacyjnych, aby promować zrównoważony rozwój i odpowiedzialne postawy ekologiczne.</p> <p>Problem techniczny dotyczy niewystarczającej liczby budynków poddanych termomodernizacji. Jednym z takich budynków jest zabytkowy budynek Szkoły Podstawowej nr 1 oraz budynek starej Sali Gimnastycznej. Brak odpowiedniej izolacji tych budynków prowadzi do nadmiernego wykorzystania energii cieplnej, ze względu na duże straty ciepła spowodowane słabą izolacją ścian zewnętrznych, stropów i poddasza. To z kolei prowadzi do wysokich kosztów eksploatacji obiektów oraz nieefektywnego wykorzystania energii.</p> <p>Kolejnym problemem jest niedostateczne wykorzystanie odnawialnych źródeł energii. W kontekście szkoły, istnieje potrzeba zwiększenia wykorzystania energii odnawialnej, co przyczyni się do obniżenia kosztów eksploatacji oraz zmniejszenia emisji zanieczyszczeń do atmosfery.</p> <p>Szkoła boryka się również z brakiem odpowiednich przestrzeni do spotkań międzypokoleniowych oraz organizacji wydarzeń edukacyjnych i kulturalnych. Obecnie w szkole dostępne są tylko stołówka i sala gimnastyczna, które, choć funkcjonalne, nie są w stanie sprostać wszystkim potrzebom społeczności szkolnej.</p>

Dlatego planowana jest adaptacja poddasza i przebudowa piwnicy po kotłowni, co pozwoli na nadanie im nowych funkcji.

Realizacja przedsięwzięcia ma na celu rozwiązanie tych problemów poprzez kompleksową termomodernizację budynków szkolnych oraz edukację ekologiczną dzieci i młodzieży. Działania te wpłyną na poprawę warunków użytkowania budynków, zmniejszenie kosztów eksploatacji oraz zwiększenie świadomości ekologicznej wśród mieszkańców, co w dłuższej perspektywie przyczyni się do poprawy jakości życia na obszarze rewitalizacji.

Cel przedsięwzięcia

Celem niniejszego projektu jest stworzenie sprzyjającego środowiska edukacyjnego poprzez kompleksowe działania skupiające się na poprawie warunków użyteczności i wydajności energetycznej budynków szkolnych, a także na adaptacji nowych przestrzeni edukacyjnych i kulturalnych. W wyniku przeprowadzonych działań szkoła stanie się przyjemną przestrzenią do zdobywania wiedzy, prowadzenia aktywności fizycznej oraz organizowania różnorodnych wydarzeń. Zaoszczędzone środki za ogrzewanie i energię elektryczną będą mogły zostać przeznaczone na inne cele edukacyjne, co dodatkowo wpłynie na jakość kształcenia.

Termomodernizacja i Energia Odnawialna

Termomodernizacja obiektów szkolnych przyczyni się do znacznej redukcji emisji zanieczyszczeń do atmosfery poprzez zmniejszenie zużycia energii cieplnej. Jest to krok w kierunku ochrony środowiska i zwiększenia świadomości ekologicznej wśród uczniów, rodziców oraz pracowników szkoły. Montaż paneli fotowoltaicznych pozwoli na pokrycie częściowego zapotrzebowania Szkoły Podstawowej nr 1 na energię elektryczną, co obniży koszty eksploatacji budynków i zredukuje negatywny wpływ na środowisko.

Nadanie nowych funkcji pomieszczeniom poprzez:

Adaptację Poddasza na Aulę Wykładową

Adaptacja poddasza budynku szkolnego na nowoczesną aulę wykładową umożliwi organizację różnorodnych wydarzeń edukacyjnych, kulturalnych i społecznych. Nowa aula będzie przestrzenią do spotkań międzypokoleniowych, gdzie seniorzy będą mogli dzielić się swoimi doświadczeniami z młodzieżą, prowadzić warsztaty i opowiadać historie. Aula będzie także miejscem na prelekcje, wykłady, przedstawienia teatralne oraz inne wydarzenia kulturalne i edukacyjne. Dodatkowo, współpraca z Ośrodkiem Kultury oraz młodzieżą szkół średnich pozwoli na organizację wspólnych warsztatów edukacyjnych, spotkań z psychologiem oraz innych zajęć wspierających rozwój społeczny i emocjonalny uczniów.

Przebudowę Piwnicy na Galerię i Salę Tradycji

Przebudowa piwnicy po kotłowni obejmuje przekształcenie nieużywanych obecnie pomieszczeń w funkcjonalne przestrzenie, które będą mogły być wykorzystywane do organizacji wystaw prac uczniów oraz jako sala tradycji. Sala ta będzie miejscem, w którym przechowywane będą i prezentowane artefakty związane z historią szkoły oraz lokalnej społeczności. Przestrzeń ta będzie również służyć jako centrum historyczne, gdzie uczniowie będą mogli poznawać przeszłość swojej szkoły i regionu oraz regularnie organizować wystawy prac plastycznych, projektów edukacyjnych i innych osiągnięć uczniów.

Korzyści i Wpływ na Społeczność

Realizacja przedsięwzięcia wpłynie korzystnie na dzieci, rodziców i pracowników Szkoły Podstawowej nr 1 poprzez:

Zwiększenie komfortu użytkowania budynków: cieplejsze pomieszczenia zimą, chłodniejsze latem, mniejsza wilgotność.

Poprawę konkurencyjności szkoły: nowoczesna i dobrze wyposażona placówka będzie atrakcyjniejsza dla nowych uczniów.

Zwiększenie bezpieczeństwa zdrowotnego: lepsze warunki higieniczne i zdrowotne dzięki odpowiedniej izolacji i systemom wentylacyjnym.

Wzrost aktywności kulturalnej i edukacyjnej: nowe przestrzenie pozwolą na organizację różnorodnych wydarzeń, integrując społeczność lokalną i wzbogacając ofertę edukacyjną szkoły.

Zwiększenie świadomości ekologicznej: poprzez działania edukacyjne związane z ochroną środowiska i zrównoważonym rozwojem.

Podsumowując, celem projektu jest nie tylko modernizacja infrastruktury szkoły, ale również edukacja ekologiczna, poprawa warunków nauczania, stworzenie nowych przestrzeni do spotkań i wzrost jakości życia szkolnej społeczności. Realizacja tych działań wpisuje się w cele i działania programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027.

Zakres realizowanych zadań

W ramach przedsięwzięcia planowane są działania w dwóch modułach – obejmujące działania infrastrukturalne oraz społeczne.

Moduł I: Termomodernizacja budynku Szkoły Podstawowej nr 1 im. Jana Pawła II w Sulęcinie wraz z starą Salą Gimnastyczną oraz adaptacja poddasza i przebudowa piwnicy poprzez nadanie im nowych funkcji.

Zakres prac w ramach modułu I obejmuje działania mające na celu poprawę warunków użyteczności i efektywności energetycznej budynków szkolnych. Zakres prac obejmuje m.in.:

Opracowanie audytu energetycznego budynku: Diagnoza stanu energetycznego budynków, identyfikacja głównych źródeł strat ciepła oraz rekomendacje dotyczące działań poprawiających efektywność energetyczną.

Podłączenie budynku do węzła cieplnego: Zapewnienie efektywnego systemu ogrzewania poprzez podłączenie do centralnego węzła cieplnego.

Wymiana dachu: Kompleksowa renowacja dachu w celu poprawy izolacji termicznej i eliminacji przecieków.

Wykonanie docieplenia ścian budynku: Poprawa izolacji cieplnej ścian zewnętrznych, co zmniejszy straty ciepła i zwiększy komfort termiczny wewnątrz budynku.

Hydroizolacja i izolacja fundamentów: Zabezpieczenie fundamentów przed wilgocią oraz poprawa izolacji cieplnej.

Docieplenie od środka: Dodatkowe działania mające na celu poprawę izolacji termicznej wewnątrz budynku.

Optymalizacja wentylacji: Modernizacja systemu wentylacyjnego, w tym montaż systemu oddymiania zgodnie z wymogami bezpieczeństwa pożarowego.

Posadowienie instalacji fotowoltaicznej: Z powodu braku możliwości instalacji jej na dachu starszej części szkoły, istnieje możliwość montażu na nowej części budynków szkolnych. Produkcja energii elektrycznej z instalacji fotowoltaicznej zmniejszy koszty operacyjne szkoły i z korzyści tych będzie korzystać cała szkoła, a nie tylko jej część.

Przebudowa piwnicy na galerię i salę tradycji: Przekształcenie piwnicy po kotłowni w funkcjonalne przestrzenie do organizacji wystaw prac uczniów oraz jako salę tradycji. Sala ta będzie miejscem, w którym przechowywane będą i prezentowane artefakty związane z historią szkoły oraz lokalnej społeczności, a także centrum historyczne do nauki i spotkań.

Adaptacja poddasza na Aulę Wykładową

Adaptacja poddasza budynku szkolnego na nowoczesną aulę wykładową jest kluczowym elementem projektu, mającym na celu stworzenie wielofunkcyjnej przestrzeni do organizacji różnorodnych wydarzeń edukacyjnych, kulturalnych i społecznych. Obecnie Szkoła Podstawowa nr 1 im. Jana Pawła II w Sulęcinie nie dysponuje odpowiednią przestrzenią, która mogłaby służyć do takich spotkań. W szkole są jedynie stołówka i sala gimnastyczna, które, choć funkcjonalne, nie są w stanie sprostać wszystkim potrzebom społeczności szkolnej.

Nowa aula wykładowa będzie przestrzenią do organizacji:

Spotkań Międzypokoleniowych: Aula będzie idealnym miejscem do spotkań, gdzie seniorzy będą mogli dzielić się swoimi doświadczeniami i historiami z młodzieżą, prowadzić warsztaty rękodzielnicze, kulinarne, czy

opowiadać o dawnych tradycjach i obyczajach. Tego typu interakcje są nie tylko edukacyjne, ale również wzmacniają więzi społeczne i budują wspólnotę.

Prelekcji i Wykładów: Aula zostanie wyposażona w nowoczesne systemy audiowizualne, co umożliwi organizację prelekcji i wykładów na różne tematy, zarówno dla uczniów, jak i dla szerszej społeczności lokalnej. Mogą to być spotkania z ekspertami, naukowcami, podróżnikami, a także przedstawicielami różnych zawodów.

Przedstawień Teatralnych i Muzycznych: Nowa aula będzie doskonałym miejscem na organizację szkolnych przedstawień teatralnych, koncertów i innych wydarzeń artystycznych. Uczniowie będą mieli możliwość rozwijania swoich talentów i prezentowania ich przed szeroką publicznością.

Warsztatów Edukacyjnych i Kulturalnych: Aula będzie służyć jako przestrzeń do organizacji różnorodnych warsztatów, takich jak warsztaty ekologiczne, rękodzielnicze, literackie czy naukowe. Uczniowie będą mogli uczestniczyć w zajęciach rozwijających ich umiejętności i poszerzających horyzonty.

Konferencji i Seminariów: Nowoczesna aula wykładowa pozwoli na organizację konferencji, seminariów i szkoleń zarówno dla uczniów, jak i dla nauczycieli oraz innych członków społeczności szkolnej. Tematyka tych wydarzeń może obejmować różnorodne dziedziny, od edukacji ekologicznej po nowoczesne technologie i innowacje w nauczaniu.

Spotkań Rodziców i Nauczycieli: Aula będzie również wykorzystywana do organizacji spotkań rodziców z nauczycielami, zebrań szkolnych oraz innych wydarzeń, które wymagają przestrzeni do swobodnej komunikacji i interakcji.

Wydarzeń Społecznych: Aula może być miejscem organizacji różnorodnych wydarzeń społecznych, takich jak spotkania lokalnych stowarzyszeń, debaty społeczne, czy inicjatywy obywatelskie. W ten sposób szkoła stanie się jeszcze bardziej integralną częścią życia społeczności lokalnej.

Moduł II: Ekologia i ja!

Moduł II obejmuje działania mające na celu rozszerzenie i usystematyzowanie wiedzy ekologicznej, zgodnie z ideą, że edukacja zaczyna się od najmłodszych lat i trwa przez całe życie. Działania te będą realizowane w nowoczesnej auli wykładowej oraz w przebudowanej piwnicy, które zostaną przystosowane do różnorodnych aktywności edukacyjnych i kulturalnych. W ramach modułu planuje się szereg działań dla dzieci i młodzieży kształtujących świadomość ekologiczną, rozwój umiejętności zrównoważonego życia oraz inspirację dla młodych ludzi do działań na rzecz ochrony środowiska.

Główne założenia obejmują:

Organizacja konkursów o tematyce ekologicznej skierowanych do uczniów na różnych szczeblach nauki:

Aula wykładowa będzie miejscem, gdzie będą organizowane konkursy ekologiczne. Uczniowie będą motywowani do pogłębiania wiedzy ekologicznej i kreatywnego myślenia o ochronie środowiska.

Organizacja warsztatów ekologicznych budujących świadomość ekologiczną:

Praktyczne zajęcia w auli oraz przebudowanej piwnicy pokażą uczniom, jak dbać o środowisko naturalne. Warsztaty mogą obejmować tematy takie jak recykling, oszczędzanie energii, czy ochrona bioróżnorodności.

Organizacja warsztatów rękodzielniczych z wykorzystaniem materiałów z recyklingu:

W piwnicy przekształconej na galerię oraz salę tradycji będą odbywać się warsztaty rękodzielnicze, gdzie uczniowie będą tworzyć prace artystyczne z materiałów z recyklingu. Promowanie idei recyklingu poprzez twórcze zajęcia rękodzielnicze przyczyni się do zwiększenia świadomości ekologicznej.

Organizacja prelekcji z ekologami i stowarzyszeniami ekologicznymi:

Aula wykładowa będzie gościć ekspertów, ekologów i przedstawicieli stowarzyszeń ekologicznych, którzy podzielą się swoją wiedzą i doświadczeniami z zakresu ochrony środowiska. Uczniowie, rodzice i dziadkowie będą mogli uczestniczyć w tych spotkaniach, co sprzyja międzypokoleniowej wymianie doświadczeń.

Organizacja kampanii edukacyjnej w szkole:

Aula i galeria będą centralnym punktem kampanii edukacyjnych promujących proekologiczne postawy wśród uczniów i pracowników szkoły.

Organizacja prelekcji i spotkań dotyczących odnawialnych źródeł energii:

Aula wykładowa będzie miejscem, gdzie będą odbywać się prelekcje i spotkania na temat korzyści i zastosowań odnawialnych źródeł energii.

Akcje „Sprzątanie świata”:

Zaangażowanie społeczności szkolnej w działania na rzecz czystości i ochrony środowiska lokalnego. Spotkania organizacyjne oraz podsumowania tych akcji będą odbywać się w nowej auli.

Adaptacja poddasza na Aulę Wykładową:

Adaptacja poddasza budynku szkolnego na nowoczesną aulę wykładową umożliwi organizację różnorodnych wydarzeń edukacyjnych, kulturalnych i społecznych. Aula będzie przestrzenią do spotkań międzypokoleniowych, gdzie seniorzy będą mogli dzielić się swoimi doświadczeniami z młodzieżą, prowadzić warsztaty i opowiadać historie. Aula będzie także miejscem na prelekcje, wykłady, przedstawienia teatralne oraz inne wydarzenia kulturalne i edukacyjne. Obecnie w szkole nie ma odpowiedniego miejsca, które mogłoby służyć do takich spotkań, co ogranicza możliwości organizacji różnorodnych zajęć.

Przebudowa piwnicy po kotłowni:

Przebudowa piwnicy, która zostanie wykorzystana jako galeria do organizacji okresowych wystaw prac uczniów oraz sala tradycji, gdzie będą prezentowane prace artystyczne oraz wydarzenia kulturalne związane z historią i tradycją lokalnej społeczności. Sala będzie również miejscem spotkań i warsztatów ekologicznych, rękodzielniczych oraz przestrzenią do realizacji projektów edukacyjnych i kulturalnych.

Dzięki realizacji tych działań, szkoła stanie się centrum edukacyjnym promującym zrównoważony rozwój i ekologię, jednocześnie integrując społeczność lokalną i międzypokoleniową. Wykorzystanie auli i przebudowanej piwnicy do organizacji różnorodnych wydarzeń pozwoli na pełne wykorzystanie nowo powstałej infrastruktury, przyczyniając się do wszechstronnego rozwoju uczniów i mieszkańców Sulęcina.

Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami

Działania przewidziane do realizacji w ramach tego przedsięwzięcia zintegrowanego mają charakter zarówno infrastrukturalny, jak i nieinfrastrukturalny. Projektowane przestrzenie publiczne będą uwzględniały rozwiązania dedykowane osobom ze szczególnymi potrzebami przez zastosowanie projektowania uniwersalnego. W razie braku możliwości pokonania barier ze względów technicznych lub prawnych, zaproponowane zostaną rozwiązania alternatywne.

Działania infrastrukturalne

Zastosowanie projektowania uniwersalnego:

Projektowane przestrzenie będą dostępne dla wszystkich użytkowników, bez względu na wiek, niepełnosprawność czy inne ograniczenia.

Eliminacja barier architektonicznych:

Wszelkie nowe budynki i modernizacje istniejących obiektów będą projektowane i realizowane z myślą o eliminacji barier architektonicznych, takich jak schody, progi czy wąskie przejścia.

Oznakowanie i informacja:

Wprowadzenie czytelnych oznaczeń i informacji w formie wizualnej oraz dotykowej

Działania społeczne

Edukacja i integracja:

Organizacja warsztatów, prelekcji i spotkań w sposób dostępny dla wszystkich, z uwzględnieniem różnych potrzeb uczestników.

Kampanie edukacyjne i informacyjne:

Prowadzenie kampanii mających na celu zwiększenie świadomości i wiedzy na temat dostępności oraz integracji osób ze szczególnymi potrzebami.

Wsparcie dla rodzin i opiekunów:

Organizacja spotkań i warsztatów dla rodziców i opiekunów osób z niepełnosprawnościami, mających na celu wymianę doświadczeń i wsparcie w codziennych wyzwaniach.

Zajęcia międzypokoleniowe:

Organizacja działań integracyjnych, takich jak warsztaty, konkursy i spotkania, które będą dostępne dla wszystkich grup wiekowych, w tym osób starszych i dzieci.

Podsumowując, projekt ten dąży do zapewnienia pełnej dostępności oraz integracji wszystkich użytkowników, niezależnie od ich potrzeb i możliwości. Poprzez zastosowanie odpowiednich rozwiązań architektonicznych oraz organizację działań społecznych, przedsięwzięcie to przyczyni się do stworzenia przestrzeni przyjaznej i dostępnej dla każdego mieszkańca Sulęcina.

Powiązanie przedsięwzięcia z celami rewitalizacji

Realizacja przedsięwzięcia, które obejmuje termomodernizację budynków Szkoły Podstawowej nr 1 im. Jana Pawła II w Sulęcinie oraz działania edukacyjne i ekologiczne, wpłynie na realizację następujących celów i kierunków działań określonych w strategii rewitalizacji:

CEL 1: W mieszkańcach siła! – aktywizacja i integracja mieszkańców

Kierunek 1.2. Kreowanie poczucia współodpowiedzialności mieszkańców za wspólne przestrzenie: Projekt zakłada zaangażowanie społeczności szkolnej, w tym uczniów, rodziców i pracowników szkoły, w działania ekologiczne i edukacyjne. Dzięki temu mieszkańcy będą mogli współuczestniczyć w kreowaniu bardziej ekologicznego i przyjaznego otoczenia, co wzmocni ich poczucie współodpowiedzialności za wspólne przestrzenie.

Kierunek 1.3. Zwiększenie stopnia integracji międzysąsiedzkiej i międzypokoleniowej: Adaptacja poddasza na aulę wykładową umożliwi organizację spotkań międzypokoleniowych, gdzie seniorzy będą mogli dzielić się swoimi doświadczeniami z młodzieżą, prowadzić warsztaty i opowiadać historie. Przestrzeń ta będzie sprzyjać integracji różnych grup wiekowych, wzmacniając więzi społeczne.

CEL 2: Sulęcín dla każdego - poprawa jakości przestrzeni i środowiska

Kierunek 2.3. Poprawa stanu powietrza poprzez ograniczenie niskiej emisji: Termomodernizacja budynków szkolnych, obejmująca docieplenie ścian, wymianę dachu i instalację systemu wentylacyjnego, znacząco zmniejszy zużycie energii cieplnej. To w efekcie przyczyni się do redukcji emisji zanieczyszczeń, poprawiając jakość powietrza w Sulęcinie.

Kierunek 2.4. Poprawa wizerunku obszaru rewitalizacji poprzez podniesienie estetyki i atrakcyjności przestrzeni: Modernizacja budynków szkolnych i poprawa ich efektywności energetycznej wpłyną na estetykę obiektów, co z kolei przyczyni się do podniesienia ogólnej atrakcyjności i wizerunku obszaru rewitalizacji.

Kierunek 2.5. Poprawa efektywności energetycznej budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej: Prace związane z dociepleniem budynków oraz optymalizacją systemów grzewczych i wentylacyjnych w Szkole Podstawowej nr 1 oraz starej Sali Gimnastycznej poprawią efektywność energetyczną tych obiektów, przyczyniając się do zmniejszenia zużycia energii i obniżenia kosztów operacyjnych.

CEL 3: Aktywna społeczność

Kierunek 3.1. Poszerzenie oferty edukacyjnej, kulturalnej i sportowej dla mieszkańców z różnych grup wiekowych: Moduł II projektu, "Ekologia i ja!", obejmuje szeroki wachlarz działań edukacyjnych i ekologicznych skierowanych do dzieci, młodzieży oraz dorosłych. Warsztaty, konkursy i prelekcje na temat ekologii i odnawialnych źródeł energii wzbogacą ofertę edukacyjną i kulturalną szkoły oraz lokalnej społeczności. Adaptacja poddasza na aulę wykładową oraz przebudowa piwnicy na galerię i salę tradycji umożliwi organizację różnorodnych wydarzeń edukacyjnych, kulturalnych i społecznych.

Kierunek 3.3. Promocja dobrych postaw i nabywania nowych umiejętności wśród mieszkańców: Działania edukacyjne i ekologiczne będą promować proekologiczne postawy i zachowania wśród uczniów, ich rodziców oraz mieszkańców. Warsztaty rękodzielnicze, konkursy ekologiczne i akcje społeczne, takie jak "Sprzątanie świata", będą kształtować pozytywne nawyki i umiejętności związane z ochroną środowiska. Aula wykładowa oraz przekształcona piwnica będą służyć jako przestrzeń do organizacji tych warsztatów i wydarzeń, wspierając rozwój umiejętności i postaw ekologicznych.

Podsumowując, realizacja projektu przyczyni się do poprawy warunków nauczania i efektywności energetycznej budynków szkolnych, a także zwiększy świadomość ekologiczną wśród mieszkańców. Wspierając cele rewitalizacji w zakresie aktywizacji społeczności, poprawy jakości przestrzeni i środowiska oraz poszerzenia oferty edukacyjnej i kulturalnej, projekt stanie się ważnym elementem zrównoważonego rozwoju lokalnej społeczności.

Ramy realizacji przedsięwzięcia		
Szacowana wartość przedsięwzięcia	Możliwe źródła finansowania	Ramy czasowe realizacji przedsięwzięcia
<p>Moduł I: 1 000 000,00 zł</p> <p>Moduł II: 100 000,00 zł</p> <p>łącznie: 1 100 000,00 zł</p> <p>(szczegółowe kwoty podane zostaną na etapie opracowania dokumentacji projektowej)</p>	<p>- Budżet Gminy Sulęcín</p> <p>- Środki zewnętrzne (w tym m.in.: fundusze europejskie, dotacje krajowe, pożyczki, kredyty, PPP)</p> <p><u>Moduł I: 1 000 000,00 zł</u></p> <p><u>Moduł II: 100 000,00 zł</u></p> <p><u>łącznie: 1 100 000,00 zł</u></p> <p>(szczegółowe kwoty podane zostaną na etapie opracowania dokumentacji projektowej)</p> <p><u>Finansowanie przedsięwzięcia będzie pochodzić z następujących źródeł:</u></p> <p><u>Budżet Gminy Sulęcín:</u></p>	<p>Moduł I: 2025-2028</p> <p>Moduł II: 2028-2030</p>

	<p>Część środków na realizację projektu będzie pochodzić z budżetu Gminy Sulęcín. Gmina przeznaczy na ten cel fundusze z własnych zasobów, uwzględniając priorytetowe potrzeby rewitalizacji obszaru szkolnego.</p> <p><u>Środki zewnętrzne:</u></p> <p>Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027 Działanie 8.1: Rewitalizacja obszarów miejskich i wiejskich:</p> <p>Wsparcie finansowe na kompleksową rewitalizację obszarów zdegradowanych, obejmujące działania infrastrukturalne i społeczne.</p> <p><u>Dotacje krajowe:</u></p> <p>Projekt będzie również poszukiwał możliwości dofinansowania z krajowych programów wspierających termomodernizację oraz edukację ekologiczną.</p> <p><u>Pożyczki i kredyty:</u></p> <p>W przypadku konieczności, gmina może skorzystać z pożyczek lub kredytów preferencyjnych, dostępnych w ramach programów wspierających inwestycje w efektywność energetyczną i odnawialne źródła energii.</p> <p><u>Partnerstwo Publiczno-Prywatne (PPP):</u></p> <p>Gmina rozważy możliwość realizacji części projektu w ramach partnerstwa publiczno-privatnego, co może obejmować współpracę z firmami zajmującymi się odnawialnymi źródłami energii, termomodernizacją oraz organizacją wydarzeń edukacyjnych.</p> <p>Dzięki różnorodnym źródłom finansowania oraz strategicznemu podejściu do wykorzystania dostępnych funduszy, projekt będzie miał szansę na skuteczne i</p>	
--	--	--

	efektywne wdrożenie, przynosząc korzyści zarówno dla środowiska, jak i społeczności lokalnej.	
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji		
<p>Realizacja projektu termomodernizacji budynków Szkoły Podstawowej nr 1 im. Jana Pawła II w Sulęcinie oraz działań edukacyjno-ekologicznych przyniesie szereg korzyści, które będą oceniane w odniesieniu do celów rewitalizacji. Poniżej przedstawiono prognozowane rezultaty oraz metody ich oceny:</p> <p>1. <u>Poprawa estetyki przestrzeni publicznych</u> Rezultat: Modernizacja elewacji oraz infrastruktury budynków szkolnych znacząco poprawi ich wygląd zewnętrzny, co przyczyni się do ogólnej poprawy estetyki przestrzeni publicznych. Sposób oceny: Ocena wizualna oraz ankiety przeprowadzone wśród mieszkańców i użytkowników szkoły na temat zmian w estetyce budynków i otoczenia.</p> <p>2. <u>Przeciwdziałanie skutkom zmian klimatu</u> Rezultat: Zwiększenie powierzchni biologicznie czynnej oraz zastosowanie nowoczesnych rozwiązań energetycznych wpłynie na ograniczenie emisji gazów cieplarnianych i zmniejszenie śladu węglowego szkoły. Sposób oceny: Monitorowanie zużycia energii przed i po realizacji projektu, analiza danych dotyczących emisji CO2 oraz innych zanieczyszczeń.</p> <p>3. <u>Poprawa jakości powietrza na obszarze rewitalizacji</u> Rezultat: Dzięki termomodernizacji budynków i instalacji systemów wentylacyjnych, poprawi się jakość powietrza w budynkach szkolnych oraz w ich otoczeniu, co bezpośrednio wpłynie na zdrowie użytkowników. Sposób oceny: Pomiar jakości powietrza przed i po realizacji projektu, analiza danych dotyczących poziomu zanieczyszczeń oraz przeprowadzenie badań zdrowotnych wśród uczniów i pracowników.</p> <p>4. <u>Zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców</u> Rezultat: Działania edukacyjne i warsztaty ekologiczne zwiększą świadomość ekologiczną uczniów, ich rodzin oraz społeczności lokalnej, promując proekologiczne postawy i działania. Sposób oceny: Ankiety i testy wiedzy przeprowadzane przed i po warsztatach, analiza liczby uczestników oraz ich zaangażowania w działania ekologiczne.</p> <p>5. <u>Zwiększenie efektywności energetycznej budynków</u> Rezultat: Termomodernizacja budynków szkolnych, w tym docieplenie, wymiana dachu i instalacja fotowoltaiczna, znacząco zmniejszy zużycie energii oraz obniży koszty eksploatacyjne. Sposób oceny: Porównanie zużycia energii przed i po termomodernizacji, analiza rachunków za energię, audyty energetyczne.</p> <p>6. <u>Aktywizacja mieszkańców, w tym dzieci, młodzieży i seniorów</u> Rezultat: Organizacja warsztatów, konkursów i innych działań edukacyjnych oraz ekologicznych zaangażuje mieszkańców w życie społeczne, promując aktywność i integrację różnych grup wiekowych. Sposób oceny: Liczba i różnorodność uczestników wydarzeń, analiza frekwencji i poziomu zaangażowania, ankiety satysfakcji uczestników.</p> <p>7. <u>Utworzenie nowoczesnej auli wykładowej i galerii</u> Rezultat: Adaptacja poddasza na aulę wykładową oraz przebudowa piwnicy po kotłowni na galerię i salę tradycji stworzą przestrzenie do organizacji wydarzeń edukacyjnych, kulturalnych i społecznych, umożliwiając spotkania międzypokoleniowe i warsztaty. Sposób oceny: Liczba zorganizowanych wydarzeń, frekwencja uczestników, ankiety dotyczące satysfakcji z wykorzystania nowych przestrzeni.</p> <p>Podsumowanie Realizacja projektu przyniesie wymierne korzyści zarówno w zakresie poprawy infrastruktury szkolnej, jak i w szeroko pojętej aktywizacji społeczności lokalnej. Efekty te będą systematycznie monitorowane i oceniane, aby zapewnić osiągnięcie założonych celów rewitalizacji i ciągłe doskonalenie podejmowanych działań.</p>		
Wskaźniki produktu	Wartość	Sposób oceny i źródło danych
Liczba obiektów poddanych termomodernizacji	2 szt.	Protokół odbioru,

Liczba zrealizowanych zajęć/warsztatów ekologicznych	5 szt./rok	Dane organizatorów
Wskaźniki rezultatu	Wartość	Sposób oceny i źródło danych
Liczba uczniów korzystająca z zajęć/warsztatów ekologicznych	50 os./rok	Ewidencja prowadzona przez Szkołę Podstawową nr 1 im. Jana Pawła II w Sulęcinie
Poprawa efektywności energetycznej obiektów objętych wsparciem	Min. 20%	Dokumentacja projektowa, audyt energetyczny
Liczba osób korzystająca ze zmodernizowanej infrastruktury	500 os./rok	Ewidencja prowadzona przez Szkołę Podstawową nr 1 im. Jana Pawła II w Sulęcinie

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji z prowadzonego naboru przedsięwzięć, warsztatów rewitalizacyjnych i spaceru studyjnego.

7. OPIS SPOSOBU REALIZACJI PRZEZ GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH NA POZIOMIE REGIONALNYM I LOKALNYM

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Sulęcín ma przede wszystkim wymiar lokalny. Dokument odpowiada na problemy zidentyfikowane na całym obszarze rewitalizacji, kreując tym samym rozwój na poziomie jednostki samorządu terytorialnego, jaką jest Gmina Sulęcín.

W poniższej tabeli przedstawiono opis sposobu realizacji poszczególnych dokumentów strategicznych na poziomie regionalnym i lokalnym poprzez przewidziane do realizacji w Gminnym Programie Rewitalizacji działania wraz odpowiadającymi im celami i kierunkami działań rewitalizacyjnych.

Tab. 24. Opis dokumentów strategicznych gminy realizowanych przez Gminny Program Rewitalizacji

Dokumenty na poziomie regionalnym		
Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030		
<p>W dokumencie nakreślono wizję przyszłościowego rozwoju regionu: Województwo Lubuskie w 2030 roku to „zielona kraina inteligentnych technologii”, cechująca się wysoką jakością życia mieszkańców, co oznacza:</p> <ul style="list-style-type: none"> • region nowoczesnej, innowacyjnej, zielonej gospodarki, dzięki współpracy przedsiębiorców z nauką rozwijający inteligentne specjalizacje; • region otwartego i wielokulturowego społeczeństwa, zapewniający wszystkim mieszkańcom dostępność i wysoką jakość usług publicznych, w tym ochrony zdrowia, edukacji, kultury i sportu z licznymi programami dla dzieci, młodzieży, seniorów i innych środowisk; • region spójny przestrzennie, korzystający z dogodnego położenia przy zachodniej granicy Polski, wewnątrz i zewnątrz dobrze skomunikowany transportowo oraz sieciami teleinformatycznymi; • region dorzecza Odry i Warty, pięknych jezior i lasów, skutecznie i odpowiedzialnie korzystający z bogactw naturalnych, zapewniający znakomite warunki do turystyki, rekreacji, produkcji zdrowej żywności i lubuskiego wina; • region, w którym dwa największe miasta: Zielona Góra i Gorzów Wielkopolski, wraz z obszarami funkcjonalnymi, współpracują ze sobą, rozwijają się dynamicznie i równomiernie, średnie i mniejsze miasta wzmacniają swoją rolę lokalnych i ponadlokalnych ośrodków rozwoju, w tym w partnerstwie miejsko-wiejskim, a na obszarach wiejskich kultywowane są tradycje, przy zapewnieniu wysokich standardów życia; • region sprawnie zarządzany, efektywnie korzystający ze środków zewnętrznych, wspierający aktywność i współpracę obywateli, samorządów, przedsiębiorców i organizacji pozarządowych. <p>Cel główny: Inteligentne gospodarowanie potencjałami regionu dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju, spójności społecznej i przestrzennej oraz wysokiej jakości życia mieszkańców.</p> <p>Określony w dokumencie cel główny dla województwa lubuskiego wpisuje się w dokumenty na szczeblu krajowym takie jak: Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, a także w Krajową Strategię Rozwoju Regionalnego 2030.</p> <p>Powyższą wizję i cel główny odzwierciedlają cele strategiczne i operacyjne wskazane ww. dokumencie.</p> <p>W Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030 jako jedno z wyzwań wskazano zapewnienie spójności przestrzennej w zakresie rozwoju miast i obszarów wiejskich, w szczególności rewitalizację obszarów zdegradowanych w gminach miejskich i wiejskich.</p>		
Podstawowe regulacje:	GPR realizuje wyszczególnione cele w przedsięwzięciach:	Realizowane cele i kierunki rewitalizacji:
Cel strategiczny nr 1. Inteligentna, zielona gospodarka regionalna		CEL 1: W mieszkańcach siła! – aktywizacja i integracja mieszkańców

<p>1.1 Wzmocnienie sektora B+R oraz mechanizmów transferu innowacji, szczególnie w obszarach regionalnych inteligentnych specjalizacji</p> <p>1.2 <u>Rozwój zielonej gospodarki, w tym energetyki przyjaznej środowisku</u></p> <p>1.3 <u>Wysoka jakość kształcenia oraz jego powiązanie z regionalnym rynkiem pracy</u></p> <p>1.4 Wzmocnienie atrakcyjności inwestycyjnej i powiązań gospodarczych regionu</p> <p>1.5 Rozwój konkurencyjnego sektora przedsiębiorstw i wsparcie reindustrializacji</p> <p>1.6 <u>Rozwój potencjału turystycznego</u></p> <p>1.7 Konkurencyjne i ekologiczne rolnictwo oraz rozwój produktów regionalnych</p> <p>*objaśnienie: podkreślone cele świadczą o ich realizacji przez Gminny Program Rewitalizacji</p>	<p>PZ nr 1, PZ nr 2, PZ nr 3, PZ nr 4, PZ nr 5, PU nr 1</p>	<p>Kierunek 1.1. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu</p> <p>Kierunek 1.2. Kreowanie poczucia współodpowiedzialności mieszkańców za wspólne przestrzenie</p> <p>CEL 2: Sulęcín dla każdego - poprawa jakości przestrzeni i środowiska</p> <p>Kierunek 2.3. Poprawa stanu powietrza poprzez ograniczenie niskiej emisji</p> <p>Kierunek 2.4. Poprawa wizerunku obszaru rewitalizacji poprzez podniesienie estetyki i atrakcyjności przestrzeni</p> <p>Kierunek 2.5. Poprawa efektywności energetycznej budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej</p> <p>Kierunek 2.7. Rozwój błękitno-zielonej infrastruktury w celu ograniczenia skutków zmian klimatu</p> <p>CEL 3: Od zabawy po naukę – Sulęcín otwarty na potrzeby mieszkańców</p> <p>Kierunek 3.1. Poszerzenie oferty edukacyjnej, kulturalnej i sportowej dla mieszkańców z różnych grup wiekowych</p> <p>Kierunek 3.3. Promocja dobrych postaw i nabywania nowych umiejętności wśród mieszkańców</p> <p>Kierunek 3.4. Zwiększenie różnorodności form spędzania czasu wolnego dla wszystkich grup wiekowych</p>
<p>Cel strategiczny nr 2. Region silny w wymiarze społecznym oraz bliski obywatelowi</p> <p>2.1 <u>Wzrost dostępności i efektywności kształcenia oraz wychowania przedszkolnego i opieki nad najmłodszymi dziećmi</u></p> <p>2.2 <u>Promocja włączenia społeczno-zawodowego oraz kompleksowe wsparcie seniorów</u></p> <p>2.3 Wysoka jakość i dostępność usług medycznych oraz upowszechnianie profilaktyki zdrowotnej i zdrowego stylu życia</p> <p>2.4 <u>Zapewnienie bogatej oferty kulturalnej oraz ochrona i promocja dziedzictwa kulturowego</u></p> <p>2.5 <u>Rozbudowa oraz modernizacja infrastruktury sportowej i rekreacyjnej, a także upowszechnianie i promocja sportu</u></p> <p>2.6 <u>Wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego i poczucia tożsamości regionalnej</u></p> <p>*objaśnienie: podkreślone cele świadczą o ich realizacji przez Gminny Program Rewitalizacji</p>	<p>PZ nr 1, PZ nr 2, PZ nr 3, PZ nr 4, PZ nr 5</p>	<p>CEL 1: W mieszkańcach siła! – aktywizacja i integracja mieszkańców</p> <p>Kierunek 1.1. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu</p> <p>Kierunek 1.2. Kreowanie poczucia współodpowiedzialności mieszkańców za wspólne przestrzenie</p> <p>Kierunek 1.3. Zwiększenie stopnia integracji międzysąsiedzkiej i międzypokoleniowej</p> <p>Kierunek 1.4. Wsparcie inicjatyw oddolnych w celu rozwoju oferty społeczno-kulturalnej</p> <p>Kierunek 1.5. Wzmocnienie tożsamości lokalnej</p> <p>CEL 2: Sulęcín dla każdego - poprawa jakości przestrzeni i środowiska</p> <p>Kierunek 2.2. Zwiększenie dostępności przestrzeni publicznych poprzez eliminację barier architektonicznych (w tym poprawa warunków użyteczności infrastruktury drogowej)</p> <p>Kierunek 2.4. Poprawa wizerunku obszaru rewitalizacji poprzez podniesienie estetyki i atrakcyjności przestrzeni</p> <p>Kierunek 2.5. Poprawa efektywności energetycznej budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej</p> <p>CEL 3: Od zabawy po naukę – Sulęcín otwarty na potrzeby mieszkańców</p> <p>Kierunek 3.1. Poszerzenie oferty edukacyjnej, kulturalnej i sportowej dla mieszkańców z różnych grup wiekowych</p>

		<p>Kierunek 3.2. Rozwój aktywności fizycznej wśród mieszkańców</p> <p>Kierunek 3.3. Promocja dobrych postaw i nabywania nowych umiejętności wśród mieszkańców</p> <p>Kierunek 3.4. Zwiększenie różnorodności form spędzania czasu wolnego dla wszystkich grup wiekowych</p>
<p>Cel strategiczny nr 3. Integracja przestrzenna regionu</p> <p>3.1 <u>Modernizacja oraz rozwój infrastruktury komunikacyjnej i transportu zbiorowego</u></p> <p>3.2 Wzmocnienie dostępności infrastruktury teleinformatycznej</p> <p>3.3 Zapewnienie wysokiego poziomu bezpieczeństwa energetycznego i publicznego</p> <p>3.4 <u>Ochrona środowiska przyrodniczego, w tym przeciwdziałanie negatywnym skutkom zmian klimatu</u></p> <p>3.5 Rozwój funkcji metropolitalnych ośrodków wojewódzkich wraz z ich obszarami funkcjonalnymi</p> <p>3.6 <u>Wzmocnienie funkcji społeczno-gospodarczych miast średnich i lokalnych ośrodków miejskich</u></p> <p>3.7 Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich</p> <p>*objaśnienie: podkreślone cele świadczą o ich realizacji przez Gminny Program Rewitalizacji</p>	<p>PZ nr 1, PZ nr 2, PZ nr 3, PZ nr 4, PZ nr 5, PU nr 1, PU nr 2</p>	<p>CEL 1: W mieszkańcach siła! – aktywizacja i integracja mieszkańców</p> <p>Kierunek 1.1. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu</p> <p>Kierunek 1.4. Wsparcie inicjatyw oddolnych w celu rozwoju oferty społeczno-kulturalnej</p> <p>CEL 2: Sulęcín dla każdego - poprawa jakości przestrzeni i środowiska</p> <p>Kierunek 2.1. Zwiększenie standardów zamieszkania na obszarze rewitalizacji</p> <p>Kierunek 2.2. Zwiększenie dostępności przestrzeni publicznych poprzez eliminację barier architektonicznych (w tym poprawa warunków użyteczności infrastruktury drogowej)</p> <p>Kierunek 2.3. Poprawa stanu powietrza poprzez ograniczenie niskiej emisji</p> <p>Kierunek 2.5. Poprawa efektywności energetycznej budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej</p> <p>Kierunek 2.6. Zwiększenie zasobu mieszkaniowego obszaru rewitalizacji</p> <p>Kierunek 2.7. Rozwój błękitno-zielonej infrastruktury w celu ograniczenia skutków zmian klimatu</p> <p>CEL 3: Od zabawy po naukę – Sulęcín otwarty na potrzeby mieszkańców</p> <p>Kierunek 3.1. Poszerzenie oferty edukacyjnej, kulturalnej i sportowej dla mieszkańców z różnych grup wiekowych</p>
<p>Cel strategiczny nr 4. Region atrakcyjny, efektywnie zarządzany i otwarty na współpracę</p> <p>4.1 Efektywna współpraca międzyregionalna i transgraniczna</p> <p>4.2 <u>Atrakcyjny wizerunek i rozpoznawalna marka województwa</u></p> <p>4.3 Wysoka sprawność działania administracji publicznej i instytucji regionalnych oraz współdziałanie na rzecz rozwoju regionu</p> <p>4.4 Wzmocnienie roli i integracja systemów zarządzania strategicznego oraz planowania przestrzennego na poziomie regionalnym i lokalnym</p> <p>4.5 Rozwój e-usług i kompetencji cyfrowych społeczeństwa</p>	<p>PZ nr 2, PZ nr 3, PZ nr 4</p>	<p>CEL 1: W mieszkańcach siła! – aktywizacja i integracja mieszkańców</p> <p>Kierunek 1.4. Wsparcie inicjatyw oddolnych w celu rozwoju oferty społeczno-kulturalnej</p> <p>Kierunek 1.5. Wzmocnienie tożsamości lokalnej</p> <p>CEL 2: Sulęcín dla każdego - poprawa jakości przestrzeni i środowiska</p> <p>Kierunek 2.4. Poprawa wizerunku obszaru rewitalizacji poprzez podniesienie estetyki i atrakcyjności przestrzeni</p> <p>CEL 3: Od zabawy po naukę – Sulęcín otwarty na potrzeby mieszkańców</p> <p>Kierunek 3.1. Poszerzenie oferty edukacyjnej, kulturalnej i sportowej dla mieszkańców z różnych grup wiekowych</p> <p>Kierunek 3.4. Zwiększenie różnorodności form spędzania czasu wolnego dla wszystkich grup wiekowych</p>

*objaśnienie: <i>podkreślone cele świadczą o ich realizacji przez Gminny Program Rewitalizacji</i>		
Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubuskiego		
<p>Plan zagospodarowania przestrzennego województwa lubuskiego to dokument określający politykę zagospodarowania przestrzennego samorządu województwa. Wspólnie ze strategią rozwoju województwa stanowi on podstawę prowadzenia polityki rozwoju.</p> <p>Nakreślona wizja rozwoju regionu lubuskiego zakłada wielokierunkowy rozwój pod względem przestrzennym, społecznym oraz gospodarczym. Zrównoważony rozwój w obrębie wszystkich stref funkcjonalno-przestrzennych pozwoli na osiągnięcie wizji rozwoju, wg której województwo lubuskie zapewni mieszkańcom utrzymanie wysokiego poziomu życia oraz zyska wysoką pozycję ekonomiczną na tle kraju.</p> <p>Wykorzystanie innowacyjnego potencjału, nowoczesnych technologii i osiągnięć nauki pozwoli na wypromowanie obszaru jako atrakcyjnego miejsca do zamieszkania i rozwoju klasy kreatywnej, zapewniając dynamiczny wzrost gospodarczy, oparty na potencjale intelektualnym jego mieszkańców.</p>		
Podstawowe regulacje:	GPR realizuje wyszczególnione cele w przedsięwzięciach:	Realizowane cele i kierunki rewitalizacji:
<p>Cel strategiczny 1. Spójność terytorialna</p> <p><u>1.1. Zrównoważony rozwój struktury osadniczej regionu w tym rozwój funkcji metropolitalnych ośrodków wojewódzkich oraz rozwój subregionalnych i lokalnych ośrodków miejskich zgodnie z ich potencjałem i w oparciu o ich wzajemne powiązania funkcjonalne;</u></p> <p>1.2. Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich;</p> <p>1.3. Poprawa dostępności komunikacyjnej do ośrodków administracyjnych;</p> <p><u>1.4. Rozwój infrastruktury technicznej, wzmacniającej ład ekologiczny;</u></p> <p><u>1.5. Rozwój infrastruktury i systemów zapobiegania zagrożeniom.</u></p> <p>*objaśnienie: <i>podkreślone cele świadczą o ich realizacji przez Gminny Program Rewitalizacji</i></p>	<p>PZ nr 1, PZ nr 2, PZ nr 3, PZ nr 4, PZ nr 5, PU nr 1, PU nr 2</p>	<p>CEL 1: W mieszkańcach siła! – aktywizacja i integracja mieszkańców</p> <p>Kierunek 1.2. Kreowanie poczucia współodpowiedzialności mieszkańców za wspólne przestrzenie</p> <p>Kierunek 1.3. Zwiększenie stopnia integracji międzysąsiedzkiej i międzypokoleniowej</p> <p>CEL 2: Sulęcín dla każdego - poprawa jakości przestrzeni i środowiska</p> <p>Kierunek 2.1. Zwiększenie standardów zamieszkania na obszarze rewitalizacji</p> <p>Kierunek 2.2. Zwiększenie dostępności przestrzeni publicznych poprzez eliminację barier architektonicznych (w tym poprawa warunków użyteczności infrastruktury drogowej)</p> <p>Kierunek 2.5. Poprawa efektywności energetycznej budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej</p> <p>Kierunek 2.6. Zwiększenie zasobu mieszkaniowego obszaru rewitalizacji</p> <p>Kierunek 2.7. Rozwój błękitno-zielonej infrastruktury w celu ograniczenia skutków zmian klimatu</p> <p>CEL 3: Od zabawy po naukę – Sulęcín otwarty na potrzeby mieszkańców</p> <p>Kierunek 3.1. Poszerzenie oferty edukacyjnej, kulturalnej i sportowej dla mieszkańców z różnych grup wiekowych</p>
<p>Cel strategiczny 2. Zrównoważony rozwój społeczny</p> <p>2.1. Wzrost dostępności do usług medycznych i wspieranie profilaktyki zdrowotnej;</p> <p><u>2.2. Rozwój szkolnictwa w oparciu o potrzeby regionalnego rynku pracy;</u></p> <p><u>2.3. Wzrost dostępności do atrakcyjnej oferty kulturalnej i sportowej;</u></p>	<p>PZ nr 1, PZ nr 2, PZ nr 3, PZ nr 4, PZ nr 5, PU nr 1</p>	<p>CEL 1: W mieszkańcach siła! – aktywizacja i integracja mieszkańców</p> <p>Kierunek 1.1. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu</p> <p>Kierunek 1.2. Kreowanie poczucia współodpowiedzialności mieszkańców za wspólne przestrzenie</p> <p>Kierunek 1.3. Zwiększenie stopnia integracji międzysąsiedzkiej i międzypokoleniowej</p>

<p>2.4. <u>Wspieranie włączenia zawodowego i społecznego;</u> 2.5. <u>Dostosowanie usług społecznych do zmian trendów demograficznych;</u> 2.6. <u>Rozwój i usprawnienie systemu transportu publicznego;</u> 2.7. <u>Ochrona walorów przyrodniczych i krajobrazowych oraz dziedzictwa kulturowego oraz budowanie na nich tożsamości regionalnej;</u> 2.8. <u>Rewitalizacja obszarów zdegradowanych.</u></p> <p><i>*objaśnienie: podkreślone cele świadczą o ich realizacji przez Gminny Program Rewitalizacji</i></p>		<p>Kierunek 1.4. Wsparcie inicjatyw oddolnych w celu rozwoju oferty społeczno-kulturalnej Kierunek 1.5. Wzmocnienie tożsamości lokalnej CEL 2: Sulęcín dla każdego - poprawa jakości przestrzeni i środowiska Kierunek 2.4. Poprawa wizerunku obszaru rewitalizacji poprzez podniesienie estetyki i atrakcyjności przestrzeni Kierunek 2.5. Poprawa efektywności energetycznej budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej Kierunek 2.7. Rozwój błękitno-zielonej infrastruktury w celu ograniczenia skutków zmian klimatu CEL 3: Od zabawy po naukę – Sulęcín otwarty na potrzeby mieszkańców Kierunek 3.1. Poszerzenie oferty edukacyjnej, kulturalnej i sportowej dla mieszkańców z różnych grup wiekowych Kierunek 3.2. Rozwój aktywności fizycznej wśród mieszkańców Kierunek 3.3. Promocja dobrych postaw i nabywania nowych umiejętności wśród mieszkańców Kierunek 3.4. Zwiększenie różnorodności form spędzania czasu wolnego dla wszystkich grup wiekowych</p>
<p>Cel strategiczny 3. Rozwój konkurencyjnej gospodarki 3.1. Wzmocnienie potencjału innowacyjnego sektora gospodarczego; 3.2. Rozwój przedsiębiorczości i zwiększenie aktywności zawodowej; 3.3. Wzmocnienie współpracy transgranicznej i międzyregionalnej; 3.4. Rozwój i promocja specjalnych stref ekonomicznych; 3.5. <u>Wzmocnienie kapitału ludzkiego poprzez inwestycje służące edukacji;</u> 3.6. <u>Rozwój gospodarki niskoemisyjnej;</u> 3.7. Rozwój sieci transportowej; 3.8. Racjonalna gospodarka zasobami złóż kopalin; 3.9. <u>Rozbudowa infrastruktury energetycznej i ochrony środowiska;</u> 3.10. Poprawa jakości rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej; 3.11. Kreowanie wizerunku i promocja marki Lubuskie; 3.12. <u>Rozwój potencjału turystycznego województwa;</u> 3.13. Efektywne zarządzanie regionem.</p>	<p>PZ nr 1, PZ nr 2, PZ nr 3, PZ nr 4, PZ nr 5, PU nr 1</p>	<p>CEL 1: W mieszkańcach siła! – aktywizacja i integracja mieszkańców Kierunek 1.4. Wsparcie inicjatyw oddolnych w celu rozwoju oferty społeczno-kulturalnej Kierunek 1.5. Wzmocnienie tożsamości lokalnej CEL 2: Sulęcín dla każdego - poprawa jakości przestrzeni i środowiska Kierunek 2.3. Poprawa stanu powietrza poprzez ograniczenie niskiej emisji Kierunek 2.4. Poprawa wizerunku obszaru rewitalizacji poprzez podniesienie estetyki i atrakcyjności przestrzeni Kierunek 2.5. Poprawa efektywności energetycznej budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej Kierunek 2.7. Rozwój błękitno-zielonej infrastruktury w celu ograniczenia skutków zmian klimatu CEL 3: Od zabawy po naukę – Sulęcín otwarty na potrzeby mieszkańców Kierunek 3.1. Poszerzenie oferty edukacyjnej, kulturalnej i sportowej dla mieszkańców z różnych grup wiekowych Kierunek 3.3. Promocja dobrych postaw i nabywania nowych umiejętności wśród mieszkańców Kierunek 3.4. Zwiększenie różnorodności form spędzania czasu wolnego dla wszystkich grup wiekowych</p>

*objaśnienie: <i>podkreślone cele świadczą o ich realizacji przez Gminny Program Rewitalizacji</i>		
Dokumenty na poziomie lokalnym		
Strategia Rozwoju Gminy Sulęcín do roku 2027		
<p>Powyższa Strategia jest podstawowym instrumentem długofalowego zarządzania Gminą. Określa strategiczne kierunki rozwoju do roku 2027 oraz pozwala na zapewnienie ciągłości i trwałości działania władz Gminy, niezależnie od zmieniających się uwarunkowań politycznych.</p> <p>Umożliwia efektywne gospodarowanie własnymi zasobami, takimi jak: środowisko przyrodnicze i kulturowe, zasoby ludzkie, infrastrukturalne czy środki finansowe.</p> <p>Wizja rozwoju: W 2027 roku gmina Sulęcín jest miejscem przyjaznym dla swoich mieszkańców, osób przyjezdnych, inwestorów, jak również dla środowiska, które pomimo rozwoju gospodarczego pozostaje w bardzo dobrym stanie. Bogate walory położenia wśród rozległych przestrzeni leśnych, stwarzają idealne warunki do zamieszkania, jak również do lokalizacji poligonów wojskowych. Wojsko przyciąga coraz to nowych mieszkańców, którzy swoją przyszłość znajdują zarówno w strukturach armii, jak i tworząc firmy i znajdując zatrudnienie w podmiotach działających w obszarach funkcjonowania wojska, w tym funkcjonujących na terenie Gminy rozległego poligonu wojskowego. Poligon wojskowy i funkcjonujące na tym terenie jednostki wspomaga dobrze przygotowana infrastruktura komunikacyjna. Do rozwoju przedsiębiorczości w Gminie przyczynia się pręźnie funkcjonująca strefa przemysłowa, gdzie stworzono znakomite warunki dla rozwoju przedsiębiorstw i powstawania coraz to nowych miejsc pracy – zarówno w zakresie przedsiębiorczości wspierającej wojsko, jak i innej.</p> <p>Gmina zachowuje wszelkie standardy ekologiczne. Administracja, przedsiębiorcy i mieszkańcy dbają o środowisko. Dzięki realizacji szeregu działań zarówno inwestycyjnych, jak i działań edukacyjno-informacyjnych w obszarze tzw. „zielonego ładu”, udało zmniejszyć się emisję CO₂, mieszkańcy nauczyli się dbać o klimat, nabyli szereg nawyków i przyzwyczajeń związanych z przejściem na gospodarkę niskoemisyjną, jak również z przeciwdziałaniem i zapobieganiem zmianom klimatycznym. W Długoszyńcu, gdzie zlokalizowana jest siedziba Celowego Związku Gmin CZG12 funkcjonuje nowoczesny Zakład Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych, który w sposób efektywny wypełnia obowiązki związane z gospodarką odpadami, utrwalając wizerunek czystej Gminy. Dzięki wysokiej świadomości ekologicznej w Gminie i dużej dbałości o środowisko, zasoby środowiskowe – lasy, jeziora są dumą i zieloną wizytówką Gminy. W Gminie dzięki funkcjonowaniu strefy przemysłowej oraz współpracy z wojskiem, rozwija się konkurencyjna gospodarka lokalna oparta na mikro i małych przedsiębiorstwach usługowych i produkcyjnych oraz nowoczesnych gospodarstwach rolnych. Lokalna gospodarka jest powiązana z efektywnym systemem szkolnictwa zawodowego. W gminie funkcjonują nowoczesne, dobrze przygotowane pod potrzeby mieszkańców jednostki edukacji przedszkolnej, podstawowej i ponadpodstawowej. W Gminie funkcjonuje system kształcenia ustawicznego, który efektywnie odpowiada na potrzeby lokalnej gospodarki oraz zwiększonej aktywności zawodowej mieszkańców. Ponadto mieszkańcy, jak również firmy, organizacje pozarządowe oraz podmioty innego rodzaju mogą liczyć na sprawne zarządzanie publiczne oraz na wysoką dostępność usług publicznych. Gmina współpracuje z innymi samorządami na płaszczyźnie gospodarczej, kulturalnej, turystycznej i promocyjnej. Zaspokajane są potrzeby zarówno dzieci i młodzieży, jak i dorosłych w wieku aktywności zawodowej oraz seniorów. Działające na terenie gminy podmioty gospodarcze rozwijają się, zapewniając miejsca pracy dla mieszkańców, którzy żyją w dostatku i harmonii.</p> <p>Misja: Misją Gminy Sulęcín jest kompleksowa współpraca wszystkich lokalnych i ponadlokalnych partnerów społecznych, gospodarczych i instytucjonalnych, w tym funkcjonujących na terenie Gminy jednostek Sił Zbrojnych RP, na rzecz zrównoważonego rozwoju Gminy przy zachowaniu zalet bliskiego sąsiedztwa granicy polsko-niemieckiej. Gmina w wyniku działań realizujących strategię rozwoju, w tym również w wyniku działań związanych z ochroną klimatu i środowiska, zapewnia mieszkańcom, w ramach współpracy na rzecz wspólnego dobra, przy wykorzystaniu istniejących potencjałów, wysoki poziom życia, dostęp do usług publicznych odpowiedniej jakości, możliwość kształcenia, rozwoju przedsiębiorczości, w tym funkcjonujących w obszarach działalność jednostek sił zbrojnych oraz nowoczesnych gospodarstw rolnych a także atrakcyjną ofertę czasu wolnego. Osobom przyjezdnym oferuje wysoką jakość usług rekreacyjnych i turystycznych, bazujących na bogactwie i czystości środowiska – lasów i jezior.</p>		

Cel nadrzędny: Równowaga, wysoka jakość i stabilizacja życia oraz satysfakcja mieszkańców.		
Podstawowe regulacje:	GPR realizuje wyszczególnione cele w przedsięwzięciach:	Realizowane cele i kierunki rewitalizacji:
<p>Cel strategiczny I: Rozwój infrastruktury w Gminie oraz poprawa jakości zarządzania, opartego na współpracy i wykorzystaniu zasobów.</p> <p>Cel operacyjny I.1 <u>Rozwój infrastruktury technicznej i komunalnej, w tym poprawa efektywności energetycznej obiektów użyteczności publicznej;</u></p> <p>Cel operacyjny I.2 Sprawne i efektywne zarządzanie terytorialne;</p> <p>Cel operacyjny I.3 <u>Zwiększenie wewnętrznej i zewnętrznej dostępności komunikacyjnej Gminy Sulęcín.</u></p> <p><i>*objaśnienie: podkreślone cele świadczą o ich realizacji przez Gminny Program Rewitalizacji</i></p>	<p>PZ nr 1, PZ nr 5, PU nr 1</p>	<p>CEL 1: W mieszkańcach siła! – aktywizacja i integracja mieszkańców</p> <p>Kierunek 1.1. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu</p> <p>CEL 2: Sulęcín dla każdego - poprawa jakości przestrzeni i środowiska</p> <p>Kierunek 2.1. Zwiększenie standardów zamieszkania na obszarze rewitalizacji</p> <p>Kierunek 2.2. Zwiększenie dostępności przestrzeni publicznych poprzez eliminację barier architektonicznych (w tym poprawa warunków użyteczności infrastruktury drogowej)</p> <p>Kierunek 2.5. Poprawa efektywności energetycznej budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej</p>
<p>Cel strategiczny II: Konkurencyjna gospodarka oparta m.in. o działalność sektora MMŚP, wykorzystująca lokalną specyfikę, w oparciu o zrównoważony rozwój, ochronę środowiska, zasobów naturalnych i klimatu.</p> <p>Cel operacyjny II.1 Rozwój potencjału gospodarczego Gminy Sulęcín, w tym w oparciu o strefę przemysłową oraz funkcjonujące na terenie Gminy poligony;</p> <p>Cel operacyjny II.2 <u>Wielofunkcyjny zrównoważony rozwój miejscowości Gminy Sulęcín;</u></p> <p>Cel operacyjny II.3 <u>Ochrona klimatu oraz wykorzystanie środowiska naturalnego dla rozwoju Gminy Sulęcín.</u></p> <p><i>*objaśnienie: podkreślone cele świadczą o ich realizacji przez Gminny Program Rewitalizacji</i></p>	<p>PZ nr 2, PZ nr 3, PU nr 1</p>	<p>CEL 1: W mieszkańcach siła! – aktywizacja i integracja mieszkańców</p> <p>Kierunek 1.2. Kreowanie poczucia współodpowiedzialności mieszkańców za wspólne przestrzenie</p> <p>CEL 2: Sulęcín dla każdego - poprawa jakości przestrzeni i środowiska</p> <p>Kierunek 2.3. Poprawa stanu powietrza poprzez ograniczenie niskiej emisji</p> <p>Kierunek 2.4. Poprawa wizerunku obszaru rewitalizacji poprzez podniesienie estetyki i atrakcyjności przestrzeni</p> <p>Kierunek 2.5. Poprawa efektywności energetycznej budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej</p> <p>Kierunek 2.7. Rozwój błękitno-zielonej infrastruktury w celu ograniczenia skutków zmian klimatu</p>
<p>Cel strategiczny III: Poprawa jakości życia oraz aktywizacja i rozwój kształcenia społeczeństwa obywatelskiego w oparciu o skuteczny system oświatowy oraz rozwinięty system usług społecznych dla dzieci, młodzieży, dorosłych i seniorów.</p>	<p>PZ nr 2, PZ nr 4, PZ nr 5</p>	<p>CEL 1: W mieszkańcach siła! – aktywizacja i integracja mieszkańców</p> <p>Kierunek 1.1. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu</p> <p>Kierunek 1.3. Zwiększenie stopnia integracji międzysąsiedzkiej i międzypokoleniowej</p>

<p>Cel operacyjny III.1 <u>Rozwój potencjału edukacyjnego dzieci, młodzieży i osób dorosłych z Gminy Sulęcín</u></p> <p>Cel operacyjny III.2 <u>Wsparcie systemu zarządzania bezpieczeństwem publicznym</u></p> <p>Cel operacyjny III.3 <u>Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu i bezpieczeństwu zdrowotnemu mieszkańców.</u></p> <p><i>*objaśnienie: podkreślone cele świadczą o ich realizacji przez Gminny Program Rewitalizacji</i></p>		<p>Kierunek 1.4. Wsparcie inicjatyw oddolnych w celu rozwoju oferty społeczno-kulturalnej</p> <p>Kierunek 1.5. Wzmocnienie tożsamości lokalnej</p> <p>CEL 2: Sulęcín dla każdego - poprawa jakości przestrzeni i środowiska</p> <p>Kierunek 2.2. Zwiększenie dostępności przestrzeni publicznych poprzez eliminację barier architektonicznych (w tym poprawa warunków użyteczności infrastruktury drogowej)</p> <p>CEL 3: Od zabawy po naukę – Sulęcín otwarty na potrzeby mieszkańców</p> <p>Kierunek 3.1. Poszerzenie oferty edukacyjnej, kulturalnej i sportowej dla mieszkańców z różnych grup wiekowych</p> <p>Kierunek 3.3. Promocja dobrych postaw i nabywania nowych umiejętności wśród mieszkańców</p>
<p>Cel strategiczny IV: Zachowanie dziedzictwa kulturowego oraz rozwój atrakcyjności rekreacyjnej i turystycznej Gminy.</p> <p>Cel operacyjny IV.1 <u>Zachowanie dziedzictwa kulturowego w Gminie Sulęcín</u></p> <p>Cel operacyjny IV.2 <u>Poprawa jakości promocji, w tym w zakresie zachęt do osiadania oraz zwiększanie popytu na turystykę, kulturę i rekreację</u></p> <p>Cel operacyjny IV.3 <u>Poprawa oferty kulturalnej i rekreacyjno-sportowej.</u></p> <p><i>*objaśnienie: podkreślone cele świadczą o ich realizacji przez Gminny Program Rewitalizacji</i></p>	<p>PZ nr 2, PZ nr 3, PZ nr 4</p>	<p>CEL 1: W mieszkańcach siła! – aktywizacja i integracja mieszkańców</p> <p>Kierunek 1.4. Wsparcie inicjatyw oddolnych w celu rozwoju oferty społeczno-kulturalnej</p> <p>Kierunek 1.5. Wzmocnienie tożsamości lokalnej</p> <p>CEL 2: Sulęcín dla każdego - poprawa jakości przestrzeni i środowiska</p> <p>Kierunek 2.4. Poprawa wizerunku obszaru rewitalizacji poprzez podniesienie estetyki i atrakcyjności przestrzeni</p> <p>CEL 3: Od zabawy po naukę – Sulęcín otwarty na potrzeby mieszkańców</p> <p>Kierunek 3.1. Poszerzenie oferty edukacyjnej, kulturalnej i sportowej dla mieszkańców z różnych grup wiekowych</p> <p>Kierunek 3.2. Rozwój aktywności fizycznej wśród mieszkańców</p> <p>Kierunek 3.4. Zwiększenie różnorodności form spędzania czasu wolnego dla wszystkich grup wiekowych</p>
Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sulęcín na lata 2017-2025		
<p>Głównym przesłaniem strategii jest podjęcie systemowych rozwiązań problemów społecznych występujących w Gminie Sulęcín, destabilizujących życie mieszkańców. Zapewnienie odpowiednich warunków do prawidłowego funkcjonowania osób i rodzin jest podstawowym zadaniem efektywnej polityki lokalnej. Zintensyfikowanie ukierunkowanych działań pomocy społecznej ma na uwadze doprowadzenie świadczeniobiorców do życiowego usamodzielniania i umiejętności rozwiązywania własnych problemów. Dokument ten jest wyrazem zintegrowanego planowania strategicznego, określa sposób osiągnięcia wyznaczonych celów i pozwala wypracować sprawny i efektywny system pomocy, umożliwiający skuteczne rozwiązywanie problemów społecznych. Zawarto w nim 3 cele strategiczne mające za zadanie redukcję niekorzystnych zjawisk społecznych:</p>		
<p>Podstawowe regulacje:</p>	<p>GPR realizuje wyszczególnione cele w przedsięwzięciach:</p>	<p>Realizowane cele i kierunki rewitalizacji:</p>
<p>Cel strategiczny 1 Zintegrowany system wsparcia i opieki nad dzieckiem oraz rodziną</p>	<p>PZ nr 2, PZ nr 3, PZ nr 4, PZ nr 5</p>	<p>CEL 1: W mieszkańcach siła! – aktywizacja i integracja mieszkańców</p> <p>Kierunek 1.1. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu</p>

<p>Cel operacyjny 1.1. <u>Wspieranie rodzin w prawidłowym wypełnianiu funkcji rodzicielskiej.</u></p> <p>Cel operacyjny 1.2. <u>Wspieranie przeciwdziałania problemom wychowawczym dzieci i młodzieży zagrożonych wykluczeniem społecznym.</u></p> <p>Cel operacyjny 1.3. <u>Promowanie i wspieranie aktywności sportowej, kulturalnej, artystycznej wśród dzieci i młodzieży oraz rodzinnego spędzania wolnego czasu.</u></p> <p>Cel operacyjny 1.4. Organizowanie i wspieranie inicjatyw uświadamiających i przeciwdziałających występowaniu przemocy w rodzinie.</p> <p>Cel operacyjny 1.5 <u>Prowadzenie kompleksowego systemu wsparcia i pomocy rodzinom dotkniętym przemocą.</u></p> <p><i>*objaśnienie: podkreślone cele świadczą o ich realizacji przez Gminny Program Rewitalizacji</i></p>		<p>Kierunek 1.4. Wsparcie inicjatyw oddolnych w celu rozwoju oferty społeczno-kulturalnej</p> <p>CEL 3: Od zabawy po naukę – Sulęcín otwarty na potrzeby mieszkańców</p> <p>Kierunek 3.1. Poszerzenie oferty edukacyjnej, kulturalnej i sportowej dla mieszkańców z różnych grup wiekowych</p> <p>Kierunek 3.2. Rozwój aktywności fizycznej wśród mieszkańców</p> <p>Kierunek 3.3. Promocja dobrych postaw i nabywania nowych umiejętności wśród mieszkańców</p> <p>Kierunek 3.4. Zwiększenie różnorodności form spędzania czasu wolnego dla wszystkich grup wiekowych</p>
<p>Cel strategiczny 2 Rozwój systemów wspierających aktywność zawodową mieszkańców gminy</p> <p>Cel operacyjny 2.1. <u>Prowadzenie działań aktywizujących osoby bezrobotne</u></p> <p>Cel operacyjny 2.2. <u>Organizowanie działań mogących ograniczyć występowanie ubóstwa wśród mieszkańców</u></p> <p><i>*objaśnienie: podkreślone cele świadczą o ich realizacji przez Gminny Program Rewitalizacji</i></p>	<p>PZ nr 1, PZ nr 3</p>	<p>CEL 1: W mieszkańcach siła! – aktywizacja i integracja mieszkańców</p> <p>Kierunek 1.1. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu</p> <p>Kierunek 1.3. Zwiększenie stopnia integracji międzysąsiedzkiej i międzypokoleniowej</p> <p>Kierunek 1.4. Wsparcie inicjatyw oddolnych w celu rozwoju oferty społeczno-kulturalnej</p> <p>Kierunek 1.5. Wzmocnienie tożsamości lokalnej</p> <p>CEL 3: Od zabawy po naukę – Sulęcín otwarty na potrzeby mieszkańców</p> <p>Kierunek 3.1. Poszerzenie oferty edukacyjnej, kulturalnej i sportowej dla mieszkańców z różnych grup wiekowych</p> <p>Kierunek 3.3. Promocja dobrych postaw i nabywania nowych umiejętności wśród mieszkańców</p>
<p>Cel strategiczny 3 Pomoc osobom niepełnosprawnym i starszym w prawidłowym funkcjonowaniu w życiu społeczności lokalnej</p> <p>Cel operacyjny 3.1. <u>Utworzenie i doskonalenie sprawnego systemu wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych</u></p> <p>Cel operacyjny 3.2. <u>Wspieranie inicjatyw informacyjnych oraz działań edukacyjnych w zakresie podnoszenia świadomości społecznej i kształtowania odpowiednich</u></p>	<p>PZ nr 2, PZ nr 3</p>	<p>CEL 1: W mieszkańcach siła! – aktywizacja i integracja mieszkańców</p> <p>Kierunek 1.1. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu</p> <p>Kierunek 1.3. Zwiększenie stopnia integracji międzysąsiedzkiej i międzypokoleniowej</p> <p>Kierunek 1.4. Wsparcie inicjatyw oddolnych w celu rozwoju oferty społeczno-kulturalnej</p> <p>CEL 2: Sulęcín dla każdego - poprawa jakości przestrzeni i środowiska</p> <p>Kierunek 2.2. Zwiększenie dostępności przestrzeni publicznych poprzez eliminację barier architektonicznych (w tym poprawa warunków użyteczności infrastruktury drogowej)</p>

<p><u>zachowań wobec osób niepełnosprawnych.</u></p> <p><i>*objaśnienie: podkreślone cele świadczą o ich realizacji przez Gminny Program Rewitalizacji</i></p>		<p>CEL 3: Od zabawy po naukę – Sulęcín otwarty na potrzeby mieszkańców</p> <p>Kierunek 3.1. Poszerzenie oferty edukacyjnej, kulturalnej i sportowej dla mieszkańców z różnych grup wiekowych</p> <p>Kierunek 3.3. Promocja dobrych postaw i nabywania nowych umiejętności wśród mieszkańców</p> <p>Kierunek 3.4. Zwiększenie różnorodności form spędzania czasu wolnego dla wszystkich grup wiekowych</p>
--	--	---

Źródło: opracowanie własne.

Realizacja przedsięwzięć zaplanowanych w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Sulęcín wpłynie pozytywnie na osiągnięcie celów operacyjnych i strategicznych wskazanych w powyższych dokumentach. Realizowane przedsięwzięcia pośrednio lub bezpośrednio wpisują się w założenia przeanalizowanych dokumentów. Zapisy Gminnego Programu Rewitalizacji pozostają spójne z zapisami przeanalizowanych dokumentów programowych i strategicznych.

8. MECHANIZMY INTEGROWANIA DZIAŁAŃ ORAZ PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH

8.1. KOMPLEKSOWOŚĆ PROGRAMU

Przez rewitalizację należy rozumieć proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, **prowadzony w sposób kompleksowy**, poprzez zintegrowane działania szczególnie na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki. Proces ten jest skoncentrowany terytorialnie oraz prowadzony przez interesariuszy rewitalizacji zgodnie z przyjętym programem rewitalizacji. Założeniami procesu rewitalizacji są: interdyscyplinarność, kompleksowość, partnerstwo oraz reakcja na kryzys.

Kompleksowo prowadzone działania uwzględniają projekty rewitalizacyjne współfinansowane ze środków unijnych oraz innych publicznych lub prywatnych, które skupione są na **aspekcie społecznym z uwzględnieniem rozwoju gospodarczego, przestrzenno-funkcjonalnego, technicznego lub środowiskowego**. Planowane przedsięwzięcia uwzględniają najpilniejsze potrzeby obszaru rewitalizacji i ich długofalowe oddziaływanie warunkujące osiągnięciem kompleksowości interwencji. W trakcie wdrażania programu rewitalizacji nie dopuszcza się możliwości planowania i realizacji tylko wybiórczych inwestycji, nastawionych jedynie na szybki efekt poprawy estetyki przestrzeni, skupionych tylko na działaniach remontowych czy modernizacyjnych, które nie skutkują zmianami strukturalnymi na obszarze rewitalizacji.

8.2. KONCENTRACJA PROGRAMU

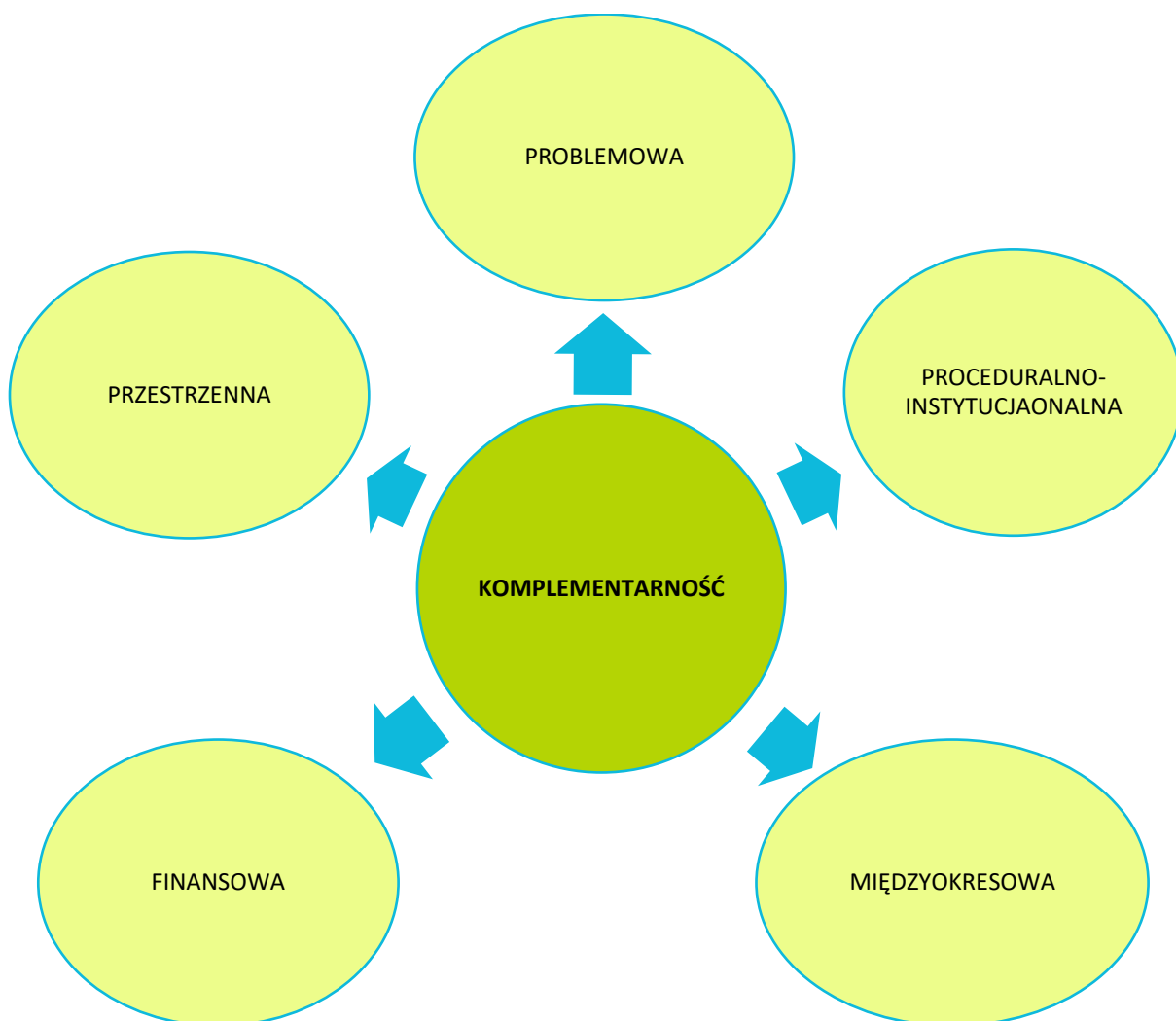
Na etapie delimitacji obszaru zdegradowanego na wyznaczonym obszarze rewitalizacji Gminy Sulęcina, na który składa się centrum Sulęcina, zdiagnozowano koncentrację negatywnych zjawisk, w szczególności w sferze społecznej, ale również w sferze przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej. Diagnoza pogłębiona obszaru rewitalizacji potwierdziła występowanie negatywnych zjawisk w tych sferach oraz dodatkowo pozwoliła na identyfikację negatywnych zjawisk w sferze gospodarczej i środowiskowej.

Prawie wszystkie planowane podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne będą prowadzone na wyznaczonym obszarze rewitalizacji. Wyjątkiem jest przedsięwzięcie nr 2, którego część (moduł II), ze względów prawno-funkcjonalnych, zostanie zrealizowana poza obszarem rewitalizacji, ale tuż przy granicy obszaru. W celu wsparcia prowadzonego procesu rewitalizacji dopuszcza się realizację pozostałych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, również zlokalizowanych na obszarze rewitalizacji.

8.3. KOMPLEMENTARNOŚĆ PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH

Działania zaplanowane w Gminnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Sulęcina na lata 2024-2030 wspierają proces rewitalizacji w sposób zaplanowany, skoordynowany, komplementarny oraz zintegrowany wewnątrz i zewnątrz. Komplementarność przedsięwzięć rewitalizacyjnych jest widoczna w obecnie wdrażanych działaniach o charakterze rewitalizacyjnym lub planowanych do realizacji.

Zaplanowane w programie rewitalizacji przedsięwzięcia są komplementarne w następujących wymiarach: przestrzennym, problemowym, proceduralno-instytucjonalnym, międzykresowym oraz w zakresie źródeł finansowania.

8.3.1. Komplementarność przestrzenna

Komplementarność przestrzenna oznacza konieczność wzięcia pod uwagę podczas tworzenia i realizacji programu rewitalizacji wzajemnych powiązań pomiędzy projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi zarówno realizowanych na obszarze rewitalizacji, jak i znajdujących się poza nim, ale oddziałujących na obszar rewitalizacji. Planowane do realizacji przedsięwzięcia rewitalizacyjne zlokalizowane są w większości w granicach wyznaczonego obszaru rewitalizacji. Mając jednak na uwadze efekt synergii zdecydowano się na rozszerzenie przestrzennego zakresu jednego z przedsięwzięć, które będzie realizowane częściowo poza obszarem rewitalizacji, ale jego realizacja przyczyni się do rozwiązania problemów na obszarze rewitalizacji.

Jest to Projekt zintegrowany nr 2: „Zagospodarowanie i udostępnianie terenów zielonych dla mieszkańców” – wdrożenie przedsięwzięcia przyczyni się do rozwiązania lub ograniczenia problemów występujących na obszarze rewitalizacji. Do których należy m.in. niewystarczająca oferta kulturalna oraz brak miejsca do spędzania czasu, które skutkują niskim poziomem uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym mieszkańców oraz pojawiającymi się aktami wandalizmu. Celem projektu jest

zapewnienie lokalnej społeczności miejsc do spędzania czasu wolnego w otoczeniu natury (w tym aktywnego wypoczynku) oraz rozszerzenia oferty kulturalno-sportowej dla mieszkańców. Oferta zostanie dostosowana do różnych grup wiekowych. W ramach projektu zagospodarowany zostanie teren po byłym Ogródku Jordanowskim, który pozwoli na utworzenie ciekawej i atrakcyjnej przestrzeni. Ponadto w ramach projektu powstanie II etap Promenady przy rzece Postomii, który połączy istniejące i powstałe tereny rekreacji i wypoczynku w zachodniej części obszaru rewitalizacji.

Zapewnienie komplementarności przestrzennej powinno wiązać się z wprowadzeniem mechanizmów analizy następstw decyzji przestrzennych w skali gminy i otoczenia dla skuteczności Programu Rewitalizacji. Warto zaznaczyć, że realizowane projekty będą oddziaływały na cały obszar dotknięty kryzysem, a nie wyłącznie punktowo. Zakładają one możliwość korzystania z nowej infrastruktury publicznej nie tylko przez mieszkańców obszaru rewitalizacji, ale i całej Gminy. Należy również zaznaczyć, że realizacja zaplanowanych przedsięwzięć nie będzie skutkować przenoszeniem się problemów na inne obszary, co mogłoby prowadzić do niepożądanych efektów społecznych, takich jak segregacja społeczna czy marginalizacja.

Lokalizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych przedstawiona została w załączniku nr 1 do Gminnego Programu Rewitalizacji.

8.3.2. Komplementarność problemowa

Prowadzone działania rewitalizacyjne w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Sulęcín na lata 2024-2030 mają dążyć do założonej w Programie wizji oraz przyczynić się do realizacji celów rewitalizacji. Powiązania podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych z celami rewitalizacji, a także ich pożądane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny przedstawiono w rozdziale 6.1. Z kolei spójność pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych z kierunkami działań, które realizują, została przedstawiona w rozdziale 6.2. Komplementarność problemową przedsięwzięć powinno się również zapewniać stosując mechanizm powiązania działań rewitalizacyjnych ze strategicznymi decyzjami gminy w innych sferach, co wpłynie na lepszą koordynację tematyczną oraz sprawną organizację działań.

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne zostały również opracowane w myśl wzajemnego oddziaływania i dopełnienia tematycznego. W rezultacie będą one stanowiły odpowiedź na występujące problemy w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej, technicznej oraz przestrzenno-funkcjonalnej.

Tab. 25. Komplementarność problemowa przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Nr	Nazwa przedsięwzięcia	Oddziaływanie na problemy w sferze:				
		społecznej	gospodarczej	środowiskowej	przestrzenno-funkcjonalnej	technicznej
PZ nr 1	„Sulęcín razem” - poprawa warunków życia na obszarze rewitalizacji					
PZ nr 2	Zagospodarowanie i udostępnienie terenów zielonych dla mieszkańców					

PZ nr 3	Zagospodarowanie terenów gminnych przy zabytkowych murach obronnych					
PZ nr 4	„Odbetonowanie” sulęcińskiego rynku – rewitalizacja Placu Czarnieckiego					
PZ nr 5	Od szkoły się zaczyna! – poprawa warunków nauczania w Szkole Podstawowej nr 1 im. Jana Pawła II w Sulęcinie					
PU nr 1	Budowa zbiornika retencyjnego					
PU nr 2	Budowa budynków wielorodzinnych wraz z zagospodarowaniem terenu					

Źródło: opracowanie własne.

Każde podstawowe przedsięwzięcie rewitalizacyjne składa się z kilku powiązanych ze sobą działań (modułów) mających charakter zarówno infrastrukturalny, jak i miękki, tworząc w ten sposób projekt zintegrowany. Ma to przeciwdziałać również fragmentacji działań tj. tzw. „rewitalizacji technicznej” lub „rewitalizacji społecznej”, które to pojęcia są błędnie stosowane, ponieważ rewitalizacja jest zawsze kompleksowa.

Ponadto poszczególne projekty zintegrowane są powiązane pomiędzy sobą, co zwiększa komplementarność zaplanowanych do realizacji działań. Niniejszy dokument zakłada również realizację pozostałych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, które mają na celu wsparcie i dopełnienie projektów podstawowych, bezpośrednio ukierunkowanych na osiągnięcie celów strategicznych. Ma to prowadzić do osiągnięcia efektu synergii i zachowania kompleksowości podejmowanej interwencji. Powiązania pomiędzy przedsięwzięciami podstawowymi oraz ich zależność z pozostałymi przedsięwzięciami przedstawia poniższa tabela.

Tab. 26. Powiązania między przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi

Nr	Nazwa przedsięwzięcia	PZ nr 1	PZ nr 2	PZ nr 3	PZ nr 4	PZ nr 5
PZ nr 1	„Sulęcin razem” - poprawa warunków życia na obszarze rewitalizacji					
PZ nr 2	Zagospodarowanie i udostępnienie terenów zielonych dla mieszkańców					
PZ nr 3	Zagospodarowanie terenów gminnych przy zabytkowych murach obronnych					
PZ nr 4	„Odbetonowanie” sulęcińskiego rynku –					

	rewitalizacja Placu Czarnieckiego					
PZ nr 5	Od szkoły się zaczyna! – poprawa warunków nauczania w Szkole Podstawowej nr 1 im. Jana Pawła II w Sulęcinie					
PU nr 1	Budowa zbiornika retencyjnego					
PU nr 2	Budowa budynków wielorodzinnych wraz z zagospodarowaniem terenu					

Źródło: opracowanie własne.

8.3.3. Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna oznacza konieczność takiego zaprojektowania systemu zarządzania programem rewitalizacji, który pozwoli na efektywne współdziałanie na jego rzecz różnych instytucji oraz wzajemne uzupełnianie się i spójność procedur. Zakłada się połączenie systemu wdrażania, zarządzania i monitoringu Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Sulęcina na lata 2024-2030 z procedurami wynikającymi ze Strategii Rozwoju Gminy Sulęcina do roku 2027. Wspólnymi organami w realizacji obu wymienionych dokumentów będzie Burmistrz Sulęcina odpowiedzialny za stymulowanie i koordynację działań, a także odpowiednie wydziały Urzędu Miejskiego, jednostki organizacyjne i partnerzy Gminy, którym zadania wynikające z Programu będą zlecane w taki sposób, aby wykonywały je podmioty mające do tego najlepsze kompetencje.

Realizacja poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, obejmujących działania prowadzone na terenie wpisanym do rejestru zabytków lub w obiektach indywidualnych wpisanych do rejestru zabytków, będzie poprzedzona uzyskaniem pozwolenia Lubuskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna zostanie zapewniona nie tylko na etapie programowania, ale również na etapie wdrażania, dzięki współpracy i działaniu osób odpowiedzialnych za poszczególne elementy programu w ramach Komitetu Rewitalizacji.

Szczegółowy opis systemu zarządzania, monitorowania i oceny efektywności wdrażanych działań przedstawiony został w rozdziale 10 i 12.

8.3.4. Komplementarność międzyokresowa

Zachowanie ciągłości programowej (polegającej na kontynuacji lub rozwijaniu wsparcia z polityki spójności) ma w procesach rewitalizacji kluczowe znaczenie, stąd działania rewitalizacyjne zaplanowane w niniejszym Programie są komplementarne z działaniami prowadzonymi w perspektywach finansowych Unii Europejskiej w latach 2004-2006, 2007-2013, 2014-2020 oraz 2021-2027. Stanowią one kontynuację i uzupełnienie wcześniejszych projektów. Przedstawione projekty wynikały z realizacji poprzedniego Programu Rewitalizacji, innych dokumentów lub pozytywnie wpływały na efekty rewitalizacji, choć nie były przewidziane w programie. Ponadto wnioski

wyciągnięte z realizacji poprzednich projektów pozwolą na bardziej efektywne wykorzystanie środków, co wzmocni efektywność i skuteczność podejmowanych działań. Realizowane przedsięwzięcia obejmowały wyznaczony obszar rewitalizacji lub pośrednio wpływały na sytuację społeczno-gospodarczą.

Tab. 27. Wykaz projektów zrealizowanych w poprzednich latach przy wsparciu środków pochodzących z funduszy europejskich

Perspektywa finansowa 2004-2006				
Lp.	Nazwa zrealizowanego projektu	Wartość projektu	Dofinansowanie UE	Beneficjent
1.	Rozbudowa systemu kanalizacji sanitarnej w Gminie Sulęcín. Etap Sulęcín, Brzeźno	2 672 652,93 zł	1 754 123,94 zł	Gmina Sulęcín
Perspektywa finansowa 2007-2013				
Lp.	Nazwa zrealizowanego projektu	Wartość projektu	Dofinansowanie UE	Beneficjent
1.	„Budowa i wyposażenie Sali sportowej oraz doposażenie Gimnazjum im. Jana Pawła II w Sulęcínie”	4 151 510,68 zł	2 075 755,34 zł	Gmina Sulęcín
2.	Rozbudowa systemu kanalizacji sanitarnej, deszczowej oraz sieci wodociągowej w gm. Sulęcín. Etap Sulęcín.	2 372 076,16 zł	1 108 278,76 zł	Gmina Sulęcín
3.	Wyposażenie Domu Joannitów na potrzeby Centrum Współpracy Polsko-Niemieckiej oraz renowacja przyległych zabytkowych murów miejskich	451 746,28 zł	383 984,31 zł	Gmina Sulęcín
4.	Indywidualizacja w Gminie Sulęcín	211 626,99 zł	179 882,94 zł	Gmina Sulęcín
5.	Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Sulęcínie	459 075,66 zł	390 214,31 zł	Gmina Sulęcín/Ośrodek Pomocy Społecznej w Sulęcínie
6.	Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Sulęcínie	202 807,45 zł	172 386,33 zł	Gmina Sulęcín/Ośrodek Pomocy Społecznej w Sulęcínie
Perspektywa finansowa 2014-2020				
Lp.	Nazwa zrealizowanego projektu	Wartość projektu	Dofinansowanie UE	Beneficjent
1.	Rozbudowa i przebudowa oczyszczalni ścieków w Sulęcínie wraz z modernizacją sieci kanalizacji sanitarnej i wodociągowej w aglomeracji Sulęcín	51 007 764,39 zł	24 604 231,68 zł	Gmina Sulęcín

2.	Rewitalizacja zmarginalizowanej przestrzeni w centrum Sulęcina wraz z nadaniem jej nowych funkcji	12 824 802,00 zł	9 271 959,07 zł	Gmina Sulęcín
3.	Odnowienie zieleni w parku miejskim w Sulęcínie	3 557 517,37 zł	3 023 889,75 zł	Gmina Sulęcín
4.	Rewitalizacja parku miejskiego w Sulęcínie – etap II	2 972 229,37 zł	2 229 171,95 zł	Gmina Sulęcín
5.	Cyfrowy krok w nowoczesne społeczeństwo	1 978 815,00 zł	1 367 473,78 zł	Gmina Sulęcín
6.	Budowa systemu selektywnej zbiórki odpadów w Gminie Sulęcín.	1 730 616,25 zł	1 038 369,72 zł	Gmina Sulęcín
7.	Zakup samochodu strażackiego wraz ze specjalistycznym sprzętem ratowniczym dla Ochotniczej Straży Pożarnej w Trzemesznie Lubuskim	999 954,00 zł	849 960,90 zł	Gmina Sulęcín
8.	Pierwszy żłobek samorządowy w Gminie Sulęcín!	811 468,75 zł	689 748,43 zł	Gmina Sulęcín
9.	Termomodernizacja budynku świetlicy wiejskiej w miejscowości Ostrów	816 466,74 zł	572 286,66 zł	Gmina Sulęcín
10.	Kreatywne przedszkole - twórczy maluch w Gminie Sulęcín	437 765,88 zł	372 100,99 zł	Gmina Sulęcín
11.	Wsparcie edukacji przedszkolnej w Gminie Sulęcín	348 414,00 zł	296 151,90 zł	Gmina Sulęcín
12.	Nie jesteśmy sami - kompleksowy program wsparcia osób niesamodzielnych i niepełnosprawnych z gminy Sulęcínie	952 170,00 zł	809 344,50 zł	Gmina Sulęcín/Ośrodek Pomocy Społecznej w Sulęcínie
13.	Aktywna integracja szansą na samodzielność	400 000,00 zł	340 000,00 zł	Gmina Sulęcín/Ośrodek Pomocy Społecznej w Sulęcínie
14.	Aktywna integracja drogą do niezależności	400 000,00 zł	340 000,00 zł	Gmina Sulęcín/Ośrodek Pomocy Społecznej w Sulęcínie

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.mapadotacji.gov.pl.

Pozytywnym akcentem będzie uzupełnienie i kontynuacja działań rewitalizacyjnych prowadzonych w poprzednim Programie. W latach 2016-2023 Gmina Sulęcín prowadziła rewitalizację za pomocą ówczesnie obowiązującego Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Sulęcín do roku 2023, z perspektywą do 2030 roku. Program obejmował realizację 13 podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz 8 pozostałych działań. Gminny Program Rewitalizacji zachowuje ciągłość programową w odniesieniu do przedsięwzięć zrealizowanych w latach 2016-2023 w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Sulęcín, wśród których wymienić należy m.in.:

- „Aktywna integracja szansą na samodzielność”,
- Przygotowanie i wdrożenie Programu Animacji Środowiskowej,
- Realizacja programów osłonowych, w tym Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej ,
- „Wspieranie jednostek samorządu terytorialnego w tworzeniu systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie”,
- Cykl festiwali kulturalno-społecznych,
- Odnowienie zieleni w parku miejskim w Sulęcinie,
- Rewitalizacja parku miejskiego w Sulęcinie,
- Rewitalizacja Sulęcińskiego Ośrodka Kultury,
- Termomodernizacja budynku Sulęcińskiego Ośrodka Kultury,
- Zagospodarowanie przestrzeni między blokami mieszkalnymi – utworzenie miejsc spotkań i integracji; poprawa infrastruktury technicznej, co pozwoli na wydobycie potencjału przestrzeni wspólnej.

8.3.5. Komplementarność źródeł finansowania

Działania rewitalizacyjne, zaplanowane do wdrożenia w niniejszym Programie, mają na celu wyprowadzenie obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego. Nagromadzenie się negatywnych zjawisk zarówno w sferze społecznej, jak i gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej koreluje z koniecznością zwiększenia nakładów finansowych na realizację działań w wyznaczonym obszarze. Projekty o charakterze rewitalizacyjnym łączące środki prywatne i publiczne, mogą być wspomagane środkami zewnętrznymi, pochodzącymi z:

- funduszy unijnych;
- funduszy publicznych krajowych;
- programów jednostek samorządu terytorialnego wyższego szczebla, w tym zwłaszcza programów finansowanych ze środków Samorządu Województwa Lubuskiego;
- innych funduszy międzynarodowych, w tym m.in. funduszy EOG i funduszy Norweskich;
- innych zwrotnych i bezzwrotnych źródeł finansowania, dystrybuowanych przez podmioty publiczne i prywatne.

Warto jest zauważyć, że w ramach perspektywy finansowej 2021-2027 samorząd będzie miał możliwość korzystania z nowej puli dofinansowań. Polityka spójności na lata 2021-2027 docelowo obejmie fundusze takie jak: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR), Fundusz Spójności (FS), Europejski Fundusz Społeczny+ (EFS+). Dodatkowym wsparciem będzie Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji (FST), który jest częścią Europejskiego Zielonego Ładu (European Green Deal) i elementem (I filarem) Mechanizmu Sprawiedliwej Transformacji. Do krajowych programów w ramach Umowy Partnerstwa w nowej perspektywie finansowej 2021-2027 należą:

- Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko (FEnIKS),
- Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki (FENG),
- Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS),
- Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy (FERC),
- Pomoc Techniczna dla Funduszy Europejskich (PTFE),
- Fundusze Europejskie Pomoc Żywnościowa (FEPŻ),
- programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej.

Gmina może korzystać także z funduszy dedykowanych dla województwa lubuskiego w ramach Funduszy Europejskich dla Lubuskiego 2021-2027. Kolejnymi możliwościami finansowania działań rewitalizacyjnych z uwzględnieniem udziału interesariuszy procesu jest finansowanie w ramach

formuły Partnerstwa Publiczno-Prywatnego oraz zaangażowanie do działań organizacji pozarządowych.

Zakłada się możliwość uzupełniania i łączenia finansowania projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych ze środków EFS+, EFRR i FS z wykluczeniem ryzyka podwójnego finansowania oraz prywatnych i publicznych źródeł finansowania.

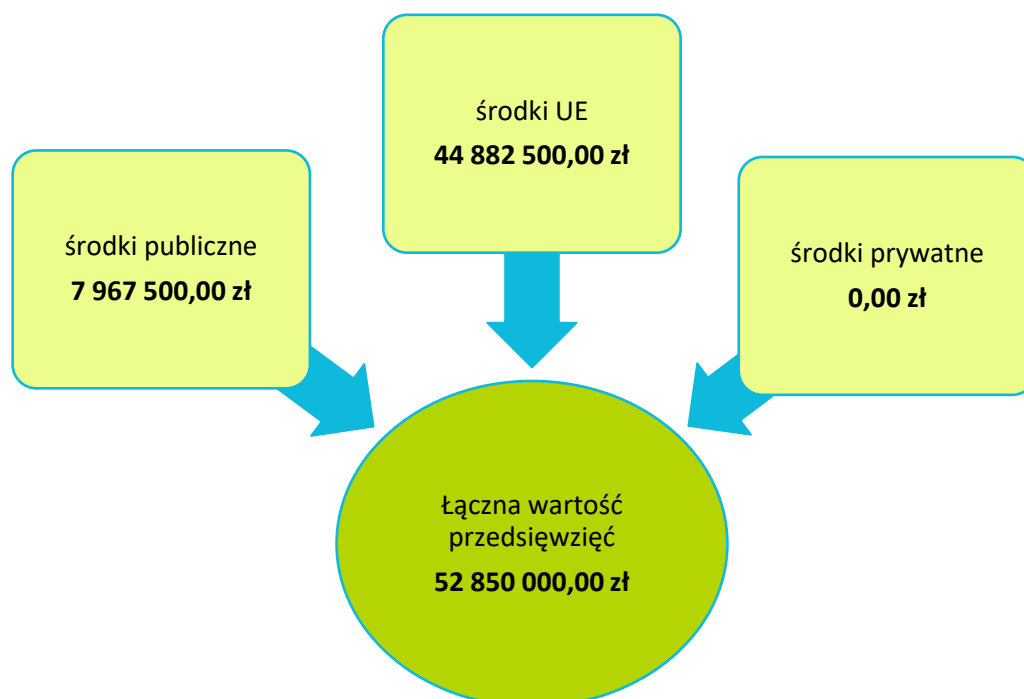
Szczegółowe informacje dotyczące potencjalnych źródeł finansowania poszczególnych projektów znajdują się w rozdziale 9.

9. RAMY FINANSOWE GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI

W niniejszym rozdziale przedstawione zostały ramy finansowe zaplanowanych projektów rewitalizacyjnych wraz z szacunkowymi nakładami finansowymi w podziale na środki publiczne (krajowe oraz środki budżetu Gminy), środki UE oraz środki prywatne. Łączna wartość przedsięwzięć rewitalizacyjnych szacowana jest na poziomie ponad 52 mln zł, z czego prawie 8 mln zł wydatkowane zostanie ze środków publicznych, w tym z budżetu Gminy Sulęcín, a przeszło 44 mln zł finansowane będzie ze środków Unii Europejskiej (zakładając 85% dofinansowania).

Ryc. 19. Szacunkowe zestawienie wartości przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Źródło: opracowanie własne.

Zaznaczyć należy, iż podane kwoty stanowią wartości szacunkowe, a kwota rzeczywista określana będzie na podstawie dokumentacji projektowej i uwzględniana w Wieloletniej Prognozie Finansowej Gminy. Założono również maksymalne wartości dofinansowań ze środków Unii Europejskiej, jednak przy braku takich możliwości realizacja przedsięwzięć będzie odbywała się w miarę możliwości przy wykorzystaniu środków z innych źródeł. Dopuszcza się również możliwość realizacji przedsięwzięć etapami (modułami), jeśli zaistnieje możliwość pozyskania funduszy na dany moduł. W poniższej tabeli przedstawiono podział źródeł finansowania dla poszczególnych projektów rewitalizacyjnych.

Tab. 28. Szacunkowe ramy finansowe podstawowych i uzupełniających przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Numer projektu	Nazwa przedsięwzięcia rewitalizacyjnego	Podmiot realizujący przedsięwzięcie	Szacowana wartość przedsięwzięcia (zł)	Szacunkowe nakłady finansowe (zł)			Źródła finansowania
				Środki publiczne	Środki UE	Środki prywatne	
Planowane zintegrowane projekty rewitalizacyjne							
PZ nr 1	„Sulęcín razem” - poprawa warunków życia na obszarze rewitalizacji	Gmina Sulęcín	25 500 000,00	3 825 000,00	21 675 000,00	0,00	- Budżet Gminy Sulęcín - Środki zewnętrzne (w tym m.in.: fundusze europejskie w szczególności Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027, dotacje krajowe, pożyczki, kredyty, PPP, moduł I - FEWL 21-27 działanie 8.1)
PZ nr 2	Zagospodarowanie i udostępnienie terenów zielonych dla mieszkańców	Gmina Sulęcín	4 250 000,00	637 500,00	3 612 500,00	0,00	- Budżet Gminy Sulęcín - Środki zewnętrzne (w tym m.in.: fundusze europejskie w szczególności Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027, dotacje krajowe, pożyczki, kredyty, PPP, moduły I i II - FEWL 21-27 działanie 8.1)
PZ nr 3	Zagospodarowanie terenów gminnych przy zabytkowych murach obronnych	Gmina Sulęcín	400 000,00	60 000,00	340 000,00	0,00	- Budżet Gminy Sulęcín - Środki zewnętrzne (w tym m.in.: fundusze europejskie w szczególności Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027, dotacje krajowe, pożyczki, kredyty, PPP, moduł I - FEWL 21-27 działanie 8.1)
PZ nr 4	„Odbetonowanie” sulęcińskiego rynku –	Gmina Sulęcín	1 200 000,00	180 000,00	1 020 000,00	0,00	- Budżet Gminy Sulęcín - Środki zewnętrzne (w tym m.in.: fundusze europejskie w szczególności Fundusze Europejskie dla Lubuskiego

	rewitalizacja Placu Czarnieckiego						2021-2027, dotacje krajowe, pożyczki, kredyty, PPP, moduł I - FEWL 21-27 działanie 8.1)
PZ nr 5	Od szkoły się zaczyna! – poprawa warunków nauczania w Szkole Podstawowej nr 1 im. Jana Pawła II w Sulęcinnie	Gmina Sulęcín	1 100 000,00	165 000,00	935 000,00	0,00	- Budżet Gminy Sulęcín - Środki zewnętrzne (w tym m.in.: fundusze europejskie, dotacje krajowe, pożyczki, kredyty, PPP)
Pozostałe przedsięwzięcia rewitalizacyjne							
PU nr 1	Budowa zbiornika retencyjnego	Gmina Sulęcín	400 000,00	100 000,00	300 000,00	0,00	- Budżet Gminy Sulęcín - Środki zewnętrzne (w tym m.in.: fundusze europejskie w szczególności Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027, dotacje krajowe)
PU nr 2	Budowa budynków wielorodzinnych wraz z zagospodarowaniem terenu	Gmina Sulęcín/ Lubuski SIM Sp. z o.o.	20 000 000,00	3 000 000,00	17 000 000,00	0,00	- Budżet Gminy Sulęcín - Środki zewnętrzne (w tym m.in.: fundusze europejskie w szczególności Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027, dotacje krajowe)
Ogółem			52 850 000,00	7 967 500,00	44 882 500,00	0,00	-

Źródło: opracowanie własne.

10. WDRAŻANIE GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI

10.1. STRUKTURA ZARZĄDZANIA REALIZACJĄ GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Sulęcina na lata 2024-2030 to dokument operacyjny, oddziałujący na różne obszary funkcjonowania gminy, realizowany w różnym czasie, we współpracy z różnymi podmiotami, zarówno w trakcie jego przygotowania, jak również podczas realizacji, monitoringu i ewaluacji. Z tego względu wymaga on zaplanowania odpowiedniego systemu zarządzania. Właściwa realizacja Programu zakłada aktywną współpracę ze wszystkimi interesariuszami rewitalizacji oraz przyporządkowanie poszczególnym jednostkom konkretnych zadań tak, aby przyniosła ona jak najlepsze efekty.

Za zarządzanie i wdrażanie Gminnego Programu Rewitalizacji oraz przedstawianie okresowych ocen z postępu jego realizacji, odpowiedzialny jest Burmistrz Sulęcina. Pełni on rolę nadzorcą nad całym procesem rewitalizacji, a jego zadania wykonywane są we współpracy z wyznaczonym przez niego organem, którym będzie Zespół ds. Rewitalizacji.

Zespół ten będzie funkcjonował w strukturze Urzędu Gminy Sulęcina, a w jego skład wejdą pracownicy Wydziału Inwestycji, Zagospodarowania Przestrzennego i Gospodarki Nieruchomościami oraz Wydziału Oświaty, Kultury, Sportu, Spraw Społecznych i Współpracy. Ponadto w proces koordynacji wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji zaangażowani będą Dyrektor Ośrodka Pomocy Społecznej oraz Kierownik Zakładu Gospodarki Mieszkaniowej.

Do zadań Zespołu należeć będzie:

- koordynacja wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji,
- współpraca z komórkami organizacyjnymi Urzędu, jednostkami organizacyjnymi oraz partnerami społecznymi,
- gromadzenie i aktualizacja danych dotyczących sytuacji kryzysowych w gminie,
- sporządzanie raportów z wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji i przekazywanie ich Komitetowi Rewitalizacji,
- organizacja systemu oceny i monitoringu Gminnego Programu Rewitalizacji, w szczególności opracowanie wzoru formularza sprawozdań z realizacji poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych,
- identyfikowanie potencjalnych zagrożeń i problemów związanych z realizacją Programu,
- bieżące informowanie mieszkańców nt. wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji i realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych,
- zbieranie propozycji zmian do Programu zgłaszanych przez pozostałych interesariuszy rewitalizacji,
- aktualizacja założeń Programu na skutek przeprowadzonej oceny skuteczności i bieżącego monitoringu Programu.

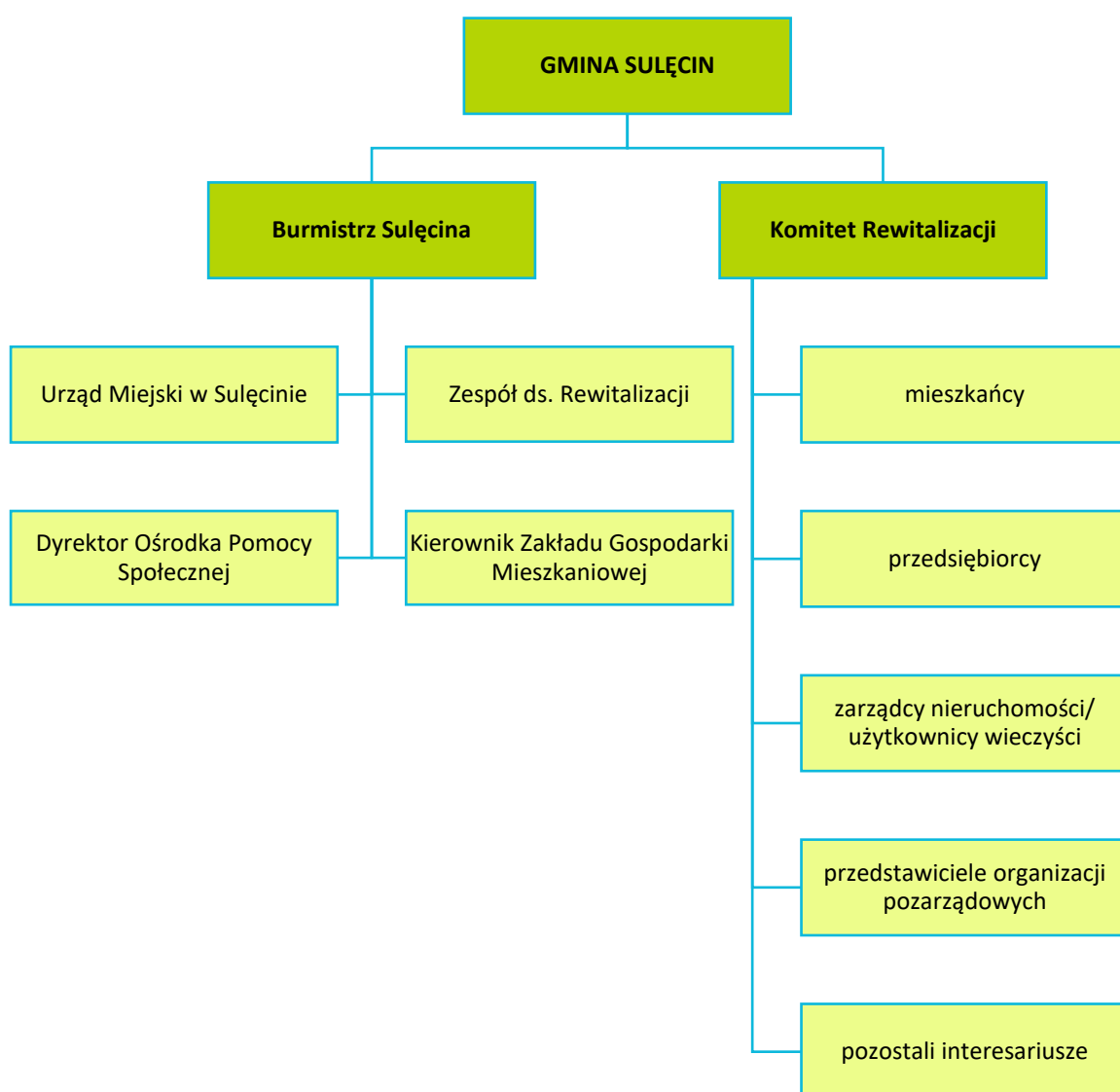
Zgodnie z art. 7 ust. 3 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, przed uchwaleniem Gminnego Programu Rewitalizacji, Rada Miejska zobowiązana jest podjąć uchwałę w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji. Komitet ten stanowi forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami gminy oraz sprawuje funkcję opiniodawczo-doradczą w sprawach związanych z wdrażaniem Gminnego Programu Rewitalizacji. Tworzą go osoby reprezentujące wszystkich interesariuszy rewitalizacji przed organami władz Gminy Sulęcina. Do

minimalnego zakresu uprawnień i zadań Komitetu należy zaopiniowanie, sporządzonej przez Burmistrza Sulęcina, oceny aktualności i stopnia realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji. Do pozostałych zadań Komitetu należy m.in.: podejmowanie działań mających wpływ na proces rewitalizacji na każdym etapie i poziomie prac nad Programem, sprawowanie nadzoru, monitorowanie i ewaluacja działań rewitalizacyjnych. Szczegółowe zasady funkcjonowania Komitetu określa się w regulaminie Komitetu.

Na poniższym schemacie przedstawiono strukturę zarządzania Gminnym Programem Rewitalizacji dla Gminy Sulęcina na lata 2024-2030.

Ryc. 20. Struktura zarządzania realizacją Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Sulęcina

Źródło: opracowanie własne.

10.2. KOSZTY ZARZĄDZANIA

Koszty związane z zarządzaniem procesem rewitalizacji w Gminie Sulęcín ujęte zostaną w bieżących kosztach funkcjonowania Gminy i stanowić będą wydatki na wynagrodzenia pracowników zajmujących się wdrażaniem Gminnego Programu Rewitalizacji wraz z pochodnymi od wynagrodzeń. Średnie miesięczne wynagrodzenie brutto pracownika Urzędu Miejskiego w Sulęcínie w 2022 roku wyniosło 6 242 zł, co stanowiło około 75 tys. zł całkowitych wydatków na pracownika w skali roku. Należy jednak pamiętać, że koszty wynagrodzeń pracowników zostały przedstawione w ramach pracy na pełen etat, z kolei faktyczne zadania związane z Programem będą wykonywane przez nich w części etatu (w ramach swoich dotychczasowych obowiązków służbowych), co pozwala wnioskować, że koszty zarządzania Gminnym Programem Rewitalizacji na jednego pracownika będą niższe. Ponadto, dodatkowym organem w procesie zarządzania Gminnym Programem Rewitalizacji jest Komitet Rewitalizacji, pełniący funkcje opiniodawczo-doradcze, którego praca ma charakter społeczny. Obsługa organizacyjna Komitetu pełniona będzie w ramach działań Urzędu Miejskiego w Sulęcínie.

10.3. RAMOWY HARMONOGRAM REALIZACJI PROGRAMU

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Sulęcín jest programem wieloletnim. Jego okres realizacji wynosi 7 lat. Rok 2024 jest rokiem kończącym prace nad przygotowaniem dokumentu oraz rozpoczynającym realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych. W tym roku planuje się również powołanie Komitetu Rewitalizacji. Z uwagi na fakt, iż ustawa o rewitalizacji obliguje do przygotowywania oceny skuteczności działań rewitalizacyjnych przynajmniej raz na 3 lata, został zaproponowany podział realizacji Programu na 3 letnie okresy. Rok 2030 jest rokiem kończącym Program, w którym zostanie przeprowadzona ewaluacja Gminnego Programu Rewitalizacji.

Tab. 29. Ramowy harmonogram realizacji procesu rewitalizacji

2024-2026	2027-2029	2030
Prace nad GPR/Pierwszy okres realizacji GPR:	Drugi okres realizacji GPR:	Trzeci okres realizacji GPR oraz zakończenie prac nad GPR:
Uchwalenie GPR Powołanie Zespołu ds. Rewitalizacji Powołanie Komitetu Rewitalizacji Realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych przewidzianych na lata 2024-2026	Realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych przewidzianych na lata 2027-2029	Realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych przewidzianych na rok 2030
Opracowanie rocznych raportów monitoringowych za rok 2024 (do 31 marca 2025 r.), 2025 (do 31 marca 2026 r.) i 2026 (do 31 marca 2027 r.),	Opracowanie rocznych raportów monitoringowych za rok 2027 (do 31 marca 2028 r.), 2028 (do 31 marca 2029 r.) i 2029 (do 31 marca 2030 r.)	Opracowanie rocznego raportu monitoringowego za rok 2030 (do 31 marca 2031 r.)
Opracowanie oceny skuteczności działań rewitalizacyjnych za okres 2024-2026 (do 30 kwietnia 2027 r.)	Opracowanie oceny skuteczności działań rewitalizacyjnych za okres 2027-2029 (do 30 kwietnia 2030 r.)	Opracowanie oceny skuteczności działań rewitalizacyjnych za rok 2030 (do 30 kwietnia 2031 r.) Ewaluacja ex-post realizacji GPR za okres 2024-2030

Źródło: opracowanie własne.

11. OPIS SPOSOBU ZAPEWNIENIA UDZIAŁU INTERESARIUSZY W PROCESIE REWITALIZACJI

Partycypacja społeczna jest wyrazem aktywnego uczestnictwa obywateli i podejmowania przez nich decyzji, które są znaczące dla danej społeczności. Może przybierać różnego rodzaju formy i odnosić się do różnych grup społecznych. W przypadku partycypacji w procesie rewitalizacji, mówimy o relacji między władzami samorządowymi a obywatelami, którą charakteryzuje angażowanie jednostek w sprawy je dotyczące poprzez konsultowanie i wypracowywanie konkretnych rozwiązań w dążeniu do osiągnięcia wspólnego celu. W ustawie o rewitalizacji partycypacja odnosi się do aktywnego udziału interesariuszy w kształtowaniu całego procesu rewitalizacji.

Z uwagi na to, iż Gminny Program Rewitalizacji jest dokumentem o charakterze operacyjnym, wdrożenie całego programu, w tym zawartych w nim działań i przedsięwzięć, angażuje wszystkie podmioty zlokalizowane na obszarze rewitalizacji. Uczestnictwo różnych grup interesariuszy należy umożliwić na wszystkich etapach prac nad Programem (diagnozowania, programowania, wdrażania i monitorowania).

Na etapie diagnozowania i programowania wykorzystano następujące formy partycypacji społecznej:

- zbieranie uwag w formie elektronicznej i papierowej,
- ankiety/formularze,
- warsztaty,
- spotkania,
- wywiady.

Aktywną partycypację na etapie diagnozowania i programowania umożliwiono:

- mieszkańcom Gminy Sulęcín,
- przedstawicielom instytucji funkcjonujących na terenie gminy,
- przedsiębiorcom z obszaru rewitalizacji,
- organizacjom pozarządowym działającym na terenie gminy,
- samorządowi gminnemu,
- pozostałym interesariuszom np. przyszłym inwestorom, przyszłym mieszkańcom.

Zapewnienie udziału interesariuszom na etapie diagnozowania rozpoczęło się od konsultacji społecznych dotyczących wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Sulęcín. Od 17 kwietnia do 18 maja 2023 roku wszyscy zainteresowani mogli zgłaszać swoje uwagi oraz wnioski do projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Sulęcín.

Zgodnie z art. 6 ust. 2 ustawy o rewitalizacji, informację o konsultacjach społecznych projektu uchwały zamieszczono 7 dni kalendarzowych przed rozpoczęciem konsultacji, tj. 7 kwietnia 2023 r. w następujących formach:

- na stronie podmiotowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej: <https://bip.sulecin.pl/>;
- na stronie internetowej <http://sulecin.pl/>;
- na tablicach ogłoszeń w Urzędzie Miejskim w Sulęcín, ul. Lipowa 18, 69-200 Sulęcín.

Formularz zgłaszania uwag oraz projekt uchwały wraz z załącznikami oraz Diagnozą służącą wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Sulęcín, dostępne były na stronie internetowej Gminy Sulęcín, na stronie podmiotowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej oraz w formie papierowej w Urzędzie Miejskim. Wypełnione formularze można było dostarczyć w postaci papierowej lub elektronicznej.

Kolejną formą konsultacji była ankieta w formie kwestionariusza on-line dotycząca problemów występujących w 5 sferach funkcjonowania obszaru zaproponowanego do rewitalizacji. Odpowiedzi zbierane były od 17 kwietnia do 18 maja 2023 roku. W dniu 18 kwietnia 2023 roku zorganizowano również spotkanie konsultacyjne on-line o charakterze otwartym. Wzięło w nim udział 2 osoby. Podczas spotkania przedstawiona została propozycja granic obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji oraz metodologia ich wyznaczenia. Uczestnicy mieli możliwość przedstawienia swoich wniosków, a także swobodnego udziału w dyskusji nad przedstawionymi propozycjami dotyczącymi założeń programu. Podczas spotkania nie zgłoszono żadnych uwag ani propozycji zmian projektu. W trakcie konsultacji społecznych w wyznaczonym terminie nie wpłynął żaden wypełniony formularz składania uwag do projektu uchwały z załącznikami, natomiast liczba wypełnionych ankiet wyniosła 24.

Na etapie diagnozy pogłębionej obszaru rewitalizacji oraz programowania Gminnego Programu Rewitalizacji, w dniu 4 stycznia 2024 r. odbyły się warsztaty rewitalizacyjne z mieszkańcami, w tym także liderami społecznymi i przedstawicielami jednostek organizacyjnych Gminy oraz przedstawicielami Urzędu Miejskiego w Sulęcinie. Na początku uczestnicy warsztatów zapoznali się z głównymi założeniami rewitalizacji oraz wnioskami, jakie wypłynęły z diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Część warsztatowa składała się z trzech modułów pn.: „Gdzie leży problem i co można z tym zrobić?”, „Mamy potencjał!” oraz „Działamy na obszarze!”. Zadaniem uczestników było zidentyfikowanie negatywnych zjawisk występujących na obszarze rewitalizacji, wskazanie przyczyn tych zjawisk oraz znalezienie rozwiązań na wyprowadzenie obszaru ze stanu kryzysowego. W dalszej części warsztatów uczestnicy wskazali lokalne potencjały obszaru rewitalizacji, a następnie wypracowali założenia do przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Wypracowane wnioski posłużyły do opracowania rozdziału 3, 4, 5 i 6 niniejszego dokumentu.

W dniu warsztatów partycypacyjnych odbył się również spacer studyjny po obszarze rewitalizacji, podczas którego przedstawiciele Urzędu Miejskiego w Sulęcinie, pracownicy jednostek organizacyjnych oraz członkowie Rady Miejskiej oprowadzili zainteresowane osoby po miejscach i obiektach, które planowane były do poddania działaniom rewitalizacyjnym, bądź w których widoczne były zjawiska kryzysowe. W trakcie spaceru omówiono problemy i stan obecny poszczególnych miejsc i przestrzeni, pomysły na przedsięwzięcia rewitalizacyjne oraz wykonano dokumentację fotograficzną wykorzystaną w niniejszym dokumencie.

Ryc. 21. Dokumentacja fotograficzna z przeprowadzonej wizji lokalnej oraz warsztatów rewitalizacyjnych

Źródło: materiały z wizji lokalnej i warsztatów przeprowadzonych dnia 04.01.2024 r.

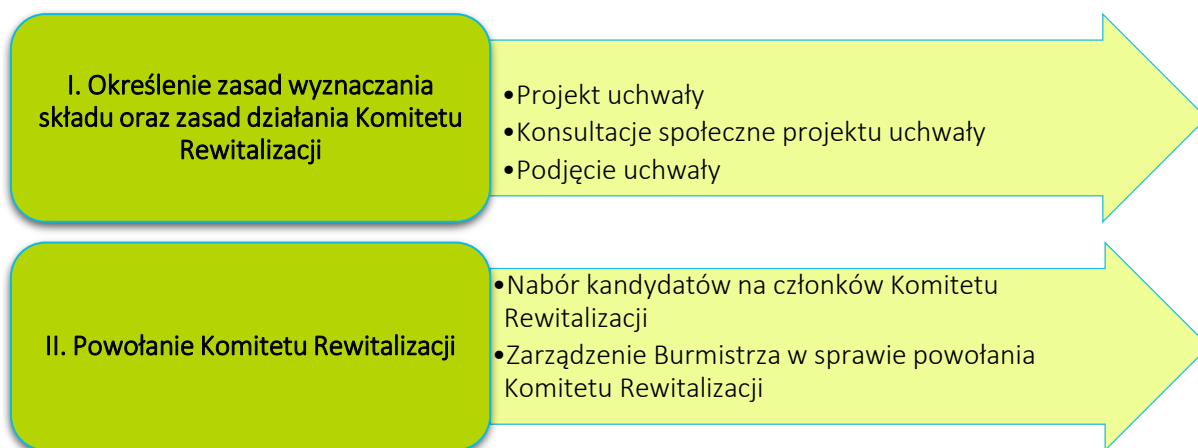
Również na etapie programowania zaproszono interesariuszy rewitalizacji do zgłaszania pomysłów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Pomysły zbierano za pomocą uproszczonych fiszek projektowych, udostępnionych w trakcie trwania naboru. Propozycje mogły być zgłaszane zarówno przez osoby fizyczne, jak i instytucje publiczne, organizacje pozarządowe, koła, kluby, podmioty gospodarcze i inne.

Ostatnią formą partycypacji społecznej na etapie przygotowania Gminnego Programu Rewitalizacji były konsultacje społeczne projektu dokumentu. Przeprowadzono je w trzech formach: zbierania uwag w postaci wypełnionego papierowego lub elektronicznego formularza uwag, wypełnienia ankiety online oraz spotkania konsultacyjnego o charakterze otwartym.

Dodatkowa forma partycypacji społecznej wystąpiła również na etapie wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji, dla którego przeprowadzone były również konsultacje społeczne, w trybie przewidzianym w ustawie o rewitalizacji. Kolejnym etapem będzie powołanie Komitetu Rewitalizacji zgodnie z przyjętym Regulaminem. Wśród członków Komitetu Rewitalizacji będą mogli się znaleźć:

- przedstawiciele mieszkańców obszaru rewitalizacji;
- przedstawiciele mieszkańców spoza obszaru rewitalizacji;
- przedstawiciele podmiotów prowadzących lub zamierzających prowadzić na obszarze rewitalizacji działalność społeczną, w tym organizacji pozarządowych i grup nieformalnych, wskazanych przez organy uprawnione do reprezentowania tych podmiotów;

- przedstawiciele podmiotów prowadzących lub zamierzających prowadzić na obszarze rewitalizacji działalność gospodarczą, lub przedstawiciele właścicieli, użytkowników wieczystych nieruchomości i podmiotów zarządzających nieruchomościami znajdującymi się na obszarze rewitalizacji, w tym spółdzielni mieszkaniowych, wspólnot mieszkaniowych, społecznych inicjatyw mieszkaniowych, towarzystw budownictwa społecznego oraz członków kooperatywy mieszkaniowej współdziałający w celu realizacji na obszarze rewitalizacji inwestycji mieszkaniowej w rozumieniu art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 4 listopada 2022 r. o kooperatywach mieszkaniowych oraz zasadach zbywania nieruchomości należących do gminnego zasobu nieruchomości w celu wsparcia realizacji inwestycji mieszkaniowych, wskazanych przez organy uprawnione do reprezentowania tych podmiotów, wyłonionych w drodze otwartego naboru;
- przedstawiciele Urzędu Miejskiego, jednostek organizacyjnych lub spółek komunalnych Gminy Sulęcín, w szczególności ekspertów w zakresie problematyki społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej;
- przedstawiciele Rady Miejskiej w Sulęcínie.

Udział społeczności lokalnej zostanie również zapewniony na etapie wdrażania dokumentu. Za proces wdrażania Programu odpowiedzialny będzie Zespół ds. Rewitalizacji. Z kolei funkcję doradczą, opiniującą oraz monitorującą sprawował będzie Komitet Rewitalizacji.

Przejawem partycypacji społecznej na etapie wdrażania Programu będzie również udział mieszkańców, przedsiębiorców, organizacji pozarządowych i innych zainteresowanych osób w realizację poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Projekty adaptacji przestrzeni do pełnienia nowych funkcji, tworzenia nowych przestrzeni i ich wyposażenia, będą odbywały się wspólnie z jednostkami, które będą odbiorcami poszczególnych działań.

Realizacja przedsięwzięć pozwoli na stworzenie atrakcyjnych i przyjaznych przestrzeni dla mieszkańców i osób odwiedzających obszar rewitalizacji. Wpłynie na zwiększenie zaangażowania mieszkańców w działania integracyjne, a także uczestnictwa w szeregu spotkań edukacyjnych, wydarzeń kulturalnych i sportowych oraz imprez o różnym charakterze wykorzystujących zmodernizowaną infrastrukturę. Jako przykład można przytoczyć projekt zintegrowany nr 2, który przyczyni się do zwiększenia inicjatyw oddolnych wśród mieszkańców obszaru objętego procesem rewitalizacji i organizacji oraz stowarzyszeń działających na jego terenie. Realizacja projektu będzie miała również wpływ na zwiększenie poczucia współodpowiedzialności, przynależności do lokalnego

środowiska i troski o wspólną przestrzeń. Ponadto projekt ten przyczyni się do społeczności sąsiedzkiej, niezależnie od wieku czy statusu społecznego jej członków.

Wszelkie informacje i raporty o prowadzonych działaniach rewitalizacyjnych, będą przekazywane mieszkańcom we wszelkich możliwych formach, zakładających dotarcie do wszystkich mieszkańców, bez względu na wiek, status społeczny, poglądy czy stopień i rodzaj niepełnosprawności m.in. na stronie internetowej gminy, mediach społecznościowych, lokalnej prasie. Sprzyjać to będzie większej partycypacji społecznej w proces rewitalizacji oraz wpływać na większe zaangażowanie mieszkańców w życie Gminy.

12. SYSTEM MONITOROWANIA I OCENY GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI

12.1. MONITORING PROGRAMU

Istotnym elementem skutecznego prowadzenia procesu rewitalizacji jest jego monitoring oraz ocena stopnia realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji. Prowadzenie monitoringu pozwala na weryfikację i reakcję w przypadku występowania negatywnych zjawisk, a także wprowadzenie aktualizacji dokumentu, o ile zajdzie taka potrzeba. Za monitoring Programu odpowiadać będzie Burmistrz Sulęcina we współpracy z Zespołem ds. Rewitalizacji i prowadzony on będzie w czterech płaszczyznach:

1. monitorowanie podstawowych parametrów Gminnego Programu Rewitalizacji na etapie przyjęcia Programu oraz późniejszych jego aktualizacji (listy przedsięwzięć rewitalizacyjnych, nakładów finansowych, przewidywanych rezultatów);
2. monitorowanie stopnia realizacji celów za pomocą tabeli ewaluacyjnej stanowiącej załącznik nr 2 do niniejszego Programu (raz na rok).
3. monitorowanie skutków realizacji Programu poprzez analizę poziomu wskaźników wykorzystywanych na etapie delimitacji obszaru rewitalizacji;
4. bieżący monitoring poziomu wdrażania Programu poprzez ocenę stopnia realizacji poszczególnych projektów za pomocą karty oceny projektu/przedsięwzięcia stanowiącej załącznik nr 3 do niniejszego Programu.

Na podstawie powyższych parametrów sporządzany będzie raport monitoringowy (raport z postępów realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Sulęcina na lata 2024-2030), który corocznie przygotowywać będzie Zespół ds. Rewitalizacji we współpracy z Komitetem Rewitalizacji. Sprawozdawczość za dany rok będzie opracowywana do 31 marca następnego roku kalendarzowego.

12.2. OCENA SKUTECZNOŚCI DZIAŁAŃ REWITALIZACYJNYCH

Stałe monitorowanie procesów zachodzących w przestrzeni obszaru zdegradowanego daje możliwość rozpoznania kierunków oraz bieżących potrzeb interesariuszy rewitalizacji.

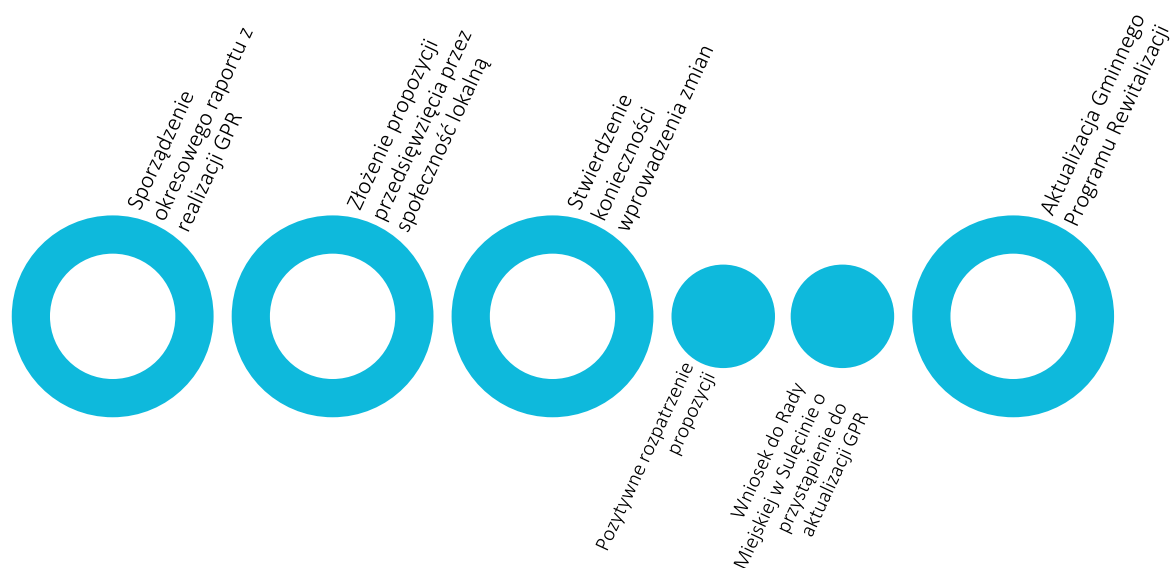
Skuteczność procesu rewitalizacji jest możliwa do zweryfikowania dzięki prowadzonemu corocznemu monitoringowi Gminnego Programu Rewitalizacji, a także ocenie skuteczności działań rewitalizacyjnych dokonywanej raz na 3 lata przez Burmistrza Sulęcina przy pomocy Zespołu ds. Rewitalizacji. Dokument ten podlegać będzie zaopiniowaniu przez Komitet Rewitalizacji, a następnie ogłaszany będzie na stronie podmiotowej Gminy Sulęcina w Biuletynie Informacji Publicznej, zgodnie z art. 22 ust. 1 i 2 ustawy o rewitalizacji.

Analiza zachodzących zmian pozwoli stwierdzić, czy skutecznie zostało wyeliminowane zjawisko degradacji i jego negatywne konsekwencje oraz czy w wyniku powadzonego procesu nie zaistniała konieczność skupienia się na problemach wcześniej niewystępujących.

12.3. SYSTEM WPROWADZANIA MODYFIKACJI DO PROGRAMU

Bieżące monitorowanie i ocena skuteczności działań Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Sulęcín będzie przesłanką do zareagowania, a tym samym wprowadzenia zmian w Programie, w przypadkach uzasadnionych.

Ryc. 1. Schemat wprowadzania zmian do Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Sulęcín

Źródło: opracowanie własne.

W momencie, gdy Burmistrz Sulęcína wraz z Zespołem ds. Rewitalizacji w porozumieniu z Komitetem Rewitalizacji zidentyfikują konieczność modyfikacji Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Sulęcín na lata 2024-2030, Burmistrz występuje do Rady Miejskiej z wnioskiem o jego zmianę. Do wniosku należy załączyć opinię, że Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Sulęcín na lata 2024-2030 wymaga aktualizacji wraz z oceną aktualności i stopnia realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji.

Ponadto członkowie Zespołu będą odpowiedzialni za przyjmowanie propozycji przedsięwzięć od interesariuszy procesu rewitalizacji według zasad przez nich ustalonych. Na podstawie zebranych wniosków, Zespół będzie mógł wnioskować do Burmistrza i Rady Miejskiej w Sulęcín o wprowadzenie zmian w treści dokumentu.

Ewentualna zmiana Gminnego Programu Rewitalizacji następuje w trybie, w jakim został on przewidziany w ustawie o rewitalizacji.

13. OKREŚLENIE ZMIAN W UCHWAŁACH, O KTÓRYCH MOWA W ART. 21 UST. 1 USTAWY Z DNIA 21 CZERWCA 2001 R. O OCHRONIE PRAW LOKATORÓW, MIESZKANIOWYM ZASOBIE GMINY I O ZMIANIE KODEKSU CYWILNEGO

Zgodnie z art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie Gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego implementacja Gminnego Programu Rewitalizacji prowadzi ze sobą szereg zmian podejmowanych uchwałami dotyczących:

1. Wieloletnich programów gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy.
2. Zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu gminy, w tym zasad i kryteriów wynajmowania lokali, których najem jest związany ze stosunkiem pracy, jeżeli w mieszkaniowym zasobie gminy wydzielono lokale przeznaczone na ten cel.

Dla Gminy Sulęcín są to:

- Uchwała nr LXIX/42/22 Rady Miejskiej w Sulęcínie z dnia 29 grudnia 2022 r. w sprawie przyjęcia Wieloletniego Programu Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Sulęcín na lata 2023-2027;
- Uchwała nr XLIII/306/21 Rady Miejskiej w Sulęcínie z dnia 31 maja 2021 r. w sprawie ustalenia zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Gminy Sulęcín,
- Uchwała nr XX/124/12 Rady Miejskiej w Sulęcínie z dnia 26 czerwca 2012 r. w sprawie zasad gospodarowania nieruchomościami Gminy Sulęcín (zmieniona uchwałami nr XXV/174/12, XVII/104/16 oraz XXX/237/20).

Z uwagi na charakter planowanych przedsięwzięć nie przewiduje się zmian w powyższych uchwałach w przypadku wdrożenia Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Sulęcín na lata 2024-2030.

14. OKREŚLENIE NIEZBĘDNYCH ZMIAN W UCHWALE DOT. KOMITETU REWITALIZACJI

Przed uchwaleniem Gminnego Programu Rewitalizacja została przyjęta uchwała w sprawie zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji. Nie został jednak jeszcze powołany Komitet Rewitalizacji, dlatego zgodnie z art. 7 ust. 5 ustawy o rewitalizacji nie przewiduje się wprowadzenia zmian w uchwale w sprawie zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji.

Przewiduje się ewentualną możliwość późniejszego dokonania zmian w Uchwale regulującej zasady wyboru członków Komitetu Rewitalizacji w celu włączenia przedstawicieli terenu objętego rewitalizacją. Liczebność Komitetu Rewitalizacji może zostać przedyskutowana w przypadku podjęcia zmian w powyższej Uchwale. Ewentualna zmiana uchwały w sprawie zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji następuje w drodze konsultacji społecznych, w trybie, w jakim został on przewidziany w ustawie o rewitalizacji.

15. SPECJALNA STREFA REWITALIZACJI

Zgodnie z art. 25 ust. 1 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji istnieje możliwość ustanowienia Specjalnej Strefy Rewitalizacji w celu zapewnienia sprawnej realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Takie rozwiązanie można wprowadzić na wniosek wójta, burmistrza lub prezydenta miasta za pomocą odrębnej uchwały przyjmowanej przez radę gminy. Uchwała ta stanowi akt prawa miejscowego. Specjalna Strefa Rewitalizacji może zostać wyznaczona w granicach obszaru rewitalizacji, na okres nie dłuższy niż 10 lat, bez możliwości przedłużenia.

W celu zapewnienia sprawnej realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych, na całym obszarze rewitalizacji przewiduje się ustanowienie na okres nie dłuższy niż 10 lat Specjalnej Strefy Rewitalizacji, o której mowa w art. 25 ustawy z dnia 9 października 2015 o rewitalizacji. Ustanowienie Strefy oraz dokładny zakres jej regulacji będzie przedmiotem odrębnej uchwały Rady Miejskiej w Sulęcinie.

Rada Miejska w Sulęcinie uchwałą nr LXXXIV/507/23 z dnia 25 września 2023 r. wyznaczyła obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji na terenie Gminy Sulęcin. W § 2 niniejszej uchwały ustanowiono na rzecz Gminy Sulęcin prawo pierwokupu wszystkich nieruchomości położonych na obszarze rewitalizacji. Zgodnie z zapisami art. 11 ust. 6 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, w przypadku, gdy w terminie 2 lat od dnia wejścia w życie uchwały dot. wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji z zastosowaniem prawa pierwokupu, nie weszła w życie uchwała dot. Specjalnej Strefy Rewitalizacji, ww. uprawnienia tracą moc. Z tego względu konieczne będzie podjęcie wspomnianej uchwały przed terminem 22 października 2025 r., kiedy to wygasa zapis o prawie pierwokupu z uchwały delimitacyjnej (uchwała w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji weszła w życie po 14 dniach od daty jej publikacji w Dzienniku Urzędowym Województwa Lubuskiego, która miała miejsce w dniu 9 października 2023 r.).

16. REALIZACJA GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI W ZAKRESIE PLANOWANIA I ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

16.1. WSKAZANIE ZAKRESU ZMIAN W PLANIE OGÓLNYM GMINY

W momencie opracowywania niniejszego Gminnego Programu Rewitalizacji obszar Gminy Sulęcín nie jest objęty planem ogólnym. Do czasu uchwalenia planu ogólnego, ale nie dłużej niż do 31 grudnia 2025 roku dokumentem planistycznym obowiązującym na obszarze rewitalizacji, jak i całej Gminy Sulęcín jest Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Sulęcín, przyjęte na mocy Uchwały Nr LXXVIII/482/23 Rady Miejskiej w Sulęcínie z dnia 29 maja 2023 r.

Wskazuje się, aby na etapie opracowania planu ogólnego uspołnić jego ustalenia z działaniami wynikającymi z realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji.

Ponadto zwraca się uwagę na zapisy ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, która w art. 13b pkt 3 lit. o wskazuje, że ustalenia planu ogólnego określa się, uwzględniając m.in. obszary zdegradowane i obszary rewitalizacji.

16.2. WSKAZANIE MIEJSCOWYCH PLANÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO KONIECZNYCH DO UCHWALENIA ALBO ZMIANY

W granicach obszaru rewitalizacji obowiązuje Miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Sulęcín, dla terenu położonego przy ulicy Krótkiej (przyjęty uchwałą nr LVIII/367/22 Rady Miejskiej w Sulęcínie z dnia 28 marca 2022 r.).

Realizacja projektów rewitalizacyjnych nie wymaga uchwalenia nowych bądź zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego znajdującego się w granicach obszaru rewitalizacji. W wyniku realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji nie zmieni się przeznaczenie terenów określonych w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, a planowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne nie naruszą przepisów określonych w tych dokumentach.

17. ZAŁĄCZNIKI

ZAŁĄCZNIK NR 1: PODSTAWOWE KIERUNKI ZMIAN FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNYCH OBSZARU REWITALIZACJI

Załącznik nr 1 stanowi osobną kartę dokumentu.

ZAŁĄCZNIK NR 2: TABELA EWALUACYJNA

Tab. 30. Tabela ewaluacyjna

Cel	Kierunki działań	Wskaźniki monitorujące	Wartość bazowa	Wartość docelowa (2030)
Cel 1	1.1.	Liczba utworzonych spółdzielni socjalnych	0	1
	1.2.	Liczba osób zatrudnionych w spółdzielni socjalnej	0	10
	1.3.	Udział osób długotrwale bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym	2,3%	1,3%
	1.4.			
	1.5.	Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa w ogólnej liczbie mieszkańców	15,1%	6,1%
Cel 2	2.1.	Liczba budynków poddanych rewitalizacji	0	49
	2.2.	Liczba wymienionych źródeł ciepła na niskoemisyjne	0	47
	2.3.	Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w 2030 roku na 100 mieszkańców	0,38	0,14
	2.4.			
	2.5.	Odsetek obiektów komunalnych wymagających remontów w ogólnej liczbie budynków komunalnych	90,2%	53%
	2.6.			
	2.7.	Liczba przeprowadzonych działań rewitalizacyjnych w zakresie rozwoju błękitno-zielonej infrastruktury	0	4
Cel 3		Liczba zorganizowanych wydarzeń w oparciu o zrewitalizowane przestrzenie	0	18
	3.1.	Liczba powstałych miejsc aktywności	0	6
	3.2.	Liczba przeprowadzonych warsztatów i spotkań edukacyjnych	0	15
	3.3.			
	3.4.	Liczba uczestników zajęć sportowych	0	100
		Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych przestrzeni	0	3000

Źródło: opracowanie własne.

ZAŁĄCZNIK NR 3: KARTA OCENY PRZEDSIĘWZIĘCIA REWITALIZACYJNEGO

Tab. 31. Karta oceny przedsięwzięcia rewitalizacyjnego - narzędzie służące do monitoringu realizacji poszczególnych przedsięwzięć realizowanych w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Sulęcín na lata 2024-2030.

Nazwa przedsięwzięcia		
Jednostka odpowiedzialna		Wskaż jednostki odpowiedzialne za realizację przedsięwzięcia.
Partnerzy		Wskaż partnerów przedsięwzięcia lub wpisz nie dotyczy.
Miejsce realizacji		Podaj miejsce realizacji projektu na obszarze rewitalizacji.
Aktualny status projektu		Podaj aktualny postęp rzeczowy projektu: „zakładane do realizacji”, „w trakcie realizacji” lub „zrealizowane”
Termin realizacji	Planowany	Podaj planowaną datę rozpoczęcia i zakończenia projektu
	Rzeczywisty	Podaj rzeczywistą datę rozpoczęcia i zakończenia projektu
Opis realizacji projektu		Opisz zrealizowany projekt oraz zakres zrealizowanych zadań, podaj cel przedsięwzięcia, wskaż jakie problemy rozwiązuje, określ udział interesariuszy rewitalizacji w tworzeniu i realizacji przedsięwzięcia.
Rezultaty projektu		Podaj efekty zrealizowanego projektu oraz ich wpływ na negatywne zjawiska w szczególności w sferze społecznej, oraz w sferach: gospodarczej, środowiskowej, funkcjonalno-przestrzennej, technicznej.
Nazwa wskaźnika odpowiadająca realizacji projektu i jego wartość	Wskaźnik produktu	Podaj nazwę i wartość wskaźnika produktu realizacji celów i przedsięwzięć.
	Wskaźnik rezultatu	Podaj nazwę i wartość wskaźnika rezultatu realizacji celów i przedsięwzięć.
Wartość projektu		Wskaż całkowitą wartość projektu
Poniesione koszty		Wskaż dotychczas poniesione koszty projektu
Dofinansowanie UE		Określ wartość dofinansowania ze środków unijnych
Program wsparcia		Wskaż fundusz, program wsparcia i działanie, w ramach którego został zrealizowany projekt

Źródło: opracowanie własne.

SPIS TABEL

Tab. 1. Jednostki analityczne wyznaczone na terenie Gminy Sulęcín	8
Tab. 2. Obszary zdegradowane na terenie Gminy Sulęcín, tj. jednostki, dla których wskaźnik syntetyczny przyjął w sferze społecznej wartości poniżej 0 oraz dla których stwierdzono występowanie zjawisk kryzysowych w co najmniej jednej z pozostałych sfer	10
Tab. 3. Przedstawienie wyników analizy wskaźnikowej przeprowadzonej dla Gminy Sulęcín w podziale na jednostki analityczne	10
Tab. 4. Porównanie wskaźników dla sfery społecznej obszaru rewitalizacji oraz Gminy Sulęcín	18
Tab. 5. Wybrane informacje o dostępie do mieszkań komunalnych i socjalnych w Gminie Sulęcín	21
Tab. 6. Lokalizacja punktów monitoringu gminnego na obszarze rewitalizacji	22
Tab. 7. Podmioty świadczące usługi społeczne i kulturalne na terenie Gminy Sulęcín	26
Tab. 8. Porównanie wskaźników dla sfery gospodarczej obszaru rewitalizacji oraz Gminy Sulęcín	29
Tab. 9. Porównanie wskaźników dla sfery środowiskowej obszaru rewitalizacji oraz Gminy Sulęcín ..	32
Tab. 10. Realizacja Programu „Czyste Powietrze” w Gminie Sulęcín na stan 31.12.2023 r.	32
Tab. 11. Stan powietrza atmosferycznego w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzi w strefie lubuskiej w 2021 roku	33
Tab. 12. Porównanie wskaźników dla sfery przestrzenno-funkcjonalnej obszaru rewitalizacji oraz Gminy Sulęcín	35
Tab. 13. Charakterystyka wybranych przestrzeni zlokalizowanych na obszarze rewitalizacji	36
Tab. 14. Porównanie wskaźników dla sfery technicznej obszaru rewitalizacji oraz Gminy Sulęcín	40
Tab. 15. Charakterystyka wybranych obiektów publicznych w granicach obszaru rewitalizacji	40
Tab. 16. Charakterystyka wybranych organizacji pozarządowych funkcjonujących na obszarze rewitalizacji	47
Tab. 17. Cele i kierunki rewitalizacji	54
Tab. 18. Opis projektu zintegrowanego nr 1	56
Tab. 19. Opis projektu zintegrowanego nr 2	64
Tab. 20. Opis projektu zintegrowanego nr 3	76
Tab. 21. Opis projektu zintegrowanego nr 4	84
Tab. 22. Opis projektu zintegrowanego nr 5	93
Tab. 23. Charakterystyka przedsięwzięcia uzupełniającego nr 1	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Tab. 24. Charakterystyka przedsięwzięcia uzupełniającego nr 2	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Tab. 25. Opis dokumentów strategicznych gminy realizowanych przez Gminny Program Rewitalizacji	103
Tab. 26. Komplementarność problemowa przedsięwzięć rewitalizacyjnych	115
Tab. 27. Powiązania między przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi	116
Tab. 28. Wykaz projektów zrealizowanych w poprzednich latach przy wsparciu środków pochodzących z funduszy europejskich	118

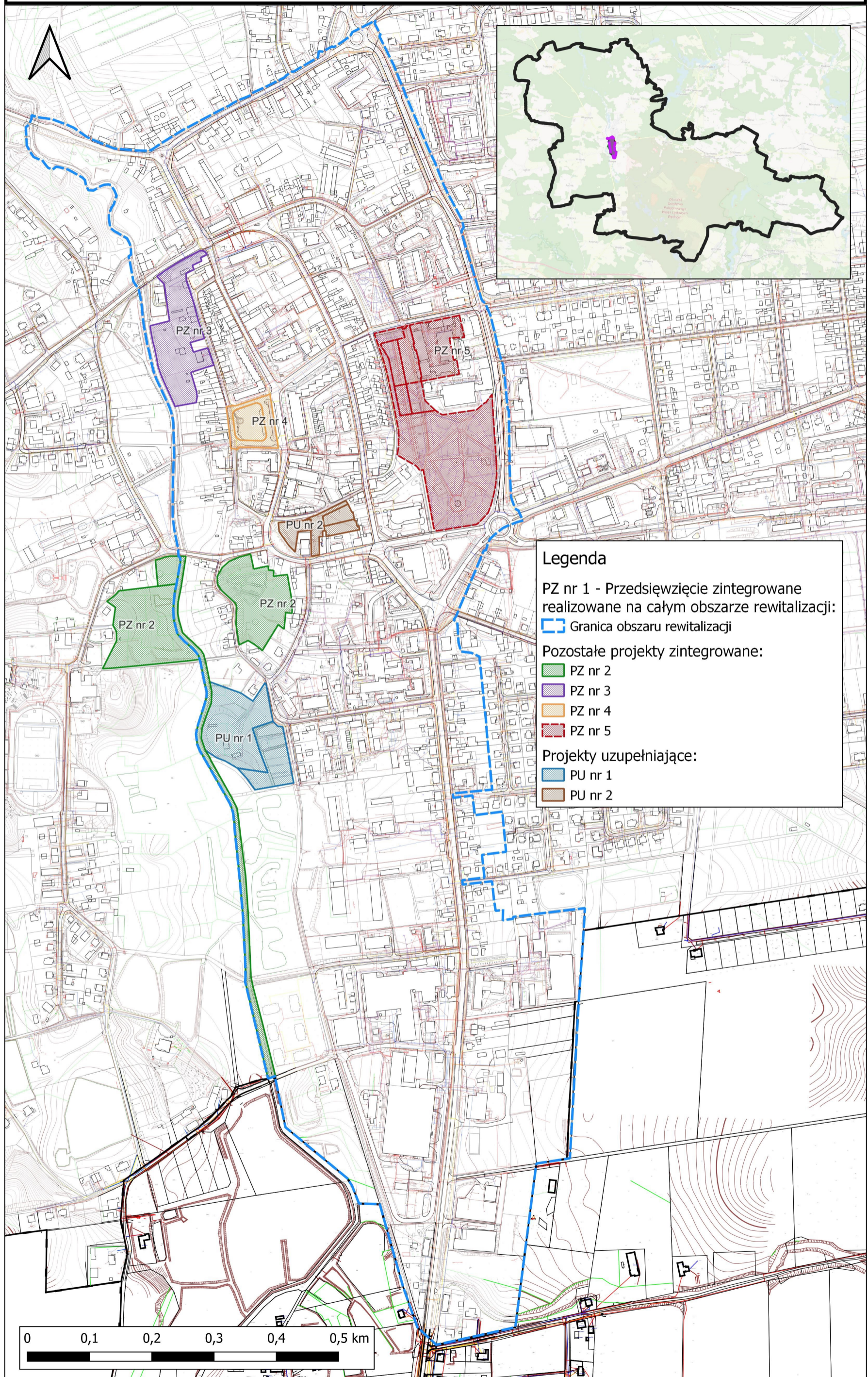
Tab. 29. Szacunkowe ramy finansowe podstawowych i uzupełniających przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....	123
Tab. 30. Ramowy harmonogram realizacji procesu rewitalizacji.....	127
Tab. 31. Tabela ewaluacyjna	138
Tab. 32. Karta oceny przedsięwzięcia rewitalizacyjnego - narzędzie służące do monitoringu realizacji poszczególnych przedsięwzięć realizowanych w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Sulęcín na lata 2024-2030.	139

SPIS RYCIN

Ryc. 1. Położenie Gminy Sulęcín na tle powiatu sulęcińskiego oraz województwa lubuskiego	7
Ryc. 2. Granice jednostek analitycznych na terenie Gminy Sulęcín	9
Ryc. 3. Poglądowa mapa obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji dla Gminy Sulęcín	11
Ryc. 4. Poglądowa mapa obszaru rewitalizacji Gminy Sulęcín	12
Ryc. 5. Struktura przestrzenno-funkcjonalna obszaru rewitalizacji	15
Ryc. 6. Mapa istniejących zabytków nieruchomych znajdujących się na obszarze rewitalizacji wpisanych do Rejestru Zabytków Nieruchomych oraz Ewidencji Zabytków Nieruchomych.....	17
Ryc. 7. Przykłady aktów wandalizmu w postaci graffiti na obszarze rewitalizacji.....	22
Ryc. 8. Sytuacja demograficzna w granicach obszaru rewitalizacji	24
Ryc. 9. Ocena problemów występujących na obszarze rewitalizacji w sferze społecznej według ankietowanych	28
Ryc. 10. Przykłady przedsiębiorstw świadczących usługi występujących na obszarze rewitalizacji	30
Ryc. 11. Ocena problemów występujących na obszarze rewitalizacji w sferze gospodarczej według ankietowanych	31
Ryc. 12. Ocena problemów występujących na obszarze rewitalizacji w sferze środowiskowej według ankietowanych	35
Ryc. 13. Teren Placu Czarnieckiego – sulęciński rynek.....	37
Ryc. 14. Teren po byłym Ogródku Jordanowskim (po lewej) oraz przy zabytkowych murach obronnych (po prawej)	38
Ryc. 15. Ocena problemów występujących na obszarze rewitalizacji w sferze przestrzenno-funkcjonalnej według ankietowanych.....	39
Ryc. 16. Przykłady przestrzeni i obiektów wymagających poprawy stanu technicznego na obszarze rewitalizacji.....	43
Ryc. 17. Ocena problemów występujących na obszarze rewitalizacji w sferze technicznej według ankietowanych	44
Ryc. 18. Struktura części programowej Gminnego Programu Rewitalizacji.....	53
Ryc. 19. Szacunkowe zestawienie wartości przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....	122
Ryc. 20. Struktura zarządzania realizacją Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Sulęcín	126
Ryc. 21. Dokumentacja fotograficzna z przeprowadzonej wizji lokalnej oraz warsztatów rewitalizacyjnych	130

Podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji

UZASADNIENIE

Zasady oraz tryb przygotowywania, prowadzenia i oceny rewitalizacji określone zostały w Ustawie o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. Zgodnie z art. 3 ust. 1 ustawy przygotowanie, koordynowanie i tworzenie warunków do prowadzenia rewitalizacji, a także jej realizacja w zakresie właściwości stanowią zadania własne gminy. Proces rewitalizacji prowadzony jest na podstawie Gminnego Programu Rewitalizacji, w związku z czym Rada Miejska w Sulęcinie przyjęła uchwałę nr LXXXVII/526/23 z dnia 27 listopada 2023 r. w sprawie przystąpienia do sporządzania Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Sulęcín na lata 2024-2030.

Opracowanie Gminnego Programu Rewitalizacji zostało poprzedzone szczegółową diagnozą w szeroko rozumianym obszarze zagadnień społecznych, a także gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych i środowiskowych (diagnoza została opracowana zgodnie z Ustawą o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 roku). Tak przeprowadzona analiza pozwoliła dokonać pełnej diagnozy problemów i zagrożeń, wskazać obszary o największej koncentracji zjawisk kryzysowych, a w konsekwencji wyznaczyć obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji. To na nich ostatecznie zdefiniowano katalog działań, które – konsekwentnie wdrażane i realizowane – będą prowadziły do sukcesywnego wychodzenia z sytuacji kryzysowej lub przynajmniej minimalizowania jej skutków. W programie ujęto działania, które w najbliższych latach winny być realizowane z wykorzystaniem środków unijnych, ale również z innych środków publicznych oraz prywatnych. Połączenie aktywności wielu osób i instytucji, także różnych środków, w tym właśnie zarówno publicznych, jak i prywatnych pozwoli w sposób kompleksowy rozwiązać wszystkie zdiagnozowane w dokumencie problemy.

Gminny Program Rewitalizacji współtworzony był przy udziale interesariuszy rewitalizacji w postaci uczestnictwa w warsztatach rewitalizacyjnych oraz spacerze z wizją lokalną. Po ukończeniu prac nad projektem, został on szeroko konsultowany w dniach od 19 lutego do 24 marca. r. Uwagi można było zgłaszać w formie papierowej, w postaci odpowiedzi na ankiety oraz podczas spotkania konsultacyjnego, które przeprowadzono dnia 29 lutego 2024 r. W trakcie konsultacji wpłynęły uwagi w postaci formularzy do zbierania uwag. Szczegółowe odniesienie do proponowanych zmian przedstawiono w Raporcie z konsultacji społecznych.

Ostatnim etapem było opiniowanie projektu Gminnego Programu Rewitalizacji przez instytucje wskazane w art. 17, ust. 2, pkt 4 ustawy o rewitalizacji: zarząd właściwego powiatu, zarząd właściwego województwa, właściwego wojewodę, właściwe organy wojskowe, ochrony granic oraz bezpieczeństwa państwa, właściwego komendanta powiatowego (miejskiego) Państwowej Straży Pożarnej, właściwego państwowego wojewódzkiego inspektora sanitarnego, właściwą gminną

komisję urbanistyczno-architektoniczną, operatorów sieci uzbrojenia terenu, w tym zarządców dróg oraz linii i terenów kolejowych, Krajowy Zasób Nieruchomości, o którym mowa w ustawie z dnia 20 lipca 2017 r. o Krajowym Zasadzie Nieruchomości (Dz. U. z 2020 r. poz. 1100 i 2127 oraz z 2021 r. poz. 11 i 223), właściwego regionalnego dyrektora ochrony środowiska, właściwego wojewódzkiego konserwatora zabytków, właściwego dyrektora regionalnego zarządu gospodarki wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie.

Zgodnie z opinią przedstawioną w piśmie z dn. 1 marca 2024 r. nr sprawy WZŚ.411.19.2024.EK Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim, a także zgodnie z pismem otrzymanym w dniu 8 marca 2024 r. z Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Gorzowie Wielkopolskim (numer sprawy NZ.9022.74.2024.JZ), uzgodnione zostało odstąpienie od konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Przyjęcie Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Sulęcín na lata 2024-2030, umożliwi prowadzenie w Gminie Sulęcín przez interesariuszy kompleksowego i zaplanowanego procesu rewitalizacji oraz uruchomi narzędzia i instrumenty jego wsparcia. W związku z tym zasadne jest przyjęcie wyżej wymienionego dokumentu.